

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Catalog
over
Dansk Industri og
Haandværker Societet
Sommerudstillinger
1890-

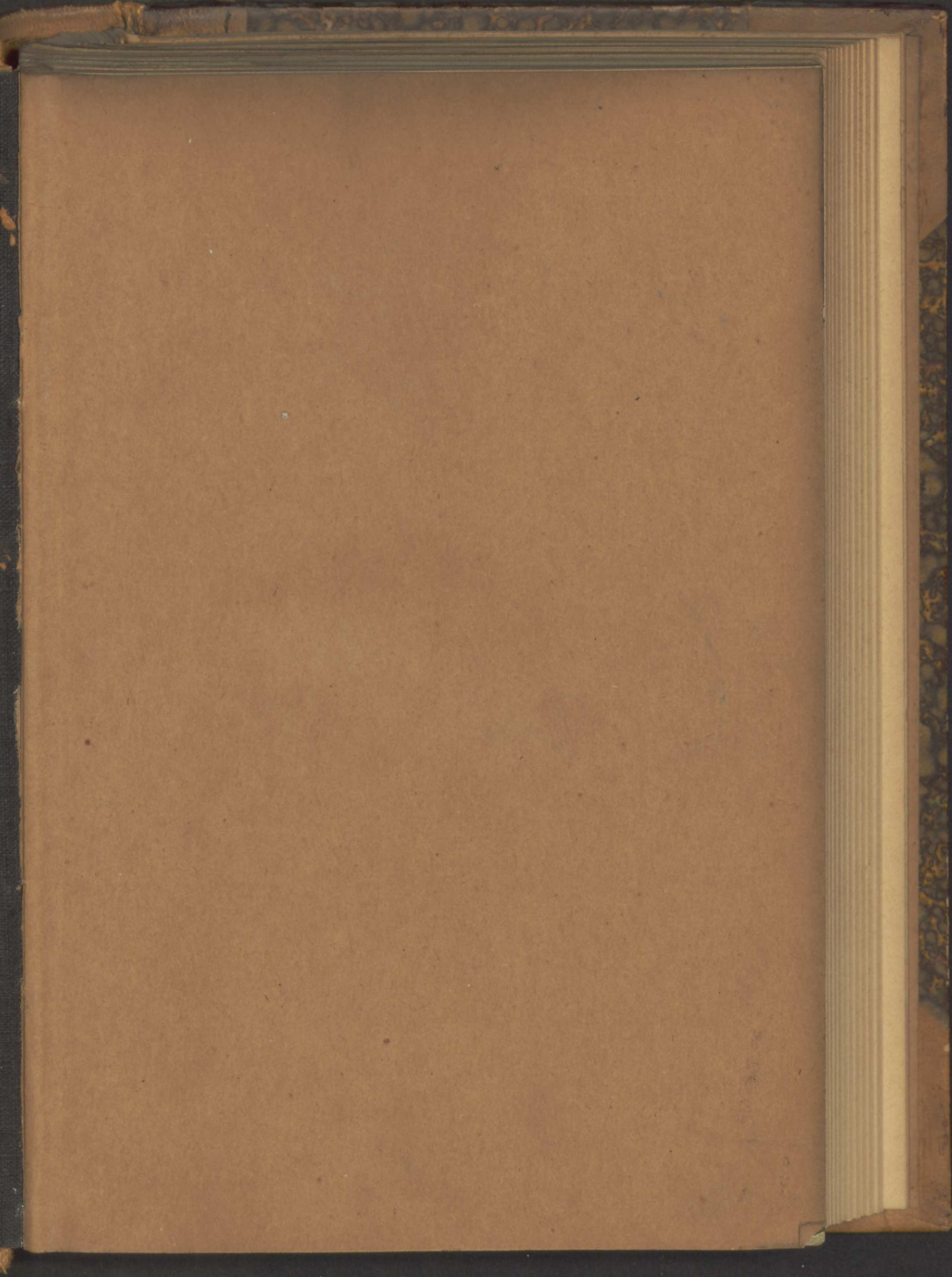
INDUSTRI-
FORENINGEN.

3367.

237

Damm

91(489)(064)

Catalog
for
Dansk
Industri- og Haandværker-
Societets
Sommerudstilling
i
Kjøbenhavn.

71-59.

Katalog

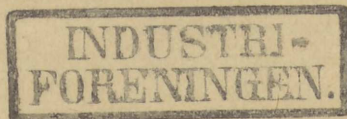
over

Dansk Industri- og Haandværker-

Societets

Sommerudstilling

1890.

Katalog

Handværker og Industri

Societets

Samvirkelighed

1891

Udstillingens Maal.

Det er desværre almindelig indrømmet, at de nu til Dags producerede Haandværksgjenstande med Hensyn til Kvalitet gennemsnitlig staa betydelig tilbage for Fortidens ypperlige Frembringelser paa dette Omraade.

Grunden hertil kan maaske for en Del søges i de senere Slægters svigtende Interesse for *Haandværkerne og Haandværket i det hele*. Tidligere var det ikke ualmindeligt, at Folk af alle Samfundsklasser for deres Fornøjelse eller næsten som en Art Sport dyrkede et eller andet Haandværk og ofte opnaaede en betydelig Dygtighed heri. Mange højtstaaende Folk, ja endog fyrstelige og kongelige Personer, drev det vidt i det Haandværk, de havde valgt sig, og flere Museer og Samlinger bære Vidnesbyrd om den Dygtighed og Kjærlighed til Haandværket, hvormed disse kronede Dilettanter havde arbejdet.

Men Stilstanden, for ikke at sige Tilbagegangen, skyldes dog væsentlig de forandrede Forhold, hvorunder der arbejdes, de lovfaste Fagprøvers Afskaffelse og særlig den stærke Konkurrence, der har ført Nutidens Haandværk ind paa saa farlige Afveje, at det i sine Konsekvenser synes en Gang i Tiden at maatte føre til Haandværkets og dermed Haandværkernes Ruin, og Haandværket er paa den lige Vej til Ødelæggelse, naar *Prisbillighed* bliver det første og sidste Maal. Da gjælder det om at faa forarbejdet saa meget som muligt i den korteste Tid; Arbejdet deles og deles, hvorved Arbejderen opnaar en betydelig, ja forbavsende Færdighed i det ganske specielle Arbejde, han staar ved; men det sker, og kan kun ske paa den almindelige Fagdannelses Bekostning.

Mere og mere bringes da Haandværkeren til at synke ned til at blive en Arbejdsmaskine. Virkelig Fagdygtighed har da ikke mere nogen Værdi, de tvungne Fagprøver er afskaffede, og for

sent vil det mærkes, hvilken Betydning en dygtig, fagdannet Haandværker har for hele Samfundet.

Disse tvungne Fagprøver nødsagede den enkelte Arbejder til at kjende sit Fag i hele dets Omraade, hans virkelige Dygtighed og Evne til at bedømme baade sit eget og andres Arbejde i Faget blev ved dem betydelig forøgede, og dette kunde kun være til Haandværkets Gavn.

At fremstille virkelig gode og fortrinlige Haandværksgjenstande, kræver *Tid, megen Tid*, og denne kan Haandværkeren nu om Dage kun vanskelig faa betalt, saa lidt som den *Flid* og *Omhu*, der nødvendig kræves til Udførelsen af et godt Stykke Arbejde i hvilket som helst Fag. Og med Nutidens Jagen efter at faa Arbejdet hurtig færdigt og derved billigt, med den hæftige, ofte usunde og vilde Konkurrencekamp, der synes i bestandig Tiltagen, følger da tillige, at Haandværkeren nu ikke kan lægge den store Sum af Kjærlighed til og Glæde over sin Gjerning ind i Arbejdet, som alle Fortidens bedre Haandværksgjenstande viser i det hele og i hver lille Enkelthed.

For de mindre Mestre er det forbunden med en Del Bekostning at lade Lærlingen udføre Svendestykke; den lange Tid, der anvendes paa et saadant Stykkes Forfærdigelse fordyrer Arbejdet, og det store kjøbende Publikum har hverken Evne til at vurdere det eller til at ofre en lidt større Pengesum paa Kjøbet af Svendestykker. Dette kan derfor kun med Vanskelighed opnaa en lidt højere Pris, end hvad en almindelig Gjenstand af samme Art opnaar ved de daglige Salgspriser. Men dette Pengetab paa de frivillige Svendestykker formindsker en Del disses Antal.

Mange Haandværkere og særlig den mindre Haandværker, der er dygtig nok til at kunne udføre smukt, solidt og godt Arbejde, men mangler den Kapital, der er nødvendig for at kunne leje store og dyre Butikslokaler paa de befærdede Strøg i Byen, støttes ikke lidt, naar han kan hjælpes til at faa sine Arbejder frem for et Publikum, der ellers ikke har Lejlighed til at se dem, især naar dette kan ske i et stort Lokale og under en Udstillings Avspicier.

Det var disse Tanker, der bragte Industri- og Haandværkersocietetets Formand til at fremsætte Planen om aarlige Sommerudstillinger før vel udførte Haandværksarbejder, særlig Svende- og Mesterprøver.

Det vil af de udstillede Gjenstande blive klart, at der endnu den Dag i Dag, takket være Fortidens grundige Skole, rundt om i Landet forarbejdes Haandværkssager af høj Rang, men desværre

bliver Sporen til at vedblive hermed stedse svagere ved den uforholdsmæssige lave Pris, saadanne Arbejder kan opnaa. Samme ublide Skæbne er Svendestykkerne underkastede. De naar sjælden højere Priser end almindelige gangbare Artikler, der henhører under Afdelingen »slet og billigt«, og det uagtet Svendestykkernes virkelige Værdi, hvad ogsaa de her udstillede Arbejder af denne Kategori viser, staar langt over de sædvanlige Dagspriser.

Udstillingen har derfor til Maal ikke blot at udbrede Kjendskab til, hvad godt de danske Haandværkere kan præstere, men ogsaa at skaffe Afsætning for disse Frembringelser. Man mente derfor, at Sommertiden var den heldigste Tid for slige Udstillinger, da de fremmede Tilrejsende derved kunde faa Lejlighed til at forvise sig om de Tings gode Egenskaber, de havde Lyst til at kjøbe, og muligvis ogsaa bringes til at erhverve sig Gjenstande, som de ikke havde tænkt at finde saa smukke og saa fortrinlig udførte. At disse aarlig tilbagevendende Udstillinger — det er Planen hvert Aar i Sommertiden at afholde en saadan — ogsaa vil kunne faa stor Betydning for Haandværkerne, der her langt lettere kan overse og studere Frembringelserne i deres specielle Fag end ved de store internationale Udstillinger, og tillige bedre kan vente at finde Paaagtelse for deres gode Arbejder, er indlysende. Societetet haaber ogsaa en Gang at kunne blive i Stand til at lade præge en Guldmedaille, der hvert Aar skulde tildeles Udstillingens mest fremragende Arbejde.

Regeringen har vist sin Interesse for Udstillingen og det Maal, denne har sat sig, ved at tillade, at de udstillede Gjenstande maa bortspilles ved en Lodtrækning, som vil finde Sted i September Maaned d. A. Herved gjøres det muligt for Bestyrelsen at kjøbe og betale de udstillede Arbejder med Priser, der svarer til Arbejdets virkelige Værdi, og, hvis Publikum vil fatte Interesse for vort Maal, har Societetet ved Ministeriets velvillige Bistand her faaet et særdeles heldigt Middel til at opmuntre Haandværkets Udøvere til en god og ædel Kappestrid.

Det er en Selvfølge, at kun danske Haandværksarbejder og Fabrikater modtages og udstilles, med mindre det er et oprindeligt fremmed Fabrikat, der ved senere Omarbejde her hjemme i det væsentlige maa betragtes som dansk, eller hvor andre særlige Grunde kunde tale herfor.

For at tilvejebringe bedre Overblik over Udstillingen, er de indleverede Gjenstande delte i 4 Klasser:

- I Klasse:** *Svende- og Mesterprøver;*
II Klasse: *Kunstindustrielle Arbejder af enhver Art;*
III Klasse: *Industrielle Opfindelser* — saadanne vil eventuelt ogsaa blive modtaget fra *Udlandet;*
IV Klasse: Andre, særlig gode Haandværksgjenstande.

Det er en haard Tid for vort Haandværk, men alle, der har Øje for den næringsdrivende Stands Kaar og Nødvendighed for Samfundet, vil upaatvivlelig støtte denne Stand i dens Bestræbelser for at fremme den faglige Intelligens og Dygtighed, og de vil da ogsaa omfatte denne Udstilling med Interesse i Forstaaelse af den store Betydning, den ad Aare kan faa.

Haandværkerne, de Industridrivende og Societetet har nu gjort deres for at hjælpe Udstillingen til at naa sit Maal. Nu bliver det Publikums Sag at gjøre sit ved at tage den godt i Øjesyn og hjælpe til Afsætning af de udstillede Gjenstande.

Fortegnelse

over

Udstillerne og de udstillede Gjenstande.

I. Klasse.

Svende- og Mesterprøver.

A. K. Bennike, Middelfart.

1. Sølvskab af mat Nøddetræ, Pr. 170 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *P. Holt* fra Middelfart; i Svendebrevet er udtalt, at Arbejdet er særlig smukt udført.
2. Do. af poleret Nøddetræ, Pr. 150 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *G. Carstens* fra Thisted.

Otto Boldt, Mekanikus, Nørregade 16, Kjøbenhavn. K.

3. Kopipresse, Pr. 100 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *A. Nielsen* og tilkendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.
[Udstiller tillige under IV. Kl.]

N. E. Hellerie, Glarmester, Nansensgade 23 A, Kjøbenhavn K.

4. Et Glarmester-Mesterstykke, ikke til Salg.
Præmie fra den grevelige Hjelmstjerne-Rosenkroneske Stiftelse.

[Udstiller tillige under III. Kl.]

Th. Henriksen, Snedkermester, Nørregade 26, Kjøbenhavn K.

5. Salonmøbel, Pr. 300 Kr.

Svendeprove forfærdiget af *N. Mülhausen*, hæderlig Omtale; Møblet har ikke været paa nogen Udstilling.

V. Hermann, Malersvend, Kompagnistæde 8, Kjøbenhavn K.

6. En Svendeprove og Tegninger udførte paa teknisk Skole af Udstilleren selv. Broncemedaille fra Haandværkerforeningen i 1890.

J. Johansen, Snedkermester, Borgergade 25, Kjøbenhavn K.

7. Sort Salonskab med forgyldte Graveringer, Pr. 600 Kr.
Svendeprove forfærdiget af *N. P. L. Johansen*, tilkjendt Sølvmedaille April 1888 af Haandværkerforeningen.
8. Damebureau af Nøddetræ, med Skab i Opsatsen, Pr. 200 Kr.
Svendeprove forfærdiget af *C. Petersen*, tilkjendt Broncemedaille Oktober 1889 af Haandværkerforeningen.

[Udstiller tillige i IV. Kl.]

J. Kastrup, Vægtfabrikant, St. Strandstræde 18, Kbhvn. K.

9. Søjlevægt, Pr. 35 Kr.
Svendestykke forfærdiget af *Chr. Nielsen*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.
10. Decimalvægt, Pr. 35 Kr.
Svendeprove forfærdiget af *Vilh. Grønning*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

Chr. Knudsen, Kobbersmed, Gasværksvej 33, 3. S., Kjøbenhavn V.

11. Kobber-Themaskine, ikke til Salg.
Mesterstykke forfærdiget af Udstilleren selv i Odense 1842; har været i stadig Brug siden den Tid.

[Udstiller tillige under II. Kl.]

Vilhelm Larsen, Snedkermester, Badstuestræde 11, Kjøbenhavn K.

12. Sekretær af Mahogni, ikke til Salg.
Mesterstykke, tildelt Karakter „Meget Godt“, udført af Udstilleren 1859.
13. Salonskab med Etagère, Nøddetræ, Pr. 300 Kr.
Svendeprove forfærdiget 1890 af *C. Steffensen* efter egen Tegning, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

[Udstiller tillige under IV. Kl.]

P. Lund, Blikkenslagermester, Vendersgade 8, Kbhvn. K.

14. Themaskine af Messing, forsølvet.
Forfærdiget 1880 af *Udstilleren* selv som Svendeprøve.
15. Kaffekande af Messing, forsølvet.
Svendeprøve, forfærdiget 1881 af *Emanuel Bjørn*.
16. Kaffekande af Messing, forsølvet.
Svendeprøve, forfærdiget 1884 af *Carl Larsen*.
[Udstiller tillige under II. Kl.]

J. A. Molter, Snedkermester, Gothersgade 48, Kjøbenhavn K.

17. Damebureau, Pr. 1350 Kr.
Svendestykke, hvortil er anvendt forskellige fine Træsorter, forfærdiget af *J. W. T. Molter*, tilkendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille 1881, Broncemedaille i Malmø 1881 og Kjøbenhavn 1888.
[Udstiller tillige under IV. Kl.]

J. H. Petersen, Snedker, Klaragade 36, Odense.

18. Dame-Skrivebord af Nøddetræ, Pr. 175 Kr.
Svendestykke forfærdiget af *L. Hansen*, af Odense Snedkerlav i 1890 tilkendt Karakteren **ug**.
19. Sølvskab af Nøddetræ, Pr. 250 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *L. Petersen*, af Odense Snedkerlav i 1889 tilkendt Karakteren **ug**.

H. Thomsen, Snedkermester, Danmarksgade 31, Fredericia.

20. Herre-Skrivebord, Pr. 160 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *H. Larsen*, i 1890 tilkendt Broncemedaille for fortrinlig udført Svendeprøve.

J. P. Schelhase, Drejermester og Billedskærer, Badstuestræde 11, Kjøbenhavn K.

21. Vase af Mahogni, Pr. 35 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *L. Rundberg*, tilkendt Sølvmedaille fra Haandværkerforeningen i Juni 1889.
[Udstiller tillige under II. og IV. Kl.]

C. Tikjøb, Antikvitetshandler, Bredgade 18, Kbhvn. K.

22. Otte Dages Stueur med Klokkespil og Datoviser, Mahognikasse, Pr. 400 Kr.
Forfærdiget som Mesterstykke 1773 af Urmager *Baht* i Kbh.
[Udstiller tillige under IV. Kl.]

- C. Wienberg**, Klejnsmed, Nakskov.
23. Indstukken Dørlaas, Pr. 16 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *O. Dinesen*.
[Udstiller tillige under IV. Kl.]
- P. A. Ørnberg**, Møbelfabrikant, Østergade 38, Kjøbenhavn K.
24. Salonmøbel af Nøddetræ, Pr. 175 Kr.
Svendeprøve forfærdiget af *M. Simonsen*, tilkjennt Ros.

II. Klasse.

Kunstindustrielle Arbejder.

- O. & J. Baden**, Bogbindere, Peder Skramsgade 6, Kbhvn. K.
25. Album, haandforgyldt, indlagt Læder, ciseleret Guldsnit,
Pr. 200 Kr.
Forfærdiget af *Jacob Baden*, tilkjennt Sølvmedaille fra den
tekniske Skole 1889.
- Ludv. Brock**, Gyldenlædersfabrikant, St. Strandstræde 16,
København K.
26. Skab, rigt indlagt, fra 18de Aarh., Pr. 3000 Kr.
Siges at være forfærdiget som Mesterstykke.
[Udstiller tillige under III. Kl.]
- M. Buchholtzer**, Tegnelærerinde, Blaagaardsgade 9, Kbhvn. N.
27. Sofapude af Silke, med Oliemaleri, ikke monteret, Pr. 25 Kr.
28. Haandtegnede Lykønskningskort, Pr. 0,25 à 0,35 Kr. pr. Stk.
- Peter Christensen**, Fotograf, Helsingør.
29. Aristopapirs Fotografier.
- Georg Christgau**, Billedskærer, Gothersgade 43, 2. S., Kbh. K.
30. Udskaaret Sølvskab, udført af gammelt Egetræ, antikt Motiv,
udstillet blot som Billedskærerarbejde.
31. Udskaaret Ramme i Viktoria-Format, Nøddetræ, tysk Renaissance
Stil.

Anna David, Tordenskjoldsgade 25, 2. S, Kjøbenhavn K.
Keramiske Arbejder:

32. Lysstage, Majolika, Pr. 25 Kr.
33. Lav Vase, baaren af tre Dyr, Pr. 25 Kr.
34. Høj, slank Vase, baaren af tre Dyr, Pr. 20 Kr.
Komposition, Modellering og Maling af Udstillerinden selv;
tildelt Anerkjendelsesdiplom ved den nordiske Udstilling i
Kjøbenhavn 1888.

Den danske Urmagerskole ved *L. Knudsen*.

Ingen af Genstandene er til Salg.

35. Et Sæt Øvelsesarbejder.
36. 3 Spiraltænger.
37. 3 Uroafvejere.
38. Mikrometer.
39. 3 Gangmodeller.
40. En Samling Tegninger.

H. C. Drewsen, Elektropletfabrikant, *Fabrik: Øresunds-*
gade 6; Udsalg: Østergade 24, Kjøbenhavn K.

41. 1 Opsats, Pr. 60 Kr.
42. 1 Plateau, Pris 28 Kr.
43. 1 Armstage, Pr. 100 Kr. pr. Par.
44. 1 Candelabre, Pr. 350 Kr. pr. Par.
45. 1 Par Stager, Pr. 12 Kr. pr. Par.
46. 1 do. do., Pr. 12 Kr. pr. Par.
47. 1 do. do., Pr. 21 Kr. pr. Par.
48. 1 Vinkande, Pr. 20 Kr.
49. 1 do., Pr. 20 Kr.
50. 1 Biskuitdaase, Pr. 24 Kr.
51. 1 Smøropsats, Pr. 21 Kr.
52. 1 Frugtknivstel, Pr. 12 Kr.
53. 12 Frugtknive, Pr. 28 Kr.
54. 1 Kaffekande, Pr. 23 Kr.
55. 1 Sukkerskaal, Pr. 10½ Kr.
56. 1 Flødekande, Pr. 8 Kr.
57. 1 Presenterbakke, Pr. 12 Kr.
58. 1 oval do. Pr. 10 Kr.
59. 1 Brødbakke, Pr. 12 Kr.
60. 1 Brødsuffe, Pr. 6 Kr.
61. 1 Bordborste, Pr. 6 Kr.

62. 1 Theskekurv, Pr. 8 Kr.
 63. 1 Plat de menage, Pr. 8 Kr.
 64. 1 Sennopsstel, 7 Kr.
 65. 1 do. 5 Kr. 50 Øre.
 66. 1 Bæger Pr. 8 Kr.
 67. 1 Jordbærske, Pr. 5 Kr.
 68. 1 do. Pr. 6 Kr.
 69. 1 Gemyseske, Pr. 6 Kr. 50 Øre.
 70. 1 Kageske, Pr. 4 Kr. 75 Øre.
 71. 1 Fiskeske, Pr. 8 Kr.
 72. 1 Visitkortskaal, Pr. 2 Kr. 50 Øre.
 73. 1 Relief: Druehøst, Pr. 2 Kr. 50 Øre.
 74. 1 do., Æbleplukning, Pr. 2 Kr. 50 Øre.
 75. 1 Spiseske, Pr. 1 Kr. 83 Øre.
 76. 1 do. Gaffel, Pr. 1 Kr. 83 Øre.
 77. 1 Mellemgaffel, Pr. 1 Kr. 67 Øre.
 78. 1 Dessertske, Pr. 1 Kr. 33 Øre.
 79. 1 do. Gaffel, Pr. 1 Kr. 33 Øre.
 80. 1 stor Theske, Pr. 83 Øre.
 81. 1 lille do. Pr. 71 Øre.
 82. 1 Compotske, Pr. 10 Kr.
 83. 1 do. Pr. 10 Kr.

Firmaet er stiftet 1849 og saaledes det ældste Elektropletfabrik her i Landet; det ejes nu af Grundlæggerens Enke og ældste Søn, og det udfolder en ikke ubetydelig Exportvirksomhed.

Magnus Enna, Guldsmed, Skvaldergade 5, 2-3. S., Kbhvn K.

84. Brosche og Armbaand, Sølv Filigran, Pr. 75 Kr.
 Kunstindustriel Prisopgave, tilkjendt Sølvmedaille paa det tekniske Selskabs Skoles Udstilling 1890.

Anna Louise Frost, Albanigade 36, 1. S., Odense.

85. Sofapude med Silkebroderi, Pr. 30 Kr.

C. J. Fyrvald & Co., Tordenskjoldsgade 3, Kjøbenhavn K.

86. Trofæ, Pr. 700 Kr.
 87. do. Pr. 750 Kr.
 88. do. Pr. 350 Kr.
 89. do. Pr. 350 Kr.
 90. Rustning, Pr. 1200 Kr.
 91. do. Pr. 1200 Kr.

92. Rustning, Pr. 400 Kr.
 93. do. Pr. 600 Kr.

E. M. A. Hansen, Billedskærer, Overgaden o. V. 42, Kbhvn. C.

94. To Vildtpartier, udskaarne i Egetræ, Pr. 100 Kr.
 Tilkjendt »Hædrende Omtale« paa Udstillingen i Kbhvn. 1888.
 95. Fylding, udskaaret i italiensk Nøddetræ, Pr. 175 Kr.
 Italiensk Renaissance-Ornament, tilkjendt Broncemedaille i Paris 1889.

C. P. Emil Hornemann, Abildgaardsgade 37, Kjøbenhavn Ø.

96. Fiskekniv med Gaffel, Sølv, Konkylieskafter, ciseleret, oxyderet, Pr. 300 Kr.
 Medaille af 2den Klasse i Kjøbenhavn 1888.
 97. Kageske, Pr. 120 Kr.
 98. do. Pr. 120 Kr.
 99. To Ragoutskeer, Pr. 150 Kr.

A. A. Houmøller, Modellør, Vodrofsvej 6, Kjøbenhavn V.

100. Gitterdør i tre forskellige Fremstillinger, modelleret, ciseleret og som raat Støbegods.
 100b. Model til en Kakkellovnsdør med Karm.

Udstilleren har, efter at have arbejdet paa de bedste og største Støberier baade i Ind- og Udland, for et Par Aar siden oprettet et Etablissement for Modeller til Støbegods. Specialitet: kunstnerisk udstyrede og praktisk konstruerede Modeller.

[Udstiller tillige under III. Kl.]

Harald Høeg, Urmager, Randers.

101. Sekund-Regulatorur med Slagværk, Pr. 1000 Kr.
 Har ikke tidligere været udstillet.

F. R. Kleis, Snedkermester, Dronningens Tværgade 42, Kbh. K.

102. Herre-Skrivebord, fuldt Nøddetræ med Skabe og Opsats, Pr. 600 Kr.
 [Udstiller tillige under IV. Kl.]

Chr. Knudsen, Kobbetsmed, Gasværksvej 33, 3. S., Kjøbenhavn V.

Alle udstillede Gjenstande er haandforarbejdede af Udstilleren selv.

103. Kageform med to Rør, Pr. 100 Kr.
 Drevet af ét Stykke Kobber, et Arbejde, der ikke tidligere

- er udført; Udstilleren udlover 50 Kr til den første, som forfærdiger en lignende. Arbejdet udført 1886.
104. Rygebord med Tilbehør, af Kobber.
Bordet saa vel som alle Gjenstande paa det er haanddrevet Arbejde; udført 1889.
105. Køkken med Tilbehør, af Kobber, Pr. 200 Kr.
Udført 1887.
106. Bordopsats.
Drevet af Kobber, forniklet; udført 1888.
[Udstiller tillige under I. Kl.]

Cornelius Knudsen, Instrumentmager, Kjøbmagergade 37,
Kjøbenhavn K.

Etablisementet grundlagt 1838.

107. Aneroidbarometer paa Figur (Matros ved Rat), Pr. 370 Kr.
108. do. paa Træfod, Pr. 75 Kr.
109. do. paa do., Pr. 75 Kr.
110. do. i forniklet Metalkasse, Pr. 60 Kr.
111. do. i fernisseret do., Pr. 60 Kr.
112. do. i forsølvet Metalramme, oldnordisk Stil, Pr. 75 Kr.
113. do. i forsølvet og forgyldt Metalramme, oldnordisk Stil, Pr. 75 Kr.
114. do. i sort Træramme, Pr. 25 Kr.
115. do. i do., Pr. 25 Kr.
116. do. i Mahognistræs Ramme, Pr. 25 Kr.
117. do. i Nøddetræs do, Pr. 25 Kr.
118. Termometer, staaende, Pr. 15 Kr.
119. do. do. Pr. 15 Kr.
120. Stuetermometer (Celsius, Reaumur og Fahrenheit), Pr. 12 Kr.
121. do. (Reaumur og Celsius), Pr. 10 Kr.
122. do. (Reaumur), Pr. 10 Kr.
123. do. (Celsius), Pr. 10 Kr.
124. Tegnebestik, Pr. 60 Kr.
125. do. Pr. 40 Kr.
126. do. Pr. 28 Kr.
127. Jomfrupasser i Etui, Pr. 15 Kr.
128. do. uden do., Pr. 13 Kr.
129. Passer, Pr. 6 Kr.
130. do. Pr. 6 Kr.

131. Ridsefjeder, Pr. 5 Kr.
 132. do. Pr. 5 Kr.
 133. Baadkompas, Pr. 15 Kr.
 134. do. Pr. 5 Kr.

J. Knudsen, Dukkefabrikant, Østergade 7, 1. S., København K.

135. Paaklædte Dukker.

Herman A. Kähler, Fabrikant, Næstved.

136. Keramiske Arbejder:

Fade og Vaser. Modellerede Dyr udførte af *K. Hansen-Reistrup*.

Endvidere Vaser, dekorerede af *Th. Bindesbøll*.

Frit modellerede Byvaaben, udførte til Provindsarkivet i Viborg efter Arkitekt *H. Kampmanns* Tegning.

Larsen & Andersen, Snedkere og Billedskærere, Lille Strandstræde 14, Kjøbenhavn K.

137. Egetræs-Skab, Renaissance-Stil fra 1550—1600; Pr. 2000 Kr.
 Dørfyldningerne forestille 2 Scener af Dronning Esthers Historie: Til venstre: Dronning Esther viser sig ukaldet i al sin Pragt for Kong Ahasverus og beder ham tillige med hans Minister Haman at deltage i et Maaltid hos hende; til højre: Haman falder i Unaade ved Esthers Anklage, og gjennem et Vindu ses han hænge i Galgen.
138. Bord, samme Stil, Pr. 500 Kr.
139. Armstol, samme Stil, Pr. 300 Kr.
140. Stol, samme Stil, Pr. 100 Kr.
 Disse fire Arbejder blev der ved den nordiske Udstilling i 1888 tilkjendt Medaille af 2den Kl.
141. Skatol, Rococostil, Pr. 800 Kr.
 Dette Stykke er mindst 200 Aar gammelt. Det er købt i Ringsted-Egnen og det manglende Billedskærerarbejde er tilføjet ved Restavrationen.
142. 2 Lampetspejle i Rococostil.
 Forretningen er grundlagt 1876, baseret paa Udførelse af stilfulde Møbler i alle Arter, særlig til *Spisestuer* og *Herreværelser*, og paa Restavrering af alle Sorter antike Møbler, der paa Grund af et nøje Kjendskab til dem, vil bevare deres oprindelige Form og Udseende. Værelser monteres og møbleres baade i Renaissance- og Rococo-Stil.

P. Lund, Blikkenslagermester, Vendersgade 8, Kbhvn. K.

143. Messing Opsats.
 144. do. do.
 145. do. Kaffekande.
 146. do. do. forselvet.
 147. do. Sukkerskaal.

Udførte som kunstindustriell Opgave 18⁷⁸/₇₉, belønnede af Teknisk Skole med Præmie og Ros. Ingen af Gjenstandene er til Salg.

[Udstiller tillige under II. Kl.]

A. Aug. Nielsen, Billedhugger og Billedskærer, St. Kongensgade 76, St., København K.

148. Egetræs-Fylding, Pr. 30 Kr.
 149. do. Pr. 25 Kr.
 150. do. Pr. 20 Kr.
 151. do. Pr. 22 Kr.
 152. do. Pr. 25 Kr.
 153. Blomsterparti, Pr. 9 Kr.
 154. do. Pr. 9 Kr.
 155. do. Pr. 13 Kr.
 156. do. Pr. 3 Kr.
 157. do. Pr. 5 Kr.
 158. Løvværk C. IX, Pr. 20 Kr.
 159. Lineal, Pr. 3 Kr.
 160. Tændstikstativ, Pr. 4 Kr.
 161. Pibebrædt, Pr. 8 Kr.
 162. Brevkniv, Pr. 1 Kr.
 163. do. Pr. 1 Kr.
 164. do. Pr. 1 Kr.
 165. do. Pr. 1 Kr.
 166. Medaillon, Pr. 5 Kr.
 167. do. Pr. 5 Kr.

Magnus Nordemann, Juvelér, Gothersgade 5, Kbhvn K.

Etablissementet er grundlagt 1856, udvidet 1887; stort Lager, Overslag og Tegninger leveres, Bestillinger udføres hurtigt.

168. Rosenberg Slot, Sølv og forgyldt, Pr. 5000 Kr.
 En Model af Kristian IV's bekjendte Bygning. Den er sammensat af ca. 1800 enkelte Stykker, der findes henved

200 Vinduer, og der er arbejdet derpaa af 3 Mennesker i
over et halvt Aar.

169. Kaffe-Service, Sølv, Pr. 1000 Kr.
 170. do. do. Pr. 250 Kr.
 171. Visitkortskaal, do. oxyderet, Pr. 125 Kr.
 172. 2 drevne Stykker, Sølv i Rammer, Pr. pr. Stk. 200 Kr.
 173. 1 Slipsnaal, Guld med Safir, Pr. 30 Kr.
 174. 1 do. do. - Perle, Pr. 30 Kr.
 175. 1 do. do. - do. Pr. 30 Kr.
 176. 1 do. do. - do. Pr. 10 Kr.
 177. 2 Broscher, Sølv, Pr. pr. Stk. 5 Kr.
 178. 1 do. Guld med Topas, Pr. 40 Kr.
 179. 1 do. do. - Emaile, Pr. 60 Kr.
 180. 1 do. do. - Lapis-Lazuli, Pr. 25 Kr.
 181. 1 Armbaand, Guld med 3 Safirer og 12 Diamanter, Pr. 260 Kr.
 182. 1 do. Guld med 6 Brillanter, 1 Rubin, Pr. 250 Kr.
 183. 1 do. Guld med 22 Brillanter, 2 Rubiner, Pr. 250 Kr.
 184. 1 do. Guld med 1 Diamant, Pr. 500 Kr.
 185. 1 do. Guld med 1 Brillant, 1 Safir, 6 Diamanter, Pr.
150 Kr.
 186. 1 do. Guld med 2 Brillanter, 2 Safirer, 2 Rubiner, 6
Diamanter, Pr. 140 Kr.
 187. 1 do. Guld med 1 Rubin, 1 Perle, Pr. 50 Kr.
 188. 1 do. Guld, glat, Pr. 60 Kr.
 189. 1 Fingerring, Guld med Diamant, Pr. 100 Kr.
 190. 1 do. Guld med 1 Safir og Diamant, Pr. 85 Kr.
 191. 1 do. Guld med 1 Safir, 2 Brillanter, Pr. 175 Kr.
 192. 1 do. Guld med 1 Perle, Pr. 75 Kr.
 193. 1 do. Guld med 1 Brillant, Pr. 175 Kr.
 194. 1 do. Guld med 1 Brillant, 1 Rubin, Pr. 50 Kr.
 195. 1 do. Guld med 1 Perle, Pr. 30 Kr.
 196. 1 do. Guld med Lapis og Perle, Pr. 30 Kr.
 197. 1 do. Guld med Perle, Pr. 12 Kr.
 198. 1 do. Guld med do. Pr. 7 Kr.
 199. 1 do. Guld med do. Pr. 8 Kr.
 200. 3 Broscher, Sølv, Filigran, Pr. pr. Stk. 5 Kr.
 201. 2 do. do. do. Pr. pr. Stk. 10 Kr.
 202. 1 do. do. do. Pr. 12 Kr.
 203. 1 do. do. do. Pr. 20 Kr.
 204. 1 Konfektske, Sølv, forgyldt, Pr. 45 Kr.
 205. 1 do. do. do. Pr. 25 Kr.

206. 1 Jordbærsk, Sølv, forgyldt, Pr. 20 Kr.
 207. 1 do. do. do. Pr. 25 Kr.
 208. 2 Konfektskeer, Sølv, forgyldt, Pr. 50 Kr.
 209. 1 Kageske, do. do. Pr. 25 Kr.
 210. 1 do. do. do. Pr. 25 Kr.
 211. 2 Grøntskeer, do. do. Pr. pr. Stk. 20 Kr.
 212. 2 do. do. do. Pr. pr. Stk. 20 Kr.
 213. 2 Saucéskeer, do. do. Pr. pr. Stk. 12¹/₂ Kr.
 214. 4 Syltetojskeer, do. do. Pr. 35 Kr.
 215. 4 do. do. do. Pr. 32 Kr.
 216. 2 Saucéskeer, do. do. Pr. pr. Stk. 12¹/₂ Kr.
 217. 2 Kompotskeer, do. do. Pr. pr. Stk. 15 Kr.
 218. 2 do. do. do. Pr. pr. Stk. 14 Kr.
 219. 2 Syltetojskeer, do. do. Pr. pr. Stk. 6 Kr.
 220. 2 do. do. do. Pr. pr. Stk. 5¹/₂ Kr.
 221. 2 do. do. do. Pr. pr. Stk. 5 Kr.
 222. 2 do. do. do. Pr. pr. Stk. 5 Kr.
 223. 1 Rejeske, do. do. Pr. 15 Kr.
 224. 1 Strøske, do. do. Pr. 12 Kr.
 225. 1 do. do. do. Pr. 13 Kr.
 226. 1 do. do. do. Pr. 13 Kr.
 227. 12 Kaffeskeer, do. do. Pr. 30 Kr.
 228. 1 Flødeske, do. do. Pr. 8 Kr.
 229. 1 do. do. do. Pr. 9 Kr.
 230. 1 do. do. do. Pr. 8 Kr.
 231. 12 Kaffeskeer, do. do. Pr. 45 Kr.
 232. 12 do. do. do. Pr. 45 Kr.
 233. 12 do. do. do. Pr. 46 Kr.
 234. 12 do. do. do. Pr. 40 Kr.
 235. 1 Fingerring, Guld med 1 stor Turkis, Pr. 150 Kr.
 236. 1 Brosche, Guld med Koralludskaar og Perle, Pr. 50 Kr.
 237. Kagekniv og Ske, Sølv, Pr. 75 Kr.
 238. 2 Broscher, Sølv, Filigran, Pr. pr. Stk. 6 Kr.
 239. 1 Bæger, do. Pr. 75 Kr.
 240. 1 do. do. Pr. 40 Kr.
 241. 1 do. do. Pr. 25 Kr.
 242. 1 do. do. Pr. 18 Kr.
 243. 1 do. do. Pr. 40 Kr.
 244. 1 Patsch, Guld med Rentopaser, Pr. 350 Kr.
 245. 1 Brosche, do. - Mosaik, Pr. 55 Kr.
 246. 1 do. do. oldnordisk, Pr. 75 Kr.

247. 1 Brosche, Guld, oldnordisk, Pr. 50 Kr.
 248. 1 do. do. med 1 Rubin, 2 Perler, Pr. 35 Kr.
 249. 1 do. do. - 1 Diamant, Pr. 125 Kr.
 250. 1 do. do. - Kamée, Pr. 100 Kr.
 251. 1 do. do. - Mosaik, Pr. 40 Kr.
 252. 1 Horn, Sølv, graveret, Pr. 300 Kr.

Otto Ottzen, Peder Skramsgade 8, Kjøbenhavn K.

253. Sybord, sort, indlagt med Messingaarer og Skildpadde, Pr. 180 Kr.
 Tilkjendt Teknisk Selskabs 1. Præmie for kunstindustrielle Arbejder.

Jacob Petersen, Løvstræde 4, Kjøbenhavn K.

254. Smykkeskab, mat Nøddetræ, Pr. 140 Kr.

Lauritz Rasmussen, Kgl. Hof.-Zink- & Metalstøber, Nørrevoldgade 78, Kjøbenhavn K.

255. Merkur, efter Thorvaldsen, Pr. 450 Kr.
 256. Hyrdedrengen, original Model, Pr. 450 Kr.
 257. Kristusfigur, Kopi efter Thorvaldsen, Pr. 250 Kr.
 258. Thorvaldsen med Haabet, Pr. 100 Kr.
 259. Kristian den fjerde, Pr. 90 Kr.
 260. Badende Kvinde, af Vith, Pr. 400 Kr.
 261. Badende Dreng, af Scherbeck, Pr. 500 Kr.
 262. Gratierne, Kopi, Pr. 360 Kr.
 263. Mignon, Pr. 200 Kr.
 264. Hyrdedrengen, Pr. 200 Kr.
 265. Børn blæsende Sæbekugler, af Gelert, Pr. 280 Kr.
 266. Springvand, Stork med en Snog, Pr. 150 Kr.
 267. Kristian den niendes Buste, af Bentzen, Pr. 45 Kr.
 Forretningen har vundet 1 Guldmedaille, 8 Sølvmedailler, 1 Broncemedaille og Hædersdiplom i London 1862.

J. P. Schelhase, Drejermester & Billedskærer, Badstuestræde, 11, Kjøbenhavn K.

268. Visitkort-Bord, med udskaaren Buxbomplade og dobbelt-snoede Søjler, Pr. 150 Kr.

[Udstiller tillige i I. og IV. Kl.]

O. B. Schieltved, Forgylder, Kjøbmagergade 42, 1. Sal,
Kjøbenhavn K.

269. Sort Bord med Broncestaffering og sleben Spejlglasflade, Pr.
120 Kr.

270. Hs. Maj. Kongens Portræt i Ramme, Pr. 85 Kr.

271. Spejl i imiteret Bronceramme, Pr. 45 Kr.

272. Reliefammer, Porcellæns-Imitation, Pr. 5 Kr. pr. Stk.

Gjenstandene er for det meste Dele af Forretningens Udstill-
ling i 1888, hvor der blev tilkjennt dem Broncedaille.

[Udstiller tillige i IV. Kl.]

J. C. Stochholm, Kunsthandler, Bredgade 28, Kbhvn K.

273. Thorvaldsens Alexander-Tog, Fotografi, Pr. 25 Kr.

Fotograferet af *Carl Poulsen*, Gothersgade 52, og hørende
til Pragtværket: »Thorvaldsen, hans Liv og hans Værker«.

P. Wilhardt, Maler, Nansensgade 30 B, 2. Sal, Køben-
havn K.

274. Kakkelovnnsskærm, malet i Smag med Broderi, Pr. 150 Kr.

Frk. Withusen, Villa »Blida« pr. Hellerup.

275. Lavt Bord med Udskæringsarbejde, ikke til Salg.

276. Udskåret Træstol, Pr. 12 Kr.

Gjenstandene er udførte af Udstillerinden efter Tegning af
Prof. Frølich.

C. Woll, Drejermester, Pilestræde 8, København K.

277. Skakbord med to Stole, italiensk Nøddetræ, sælges kun samlet,
Pr. 200 Kr.

Tilkjennt hædrende Omtale ved den nordiske Udstilling i
Kjøbenhavn 1888.

III. Klasse.

Industrielle Opfindelser.

Ludv. Brock, Gyldenlæderfabrikant, St. Strandstræde 16,
Kjøbenhavn K.

278. Ægte Gyldenlæder.

279. Kakkelovnstskærm med Egetræsramme og ægte Gyldenlæder,
Pr. 85 Kr.

[Udstiller tillige under II. Kl.]

N. P. Clausen, Mekanikus, Abel Katrinesgade 33, 2. S.,
Kjøbenhavn V.

280. Model af en Høj- og Lavtryk Receivermaskine med Indsprøjt-
ningskondensator. Ny Konstruktion paa Maskinens Kryds-
hoveder, hvorved dennes Højde forringes.

Udført af en Elev, der i 2 Aar har været i Lære paa Ud-
stillereis Værksted; Formning, Støbning, Filning, Smed-
ning og Drejning (Frihaandsdrejning) er udført af Eleven selv.

[Udstiller tillige under IV. Kl.]

P. M. Elkjær, Malermester, Linnésgade 27, Kjøbenhavn K.

281. Bord, imiteret Mosaik, Pr. 1500 Kr.

Kopi af et Bord paa Rosenborg fra ca. 1700, Sølvmedaille,
Kjøbenhavn 1888 og Paris 1889.

282. Stumtjener, imiteret Mosaik, Pr. 75 Kr.

Sølvmedaille, Kjøbenhavn 1888, Paris 1889.

283. Fotografirammer, Kabinetsformat, Pr. 12 Kr. pr. Stk.

284. do. do. Pr. 10 Kr. pr. Stk.

285. do. dobbelt Visitkort, Pr. 10 Kr. pr. Stk.

286. do. Visitkort, Pr. 3 Kr. pr. Stk.

med Bagklædning af Metal.

287. Fotografirammer, Visitkort, Pr. 2½ Kr. pr. Stk.

med Bagklædning af Træ.

N. Eriksen, Drejermester, St. Kongensgade 75, 1. S., Kbh. K.

288. Bobiner til Brug i Dampvæverier, Pr. 13—18 Kr. pr. 100 Stk.

Bobinerne er forfærdigede af præpareret Papirmasse.

N. E. Hellerie, Glarmester, Nansensgade 23 A., Kbhvn. K.

289. Spejlglassol, Pr. 100 Kr.

290. Gassol, Pr. 30 Kr.

291. Mindre Skjærmspejlglas, Pr. 8 Kr.

Alt er patenteret Udstilleren.

[Udstiller tillige under I. Kl.]

A. A. Houmøller, Modellør, Vodrofsvej 6, Kjøbenhavn V.

292. Færdigstøbt Hængsel og Lukkesystem for Støbegods.

Patenteret Udstilleren 18. Decbr. 1888.

293. Børnekomfur med Patenthængsel og Lukkesystem.

294. Formemaskine, Model, $\frac{1}{6}$ Storrelse.

[Udstiller tillige under II. Kl.]

P. Jacobsen, Østergade 9, Kjøbenhavn K.

295. Vaskemaskine, uden Isskab-Apparat, Pr. 40 Kr. (med Laag 44 Kr), med Isskab-Apparat Pr. 50 Kr.

296. Vridemaskine.

Vaskemaskinen kan med det tilhørende Apparat benyttes som Isskab.

S. Lomholt, Fabrikant, L. Strandstræde 12, København K.

297. Patent Gasovn med udvendig Fyring, Pr. 25 Kr.

Ny Opfindelse af Udstilleren, patenteret denne, ikke før udstillet.

Lindved Petersen, Fabrikant, Raadhusstræde 5, Kbhvn. K.

298. Dunstfri Riste- og Svalemaskine til Kaffe etc. med Gasophedning, Pr. 160 Kr.

Apparatet afleverer ikke det brændte Produkt, før det er afsvalet eller frit for Damp. Det kan derfor opstilles og benyttes i ethvert Lokale, selv om dette er beboet; der fordres kun en Skorsten, som Trækrøret kan sættes i Forbindelse med. — Den udstillede Kafferistemaskine er lavet som Akkordarbejde paa Udstillerens Værksted; den laves ogsaa med bevægeligt Fyrsted i Stedet for Gasophedning. I Løbet af to Aar er der solgt ca. 200 Stk. til Danmark, Norge, Sverige og Finland, og i den allersidste Tid er der tillige gjort Forsøg med at indføre dem i Tyskland, hvor de ogsaa er patenterede. Siden den første Fremkomst er de bleven væsentlig forbedrede. — Tildelt hædrende Omtale ved Udstillingen i Kjøbenhavn 1888. Patenteret Udstilleren.

H. Schiøtt, Sadelmager og Tapetserer, Vesterbrogade 35, St., Sdbg., Kjøbenhavn V.

299. En Puf med Ryg, kan forandres til Seng, Pr. 43 Kr.

300. do. do. do. do. Pr. 35 Kr.

Patent søges af Udstilleren.

C. Søller, Klosetfabrikant, Knabrostræde, Kjøbenhavn K.

301. Mekanisk Tørvemkloset, Pr. 36 Kr.

Har ikke tidligere været udstillet. Fabriken, der er grundlagt 1874, fremstiller og forhandler udelukkende Sanitets-

Utensilier saasom: Klosetter, Natstole, Klosetspande, Bidets, Urintragte, transportable Pissoirs, Fejeskarns- og Latrin-beholdere o. s. v.

N. C. Sørensen, Snedkermester, Adelgade 29, Kjøbenhavn K.

302. Transportabel Limovn.

Opfunden af Udstilleren, der har udtaget Patent herpaa.
[Udstiller tillige under IV. Kl.]

IV. Klasse.

Andre særlig gode Haandværksgjenstande.

Vilh. Alberti, Snedkermester, Grønnegade 33, København K.

303. Egetræs Salonmøbel, Pr. 325 Kr.

C. Amelung, Metalvarefabrikant, Hyskenstræde 8, Kbh. K.

304. Haner, Lysestager, Stativer og andre Metalvarer.

Forretningen grundlagt 1858.

Blandt Fabrikaterne fremhæves: Aftapningshaner af alle Slags, store Haner og Ventil, Forniklede Vinduesstativer, Kandelabre, Lysekroner, Lampetter o. s. v. Forsølvning og Forgyltning udføres.

H. Andersen & Søn, Snedkere, Adelgade 29, 3 S., Kbhvn. K.

305. Mahogni-Buffer med Spejlopsats, Pr. 300 Kr.

Gustav Berger & Søn, Tapetserer og Dekorator, Kronprinsessegade 32, Kjøbenhavn K.

306. Sovekabinets Drapperier med Seng, Toiletbord og Taburetter, Pr. 1000 Kr.

Tilkendt Medaille paa den nordiske Udstilling i Kbhvn. 1888.

C. C. Bevensee's Enke, Glashandler, Vesterbrogade 25, København, V.

307. Forskjellige Prøver af indenlandsk Fajance, Porsellæn og Glas.

Otto Boldt, Mekanikus, Nørregade 16, Kjøbenhavn K.

308. Jærnpengeskab med schubsk Afspærring, Pr. 275 Kr.

309. Jærnpengeskab med Cromers Patentlaas, Pr. 175 Kr.
Tilkjendt »Hæderlig Omtale« i Malmø 1881, Broncemedaille
i Kjøbenhavn 1888.

N. P. Clausen, Mekanikus, Abel Katrinesgade 33, 2 S.,
Kjøbenhavn V.

310. Model til en liggende Højtryksmaskine med Omstyring.
Modellen — Formning, Støbning, Filning, Smedning og Drej-
ning (Frihaanddrejning) — er udført af en Elev, der har været
2 Aar i Lære paa Udstillerens Værksted.

[Udstiller tillige under III. Kl.]

Hedvig Cohn, Korsetfabrikantinde, Ny Stormgade 58, St.,
Kjøbenhavn V.

311. Korsetter af forskellig Finhed.

Disse Korsetter er dansk Arbejde og udstilles til Sammen-
ligning med udenlandsk Fabrikat. Snorene er indlagte uden
Apparat; *ægte Fiskeben*.

P. le Dous, Bundtmager, Østergade 11, 1. S., Kbhvn K.

312. Et sibirisk Bjørneskind med udstoppet naturaliseret Hoved og
Kløer, monteret til Gulvtæppe, Pr. 400 Kr.

313. Amerikansk Ulveskind med naturaliseret Hoved, monteret
med Klæde, Pr. 65 Kr.

314. Afrikansk Jagtleopardskind, naturaliseret Hoved, monteret med
broget Skindkant og Klæde, Pr. 65 Kr.

315. Fortæppe af avstralske Kænguruhaler, Pr. 80 Kr.

316. Fodpose, Overbladet af Skindstykker (Skindmosaik), Pr. 15 Kr.

317. Fodpose, Overbladet af Skindstykker (løbende Hund), Pr. 20 Kr.

Forretningen er grundlagt 1830 af *P. le Dous*, og dennes
Søn *Carl le Dous* er siden 1865 Ihænde-haver af Firmaet.
Medaille af 1. Kl i Kjøbenhavn 1872 »for udmærkede og
med sjælden Dygtighed behandlede Bundtmagerarbejder i
rigt og smagfuldt Udvalg«; i Wien 1873 Medaille »für guten
Geschmack«; Sølvmedaille i Paris 1878.

J. H. Ehlert, Pianofortefabrikant, Vestervoldgade 115, Kjø-
benhavn K.

318. Salon-Flygel, krydsstrænget, Nøddetræ, Pr. 1300 Kr.

H. Frandsen, Sadelmager, Gisselfeld pr. Haslev.

319. Kompte-Seletøj med pletteret Beslag og Nysølvstang, Pr.
150 Kr.

H. Chr. Frederiksen, Møllebygger og Modelsnedker, Tjørnegade 9, 2. S., København N.

320. Tøjrule for Familier, Bordform, Pr. 50 Kr.

Hillerød Damp Vognfabrik og Træskæreri ved Sofus Cohn & Co.

321. Barnevogn, Pr. 14 Kr.

322. do. Pr. 20 Kr.

323. do. Pr. 36 Kr.

324. do. Pr. 57 Kr.

325. Trillebør, Pr. 3½ Kr.

326. Legevogn, Pr. 10 Kr.

327. do. Pr. 18 Kr.

328. do. Pr. 28 Kr.

329. Slæde, Pr. 9 Kr.

330. Barnemøbel, Pr. 10 Kr.

331. Barnebord, Pr. 6 Kr.

332. Barnestol, Pr. 2½ Kr.

333. Dukkevogn, Pr. 8 Kr.

F. F. Johansen, Tapetserer og Dekorator, Pilestræde 10, København K.

334. Polstret Sofa, Pr. 140 Kr.

335. 2 Stk. Lænestole, Pr. 70 Kr. pr. Stk.

336. 4 Salonstole, Pr. 21 Kr. pr. Stk.

337. 1 Fag Gardiner, Pr. 150 Kr.

Udført efter franske Modeller.

J. Johansen, Snedkermester, Borgergade 25, Kbhvn. K.

338. Sort Pæretræs graveret Sybord, Pr. 55 Kr.

339. Sort graveret Søjle, Pr. 22 Kr.

[Udstiller tillige i I. Kl.]

A. J. Jørgensen, Snedkermester, St. Kongensgade 63, København K.

340. Sort Ibenholts Dame-Skrivebord, Pr. 250 Kr.

341. Salonbord af Nøddetræ, indlagt, Pr. 160 Kr.

342. Sofa af Nøddetræ, Pr. med Shirting 130 Kr., med 1ma Plyds 175 Kr.

343. 4 Stole af Nøddetræ, Pr. pr. Stk. med Shirting 25½ Kr., med 1ma Plyds 37½ Kr.

344. Salonbord af Nøddetræ, indlagt, Pr. 145 Kr.

345. Sofa af Nøddetræ med Mekka, Pr. 130 Kr.
 346. 4 Stole af Nøddetræ med Mekka, Pr. pr. Stk. 37 Kr.
 347. Klaverstol af Nøddetræ med Plyds, Pr. 28 Kr.

Forretningen, grundlagt 1870, arbejder med 15 à 20 Mand, har Damptorrestuer, indrettede efter Nutidens Fordringer, og kan derfor stille fuld Garanti for tørt og holdbart Arbejde.

Chr. Jørgensen, Snedkermester, Pilestræde 8, Kbhvn. K.

348. Bogskab med Underdel, mat poleret Nøddetræ, Pr. 275 Kr.
 349. Herre-Skrivebord med Skabe og Opsats, mat poleret Nøddetræ, Pr. 275 Kr.

F. R. Kleis, Snedkermester, Dronningens Tværgade 24, Kjøbenhavn K

350. Dameskrivebord med Opsats, Nøddetræ, Pr. 95 Kr.
 351. Dobbelt Bogskab, Nøddetræ; Pr. 200 Kr.
 [Udstiller ogsaa i II. Kl.]

H. P. & L. Larsen, Snedkere, Store Strandstræde 21, Kjøbenhavn K.

352. Salon Etage-Møbel, mat Nøddetræ med Dekupørarbejde, Pr. 280 Kr.
 Modtager kun Bestillinger; begge Firmaets Deltagere har opholdt sig i Udlandet og arbejdet der. Udfører kun Arbejde efter Tegninger.

Vilhelm Larsen, Snedkermester, Badstuestræde 11, Kjøbenhavn K.

353. Skrivebord med Skab af Nøddetræ, efter egen Tegning, Pr. 200 Kr.
 [Udstiller tillige under II Kl.]

M. Levinsky, Bundtmager, Østergade 33, Kjøbenhavn K.

354. Skind af Isbjørn med Hoved, Pr. 100 Kr.
 355. do. af russisk Bjørn uden Hoved, Pr. 120 Kr.
 356. do. af Ulv, Pr. 90 Kr.
 357. Imiteret Bjørneskind, Pr. 85 Kr.

A. J. Lysberg, Sadelmager og Tapetserer, Niels Hemmingsens-
gade 13, Kjøbenhavn K.

358. Tospænder forgyldt Wiener-Seletøj, Pr. 600 Kr.
Tildelt H. C. Ørsteds Legatpræmie 1883, den Hjelmstjerne-
Rosenkroneske Præmie 1885, 1ste og 2den Medaille ved
Udstillingen i Kjøbenhavn 1888, højeste Anerkjendelse i
Køenigsberg 1889. Virksomheden omfatter alt Tapetserer- og
Sadelmagerarbejde.

A. Merkel, Kurvemager, Ahornsgade 8 C, 2. S., Kbhvn. N.

359. Smudstøjkurv, Pr. 12 Kr.
360. do. Pr. 11 Kr.
361. Arbejdskurv, Pr. 9 Kr.
362. Sybord, Pr. 9 Kr.
363. do. Pr. 9 Kr.
364. do. Pr. 8 Kr.
365. Nodemappe, Pr. 7 $\frac{1}{2}$ Kr.
366. Papirkurv, Pr. 6 Kr.
367. do. Pr. 5 Kr.
368. do. Pr. 4 $\frac{1}{2}$ Kr.
369. Knivesamler, Pr. 4 $\frac{1}{2}$ Kr.
370. do. Pr. 4 $\frac{1}{2}$ Kr.
371. do. Pr. 3 Kr. 75 Øre.

J. H. Molter, Snedkermester, Gothersgade 48, Kbhvn. K.

372. Dame Skrivebord, Pr. 300 Kr.
373. Damestol, hørende til Skrivebordet, Pr. 100 Kr.
Tilkjendt Broncemedaille paa Udstillingerne i Malmø 1881 og
Kjøbenhavn 1888.

[Udstiller tillige i I. Kl.]

P. Nielsen & Co., Handskefabrik, St. Kongensgade 28,
Kjøbenhavn K.

374. Forskjellige Handsker.
Til Bortlodningen udstedes Handskekort efter eget Valg til
Kr. 5, 10, 15, 20, 25 pr. Stk.

N. Pedersen, Blikkenslager, V. Brønderslev.

375. Flødetønde, Pr. 30 Kr.
376. Spand, Pr. 12 Kr.
377. do. Pr. 10 Kr.

378. Kasse.

379. Skovl.

380. Voxsmeltemaskine, Pr. 10 Kr.

Tildelt Broncemedaille paa Landmandsforsamlingen i Aalborg 1883 «for en Samling Bliktoj til Mejeribrug», Diplom ved Udstillingen i Slagelse 1885 »for godt Blikkenslagerarbejde« og »Hædrende Omtale« paa den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn 1888 »for smuk Udførelse af haandforarbejdede Blikvarer«.

P. Pedersen, Møbelfabrikant, Store Kongensgade 63, Kbh. K.

381. Spejl og Konsol, Pr. 375 Kr.

Hæderlig Omtale i Malmø 1881.

M. Pers, Blikkenslagermester, Læderstræde 22, Kbh. K.

882. En Badeindretning bestaaende af:

Badekar, Kobberbadeovn, Messingbruse, Badehanebatteri m. m. Tilkjendt »Hædrende Omtale« i Kjøbenhavn 1888.

Herm. N. Petersen & Søn, Concertpalæet, Bredgade 28, Kjøbenhavn K.

383. Opretstaaende Piano, Pr. 800 Kr.

384. Flygel, Pr. 1400 Kr.

385. do. Pr. 1200 Kr.

386. Opretstaaende Piano, Pr. 1000 Kr.

Petersen & Steenstrup, Orgelharmoniums Fabrik, Vesterbrogade 2 D, Kbhvn. V.

387. Orgelharmonium, Pr. 475 Kr.

Fabriken har faaet tildelt Broncemedaille paa Udstillingen i Nexø 1885.

N. P. Petersen, Sadelmager, Skibby.

388. Seletøj til en Hest, Pr. 235 Kr.

L. Saul, Pengeskabsfabrikant, Nørrevoldgade 21, Kbhvn. K.

389. Pengeskab; Pr. 700 Kr.

J. P. Schelhase, Drejermester og Billedskærer, Badstuestræde 11, Kjøbenhavn K.

390. Sort Buste Søjle, Pr. 18 Kr.

391. do. do. Pr. 22 Kr.

392. do. do. Pr. 28 Kr.

[Udstiller tillige i I. og II. Kl.]

O. B. Schieltved, Forgylder, Kjøbmagergade 42, 1. S., Kbh. K.

393. Forgyldt Bord, Pr. 60 Kr.
 394. 2 Stk. metaloxyderede Konsoller, Pr. 11½ Kr. pr. Stk.
 395. Hjørnekonsol, Pr. 16 Kr.
 396. do. Pr. 14 Kr.
 397. do. Pr. 10 Kr.
 398. do. Pr. 6 Kr. 50 Ø.
 399. Vægkonsol, Pr. 9 Kr. 85 Ø.
 400. do. Pr. 7 Kr. 80 „
 401. do. Pr. 8 Kr. 45 „
 402. do. Pr. 7 Kr. 60 „
 403. Skakbord, Pr. 50 Kr.

Forretningen er grundlagt 1828 af afdøde Forgylder *O. B. Schieltved*; ved dens 50 Aars Jubilæum gik den over til Grundlæggerens 2 Sønner *Ludvig* og *Poul Schieltved*, Firmaets nuværende Ihændehavere. Sølvmedaille 1872; Broncemedaille 1888.

[Udstiller ogsaa i II. Kl.]

Th. Stoere, Snedkermester, Adelgade 77, Kjøbenhavn K.

Nøddetræs Sovekammermøblement, bestaaende af:

404. Seng, Pr. 165 Kr.
 405. Toiletmøbel, Pr. 175 Kr.

Møblerne er forfærdigede af Udstilleren selv.

Udstilleren har ved Understøttelse fra Indenrigsministeriet og det Rejersenske Fond opholdt sig i 4 Aar i de største Møbelindustrilande og i 1884 grundlagt en Forretning, hvis Specialitet er Sovekammermøbler. Tildelt Teknisk Skoles Præmie og Haandværkerforeningens Sølvmedaille for Svendeprove.

N. C. Sørensen, Snedkermester, Adelgade 29, Kbhvn. K.

406. Møblement bestaaende af: Arbejdsbord af Eg, Panelsofa, 2 Lænestole, 4 Stole, Pr. 600 Kr.

[Udstiller tillige i III. Kl.]

C. Tikjøb, Antikvitetshandler, Bredgade 18, Kjøbenhavn K.

407. Et Sav-Ur, 8 Dages Værk, Pr 40 Kr.

(Forfærdiget i Kjøbenhavn, ca. 1750).

[Udstiller ogsaa i I. Kl.]

E. Wedell & Aberg, Pianofortefabrikanter, Østergade 38, 1. S.
Kjøbenhavn K.

408. Opretstaaende, krydsstrænget Pianoforte i hel Jærnramme og
Nøddetræskasse, Pr. 750 Kr.

Der er af Fabrikanterne lagt an paa en fyldig og smuk
Tone, god Spillemaade, solid Byggemaade.

C. Wienberg, Klejnsmed, Nakskov.

409. Kasselaas, passende til en Port eller Kirkedør, Pr. 25 Kr.

410. Indstukken Dørlaas, Pr. 14 Kr.

Begge Laasene er udførte af Udstilleren selv, og fik Hæders-
diplom ved Udstillingen i Nakskov 1883.

[Udstiller tillige i I. Kl.]

Tillæg.

P. H. Stegmann, Snedkermester, Overstræde 6, Odense.

411. Skrivebord, Pr. 200 Kr.

Svendeprøve forfærdiget af *C. A. Bang*; tilkendt Magistra-
tens Sølvmedaille 20. Maj 1890.

412. Bogskab, Pr. 300 Kr.

Svendeprøve forfærdiget af *E. Stegmann*.

P. C. Dous, Bundtmager. (Se ovenfor under IV. Kl.)

413. Spaserepels, Nirtsskindsforværk, Krave og Opslag af virginsk
Odderskind, Pr. 500 Kr.

414. Spaserepels, ægte Astrachansskinds Forværk, Krave og Op-
slag af persiske Astrachaner, Pr. 300 Kr.

Sølvmedaille i Kjøbenhavn 1888.

415. Sengetæppe af Edderfugleskind, Pr. 160 Kr.

Forfærdiget og forarbejdet i Grønland.

Lauritz Rasmussen. (Se ovenfor under II. Kl.)

416. De fire Aarstider af *Bentzen*, Pr. 160 Kr. pr. Stk.

417. Hebe efter Thorvaldsen, Pr. 180 Kr.

C. Sand, Nygade 7, Amager.

418. Fuldrigget Skonnertbrig, kravelbygget, for en halv Vind, Mærsejls-Kuling, Pr. 150 Kr.

Flensburg & Sebbelov's Fabrikata ved *Alfred Broe*,
Klareboderne, Kjøbenhavn K.

419. Dækketøjer, Haandklæder og Viskestykker.

420. Gardin- og Portiøretøjer af Uld og Jute.

2det Tillæg
til
Fortegnelse over Udstillerne og de udstillede Gjenstande.

I. Klasse.

Andersen & Jensen, Vægtfabrikanter, Overgade n. V. 15,
Kjøbenhavn C.

421. Messing Søjlevægt, Pr. 450 Kr.
Mesterstykke, udført af *C. Jensen*, Deltager i Udstillernes
Firma.

J. J. Jacobsen, Blikkenslagerm., Compagnistræde 5, Kbh. K.

422. 1 Thekjedel }
423. 1 Blikvase } Forfærdiget af Udstilleren som Mesterstykke 1859
424. 1 Stativ. Hører til et gammelt Mesterstykke.
325. 2 Blikvaser.
Udført som Mesterstykke af Blikkenslagermester *Lassen*.
426. Messing-Kaffekande.
Svendestykke, forfærdiget af *Axel Jacobsen*.
427. Messing-Opsats.
428. 2 Metalstager.
Elevarbejder udførte paa teknisk Lærestanstalt.
Arbejderne ere ikke til Salg.

Kleinsmedemester **Spechts Enke**, Randers,

429. Portlaas, Pr. 30 Kr.
Svendestykke, udført af *Hans N. Specht*.
430. Portlaas, Pr. 30 Kr.
Svendestykke, forfærdiget af *Lauritz Knudsen*.

431. Portlaas, Pr. 25. Kr.

Svendestykke af *Henrik Petersen*.

Alle disse tre Svendepøver have erholdt Randers Haand værkerforenings første Prisbelønning, Broncemedaille og Hædersdiplom.

II. Klasse.

C. Budde-Lund, Terrakottafabrikant, Bredgade 10, Kbh. K.

432. Et Sortiment af forskellige Tarrakottavarer.

Priserne ere paahæftede de udstillede Arbejder.

Thora Clemmensen, kgl. Portners Hustru, Bredgade 18, Kjøbenhavn K.

433. Et Fag Gardiner, Pr. 45 Kr.

434. Kanetæppe til to Heste, Pr. 100 Kr.

435. Do. til én Hest, Pr. 50 Kr.

H. C. Drevsen, Elektropletfabrikant, Kjøbenhavn K.

Se foran i Katalogen Nr. 41—83.

436. 1 Opsats, Pr. 1000 Kr.

Fru Etatsraadinde **Juel**, p. t. Villa Skovlyst pr. Charlottenlund.

Udstillerinden indrømmer Forhandlere 25 pCt. Rabat.

437. Violbuketter som Penneviskere à 75 Øre. Broncerede Straa (Bogmærker) à 15 Øre.

V. Orlandi Efterfølger (Kgl. Hofgibser J. Christiansen), Bredgade 24, Kjøbenhavn K.

438. Gibsafstøbninger og græske Dekorationsstande.

III. Klasse.

J. Abrahamsen, Gammeltovej 10, Kjøbenhavn K.

439. Kjødskjæremaskine, patenteret Slagtermester Huss, Pr. med 60 Knive 80 Kr, med 40 Knive 65 Kr og med 30 Knive 45 Kr.

Jens Petersen, Skraedermester, Nansensgade 25 B., Kbh. K.

440. Petroleums Presse- og Varmeovn, Pr. 30 Kr.

Udstilleren ønsker at afhænde sit Patent.

IV. Klasse.

M. Levinsky, Bundtmager, Østergade 33, Kjobenhavn K.

Se foran i Katalogen Nr. 354—57.

441. Vaskebjørnspels

442. do.

Ludv. Ed. Møller, Kleinsmedemester, Rosenborggade 17

443. Jernpengeskab, Pr. 350 Kr.

Holger Petersen, Drejermester, Værnedamsvejen 14, Kbh. K.

444. Rygebord, Pr. 50 Kr.

445. do. Pr. 25 Kr.

446. Thermometer i Indfatning med Kongens Navnetræk 8 Kr.

Otto Schondel, Malermester, Nørrebrogade 27, Kbhvn N.

447. Dekoreret Sybord, Pr. 80 Kr.

Snedkerarbejdet, udf. af *H. V. & L. Larsen*, St. Strandstræde 21.

Om Næringslivet.

Ved

NIK. A. JUNCKER.

Den i høj Grad doktrinære Næringslov af 29. December 1857 omdannede med et Slag fuldstændig Vilkaarene for Industri, Haandværk og Handel. Men særlig var det Haandværket, der i mange Henseender led ubodelig Skade ved Fjærnelsen af ethvert som helst Baand, Ophævelsen af enhver planmæssig Opdragelse.

Forskjellen mellem det ny og det gamle kan nærmest betegnes som: *Storkapital, Ukyndighed og Charlataneri løftet op til Ligestillethed med grundig Fagdygtighed; den vildeste, tøjlesløse Konkurrence i Stedet for lovbunden regelmæssig Udvikling.* Det gamle System, hvorpaa al Næringsdrift hvilede, var en Arv fra Middelalderen, *Lavsvoesenet, fremvokset aldeles naturligt som en Sammenlutning af de Smaa, for at værne ikke saa meget om deres Statsborger-Rettigheder, som om det daglige Brød til Samfundets producerende Del.*

Middelalderen lærte at forstaa Sammenholdets Betydning, derfra de strænge Fordringer for Optagelsen i Lavene, til den enkeltes Underordning under den fælles Forening, for gjennem det heles Fremgang at ophjælpe den enkelte. Lavene var paa en Maade Produktionens Regulatorer, de havde i deres Magt at forhindre, *at Mestrenes Antal voksede for stærkt*, og at Haandværket led ved uduelige Fuskere og »Bønhaser«. Derved udelukkedes den slette og usunde Konkurrence, der ikke beroede paa Fagdygtighed, og den kundskabsrige, erfarne Mester var ikke udsat for at se sig berøvet sit Arbejde og sit daglige Brød af den første den bedste forløbne Lærling eller uvidende Spekulant, der fik Lyst til at tilægge sig et eller andet Arbejdsfelt som Skræder, Skomager, Smed, Blikkenslager, Bødker eller hvad nu nævnes kan, uden nogensinde at have erhvervet sig nogen som helst faglig Uddannelse. Det kunde ikke ske, hvad der senere oftere er forefalden heri Landet, at i en

lille By paa 4000 Indbyggere pludselig i en Uge Byens 8 til 10 fagdannede Skræddermestre blev overfaldne af 11 splinternye »Skræddermestre« uden mindste Begreb om Skrædderprofessionen. Ved saadanne Forhold maa opstaa Tilstande, der minde noget om de Landeplager, Græshoppesværmenene og Kinesernes Invasion i Amerika har foraarsaget.

Den omtalte meget vigtige Mulighed, de gamle Lavsforhold rummede i sig, *til at regulere Produktionen, holde de Unge saa meget tilbage, at de ikke ganske tog Brødet ud af Munden paa de Gamle og Udslidte, beroede særlig paa de strænge Prøver, der maatte aflægges, inden nogen kunde blive optaget i Mestrenes Tal.* Den første Læretid var lang og stræng; thi Faget skulde kjendes i sin Helhed, og en Mester kunde ikke være bekendt at sende nogen ud med Skudsmaal for at være én dygtig Arbejder, naar han ikke var det; derved vilde han jo narre sin Lavsbroder og skade Faget. Først naar Svendepróven var aflagt, kunde den unge Haandværker paatage sig at være Medhjælper hos en Mester og ved Rejser til fremmede Lande uddanne sig i sit Fag.

Var Svendepróverne strænge, da var Mesterpróverne det i endnu højere Grad. Og ingen af disse Prøver var Legeværk. Der blev arbejdet under Opsigt, saa der ikke kunde være den mindste Tvivl om, at alt gik ærlig og redelig til. Men netop derfor var det en Ære at have bestaaet disse Prøver, og den, der ved dem havde gjort sig værdig til at optages i Lavet, være sig som Svend eller Mester, blev hædret paa alle mulige Maader. Der udvikledes herved en Følelse af Dygtighed og en stolt Foragt for al den Slags Markskrigeri, Nutiden finder nødvendig at anvende i den daglige Omsætning, en mandig Selvbevidsthed, et trofast Broderskab og Sammenhold, som var af den allerstørste Betydning for Haandværkerne og hjalp i høj Grad til at bære dem oppe gennem trange Tider.

Det var en Følge af hele den Tidsaand, der raadede, da Lavene kom frem, at baade Lærling og Svend havde deres Hjem i Mesterens Hus. Det patriarkalske Forhold, som derved opstod mellem Mesteren og hans Folk, var af overordentlig Betydning for hele Uddannelsen og Samlivet. Svend og Lærling voksede helt anderledes end nu sammen med Mesteren, og denne kom ganske naturlig til at øve en stærk Indflydelse paa sine Folk i alle mulige Retninger. Lad det end være saa, at Tugten ofte var stræng; Lærlingen vidste dog, at naar han havde bestaaet sin Prøve, saa havde han ikke længer nødig at tage mod Straf. Og Svenden vidste, at naar han havde gjort sit Mesterstykke, og dette var an-

taget, da var han lige saa fri en Mand som Mesteren. Da kunde han med en vis Tryghed for Fremtiden vove at stifte Familie med Udsigt til at ernære den. Lærling og Svend følte sig ved dette Samliv stærkt knyttede til Mesteren og hans Bedrift; de var jo ikke blot Lærlinge og Medlemmer af Lavet, de var næsten Medlemmer af Familien; spiste i Reglen daglig ved Mesterens Bord, og var selvskrevne Gjæster ved de store Fester og Familiehøjtideligheder. Der var vel Afstand, en dybtfølt Grænse mellem Mester, Svend og Dreng; men den formindskedes og forsvandt ved Dygtighed i Faget og de aflagte Prøver, og den dybe Kløft, den svimlende Afgrund, der nu har begyndt at danne sig mellem Arbejds-herre og Arbejdere, var fuldstændig ukjendt.

Det er saa naturligt, at Lavsvæsenet maatte knytte Lavsbroderne i samme By fast til hinanden; men Sammenknytningen gik langt videre. Ud over de snævre Bygrænser gik den rundt om i Landet; Byerne stod i Forbindelse med hinanden, en Lavbroder fandt altid Venner, hvor han drog hen, og kom han i Nød eller blev syg, da vidste han, at selv som vildfremmed vilde han finde Hjælp hos Lavsbroderne, og det ikke som en Naadegave, men som en Ret, han kunde gjøre Fordring paa. Selv Landegrænserne, der ellers i forrige Tider saa ofte var næsten uoverstigelige Bomme, faldt for Lavsvæsenet og de »zünfftige Geseller«. En rejsende Svend behøvede ikke at føle sig helt forladt i et fremmed Land; hans Svendebrev aabnede Døre og Punge for ham, hvis han var i Trang. Lavsvæsenet blev *en international Institution*, der bidrog mægtig til at sprede ogsaa Tankens Lys og det menneskelige Snilles Opfindelser ud over Landene.

Samlede Lavene saaledes de enkelte Handværkere, og gjorde dem stærke ved de manges Forening og Sammenhold, da støttede de ogsaa den enkelte Haandværker ved den Sikkerhed, de strænge og skarpt begrænsede Bestemmelser gav ham med Hensyn til, hvad han havde Lov til at gjøre og hvad ikke. Det giver altid en overordentlig Sikkerhed at staa paa Lovens Grund, og hertil kom, at det ene Lav aldrig faldt paa at gribe ind i det andets Arbejde. Der var i dette Forhold en fin Æresfølelse tilstede. Lavsvæsenet regulerede saaledes ikke blot Konkurrencen indenfor det enkelte Lavs Omraade, men ogsaa indenfor den hele Stand, og det holdt alle ikke faguddannede Mænd borte fra den Konkurrence, der er den farligste for Haandværket, Konkurrencen med den Kapital, der søger at skaffe sig Fordel ved slet Arbejde og tilsyneladende Prisbillighed.

Ingen Ordning af Samfundsforholdene er imidlertid fuldendt; Tiderne forandres, Anskuelserne og Forholdene omformes; der kræves da nye Former for Menneskenes Samliv baade i politisk, social og økonomisk Henseende. De Fejl, der fra først af ikke viste sig ved en Ordning, kommer nu frem, eller rettere bliver nu først til; Mulighederne til saadanne har i Tidernes Løb udviklet sig til Virkeligheder eller føles i alt Fald som saa trykkende Baand, at deres Løsning bliver en almindelig Fordring. Udaf det gamle fremgaar selvfølgelig en ny Ordning; men det gamle er bleven saa forhadet, at Omslaget ofte bliver for yderliggaaende; det gode i det gamle falder desværre saa tidt med det onde, og da mærkes det for sent, at man har været for rask. Da indtræder en *Reaktion*, en Virken for at gjenerhverve det gamle, man nu synes, at man befandt sig bedre ved. Gaar denne Reaktion ud paa at bringe *alt* det gamle med dets Fejl og Mangler tilbage igjen, maaske standse Udviklingen eller trænge den tilbage: ja da er den uberettiget. Men fuldt ud berettiget bliver den, naar den kun gaar ud paa at gjenerhverve det gode i det gamle og kun indlemme det som et Led i den ny Ordning og tilpasse det efter denne.

Det uheldigste ved Lavsvæsenet laa i den uhyre Magt, der var lagt i Mestrenes, i selve de Interesseredes Haand til at holde alle, de ikke vilde have derind, ude fra Lavet. Det var ofte meget vanskeligt at faa Lov til at begynde paa Mesterstykket, og det var atter en temmelig kostbar Sag for Svenden at udføre dette. Hvis Mestrene var enige om at forhindre yderligere Forhøjelse af deres Tal, kunde de i lang Tid forhindre endog den dygtigste Haandværker fra at blive Mester; og at denne Magt er bleven benyttet paa en uretfærdig og for Samfundet skadelig Maade, kan ikke benægtes. Flere Steder søgte man at raade Bod herpaa ved at tillade de saakaldte *Frimestre* at arbejde i deres Fag. Men disse maatte ikke holde Svende eller Lærlinge, og derved var de selvfølgelig afskaarne fra at opnaa den økonomiske Velstillethed, som kun kan opnaas ved at kunne arbejde med Medhjælpere; de var altsaa ogsaa udelukkede fra alle større Arbejder, hvortil 1 Mand ikke var tilstrækkelig.

Hertil kom, at hele Produktionsmaaden var begyndt at undergaa Forandringer. Manufakturernes med deres Deling af Arbejdet havde i de store Kulturlande paa mange Omraader begyndt at fortrænge Handværket. Ved Arbejdets Deling blev, set fra Arbejdsherrens Side, Fagdygtigheden unødvendig; for ham gjalt det kun om, at Arbejderen kunde udføre sin lille ganske enkelte Del af det

hele Arbejde saa godt og saa hurtig som muligt. Det faldt paa mange Punkter Haandværksmestrene vanskeligt eller rent ud umuligt at holde ud i Kampen med Manufakturerne, og Følgen blev, at Lavene begyndte noget at tabe deres Betydning, saa meget mere som Regeringerne rundt om i Landene gav de begyndende Manufakturer væsentlige Fordele fremfor Haandværkerne. Derved var allerede Pengemagten kommen til at spille en større Rolle i hele Produktionen end før. Tilladelsen til at drive saadanne Manufakturer blev given til Rigmænd uden Hensyn til erhvervet Fagkyndighed eller kontrolleret Dygtighedsprøve.

Værre endnu blev Haandværket og dets Arbejdere stillede, da Manufakturerne blev afløst af Fabrikerne; Menneskearbejdet af Maskinarbejdet. Vel havde Manufakturerne beskjæftiget en Del af den Arbejdskraft, Englænderne kalder *unskilled labour*, Arbejdere uden Fagdannelse; men dette skete i en aldrig forhen anet Grad, da Maskinerne kom til. Manufakturerne havde ganske vist kjendt Maskiner, men med ganske enkelte Undtagelser var det kun som Kraftmaskiner, sparende Menneske- eller Dyrekraft. Men Maskintekniken udviklede sig snart saavidt, at den tilvebragte Arbejdsmaskiner, der udførte den i Faget oplærte Arbejders Gjerning langt hurtigere og lettere. Følgen var, at mangt et Arbejde, som selv under Manufakturperioden havde krævet dog nogen faglig Uddannelse, nu kunde udføres uden en saadan, og at oven i Kjøbet en Maskine udførte mange Mands Arbejde. Fabrikerne traadte i Stedet for Manufakturernes, Haandværkeren afløstes af Arbejderen uden Fagdannelse, og denne blev igjen en Del af Maskinen, en Del, som rigtignok behøvede saa megen Menneskeforstand, at han paa rette Tid og Maade kunde udføre de nødvendige Haandgreb, hvad der kunde læres paa en ganske anderledes kort Tid end et helt Haandværksfag.

Manufakturdriften lettede Fabrikernes Erobring af Haandværket, og Produkternes Mængde øgedes nu i en utrolig Grad; der maatte skaffes Afsætning for Varene, senere hen ogsaa for Overproduktionen. Derved bringes et nyt Moment af allervæsentligste Betydning ind i Kampen: det er det merkantile. Et Moment, der har sine gode og uundværlige, men desværre ogsaa sine meget mørke Sider. Herved skal imidlertid ikke paa dette Sted dvæles nærmere.

Fabrikanten maa derfor nødvendigvis være lige saa meget Handelsmand som Producent, eller ogsaa maa han lade den merkantilt dannede Forretningsmand tage en Del, og da kan det let blive Lovens Del af Fortjenesten. Jo mere Handelen og Handels-

dygtigheden bliver af Betydning for Udbyttet af Produktionen, des mere Betydning faar ogsaa Kapitalen for Produktionen.

Storkapitalen, der nu gjennem Fabrikanten har saa stærkt et Overtag maa, som Forholdene nu er, skaanselsløst fortære mange mindre Haandværkere for selv at kunne blive mæt. Den spørger ikke om Arbejdets Godhed, kun om det kan blive afsat med saa stor Profit som muligt. Det gode, solide Arbejde, der ikke kan tilvirkes i den Hast som Fabriksarbejdet, og altsaa heller ikke for den billige Pris, som dette, frister under disse Forhold en tungere og tungere Skjæbne. Mere og mere haabløs og besværlig bliver Kampen med den overmægtige Modstander, og gaar alt i den Retning som hidtil, kan det kun have højst uheldige og farlige Følger. Men ogsaa fra anden Side er Faren for Haandværket til Stede og truer det med Undergang. Lærlingen kan nemlig blive Mester, naar som helst han vil; det forlanges ikke, at han skal have aflagt en Duelighedsprøve og, selv om saa var, at en Svendep prøve forlangtes, vilde det dog ikke forhindre, at Lærlingen, Dagen efter at have aflagt Svendep prøve, løser Borgerskab og etablerer sig selvstændigt. *Tilgang og Afgang i samme Faggren, bør saa vidt muligt staa i passende Forhold til hinanden. Finder dette ikke Sted og Tilgangen af selvstændige Næringsdrivende udvikler sig i uforholdsmæssig Grad opstaa almindelig Næringsnød i Faget, og det gaar da som oftest mest ud over de gamle; derfor har Mesterprøven sin store Betydning.* Thi foruden det, at den i høj Grad fremmer Fagdygtigheden og beskæftiger Svenden i hans ledige Timer, *virker den som en Regulator* i det for den enkelte saare vigtige Spørgsmaal om *det daglige Brød*. De allerfleste Haandværkere faar ikke Lejlighed til at spare Penge sammen til at leve for paa deres gamle Dage, og det hænder netop, at den Smule Modstandsevne, de har tilkæmpet sig i unge Dage sættes til i deres gamle Dage ved Mangel paa Arbejde. I Løbet af kort Tid synker de da ned i Trang og Armod. Ingenlunde fordi de er blevne saa gamle, at deres Fagdygtighed er bleven synderlig forringet, deres Kundskaber og Erfaring har netop forøget sig; men fordi de Lærlinge, de har udlært, tidlig finde for godt at etablere sig som Mestre og derved tillige som Konkurrenter til deres Læremester. Ingen vil tjene, alle vil med Jernbanefart, frem og derved sker det, at de ældre og ældste paa alle Sider omringes af nydannede Konkurrenter, der fører en hensynsløs Konkurrence imod dem. En af Parterne maa under saadanne Omstændigheder gaa under og det bliver som oftest den, der besidder de ædleste og

bedste Egenskaber; eller en anden Mulighed indtræder: Alle faa for lidt; — den samfundsnedbrydende Pauperisme breder sig. Her i dette Forhold gaar Retfærdigheden sjælden efter Dyd og Fortjenste; den, der skryder højest og har det bedste Mundlæder og — en Løgn, naar det kniber lidt, nærmest ved Haanden, plejer desværre undertiden at have et Forspring for den tilbageholdne og beskedne Fagmand.

Det er denne Udvikling, som Næringsloven af 29. Decbr. 1857 har aabnet her i Danmark.

Frihandels- og Frikonkurrencen blev her hjemme væsentlig baaret frem af det national-liberale Partis Mænd, og det er næsten ubegribeligt, at man ikke havde Øje for den uhyre Fare, der laa i den grænseløse Frihed, den ny Næringslov gav; dette saa meget mere, som Spørgsmaalet angik det daglige Brød, et af Livets allervigtigste Forhold, for en stor Del Mennesker i Samfundet.

Denne ubegrænsede Næringsfrihed blev ikke givet gennem sindige og rolige Overgange; nej, med ét Slag var alle Baand løste, og Tusinders Velfærd givet til Pris for en Magt, man i Grunden slet ikke kjendte. Man maatte først lære, hvor rivende en Strøm man havde aabnet Sluserne for. Overfor de tiltalende Fordele, denne Lov tilsyneladende bød den enkelte, kunde man ikke opstille Erfaringen for, hvormegen Skade det hele vilde lide, og den Modstand, der fra en anden politisk Side blev gjort mod Loven, fandt derfor ikke den fornødne Støtte. Den blev forgæves, og Loven fik Virkekraft.

Men der behøvedes ikke mange Tider til at vise, hvor forførelig den blev for dem, der ikke havde Kapital til at bruge denne Frihed, hvor samfundsuppløsende Næringsfriheden i sit inderste Væsen var og hvorledes den favoriserede og beskyttede Penge- magten, skabte et Pengetyranni, langt værre end noget andet. De Indskrænkninger, den gjør for at forhindre fuldstændige anarkiske Tilstande, er knap værd at nævne. Nogle, som Myndighedsaldern, er enten betydningsløse, fordi de kun i ganske enkelte Tilfælde faar Anvendelse, og da meget let kan blive hævede ved Dispensation, andre kan med Lethed omgaas og bliver det ogsaa.

Der fordres nu for Tiden til at drive en hvilken som helst Haandværksnæring *ingen Dygtighedsprøve, ingen særlige Kvalifikationer blot nogle Kroner indbetales en Gang for alle til Kommunekassen*, saa er Sagen afgjort. Nogle Erhverv blev dog ved Næringsloven af 1857 undtagne. For at blive Apotheker, Læge, Tandlæge, Dyr læge, Sagfører o. s. v. kræves endnu Dygtighedsprøver.

Næringslovens ødelæggende Virkning beror næsten udelukkende paa *Ophævelsen af lovbundne Dygtighedsprøver*. Var disse bleven beholdt — muligt de kunde have trængt til en mere tidssvarende Ordning, men den havde ikke været vanskelig — saa havde Lovens andre Bestemmelser ikke kunnet gjort videre Skade. Men da man ophævede vore gamle, lovordnede Institutioner og med et Slag satte os nøgne ud paa Gaden, idet man berøvede os baade vore Fagprøver og vor Fagsammenslutning, da berøvede man Industri og Haandværk en Hovedbetingelse for et sundt Liv. Herved mistede Samfundet et vigtigt og uerstatteligt Middel til at fremkalde Flid, Ordenssans og fremfor alt Fagdygtighed hos Efterslægten.

Efter Fagprøvernes Afskaffelse er gennemgaaende Arbejds-
evnen og den manuelle Gjennemsnitsdygtighed bleven ringere, og det stærke Baand, der knyttede Mester, Svend og Lærling sammen, er bristet. Fra dette Øjeblik maatte en Opløsningsproces indtræde i disse Forhold. At bøde paa dette ved private Lærlinge- og Arbejdskontrakter hjælper ikke; den, der bryder Kontrakten, vil ganske vist være forpligtet til at betale en Bøde, men »hvor intet er, har Kejseren mistet sin Ret«; vedkommende Kontraktbryder har i Regelen intet at betale med. Enhver Lærling kan erklære sig selv for Svend, naar han finder for godt, og det sker i Regelen, naar han føler sig »lang nok« dertil. Svenden har samme Ret til at erklære sig for Principal eller Mester, nemlig naar som helst han vil det. Forøvrigt er der intet i Vejen for, at en tilstrækkelig gammel Lærling, naar han har Lyst, kan løbe lige hen og blive Mester; ja enhver Person, Mand eller Kvinde, blot han *ikke har været straffet*, kan gaa hen til Borgmesteren og forlange Ret til at blive næringsdrivende Mester i hvilket som helst Fag uden at eje Spor af Fagdygtighed. Dette er bleven gjort i et stort Omfang, og bliver det den Dag i Dag. Borgmesteren er til enhver Tid i Følge Næringsloven forpligtet til at »*sælge*« til enhver ustraffet Person for nogle Kroner et Borgerskab som Næringsdrivende. Ja, Kjøberne kan godt faa flere i forskjellige Fag, blot han betaler, hvad det koster. Borgerskab paa Industri og Haandværk plejer man i den Henseende ikke at være saa kneben med. Det hele er en simpel »Geschäft«, et kommunalt Aktiv, Næringsloven har skjænket Kommunekassen. Det er atter her »Pengene« alene, der afgjør Sagen.

Med et saadant Borgerskab kan enhver Charlatan, enhver nok saa uduelig og usagkyndig Person med fuld Ret føre Titel af Mester, drive Næring som saadan, oplære Lærlinge og holde Svende

i det Fag — eller i flere Fag samtidig — hvori han har løst Borgerskab. Denne Humbug, dette falske Stempel, Borgerskabet giver Ihændehaveren, tager sig endnu grimmere ud ved den Omstændighed, at »Borgerbrevet« udstedes i Dokumentform, som et Slags Examensbevis »under Borgmesterens Haand og Stadens Segl« og med Byens Vaaben prangende foroven i stort Tryk.

Da nu saaledes alle Skranker var faldne, alle Baand løste, alle Fagprøver afskaffede, enhver Næringsvej fri og tilgængelig for enhver som helst: saa styrtede Folk fra alle Kanter ind over Industrien, Folk, der ikke havde anden Adkomst end en Pengepose. Forulykkede Studenter og Landmænd, pensionerede Militære og andre pensionerede Embedsmænd, Skibsførere o. s. v. kaste sig endnu daglig ind paa Industriens Enemærker. En Kagekone bliver Smedemester, en Smedemester Skræder. Skrædere eller Træskomænd forvandles til Malere; Staldkarle bliver Mineralvandsfabrikanter; en Blikkenslagersvend etablerer sig som Urtekrammer, en Smedesvend som Manufakturhandler; en Grosserer finder sin Fordel ved at blive Bødkermester; en Snedker faar mere Lyst til at lave Boller og Kringler end Stole og Borde o. s. v.

Samtidig gjør der sig hos de unge en stærk Lyst gjældende til hurtigst muligt at blive Principaler. Medens Forholdet før var dette, at de fleste først blev Principaler mellem 30 og 40 Aars Alderen, efter at have aflagt Svendeprove og efter et særdeles gavnligt, opdragende og udviklende Rejseliv og efter yderligere aflagt Mesterprobe, saa søger nu de fleste unge at blive Principaler mellem 20 og 30 Aars Alderen. Derfor er vi nu bleven mange, altfor urimelig mange Principaler og Mestre, og desværre mange uden Dygtighed og tilstrækkelig Modenhed.

Følgen heraf er da bleven, at *den grundige Soliditet og Dygtighed maa konkurrere med den uvidende Udygtighed, med Charlataneri og Humbug.*

Det kjøbende Publikum har ikke Evne til at bedømme det leverede Arbejdes Godhed, og Næringsloven af 1857 fordrer aldeles ikke *Sandhed* i Forholdet mellem Kjøber og Sælger; før havde de Lovens Garanti for, at vedkommende Mester kunde gjøre ordentligt og forsvarligt Arbejde, men selve Loven, der skulde beskytte Kjøberne, hjælper til at skuffe ham ved at give Borgerskab til ikke-fagkyndige lige saa godt som til den fagkyndige Mester. Derfor ved Kjøberne hverken ud eller ind; men dette er netop Smudskonkurrentens Fordel. Saa gaar Kjøberne efter Avertissementer og Opslag, og det er de utroligste Ting, man kan fange Kjøbere paa. Det er Markskrigeriet

og Bedrageriet — slette Varer, der ser ud, som de var gode — der er kommen til Højsædet, og det skal nok forstaa at sejre, thi det spørger kun om Fortjenesten, aldeles ikke om Midlerne. Men dette indvirker igjen i højeste Grad uheldig paa Haandværkeren: enten smittes han af Smudskonkurrencen og bærer sig ad som den og bedrager Kjøberne ved slette Varer; eller hvis han trods alle Fristelser er en ærlig Mand, da fører han en opslidende og bitter Kamp for Livets allertarveligste Fornødenheder. Og snart mærker han, at denne Kamp er haabløs; for at kunne optage Kampen, maa han følge Trop og narre Kjøberne; gjør han ikke det, gaar han under; fra en fri Haandværker bliver han Arbejder under Kapitalen, bliver han *Proletar*.

Udbyttet er nu blevet det ene afgjørende Hovedspørgsmaal. Næringsloven selv, hvilende paa en uretfærdig og bedragende, altfor vidtgaende Frihedsteori, giver Pengemagten alle Fordelene. Den flittige og dygtige Haandværker, der ikke formaar at holde fremmed Arbejdskraft i tilstrækkelig Mængde eller ikke ejer Kapital nok til at give lang Kredit eller til at sætte i arbejdsbesparende Maskiner, han maa bukke under og opgive sin Selvstændighed.

Det er kun sørgelige Udsigter, selv om Nogle vil tro, at det ikke endnu i den forløbne Menneskealder paa hele Linien er naaet just saa vidt, som her er skildret. Vi er imidlertid saa godt inde paa Vejen, og Spørgsmaalet er blot, om det nu ikke er for silde at sætte en Dæmning for den vildt brusende Strøm. I Halvtredserne gik Verdensstrømmen i Retning af Frikonkurrence til det yderste; Danmark kunde ikke blive udenfor den almindelige Bevægelse, men mod vor Sædvane skyndte vi os i dette Spørgsmaal. Østerrig fik saaledes Næringsfrihed i 1859, Preussen først i 1860. Men Østerrig har været klogere end vi; man mærkede Faren og bestemte sig rask til at afværge den: I 1883 forandrede man fuldstændig Næringsloven af 1858, man indførte tvungne Fagprøver i alle Fag og tvungen Fagsammenlutning. I Tyskland arbejder man ihærdig for Næringsfrihedens Afskaffelse, og det vil sikkert i en nær Fremtid lykkes dèr. Andre Lande har saaledes set, at Samfundets Vel kræver en Indskrænkning af Næringsfriheden.

Kupelen i Ribe Domkirke.

Af

ARKITEKT FRIK SCHIÖDTE.

Naar man beskæftiger sig med Fortidens Arbejder i Haandværk eller Kunsthaandværk her i Norden, er der et Spørgsmaal, der atter og atter melder sig: Er dette Arbejde udført af indfødte eller indkaldte Haandværkere, eller stammer det fra Udlandet?

I adskillige Tilfælde kan visse Omstændigheder give fuld og klar Besked herom, men som oftest er Afgjørelsen yderst vanskelig. At vore Haandværkere i Oldtiden besad mærkelige Evner paa forskjellige Omraader og præsterede Arbejder, som paa Grund af deres ejendommelige Form og Smag endnu bestandig aflokker enhver Beundring, er en given Sag; men ligesaa sikkert er det, at de i den tidlige Middelalder — ialfald i Bygningsfaget — stod temmeligt langt tilbage. Det var ikke en let Sag for uøvede Folk at skulle overføre de fra Syden kommende elegante Former i et andet og mindre fejeligt og taknemligt Materiale, hvorfor man ogsaa hyppigt træffer en Plumshed og Klodsethed i Enkelthederne, som undertiden gjør det vanskeligt at gjenkjende Slægtskabet med Udlandets finere og mere gennemførte Former.

Med disse Forhold for Øje blev det da en Nødvendighed for Nordens Bygherrer i Middelalderen at indkalde fremmede Haandværkere til Hjælp, naar det gjaldt at udføre et Bygningsværk af en mere monumental Karakter, hvor baade de arkitektoniske Former og det uvante, som oftest indførte, Materiale stillede særlige Fordringer til Haandværkerens Dygtighed.

For Kirkernes Vedkommende var de høje Gejstlige i den Periode saavel Bygherrer som Bygmestre; under Opholdet ved fremmede Undervisningsanstalter, hyppigst i Frankrig, havde de udviklet deres Sans for Bygningskunst, og efter deres Tilbagekomst

til Fædrelandet fik de da ganske naturligt Lyst til at overføre de fremmede Kirkers Skjønhed og Pragt paa de hjemlige Forhold. Egentlige Arkitekter ejede den Tid næppe; Klosterbrødre med særligt kunstnerisk eller teknisk Anlæg dyrkede Bygningskunsten, og de høje Gejstlige angav og ledede selv Arbejdet.

Et af de anseligste og ejendommeligste Mindesmærker her i Landet fra den tidlige Middelalder er *Ribe Domkirke*, og en af de mærkeligste og berømteste Dele af den igjen er *Kupelen over Korsets Midte*. Hvorfor vi netop ved denne Lejlighed fremdrager denne Kupel, er, fordi den endnu den Dag i Dag staar for os som et enestaaende Exempel paa udmærket Haandværkerdygtighed.

Tidligere havde Ribe som alle andre nordiske Byer ejet en Trækirke, men i Begyndelsen af det tolvte Aarhundrede tog den daværende Biskop *Thure* fat paa Opførelsen af en Kirke af Sten, stor og anselig i Anlægget, og i Aarhundredets Midte fortsatte en af hans nærmeste Efterfølgere, Biskop *Elias*, med stor Energi det paabegyndte Arbejde, og der er stor Sandsynlighed for at antage, at den Del af Kirkebygningen, hvortil Kupelen hører, skyldes ham. Denne Elias, født og opdraget i Flanderen, var en myndig og stridbar Herre, som ikke alene med Fynd og Klem deltog i de politiske Kampe, men samtidig kraftigt og energisk hævdede sin Stands Magt og Indflydelse, ligesom han sørgede for, at hans egen Kirke blev en af de prægtigste og mest imponerende i Norden.

Ribe Domkirke bestod i sin oprindelige Form af et Langskib (med Taarne?), to Sideskibe, et rundet Kor og to Korsfløje, og over det aabne, firkantede Rum midt imellem alle disse Bestanddele hæver den mægtige Kupel sig i en Højde af 34 Alen over Korets Gulvflade. De fire, svære Piller forbindes foroven ved runde Gjordbuer, og fra de fire Hjørner mellem disse udgaar trekantede, buede Hvælvingssflige, som foroven samler sig i en Cirkellinie, hvorover er anbragt en fremspringende Gesims; og fra denne Grundflade hæver den halvkugleformede Kupel sig med en indvendig Diameter af ca. 16 Alen og med en Murtykkelse af tre Kvart Alen paa det svageste Sted, nemlig i Toppen. Den er opmuret af vulkanske Tufsten fra Rhinens Bredder, en, let, meget porøs, guliggraa Stenart, og dens tekniske Behandling er saa fortrinlig, at den absolut intet har lidt i Tidernes Løb, skjøndt den har været udsat for gjentagne stærke Ildebrande, hvoraf flere af dens Omgivelser bærer tydelige Spor.

I Midten af Kupelen findes en to og tre Kvart Alen bred, cirkelrund Aabning, hvad der næsten altid er Tilfældet med Kupel

og Hvælvinger i Middelalderens Kirker, væsentlig for Ventilationens Skyld, da de mange Lys og de tunge Røgelseskyer let gjorde Luften trykkende og kvælende, men i dette Tilfælde tillige, fordi Kirkens Klokker var anbragte i et lille Taarn midt over Kupelen, og man da gennem Aabningen bedre kunde høre Ringningen, ligesom den tjente til Anbringelse af de nødvendige Klokkereb.

Foruden Ribe Domkirke har naturligvis adskillige andre nordiske Kirker dygtigt udførte Kupler og Hvælvinger, men hvad der giver Kupelen i Ribe en ganske særegen Interesse, er den Omstændighed, at det er den eneste i hele Europa Nord for Alperne og Loirefloden, som har netop denne ganske bestemte Kupelform, nemlig Underkupelen, der fra de fire fritstaaende Piller danner Overgangen til den kalotformede Overkupel, adskilte fra hinanden ved den omløbende Gesims. Denne Form træffer man i Bygningskunstens Historie første Gang helt udviklet i den berømte Sofie-Kirke i Konstantinopel; i Nord-Italien gjenfinder vi den i St. Marco-Kirken i Venezia, og i det vestlige Frankrig optræder den i en Gruppe Kirker i Omegnen af Loirefloden, hvorimod den mærkeligt nok ikke forekommer i nogen af de romanske Kirker langs Rhinen, som man ellers kunde formode havde dannet Forbilledet for Ribe Domkirke, eftersom Materialet er hentet fra disse Egne.

I det varme og tørre Syden rager Kupelen ogsaa udvendigt op over Kirkens Tag og tegner sin runde Silhouet imod Himmelen; i det kolde og fugtige Norden har man gjemt den inde under det fælles Tag, saaledes at kun et Spir, ikke selve Kuppellinien, udvendig antyder dens Tilstedeværelse.

*

*

*

Hvis man i vore Dage herhjemme fik den Opgave at bygge en Kupel som Ribe Domkirkes, da vilde man forhaabentlig ikke finde nogen Anledning til at indkalde fremmede Haandværkere. Vi har heldigvis efterhaanden faaet en Haandværkerstand, som i det hele taget ikke staar tilbage for Udlandets i solid Dygtighed, ja i enkelte Grene vel endog indtager en fremskudt Stilling.

Men det er desværre saagodtsom udelukkende i *teknisk* Henseende. Ligesom i Middelalderen saaledes savner vi endnu i Nutiden paa saa sørgelig mange Punkter en *Tradition* at støtte os til, saasnart vort Arbejde strejfer ind paa Omraader, hvor Tekniken alene ikke slaar til, men hvor der fuldt saameget kræves en behændig Haand, et sikkert Øje og en kunstnerisk Forstaaelse. Her

er vi endnu af og til nødsagede til at indkalde italienske eller andre fremmede Arbejdere for at naa et virkelig tilfredsstillende Resultat.

Men paa dette Standpunkt kan vi ikke i Længden blive staaende. Med Energi og Udholdenhed maa vi tage fat for at indhente det Forsømte, for at skærpe vort Øje og udvikle vor kunstneriske Modtagelighed. Samarbejde mellem Kunstneren og Haandværkeren for derigennem at opdrage dem begge to, det er og bør være vor Tids Løsen paa dette Omraade; og samtidig gjælder det om at modarbejde al Løshed og alt Dilettanteri, og gennem en solid, faglig Opdragelse, gennem gjentagne Prøver sørge for, at den unge Haandværker møder dygtigt rustet til Kampen.

Lad Kupelen i Ribe Domkirke derfor staa for os som et lysende Exempel paa udmærket Haandværksarbejde, og samtidig som et manende Tilraab om at naa saa vidt, at vi ikke mere trænger til fremmed Hjælp, selv om Opgaven er nok saa stor og vanskelig!

*

*

*

De faktiske Oplysninger til denne lille Opsats er hentede fra Pastor *Jacob Helms'* store, fortjenstfulde, illustrerede Værk over Ribe Domkirke.

Et typisk Kunstværk fra det 17. Aarhundrede.

Ved

MUSÆUMSASSIST. H. C. BERING LIISBERG.

I en Tid som vor, hvor ingen Dag gaar bort uden at berige os med noget Nyt, hvor Jernbanens Skinner og Telegraphens Traade Time for Time spinder deres Net videre og videre ud over Jordens Kreds og stadig bringer nye Egne ind under vor Horizont, hvor vi plages og jages af de tusinde Spørgsmaal, som vi dog næppe ville opnaa at at se besvarede, er det en ren Lise at fordybe sig i en Tid, der staar i den fuldstændigste Modsætning til vor egen. At sætte sig hen foran et af van der Meers eller Pieter de Hoochs Interieurer er som fra den larmende By, hvor selve Luften er fyldt med hidsende Uro, at tage langt bort, ud paa Landet, og fylde sit Sind med Fred, Hvile og Stilhed. Den Sundhed, frodige Livsglæde og fredelige Lykke ved den hjemlige Arne, som smiler os i Møde fra disse gamle Billeder, virker paa os — Dampens, Elektricitetens og Nerveusitetens Børn — med en egen betagende Magt og bringer os i Stemning som en gammel kjendt Melodi, saa vi kunne gribe os i at sende et vemodigt Suk til de Dage, da Fremskridtet maaske ikke var saa stort, men da Glæden ved Livet sikkert var større.

Men ikke blot den bildende Kunst virker saaledes paa os. Gjennemvandre vi vore Musæer vil en Række industrielle Kunstværker kunne bringe os i samme Stemning. Hvilken Kjærlighed til Arbejdet, hvilken Glæde over Værket aander der ikke ud af f. Ex. de Smykkeskabe med indlagt Arbejde, som staa i Frederik III's og Christian V'tes Værelser paa Rosenborg. Ingen Maskiner — der med deres jagende Stempelslag synes at slaa Takt til Omkvædet paa Concurrencens Slagsang: Hurtigt og billigt, hurtigt og billigt! — har været anvendte her. Man faaer en egen Følelse af, at der har hersket et idyllisk Samliv mellem Haandværkeren og hans Arbejde, hans Hænders Værk, som oftest

hans eget Tankebarn, thi Haandværkeren var tillige selvstændig Kunstner og tyede ikke til andre for at faae »Tegning« til sine Arbejder. Og hvad der giver alle disse Ting — Meubler, ud-skaarne Gjenstande, Solvarbejder eller Broderier — deres særlige Værdi, deres ejendommelige Ynde, selv hvor Stilen kunde lade noget tilbage at ønske, det er netop dette inderlige Forhold mellem Mesteren og hans Arbejde, som man stadig føler, dette at:

His heart was in his work,
And the heart
Gives beauty to every art.*)

Det var sikkert adskilligt lettere den Gang end nu at have Hjærtet med i sit Arbejde. Ingen politiske Spørgsmaal eller samfundsreformerende Planer bragte Uro i Gemytterne og drog Opmærksomheden bort fra det daglige Livs Arbejde og Krav. Interesserne vare færre og ikke saa sprædte som nu, og svævede Blikket stundom ud over Byens og Hjemlandets trange Grænser, var det kun for med saa megen større Glæde at føle Hjemmets Ro og Tryghed.

Det Bedste, som jeg veed paa Søn- og Helligdage
Er en Passiar om Krig og Mord og Brand,
Naar nede, langt fra os, i Tyrkens Land
For Alvor paa hinanden fat de tage.
Man staaer ved Vindvet, tømmer glad sit Glas
Og ser paa Skibene, som ned ad Floden glider;
Saa gaar man hjem om Aftenen vel tilpas
Og priser Fred og Fredens Tider.

(Goethe.)

Der er mange Forhold, der have bidraget til at hæmme Haandværkets Udvikling, ja vel endog til at fremkalde en Stilstand, for ikke at sige en Tilbagegang. Deriblandt som noget af det mest Uheldige: det gamle Laugsvæsens *fuldstændige* Ophævelse. Men ogsaa andre Grunde have været medvirkende. Den Stilling, som Haandværkerne tidligere indtog, som Byernes egentlige Kjærne og faste Stok, er nu overladt til andre, navnlig til Embedsklassen; og som de sociale Forhold have udviklet sig, har Haandværkerstandens tildels maattet savne Tilgang netop fra den Samfundsklasse, den hørte hjemme i, den *dannede Borgerklasse*. Thi vi have havt, og have vel endnu her i Danmark en, man kan gjerne sige, sorgelig Forkjærlighed for den akademiske Stand og en fast Overbevisning om dens Fortræffelighed, hvad

*) Hans Hjærte var med i hans Værk og Hjærtet giver Skjønhed til ethvert Arbejde.
(Longfellow.)

enten Vejen til den gaaer gjennem Doren paa Frue Plads, Porten i St. Pæderstræde eller blot den paa Kongens Nytorv. Mon endnu ikke den Dag i Dag de 9 af 10 polytekniske Studenter vilde føle sig krænkede i deres Inderste, om man blot glemte den lille Stavelse »poly« foran deres Titel og forvexlede dem med Folk fra teknisk Institut? De akademiske Studerende have en Tid lang — thi nu bedres jo Forholdet betydeligt efterhaanden — levet højt paa de unge Haandværkeres Bekostning; og dette at det ikke var »fint« at være Haandværker, og at Realskolens Klasser fyldtes med Dreng, som ikke »havde Hovede« til at studere, har sikkert været af indgribende Betydning for vort Samfund i mange Maader. Det har i al Fald skaffet os et akademisk Proletariat og en aldeles uforholdsmæssig Mængde Kunstnere, hvoraf mange i Industriens Tjeneste kunde fundet rig Anvendelse for et smukt Talent, men som paa Udstillingernes Vægge forgjæves søge Anerkjendelse og Kjøbere.

Da Gottfried Leigebe i 1659 nede i Nürnberg tog sig for at forfærdige det Kunstværk, som der er hentydet til i Overskriften til disse Linier, og som findes i Rosenborgsamlingen, vare alle disse Forhold anderledes. Da var Haandværkeren i en ganske anden Grad end nu selvstændig Kunstner og blev agtet som saadan. Valg af Stof, Tidens Længde og Udførelsesmaaden stod ikke i Forhold til nogen Dagspris, men blev kun bestemt af Kunstnerens personlige Interesse for det Arbejde, han havde under Hænder. Og i Overensstemmelse med Tidens Smag for det Curieuse kunde det da falde en Mand ind netop at vælge det Materiale, som mindst skulde synes at egne sig for hans Arbejde, som var vanskeligest at behandle, nemlig Jernet, og deri udføre, ikke en enkelt dekorativ Gjenstand (som vor Tid har seet fremstaa som et Experiment, som t. Ex. Jessens Ørn i Fyrreerne), men en Række første Klasses Kunstværker.

Gottfried Leigebe fødtes 1630 i den schlesiske By Freistadt og uddannede sig først som Vaabensmed. 15 Aar gammel gik han til Nürnberg og lærte der Kunsten at skjære i Jern, som han senere skulde hæve til en saa høj Grad af Fuldkommenhed. I en Alder af 30 Aar havde han allerede opnaaet en saadan Berømmelse, at en Kobberstikker udførte hans Portræt »in geschabtes Manier«, og hans By har bredt sig ud over Landets Grænser, thi i 1668 kaldes han af den store Kurfyrste til Berlin, hvor han døde i 1683.

Man har fra Kunstnerens Haand tre Statuetter, skaarne i massive Jernblokke. Den ene, Kejser Leopold af Østrig, findes

paa Rosenborg: en anden, Kong Carl II. af England som St. Georg kæmpende med Dragen, findes i Grünes Gewölbe i Dresden, og en tredie, den store Kurfyrste, i romersk Phantasidragt med St. Georgs-medailen og Hosebaandsordenen, i Berlin. Han svinger sit Spyd og galloperer frem over Chimeira (et Uhyre med Drage-Løve og Bukkehovede). Desuden eksisterer endnu et Par Stokkeknapper, en mandlig Buste, et Relief, som forestiller Heliodor og endelig en Række fortrinlige Medailler; endnu maa nævnes en Bronze-medailon i Legemsstørrelse af den store Kurfyrste, udført 1671.

Om Kejser Leopolds Rytterstatuette, der i fortrinlig Grad illustrerer det 17. Aarhundredes kunstindustrielle Forhold, have vi nogle faa Oplysninger, som hidrøre fra Kunstneren selv. Rytter, Hest og Fodstykke er udarbejdet af ét Stykke Jern paa 29 Pd.s Vægt. Højden er $7\frac{1}{4}$ " og Figuren staar paa en 8" høj Piedestal af Træ. Paa Forsiden af denne har Kunstneren anbragt en i Jern skaaren Medailon af Marc Aurel; paa Bagsiden et Skjold med Indskrift: Leopold. D. G. Rom. I. S. Aug. in Forma Caes. M. Aurel Qui Reservatur Romæ in Cap. Datidens Jern var ofte porøst og svampet og Blokken maatte først dygtig bearbejdes med Hammeren og afilteres, »saa det snarere var halvhærdet Staal end Jern« inden den møjsommelige Afmejsling og Bortskjæren kunde begynde, en Virksomhed, der reducerede Blokkens Vægt til $\frac{1}{4}$ af den oprindelige, saa Statuen i færdig Stand kun har en Vægt af 7 Pd. 10 Lod. Den blev forfærdiget under Kunstnerens Ophold i Nürnberg og Arbejdet optog ham næsten et Aar, fra 21. Maj 1659 til 6. April 1660.

Kunstneren har, som meddelt, benyttet Marc Aurels bekjendte Rytterstatue paa Capitolium som Forbillede og har laant baade Hestens og Rytterens Stilling, ja ogsaa dennes Gestus — højre Haand udstrakt i talende Bevægelse — og tildels hans Dragt; men ved Portrættet har han holdt sig saa nær til Originalen, som man kunde vente af en Kunstner, der optraadte som Kobberstikker. »Hvad Romerske Kejserlige Majestæts Contrafey anbelanger« — fortæller han selv — »da er dette Anno 1658 ved hans Indtog i Nürnberg bleven iagttaget af mig med særlig Flid og Omhu.« Og selv, om man ikke er i Stand til at sammenligne Statuen med andre Afbildninger af Kejser Leopold, er et Blik paa Overansigtet og den fremskudte Undermund tilstrækkelig til at overtøye en om, at det i al Fald er et Medlem af den habsburgske Slægt, man har for sig.

Trods Kunstværkets smaa Dimensioner føler man en vis Storlaaethed deri — ikke blot i Linier og Forhold, men i den Trods

overfor Stoffets Umedgjørlighed, i den Uforsagthed overfor Vanskelighederne, som aabenbarer sig deri. Ligesom Michel Angelo synes Gottfried Leigebe at have følt en vis Glæde ved at hugge sit Arbejde ud af Blokken, med fornem Ringeagt for al Sætten til eller Læggen paa. Og han har opnaaet en forbavsende Færdighed i at behandle Metallet. Det haarde Jern former sig som Vox under hans Hænder, og Ciselingen og »Punslingen« er fortræffelig udført. En Flue paa Hestens ene Ben roses i den gamle Kunst-kammerkatalog som særlig fortrinlig udarbejdet, men da den i Tidernes Løb er forsvunden, kunne vi desværre ingen Mening danne os derom.

Lidt om Middelalderens Laug

ved

JUL. SCHOVELIN.

Trangen til at holde Haandværket oven Vand selv paa de fladeste Kyster, hvor Konkurrence-Stormflodens Donninger hyle allerhøjest, — hele denne Nutidssamfundenes sejge, næsten sygelige Trang er ikke nogen tilfældig Anachronisme. Samfundet har saa godt som Individet sin Hukommelse, — sin historiske Bevidsthed. Midt i Nutidens Svindel og Humbug bevarer det endnu det gammeldags, solide og ærlige Haandværks brave, borgerlige Dyder, dets Arbejdssomhed, dets Maadehold og Nøjsomhed i dunkel Erindring, — netop saa dunkel, at kun den matte Lysside skimtes gennem Fortidens Taager. Tidens kræsne Kunstkender, dens forvante Rigmand vender sig med Overmættelse bort fra Monstrefabrikernes Godtkjølkskram, fra Bazarernes Allemands-Luxus, fra de offentlige Lokalers prunkende Fylde af Flitter og Stads, og retter Blikket søgende mod Middelalderens Haaandværks-Frembringelser. Hos Statsmanden, der vil besværges Fremtidens Farer, Videnskabsmanden, der søger efter Bod og Helsen for Samfundets Onder, rører der sig noget som en stille Længsel ved Mindet om disse ældgamle Tiders faste Former, Orden og Redelighed, — hele denne Fortidens farveblege, farvefine, falmet-diskrete Gobelins-Bagrund, op mod hvilken Nutidens brogede, feberagtig Liv, dets Uro, Omskiftelser og Løshed tegner sig dobbelt grelt.

Endnu for en Menneskealder siden var *Laugene* kun til Spot og Spe. Skiftevis ynkedes og harmedes man over disse mølædte Institutioner, disse levende Benrade, som et eneste velrettet Spark endelig fik til at ramle sammen og smuldre fuldstændig hen. — Men hvad man har oplevet siden da, har bragt En til at glemme de Knoglers Ynkelihood, som man dengang knapt undede en anstændig Begravelse, og faaet hele Europa til at søge tilbage til de Sarkophager, som Middelalderens stolteste Historie forlængst

har rejst dem. Man opholder sig nu ikke længer over disse Laugs Smaaligheder, deres larmende Gilder, deres Fraadseri, deres Egenraadighed og Uvaner, deres hele snævre Horizont. Man forstaar, at de som alle Stænder ikke har kunnet taale den store Magtffylde, og at de naturnødvendigt maatte tilsætte alle de glimrende Egenskaber, som har vundet vore Hjærter for dem i deres Kampe, saasnart de havde sat sig til Rette for at nyde deres Magt og fravende de lavere Klasser, hvis Anførere de havde været, *deres* Andel i den fælles Sejr. Menneskene blive som oftest bedre, naar de blive lykkeligere. Med Stænderne gaar det omvendt. Deres Triumfer rummer altid Spirerne til deres Forfald.

Men havde end saaledes Aarhundreders Tilbagegang raadnet dem op, da vore Fædre fandt dem, saa har de altsaa dog en Gang været friske og spænstige, unge og stærke, — Bærere af Civilisationens og Menneskeslægtsens Fremskridt.

Og det er derfor den Dag i Dag — ja, i Dag maaske mere end i Gaar, i Morgen mere end i Dag — værdt at tage Lære af, hvad det egentlig var, som i hine Tider gav dem Livets Ret, Styrke og Glans.

Det System, som har afløst Laugsvæsenet, er den *økonomiske Frihed* (Næringsfriheden). Det er de store Ærgærrigheders System, et System for Genierne, for de gode Hoveder, de store Spekulanter, de dristige Lykkejægere, de heldige Spillere. Den ledende Tanke er den, at ingen virkelig *stor Mand* maa holdes nede i Dybet, alle Livets rige Muligheder skal have Lov til at folde sig frit ud. Men Verden er ikke siden bleven rigere paa Storheder, og de fleste af dem, der er komne op, er blot faret til Vejrs og forsvundet igjen som hastige Kometer, der have lyst uden at varme.

For *de fleste* i et Samfund er det heller ikke *det*, som det kommer an paa. Det er ikke her, Trangen stikker. For den lille Mand, den almindelige Dodelige, den jævne Smaaborger, — ham, hvis Vel vi dog alle arbejde for, hvis Lykke er Samfundets Lykke og derfor Maalet for alle Statsmænds og Politikeres Bestræbelser — for *ham* er det ikke om at gjøre at faa saa vidt et Spillerum som muligt, at have alle Chancer til alle Tider, at faa samtlige Veje aabnede til Rom. For hin lille Mand vil nemlig slet ikke til Rom. Han ynder sin Hjemstavn's »korte Veje«. Til Gjengæld vil han gjerne vandre sin egen Vej og vil nødigt af alt marchere paa Stedet. Han har ingen Ærgærrighed efter at løbe hele sit Liv grassat langs en endeløs Landevej, hvis vinkende Maal synes uopnaelig fjærn. Han foretrækker en nem, stilsfærdig Livsbane,

som fører ham langsomt fremad, fra Station til Station, fra Milepæl til Milepæl, saa at han med Tilfredshed kan standse en Gang imellem og se rolig og glad tilbage paa sit Dagværk, — en fredelig bekvem Sti, hvis Endemaal er beskeden og overkommelig, saa han i Ro og Mag kan naa det i sit Livs Aften.

Det var *det*, Laugene bød ham. Man har sagt om Laugene de »havde *Kjærlighed*«. Mån kan tilføje, de havde den *Forstaaelse* af Næstens Tarv, som kun Kjærligheden kan give.

Den Kjærlighed, som Laugene rummede, var ikke vor Tids abstrakte, blodløse, theoretiske Menneskekjærlighed, som omfatter Alle og Ingen, som gør Velgjerninger i fjerne Verdensdele, og viser Tiggeren bort fra sin Dør. Det var den frugtbare, nærsynede Kjærlighed, hvis stærke Øje skarpt og tydeligt ser alle sine Nærmestes Brøst og Mangler. Det var den redbonne, hjælpsomme Kjærlighed, der ikke handler efter Principer eller Forsørgelses-Kategorier, men uddeler Almisser til al Slags Trang, til Enker, til Faderløse, til »fyrige« Svende — kort sagt til Enhver, som kunde træde i Forhold til Lauget.

Med Kjærlighedens *Forstaaelse* af sine Medlemmers Tarv skabte Lauget dem en rolig fremadskridende Tilværelse. Fra Vuggen til Graven ledte det dem gennem Livet, støttede dem, opmuntrede dem, hjalp dem, trøstede dem. Fra Vuggen til Graven var Individets Livsbane tydeligt afstukket, men stadig førtes det *fremad* paa denne Livsbane. Ganske vist for hvert Skridt indenfor snævert dragne Grænser, ad smalle vanskelige Stier, hvis sære Bugtninger og Krumninger har vakt moderne Ærgærrigheders Foragt og Forargelse, men dog stadig *fremad!* Fra Lærling til Svend, fra Svend til Mester, fra Mester maaske til Bisidder, til Oldemand. Ethvert Skridt havde sin Værdighed, sin Betydning, sin Adel. Stedse havde Ærgærrigheden en vunden Sejr bag sig, et overkommeligt Maal foran sig, en erhvervet Værdighed at hævde, en attraaet Værdighed at erobre.

Saaledes gik det til, at man ikke kvalte det *individuelle* Liv. Saa voldsom, brysk og hensynslos, som Tiden dengang var, saa var det plat ugjorligt at overlade Individerne til sig selv. Det laa ganske uden for Middelalderens Bevidsthed, at man kunde lade Individerne flyde omkring paa Maa og Faa, paa egen Haand, som de bedst kunde. Ethvert Menneske tilhørte en Korporation, var Medlem af et Samlag, — alene, i og for sig, som løsrevet var han Intet, ja værre end Intet, en Forbryder, en Udstødt, en Forbandet. Korporationerne (Gilderne, Laugene osv.) var ikke blot

selskabelige Foreninger eller Klubber, som vi har dem i Nutiden. Det var sociale Organismer, Smaasamfund, Broderskaber, hvis Love og Vedtægter, Sæder og Skikke dannede bestemte Rammer for den Enkeltes hele Privatliv. Men indenfor disse Rammer var der netop saa megen Tumbleplads for den Enkeltes Selvstændighed, Raadefrihed og Spænsthed, som det almindelige Menneske fordrer, saa megen »Frihed«, for den Enkelte, som Nutidens »frie« Fabrikarbejder, kneblet og bundet af Hensynet til det daglige Brød, end ikke drømmer om at naa. Eller maaske *kun* drømmer om, — socialistiske Feberdrømme!

Det var i det hele først forbeholdt Nutidens Kaserner og Arbejds-Anstalter, Kæmpe-Etablissementer og Monstrefabrikker at udlette den enkelte Arbejders Individualitet, gøre ham til et Led i en Maskine, forvandle Mennesket til et Ciffer, et Numer, — et Nul.

Den hemmelige Drivkraft i Laugsvæsenet, som drev Værket, forsonede Ærgærrigheden, tilfredsstillede den Enkeltes Personligheds-Krav, var *Kærligheden til Arbejdet*. Arbejdet var den Gang ikke en fortrædelig Nødvendighed for at skrabe Penge sammen; en pinlig Anvendelse af den kostbare Tid, som man enten maatte se at slippe saa let fra som muligt eller faa saa megen pekuniær Vinding ud af som muligt. Det solide, dygtige, smagfulde Arbejde var en Æressag, en Hjærtesag. I Laugenes Blomstringstid var Garantien for Kundernes forsvarlige Betjening udelukkende at søge heri. Desuden havde Individualiteten, den Enkeltes Opfindsomhed, netop her den rigeste Lejlighed til at ytre sig ved at give sig Udslag i kunstfærdige Former, i nye Farvesammensætninger, ved i det hele at give det enkelte Stykke sit Særpræg, sit Personlighedsmærke. Hvor Nutiden kun har mekanisk Færdighed, havde Middelalderen personlig Dygtighed. Derfra den Originalitet, den simple, stilfulde Ynde, som præger hin Tids tarveligste Husgeraad, og som i disse Fabrikgodsets og Afstøbningernes Dage er en Fryd for vore Samleres Øjne.

Og Arbejdet var mere end det. Det var netop Midlet, det eneste, men ogsaa ufejlbarlige Middel, til at komme frem, til at erhverve sig Ære og Anseelse, Stilling og Myndighed. Arbejdet blev saaledes ikke Fjenden i Arbejderens Liv, Tidsdræberen, en besværlig Byrde, en sløvende og forhadet Beskæftigelse, men den var hans Ærgærrigheds Triumfer, hans daglige Glæde, hans hele Liv.

Just *dette* var Laugsvæsenets Hemmelighed, dets Styrke, dets store Fortrin fremfor vor Tid. Nutildags kan en Industriarbejder slide sit Liv op i et flittigt og dueligt Arbejde og dog ikke naa et

Skridt videre frem, mens en Fumlefinger og Dovenper med snarraadigt Hoved og tilstrækkeligt Held kan skyde i Vejret med en Hastighed som en Paddehat. I Laugstiden var dette som Regel ikke saa. Kun gennem dygtigt, ihærdigt Arbejde naaede man frem, blev Svend, blev Mester, — men til Gengæld var den dygtige og ihærdige Arbejder ogsaa sikker paa at blive det, naar Tidens Fylde kom.

Det er i det hele taget det ejendommelige ved Laugsvæsenet, at den sørgede for, at *Arbejdet bar Frugt*. Det gjorde det indtil, — det gjorde det ogsaa udadtil. Sin særlige Omsorg rettede det nemlig paa *Mestrene* — som Arbejds-Herrerne, som Produktionens Bærere, som Sælgerne af de færdige Arbejds-Produkter. Den ledende Tanke var, at enhver Mester til enhver Tid skulde have nok at bestille, hverken for meget, saa han enten sjuskede eller blev overvættets rig, eller for lidt, saa han led Nød, — men stadig saadan tilpas, saa at han kunde beskæftige et vist Antal Svende og tilmed faa Stunder til at opdrage sine Lærlinge. Og for dette Arbejde skulde der sikres ham gennem ordentlige Priser et saadant Vederlag, at han kunde ernære sig og Sine, Svende og Lærlinge deri indbefattede, paa sammelig og anstændig Vis, efter sin Stands Fordringer.

I det *moderne* Samfund har man stedse kun Øren og Øjne aabne for *Forbrugernes* Krav. I en Tid, hvor Prisernes Billighed Aar for Aar har været følt som en mere og mere sviende, ubodelig Ulykke, er man, underlig nok, ikke kommen videre end til at raabe paa lave Priser som Helbredsmiddel for Samfundsonder og mistænkeliggjøre enhver Prisopsættelse som Forsøg paa Konsumenternes Udplyndring. — I Laugstiden tog man Sagen fra den modsatte Bov. Man betragtede ikke Producenten, Haandværkeren, som en født Samfundsfjende, en snedig Røver, en Udbytter, en umættelig Person, som det gjaldt om altid at passe paa for ikke at blive plyndret. Man gik ud fra, at vi dog alle, naar det kommer til Stykket, er Producenter, alle skal leve af vort Arbejde, og man fandt det da *mere* naturligt og menneskeværdigt at gavne Folk i denne Egenskab — ved altsaa at lade deres Arbejde bære Frugt, saa de fandt Velsignelsen i Arbejdet — end blot at tænke paa, hvor billigt man kunde skaffe Folk deres Nydelser.

Laugene overlevede sig selv. De forskansede sig bag deres Særrettigheder, misbrugte deres Privilegier og laa tilsidst som

tyngende Marer paa det unge, daadskraftige Europas Bryst. Tidens økonomiske Trang sprængte dem, Damphammeren knuste dem, — og Liberalismen sparkede foragtelig de hensmuldrende Levninger til Side. Hverken Storhandelen eller Storindustrien kunde bruge dem, og derfor faldt de.

Men mærkeligt var det, at Haandværkerne den Gang heller ikke syntes at kunne bruge dem.

Og sikkert er det, at Arbejderne siden har vist, at de godt kunde bruge dem. Døde Institutioner komme lige saa lidt igen som døde Mennesker. Men den mægtige Kjærligheds-Aand, der levede i de gamle Laug, vil aldrig dø. Denne rige Arv, som hine svundne Tidens storladne sociale Forbindelser har efterladt os, er endnu uhævet.

Det vil blive Fremtidens Sag at løfte den.

Københavns Fremvæxt.

Af

DR. WILLIAM SCHARLING. *)

Der har i Aarene 1880—89 været et større Overskud af Befolkning her i Landet end i det foregaaende Tiaar. og ét Sted har dette Overskud maattet søge at komme an. Medens hele Landets Fødselsoverskud i 1870—79 var ca. 224,000 eller ca. 12.5 pCt. af Folketallet i 1870, har det i 1880—89 været over 276,000 eller ca. 14 pCt. Til Trods for den stærkt tiltagende *Udvandring* — der udvandrede til Amerika og andre Verdensdele i 1880—89 ca. 77,000 eller mere end dobbelt saa mange som i 1870—79 (ca. 36,000) — har der saaledes i det sidste Tiaar været ca. 200,000 Mennesker at skaffe anbragte imod ca. 184,000 i det foregaaende Tiaar.

Af disse ca. 200,000 Mennesker. som skulde finde deres Underhold her hjemme, har nu *Landbruget* kun havt Brug for en ringe Del. Den mere almindelige Brug af Maskiner i Landbruget, Overgangen til Mejeridrift i større Stil, Oprettelsen af Andelsmejerier m. m. betegner alt en Besparelse af personlig Arbejdskraft, og de særdeles trykkede Forhold, hvorunder vort Landbrug siden 1882 har arbejdet, har opfordret til at benytte sig deraf i saa stort Omfang som muligt. Under disse Omstændigheder kan det ikke undre, at Landdistrikterne i dette Tiaar ikke have kunnet optage mere end knap 30,000 Mennesker, — hvoraf endda ca. 5000 komme paa saadanne købstadlignende Pladser som Esbjerg, Struer og Herning m. fl. — hvad der nærmest skyldes den fremadskridende Opdyrkning af Vest- og Midtjylland. I enkelte af Øernes Amter er Befolkningen i Landdistrikterne endog aftaget, i de andre er den kun tiltaget meget lidt.

*) Uddrag af »Nationaløkonomisk Tidsskrift«, foretaget med Forfatterens Tilladelse.

Det Overskud af Befolkningen, som ikke har villet bestemme sig til Udvandring, har saaledes ikke havt anden Udvej end at ty til Byerne. *Købstæderne* have da for deres Vedkommende vistnok absorberet saa stor en Del af Befolkningens Tilvæxt, som man med Rimelighed kunde vente, idet de i dette Tiaar ere voxede med henved en Fjerdedel; navnlig ere de større Byer — Aarhus, Odense, Aalborg, Kolding — tiltagne med imellem 30 og 40 pCt., altsaa i lignende Forhold som København, medens enkelte af de mindre paa Grund af særlige Forhold endog ere voxede langt stærkere, saaledes Frederikshavn 62 pCt., Skive og Holstebro ca. 48 pCt. Da nu en stor By altid tiltrækker stærkere end Smaa-byer, dels fordi man almindelig tror, at man i de større Forhold vil have lettere ved at finde en Plads og en Virksomhed, dels fordi den i forskellige Retninger har Behageligheder, Adspredelser o. desl. at byde fremfor hine, tør den overordentlige Tilvæxt, som Hovedstaden har havt i det sidste Tiaar, af mere end 100,000 Indbyggere, næppe tages som Bevis for, at Byens Erhvervskilder ere tiltagne i et saadant Omfang, at der har været Trang til eller dog Brug for 100,000 Mennesker mere end for ti Aar siden. Tvært imod maa vistnok det Modsatte siges at have været Tilfældet.

Ganske vist har Hovedstadens Industri vedblivende udvidet sig i dette Tiaar, men det er dog saare lidt, som Statistiken har at berette om nye, større industrielle Foretagender, beregnede paa at arbejde for et ikke-københavnsk Marked. Og ganske vist er Københavns Handel og Skibsfart voxet i de sidste 10 Aar, — men næppe i et til Befolkningens Tilvæxt svarende Forhold. Og særlig gælder dette, naar man ser bort fra Byens eget voxende Forbrug og fæster Blikket paa det Arbejde, som igennem Fragtfart og Mellemhandel ydes til Andre og betales af disse. Med andre Ord: Hovedstadens forøgede Arbejdsvirksomhed skyldes for en væsentlig Del dens egen Væxt og de Krav, denne stiller, mindre derimod en Udvidelse af den Virksomhed for Andre, som lønnes og betales af disse. Byen har derfor utvivlsomt i en ikke ringe Grad levet, saa at sige, af sig selv, medens *der netop krævedes Aabningen og Udvidelsen af Erhvervskilder, der udefra bragte Fortjeneste og Indtægter til Byen.*

Man gjøre sig engang klart, hvoraf en stor By lever. For en ikke ringe Del leve dens Indbyggere gensidig af hinanden, d. v. s. af det Arbejde, som de gjensidig udføre for hinanden, idet Arbejde betales med Arbejde. Ved dette gjensidige Arbejde skaffer Befolkningen en væsentlig Del af sine Fornødenheder tilfredsstillede. Ved

dette Arbejde skaffer man gjensidig hinanden Husly, Bohave, Beklædning, Undervisning, Adspredelser, Indforskrivning og Tilbringen af Varer, Tilberedelse af Spise- og Drikkevarer (Bagere, Bryggere, Slagtere, Restauratører, Værtshusholdere o. m. A.), personlige Tjenesteydelser af forskjellig Art m. m. m. Og i samme Forhold, som Befolkningen voxer, voxer Omfanget af det Arbejde paa disse forskjellige Virksomhedsomraader, som kræves udførte; 100,000 ny tilkomne Indbyggere fordele sig derfor naturligen over disse paa ganske samme Maade som den forud eksisterende $\frac{1}{4}$ Million, og for disses Vedkommende kunne de lige saa godt leve af hinanden som hine. For saa vidt giver en Bys Væxt den selv Nærning, og dersom Befolkningens Fornødenheder indskrænkede sig til de foran nævnte og tilsvarende, vilde der aldeles ingen Grænse være for dens Væxt. Men ud over hine har den fremdeles andre, meget væsentlige og omfattende, Fornødenheder, som kun kan tilfredstilles ved et Arbejde for Andre end Byens egen Befolkning, navnlig Trangen til Levnetsmidler eller dog Raastofferne hertil saa vel som til Raastoffer til dens industrielle Virksomhed. Det er Nødvendigheden af at skaffe disse Gjenstande ved Arbejde for Andre. m. a. O. Omfanget af de Erhvervskilder, som Byen har udenfor sig selv, som sætter Grænser for dens Væxt. Og dette Arbejde vil i nærværende Tilfælde væsentlig sige: Arbejde for Udlandet.

Det blev af mig i to Artikler i »Dagbladet« 1880 gjort gjældende at »det, der vil sætte Kjøbenhavn i Stand til at fastholde de Kræfter, der ere i Bevægelse bort fra Landdistrikterne, er en livskraftig Industri, som ikke frygter Udlandets Konkurrence, men tvært imod kan møde denne paa dens eget Marked eller i alt Fald paa neutrale Markeder, og frem for Alt en Handelsvirksomhed og Fragtfart, som gjør Kjøbenhavn til det, den bør være, Stapelplads for Østersøen og Bindeledet mellem denne og Nordsoen . . . Kjøbenhavn«, fortsættes der, »har hidtil levet af at være Hovedpladsen for Danmarks Ind- og Udførsel; dette kan være tilstrækkelig Basis for en By paa et Par hundrede tusinde Indbyggere; men denne Basis er omtrent given og kan ikke hurtig voxe op til at bære det Dobbelte, saa meget mindre, som de fremvoxende Kjobstæder mere og mere vil begrænse Hovedstadens Virksomhed paa dette Omraade.« De forløbne ti Aar turde have bekræftet Rigtigheden heraf. Landbefolkningen er i dem kun tiltaget med knap 2 pCt.; fra 1,405,000 er den voxet til 1,434,000; og dens Velstand er i dette Tiaar snarere bleven ringere end større. Høstens samlede

Pengeværdi, der i 1879—81 gennemsnitlig var henvedt 300 Mill. Kr. aarlig (1880 endog over 340 Mill. Kr.), har i 1887—89 gennemsnitlig kun været ca. 257 Millioner Kr., uagtet Produktionen og Høstudbyttet ikke har været i Tilbagegang, og den samlede Overskudsudførsel af Landbrugets Hovedprodukter, Kreaturer, Fedevarer og Korn (Mel), som i 1880 havde en Værdi af ca. 108 Mill. Kr. og i 1880—81 gennemsnitlig af ca. 100 Mill. Kr. har i 1887—88 gennemsnitlig kun havt en Værdi af ca. 88 Mill. Kr.

Under disse Forhold og med fornødent Hensyn til de større Kjøbstæders betydelige Væxt er der næppe Grund til at antage, Hovedstadens Virksomhed som Mellemmand mellem det danske Landbrug og Udlandet saa lidt som dets egne Tjenesteydelser overfor Landbruget i 1890 skulde vise sig som stort rigere Erhvervs-kilder end i 1880. Og at Hovedstadens Exportindustri, Fragtfart og Mellemhandel have udviklet sig saaledes, at de afgive den fornødne Existentsbasis for en Tilvæxt af 100,000 Indb., er der efter de i saa Henseende foreliggende Data næppe heller Grund til at antage. Der bliver saaledes kun den Mulighed tilbage, at Byen i væsentlig højere Grad end tidligere har levet af og paa sig sin egen Tilvæxt. Dette lader sig naturligvis gjøre for en Tid — men ogsaa blot for en Tid. Det er i saa Henseende de store Bygearbejder som blive den voxende Befolknings egentlige Tilværelsesbasis. En stærk Tilstømning til en By kræver selvfølgelig Opførelsen af mange nye Boliger, og selve Opførelsen af disse drager atter, ved det Underhold, de give saa Mange, nye Indvandrere til sig. Man tænke blot over, hvor mange Kræfter en omfattende Byggevirksomhed lægger Beslag paa og giver Underhold til: i første Linie Murere, Tømrere, Bygningssnedkere, Malere, Skiferdækkere, Glarmestere, Jernstobere, Smede, Vognmænd o. s. fr., dernæst den Række af Handlende, Beværtere, Udskjænkere osv., der betjene hine og hvem de nye Bygninger, efterhaanden som de rejses, kalde paa med altfor mange Udsalgssteder og Butiker. Men alt dette lever i Virkeligheden kun paa den Kapital, som Hovedstaden selv alt forinden var i Besiddelse af eller i Lobet af disse Aar yderligere har sparet op, og som den ny tilkommende Befolknings Arbejde gaar ud paa at omdanne til — Boliger for dem selv.

Naturligvis kan det fremdeles en Tid blive ved at gaa paa samme Maade, — saa længe Københavns fra tidligere Tids Virksomhed opsamlende Kapital strækker til. Men det vil være klart, at det kun kan holdes gaaende, saafremt enten Byggevirksomheden byder de samme Kræfter som hidtil Beskæftigelse og Underhold,

fordi der fremdeles til andre Virksomheder haves Brug for ny tilkommende Arbejdskræfter, hvem der maa skaffes nye Boliger, eller ogsaa disse sidste paa samme Maade som før hine leve af og ved selve Byens Udvidelse, fordi disse nu have faaet anden Sysselsættelse og Fortjeneste. Man tænke sig, at det en Dag mærkes, at København ikke byder Existensbetingelser for en større Befolkning, end den alt har, og derfor enten Tilstrømningeu udefra hører op eller Kapitalen siger stop og ikke mere søger Anbringelse i nye Beboelseshuse, hvorledes vil det da gaa? Man vil omtrent kunne faa Svaret herpaa ved at tænke sig Murerstriken permanent og derhos udstrakt til alle de beslægtede Virksomheder, som allerede nu ere blevne mere eller mindre berørte deraf — og ved derhos at erindre, at der i saa Fald ikke er nogen Strikekasse at underholde de Arbejdsløse for. Og selv om Befolkningens Tilvæxt ikke just standser, vil det meget muligt kunne blive nødvendigt at standse Byggeriet. Aftager nemlig Velstanden, vil det nu forhaanden-værende Husrum vise sig tilstrækkeligt til en ikke lidet talrigere Befolkning. Mange Familier, som hidtil have haft 2 eller 3 Værelsers Lejligheder, rykke da sammen og tage til Takke med henholdsvis 1 og 2 Værelser o. s. fr. Sker dette i noget større Omfang, vil det snart blive overflødigt at bygge mere, selv om Befolkningen voxer.

Men en saadan Udvikling kan meget let indtræde, dersom der ikke aabnes vor Hovedstad nye Virksomhedsomraader eller dens Erhvervskilder ikke faa et nyt og frisk Opsving. Thi en By, der i længere Tid for en væsentlig Del lever af og paa sin i gunstigere Tider opsparede Kapital, saa at den samme Fortjeneste efterhaanden skal spredes paa flere Hænder, bliver nødvendig efterhaanden en mindre velstaaende, for ikke at sige fattigere, By. Og at Købeuhavn i det sidste Tiaar er bleven mindre velstaaende og Velstanden mindre almindelig end før, lader sig desværre ikke betvivle, og de i saa Henseende foreliggende Data bekræfte det foran udviklede Antagende, at Hovedstaden i de senere Aar for en ikke ringe Del har levet af at omsætte sin Kapital i Nybygninger.

Det er derfor vist, at det for København nu langt mindre gælder om fremdeles at udvides og voxe i Folketal, end om at voxe i Velstand. Og Midlet hertil er foreløbig netop snarest at søge i en relativ Standsning af Tilvæksten. Den Virksomhed og det Forretningsliv, som nu findes i Hovedstaden, ere næppe tilstrækkelige til at give den alt tilstedeværende Befolkning Syssel-

sættelse og Underhold fuldt ud. Der er for mange baade Haandværkssvende og Arbejdsmænd, som have vanskeligt ved at faa Arbejde Aaret rundt, for mange industrille Virksomheder og end mere Udsalgsforretninger, som kun give deres Indehavere et tarveligt Udkomme. Selv om Byens Forretningsvirksomhed udadtil — og det er denne, det gælder om, hvor Talen er om at skaffe forøget Velstand — tog et ret betydeligt Opsving, vilde der næppe for det første savnes de fornødne Hænder og den fornødne Arbejdskraft. Og dersom Antallet af disse sidste fremdeles voxte, uden af hin udvikles i nogen nævneværdig Grad, saa vil den samme Fortjeneste kun blive at dele imellem flere Hænder og Velstanden blive endnu ringere. Det vilde utvivlsomt ikke være til Skade for Byen, om den i det næste Tiaar blev omtrent fri for Tilflytning og blot voxede ved sin egen indre Væxt; denne vilde allerede være mere end tilstrækkelig til at skaffe Hovedstaden de 400,000 Indb. inden Aarhundredets Udgang — og mere synes den foreløbig næppe skikket til at absorbere.

Men hertil er der kun ringe Udsigt. Selv om Befolkningens Formerelse i det næste Tiaar skulde blive forholdsvis mindre stærk end i det sidste, vil Tilvæksten dog altid udgøre omtrent $\frac{1}{4}$ Million. At Landbruget skulde kunne optage stort mere end i sidste Tiaar, synes ikke rimeligt; sættes imidlertid Landbefolkningens Tilvæxt til Gennemsnittet af de to sidste Tiaar eller ca. 50,000, bliver der dog omtr. 200,000 Mennesker tilbage, som kun have Valget imellem at udvandre eller søge Underhold i København og Købstæderne. Og selv om man anser det for ønskeligt, at Tilstrømningen til begge foreløbig ikke bliver synderlig stor, for at de først kunne voxte noget mere i Velstand, kan man dog paa den anden Side ikke ønske, altfor mange Danske skulle nødsages til at søge sig et Hjem i andre Verdensdele. *Fra ethvert Synspunkt gælder det derfor om at gøre alt, hvad der kan bidrage til at sætte København og Købstæderne i Stand til at underholde en stærkt og stadigt stigende Befolkning.* Men det bør staa klart for alle, at det herved ikke udelukkende drejer sig om Købstadinteressener, saa vist som det er dennes Sønner og Døtre, som fortrinsvis tvinges til Udvandring, naar Byerne ikke kunne modtage dem. Det gælder derfor i første Linje om at give vor Industri, vor Skibsfart og vor Handel et stærkt og kraftigt Opsving, saafremt man ikke ønsker at drive stedse flere og flere Danske i Udlændighed. Og derfor bør det staa klart for alle, at de, som fremdeles

hindre Gennemførelsen af den kun altfor længe udsatte Toldreform, der skal give Industri og Handel friere Hænder og større Bevægelighed, eller hindre Gennemførelsen af andre Foranstaltninger, som aabne Mulighed for Udvikling af en livlig Fragtfart og Mellemhandel, derved forsynde sig ikke blot imod Hovedstaden og de enkelte Købstæder, men imod det hele Land og netop ikke mindst dets Landbefolkning.

Dansk Industri- og Haandværkersocietets Stiftelse og Virksomhed.

Overbevisningen om de i foregaaende Artikler omtalte fordærlige Følger af den ubundne Næringsfrihed bragte Direktør Nik. A. Juncker til at indbyde til et Møde, der fandt Sted paa Østergade Nr. 15 her i Staden den 9. November 1888, for at samle Meningsfæller til en kraftig Virksomhed i Retning af at forhindre disse.

Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk har en saa omfattende Virksomhed, at det havde vist sig for den at være vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at arbejde for denne enkelte Sag med al den Kraft, som vilde kræves for at skabe en stærk offentlig Mening paa dette for saa mange Borgere vigtige Spørgsmaal. Selv indenfor Haandværkerstanden maa der gøres meget for at Spørgsmaalet kan staa saa klart, at den enkelte kan danne sig en begrundet Mening om Sagen; endnu mere gælder dette om hele det øvrige store Antal af Landets Indbyggere. Her foreligger saaledes et ganske specielt Omraade, som kræver overordentligt Arbejde, og som det for de mindre Haandværkere er en Livssag at faa ordnet snarest muligt. Der var derfor paa det Tidspunkt, Societetet opstod, den største Opfordring til at stifte en omfattende Forening, der særlig vilde virke for alt, hvad der berører de næringsdrivende Borgeres Forhold til Næringsloven, og enhver sand Ven af Haandværket og dets Interesser vil indrømme, at vi vanskelig kan faa for meget Liv og for meget Arbejde sat ind paa dette vigtige Punkt. Omtrent paa samme Tid stiftedes ogsaa Foreningen »Det nationale Arbejde«, der valgte »Toldloven« til sit specielle Formaal.

Det nævnte, sammenkaldte Møde kom derfor ogsaa til det Resultat, at det heldigste vilde være at stifte en særlig Forening, som først og

fremmest skulde virke for dette ene Spørgsmaals Løsning, og at en saadan ikke i mindste Maade kunde skade eller hæmme Fællesrepræsentationens Arbejde; denne vilde da kunne sætte saa meget mere Kraft ind paa sine andre talrige Opgaver. Det maatte overhovedet anses for at være i Industriens og Haandværkets Interesse, at endog ret mange Foreninger vilde fremstaa til at medvirke og til at bære en saa vigtig og vanskelig Sag frem som en Revision af Næringsloven, og deres Livbetingelse, deres Ret til maatte alene være afhængig af den Dygtighed, hvormed slige Foreninger arbejdede til Gavn for det fælles, store Hele.

Der blev paa dette Møde fremhævet, at det, vi led under og særlig maatte kæmpe imod, var:

- 1) *en ofte uduelig og udisciplineret Medhjælp,*
- 2) *det kjøbende Publikums Mangel paa Evne til straks ved Indkjøbet at bedømme de færdige Produkter,*
- 3) *en altfor stor og stedsevoksende Skare Konkurrenter, hvoraf en Del er udygtige, andre ikke fagkyndige.*

Det antydede, andet Punkt låder sig naturligvis aldrig fjærne; det eneste, der er at gjøre herved, er at sørge for, at der leveres saa faa slette Produkter som muligt.

De to andre mente man derimod at kunne arbejde imod med Fordel og muligvis fuldstændig fjærne, naar man kunde faa en Næringslov, der

- 1) *indførte Fagprøver,*
- 2) *fuldstændig lukkede Markedet for Konkurrence uden Fagdygtighed.*

Ved disse to Forholdsregler vilde det store Publikum blive beskyttet mod at blive udbyttede af Udygtighed og skuffende Reklamer, medens det i Virkeligheden vilde give billigere Indkjøb, fordi Produkterne var bedre. Haandværkerne vilde komme til at arbejde under bedre Forhold, fordi de kun kom til at konkurrere med Folk, der vidste, hvad de gjorde, og kun vilde give fornuftige Tilbud paa et Arbejde. Mestrene vilde til Medhjælp faa Folk, der havde lært noget og kunde udføre godt Arbejde, og ikke, som nu saa ofte, ødelægge det. Svendene vilde blive befriede for Konkurrence med Folk, der ikke havde den nødvendige Uddannelse, og blive beskyttede mod den Konkurrence, der følger af, at Kapitalister uden Fagkundskab opretter Værksteder og udbytter Haandværkeren paa forskellig Maade. Endelig vil Konkurrenternes urimelig store Antal blive indskrænket.

Det blev paa Mødet udtrykkelig fremhævet, at man ikke

ønskede at skruer Udviklingen tilbage ved at forlange den gamle Lavsordning fuldstændig indført igjen. Hvad man fordrer var ikke *de gamle særlige Forrettigheder*: det var kun *Fagdygtighedens Beskyttelse ved Indførelse af Fagprøver*. Den samme Beskyttelse, der endnu den Dag idag er givet *Sagførere, Læger, Apothekere, Dyrlæger o. s. v. Alles Lighed overfor Loven* — ogsaa for *Næringsloven*: *det daglige Brød for saa mange Tusinde Smaa-familier*.

Man maatte tillige anse denne Fordring for et af de aller-væsentligste Midler til at støtte og ophjælpe Haandværket; men der krævedes for at naa dette Maal en ihærdig Agitation i Ordets bedste Betydning, og denne vilde lykkes bedst, naar man samlede alle Kræfter om denne ene Ting for sig, saa meget mere som dette var et Spørgsmaal, hvis Betydning for hele Samfundets Vel man havde grundet Haab om at kunne vække Interesse for hos Folkets store Flertal og saaledes skabe en virkelig Opinion angaaende denne Livssag.

Det blev ved samme Lejlighed ogsaa stærkt fremhævet, at man paa ingen Maade vilde træde hæmmende eller hindrende i Vejen for Fællesrepræsentationens eller andre bestaaende Foreningers Virksomhed, som man tværtimod var overbevist om at støtte.

Foreningen stiftedes paa dette Møde og begyndte straks sin Virksomhed. Denne maatte dels bestaa i en Agitation Mand og Mand imellem paa det her fremsatte Grundlag, dels i Foredrag heri Hovedstaden og rundt omkring i Landet og dels i Arbejde for at faa Pressen til at tage sig af Sagen. Societetets Formand paatog sig med Opførelse af Tid og Kræfter de to sidste Opgaver, og der vandtes snart en betydelig Tilslutning til Societetet og dets Forslag. Derimod fik Foreningen mærkværdig nok høflige Afslag ved Henvendelser, der iøvrigt blev affattet i stærkt anerkjendende Udtryk, til Fællesrepræsentationen for Industri og Haandværk, Haandværkerforeningen og Industriforeningen her i Byen.

En lang Række Foredrag er bleven afholdt her i Hovedstaden, paa Sjælland og Fyen og i omtrent alle større jyske Byer, nemlig *Kolding, Horsens, Aarhus, Randers og Viborg*. Foredragene vakte megen Opmærksomhed og blev alle Steder udførlig refererede i den lokale Presse.

Societetet har i 1889 indgivet til Regeringen og Rigsdagen udførlig motiverede Adresser om en Revisiøn af Næringsloven, og senere har Regeringen nedsat en Kommission med denne bestemte Opgave. Om det end ikke med Sikkerhed tør paastaas, at Socie-

tetet har fremkaldt denne, saa har det dog ved sit indgaaende Arbejde i denne Sag bidraget sit til at bestyrke og støtte Regeringens Initiativ i den nævnte Retning.

I nær Forbindelse hermed staar ogsaa det betydelige Antal Interpellationer, der ved sidste Folkethingsvalg blev stillet til Kandidaterne angaaende en Revision af Næringsloven og deres Stilling til denne. Omtrent de tre Fjerdedele af samtlige Kandidater udtalte sig i Principet enige i, at Næringsloven trængte til en Revision, og lovede at støtte en saadan. Der synes derfor overalt i Samfundet at gjøre sig det Krav gjældende, som Societetet har gjort sig til Talsmand for.

Societetet har endvidere oprettet et Forespørgselsbureau, hvor Medlemmerne kan erholde *alle* paalidelige Oplysninger vedrørende Livets daglige Forhold. Denne Afdeling af Foreningens Virksomhed vil sikkert komme til at gjøre meget Gavn, og Foreningen har ogsaa fra flere betydningsfulde Sider modtaget Tilsagn om Støtte og Assistance paa dette Omraade. Denne Sag er dog endnu ikke fuldstændig ordnet; naar dette er sket, vil der fremkomme nærmere Meddelelse om den. — Paa Generalforsamlingen den 25. Februar 1890 havde Bestyrelsen den Glæde at kunne henvise til et Medlemsantal af over **1500**, et Repræsentantskab paa 35 Medlemmer og 53 Kredsformænd, alle ansete Mænd, spredte over hele Landet. Det var et glædeligt Resultat af det første Aars Arbejde. Medlemsantallet er siden steget, og i Øjeblikket er Foreningen en af de største i Landet, den tæller ialt ca. 2500 Medlemmer.

I *Repræsentantskabet* ligger tildels Foreningens Tyngdepunkt; i dets hele Stilling og navnlig i dets konstante S sammensætning ligger dets Betydning. Repræsentantskabet samles nemlig to Gange om Aaret, og for det aflægges Bestyrelsen, ifølge Lovene, hver Gang Beretning om Virksomheden og Regnskab for det sidste Halvaar. Repræsentantskabets Medlemmer, Kredsformændene og Bestyrelsen den 1. Juli d. A. er anført nedenfor.

Foreningens Kredsformænd:

I. Andersen,
Fmd. f. Syge- og Begravelsesk.,
Østet pr. Hinnerup.

J. Beck,
Skræddermester, Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Kjøge.

I. A. Bjerre,
Arkitekt, Fredericia.

A. C. Bruhn,
Uhrmager, Sæby.

A. Boeg,
Glarimester, Byraadsmedlem,
Nykjøbing S.

Chr. Clausen,
Sadelmager, Nysted.

G. M. Dam,
Sadelmager, Kasserer i Fribolig-
foreningen, Silkeborg.

Ferd. v. Essen,
Farver, Brødstrup.

C. E. Gall,
Farver, Odder.

F. Gjorup,
Malermester, Byrådsmedlem,
Thisted.

Hansen,
Rebslager, Holsteinsminde,
Fmd. f. Førsløv Sogneraad.

C. Hansen,
Farver, Aarup.

H Hansen,
Fabrikant, Fmd. f. Vaabenbrødre-
afdelingen, Skjelskør.

M. Hansen,
Skomagemester, Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Ebeltoft.

Rud. Hansen,
Tømrermester, Brandinspektør,
Lyngby.

H. Hillerup,
Slagtermester, Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Hammel.

Honoré,
Fabrikant, Middelfart.

F. C. Hillers,
Guldsmed, fhv. Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Skive.

F. Th. Jensen,
Redaktør og Bogtrykker, Kancellir.,
Korsør.

C. Jensen,
Tømrermester, Brandinspektør,
Nørre Sundby.

Edv. Førgensen,
Redaktør & Bogtrykker, Løgstør.

C. P. Førgensen,
Tømrermester, Byrådsmedlem,
Maribo.

A. Kjeldsen,
Sadelmager, Fmd. i Haandvær-
kerforeningen, Nykjøbing M.

A. Kjergaard,
Tømrermester, Byrådsmedlem,
Lemvig.

C. Klein,
Murer, Ordrup.

V. Knøfler,
Uhrmager, fhv. Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Rudkjøbing.

N. P. Larsen,
Snedkermester, Byrådsmedl.,
Saxkjøbing.

G. Leffland,
Tømrermester, Vurderingsmand,
Hørsholm.

F. P. Lychegaard,
Malermester, Hjørring.

A. F. Lyngbye,
Skrædermester, Fmd. f. de danske
Vaabenbrødre, Grenaa.

P. Dithmer,
Murmester, Form. f. Haandværkerfor.
Byrådsmedlem, Holbæk.

Chr. Nedermark,
Skrædermester, Kjertemind.

P. C. Nielsen,
Tømrermester, Byrådsmedlem,
Nyborg.

Edv. Olsen,
Hattemager, Helsingør.

F. Petersen,
Fabrikant, Nibe.

P. Petersen,
Maskinfabrikant, Jyderup.

Mandrup Poulsen,
Snedkermester, Byrådsmedlem,
Sorø.

A. Rasmussen,
Partikulier, Fmd. f. Haand-
værkerforeningen i Vejle.

A. Rasmussen,
Bogtrykker, Redaktør,
Ringkjøbing.

W. Regner,
Snedkermester, Fmd. f. Hdvkr.-
& Industriforen, Skanderborg.

C. von Ringsted,
Kapitajn, kontr. Direktør ved
Krudtværket i Frederiksværk.

Axel Rixen,
Blikkenslagermester, Fmd. f.
Haandværkerf., Ærøskjøbing.

Th. Seidelin,
Urmager, Byrådsmedlem,
Mariager.

P. C. Sibbren,
Skindbereder, Fmd. f. Haand-
værkerforening, Præstø.

A. Schmidt,
Farver, Bestyrelsesmedlem af
Danmarks Farveriforen., Ribe.

F. V. Schrøder,
Farver, Slagelse.

J. Sørensen,
Sadelmager, Byrådsmedlem,
Assens.

G. Sørensen,
Garver, Byrådsmedlem,
Stubbekjøbing.

C. Thomsen,
Blikkenslagermester, Byråds-
medlem, Stege.

P. Thomsen,
Tomrermester,
Levring pr. Kjellerup.

Medlemmer af Repræsentantskabet:

A. Amelung,
Gjortlermester, Metalstøber,
Hyskenstræde 8, Kjøbenhavn.

P. Th. Brun,
Rebslager,
fhv. Fmd. f. Varde Haandvkrf.

Niels Christensen,
Skrædermester,
Fmd. f. Centralf. f. Skrædermest.
i jyske Kjøbstæder, Aarhus.

D. Damn,
Partikulier, fhv. Skrædermester,
Vesterbrogade 85, Kjøbenh.

P. C. Elfstrøm,
Foreningens Kasserer, fhv. Di-
rekt. v. Raavaddams Fabr., Fmd.
f. Centralf. f. Blikkenslagere og
Kobbersmedmestre.
Nansensgade 3, Kbhvn.

G. Gottschalck,
Kgl. Hof-Juveler,
Ny Østergade, Kjøbenhavn.

Mailand-Hansen,
Glarmester, Fmd. f. sonderj. Foren.,
Fmd. f. Danmarks Glarmester-
foren., Aarhus.

P. A. Hansen,
Hattemager, Oldermd. f. Hatteml.
Kristenbernikovstræde 1, Kbhvn.

L. Haubroe,
Vinhdr., Fmd. f. Vinhdrlforen.
Holmens Kanal 7, Kbhvn.

A. L. Johansen,
Fabrikant, Byrådsmedl., Fmd.
f. Foren. af Haandværkere og
Industridrivende i Kolding.

Chr. Jensen,
Malermester, fhv. Folkethingsmd.
Christianshavn.

C. W. Jensen,
Murmester, Fmd. f. Borger- og
Haandværkerforen. i Viborg.

H. P. Jensen,
Maskinfabrikant & Jernstøber,
Byrådsmedlem, Aarhus.

N. Jensen,
Malermest., fhv. Fmd. f. Frederiks-
havns Haandværkerforening.

W. F. F. Juul,
Slagtermstr., Olderm. f. Slagterl.
Borgerrepræsentant.
Læderstræde 17, Kbhvn.

P. E. Jørgensen,
Bødkermester, Byrådsmedlem,
Fmd. for Hdvkrf. i Vordingborg.

E. N. Knippel,
Malermester, Bestyrelsesmedlem
f. Faaborg Haandværkerforen.

F. G. Knutzon,
Bogtrykker, Dr. phil.
Østergade 12, Kjøbenhavn.

H. N. Lander,
Handskemager, Fmd. f. Roskilde
Borger- og Haandværkerforen.

H. Lisberg,
Kgl. Hof-Instrumentmager,
Østergade, Kjøbenhavn.

J. Malmsten,
Konditor,
Løvstræde 9, Kjøbenhavn.

Otto Marstrand,
Direktør f. Aktieselskabet „Mar-
strands Bryggerier“.
Vodroffvej 25, Kbhvn.

H. C. Møller,
Smedemester, Byraadsml, Fmd. f.
Horsens Haandværker- og Sangf.

C. C. Nielsen,
Skomagermester, Fmd. f. Haand-
værkerforen. i Næstved.

G. Nielsen,
Sejlmagermstr., Toldbodgade 17.

P. Nielsen,
Fabrikant, Byraadsmedlem,
Fmd. f. Hillerød Industriforen.

A. C. Nielsen,
Formand for Korporationen af
Beværtningsdrivende.

C. C. Petersen,
Skorstensfejerl., Oldermænd f.
Skorstensfejerl., Rosenvængets
Sidealle, Kbhvn.

J. Petersen,
Kgl. Hof-Fotograf, Fmd. f. foto-
graf. Forening.
Østergade 32, Kbhvn.

V. Ravn,
Repræsentantskabets Formand.
Rebsslagerl., Oldermnd. f. Reb-
slagerl.
Amagervej 11, Kbhvn.

M. S. Simon,
Restauratør, Fmd. f. Foren. f.
Beværtningsdrivende,
Kongens Nytorv, Kbhvn.

L. Saul,
Fabrikant,
Nørrevoldgade 21, Kbhvn.

J. S. V. Weillbach,
Sejl-, Flag- og Kompasmager,
Slotsholmsgade.

P. A. Ørnberg,
Møbelfabrikant,
Repræsentantskabets Næstmd.
Østergade 38.

Direktionen:

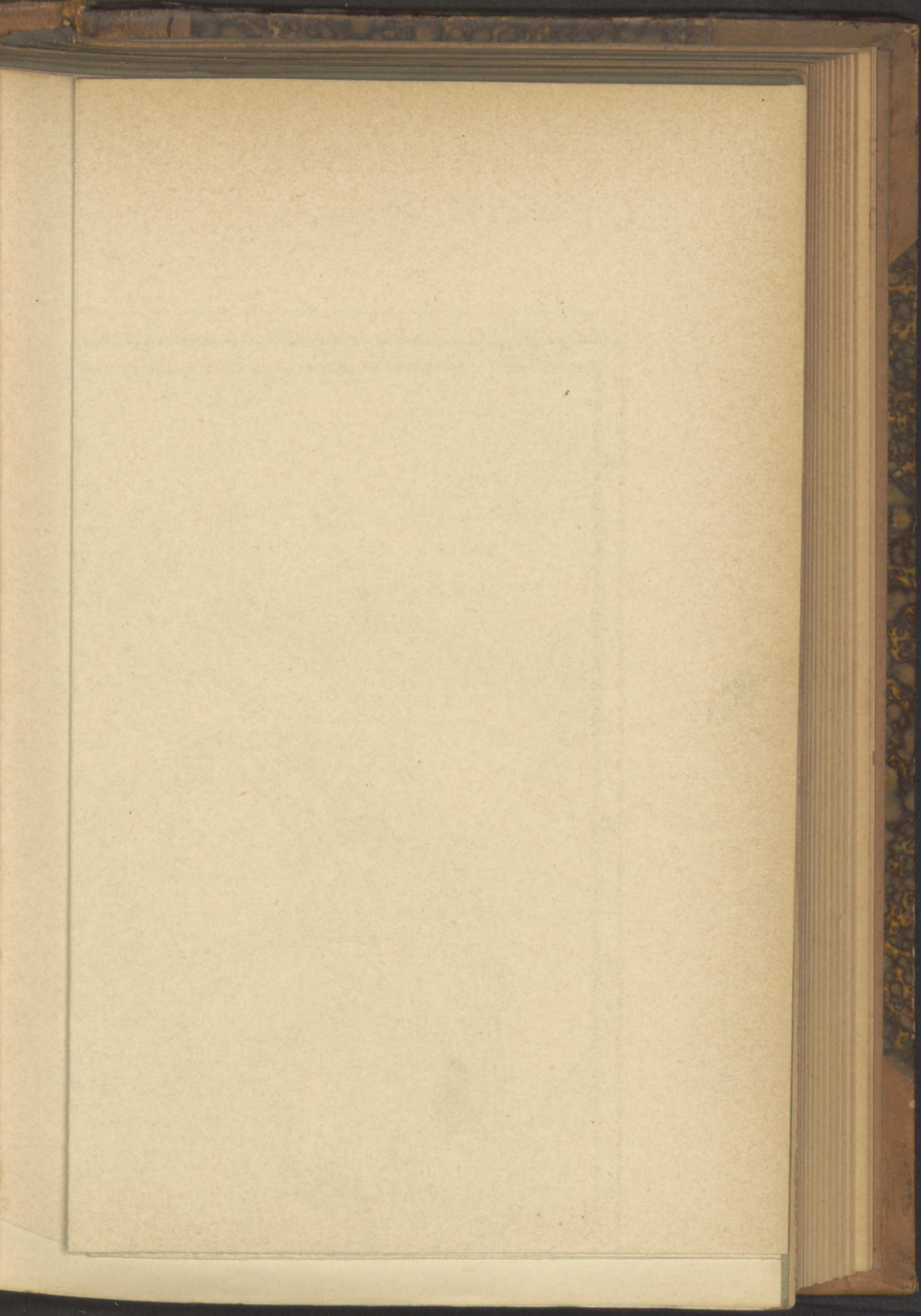
J. J. Kastrup,
Smedemester og Vægtfabrikant,
Skuemester i Magistraten.

J. H. Ehlert,
Pianofortefabrikant.

Nicolai A. Funcker,
Formand,
Direktør, Mineralvandsfabrikant.

Industri- og Haandværker-Societetets

Kontor: Nørregade 26, 2. S., Kjøbenhavn K.

J. Malmsten,
Konditor,
Løvstræde 9, Kjøbenhavn.

Otto Marstrand,
Direktør f. Aktieselskabet „Mar-
strands Bryggerier“.
Vodroffevej 25, Kbhvn.

H. C. Møller,
Smedemester, Byraadsml, Fmd. f.
Horsens Haandværker- og Sangf.

C. C. Nielsen.
Skomagermester, Fmd. f. Haand-
værkerforen. i Næstved.

G. Nielsen,
Sejlmagermstr., Toldbodgade 17.

P. Nielsen,
Fabrikant, Byraadsmedlem,
Fmd. f. Hillerød Industriforen.

A. C. Nielsen,
Formand for Korporationen af
Beværtningsdrivende.

C. C. Petersen,
Skorstensfejerm., Oldemand f.
Skorstensfejerl., Rosenvængets
Sidealle, Kbhvn.

J. Petersen,
Kgl. Hof-Fotograf, Fmd. f. foto-
graf. Forening.
Østergade 32, Kbhvn.

V. Ravn,
Repræsentantskabets Formand.
Rebslugerm., Oldermd. f. Reb-
slugerl.
Amagervej 11, Kbhvn.

M. S. Simon,
Restauratør, Fmd. f. Foren. f.
Beværtningsdrivende,
Kongens Nytorv, Kbhvn.

L. Saul,
Fabrikant,
Nørrevoldgade 21, Kbhvn.

J. S. V. Weilbach,
Sejl-, Flag- og Kompassmager,
Slotsholmsgade.

P. A. Ørnberg,
Møbelfabrikant,
Repræsentantskabets Næstfmd.
Østergade 38.

Direktionen:

J. J. Kastrup,
Smedemester og Vægtfabrikant,
Skuemester i Magistraten.

J. H. Ehlert,
Pianofortefabrikant.

Nicolai A. Juncker,
Formand,
Direktør, Mineralvandsfabrikant.

Industri- og Haandværker-Societetets

Kontor: Nørregade 26, 2. S., Kjøbenhavn K.

KORT OVER KJØBENHAVN.

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 Meter.

JØRGENSEN & OLSEN LITH. ETABL.

Prospekter

over

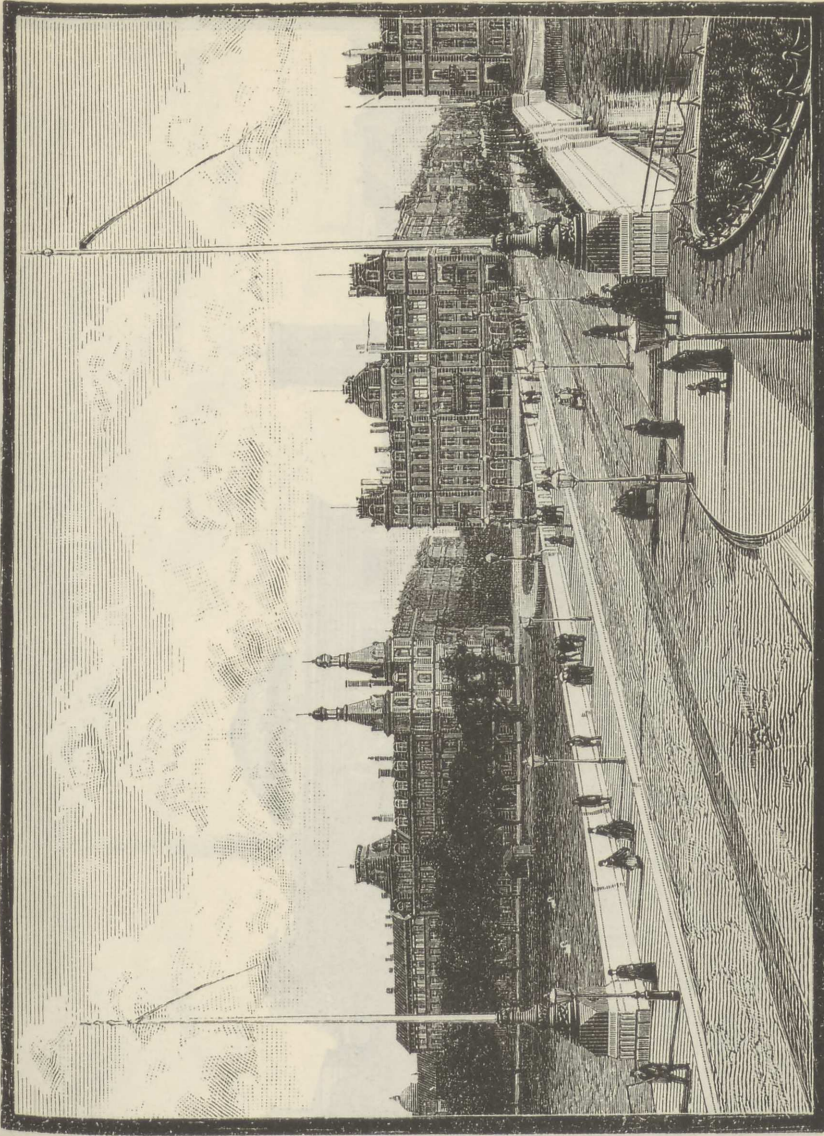
dansk Bygningskunst.

Prospekter

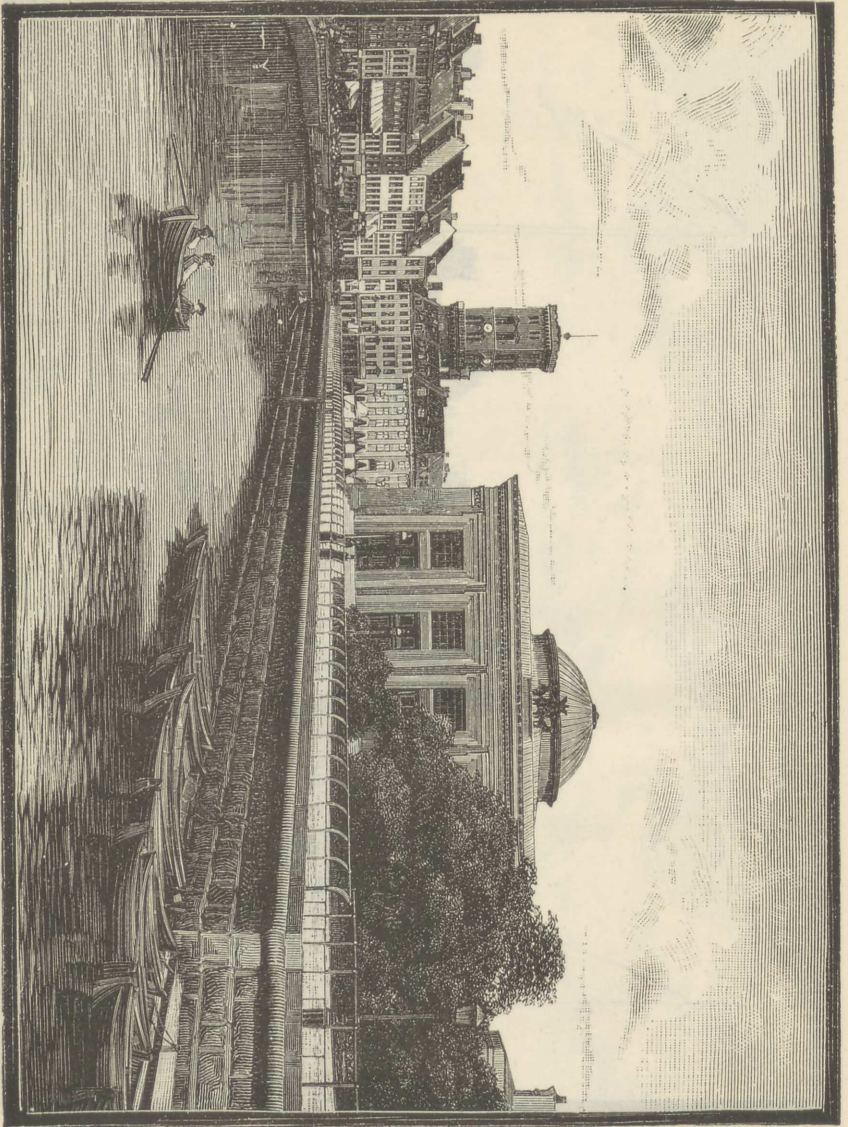
1870

Handek Bygningsskudsa

Dronning Louises Bro, indviet den 7. Septbr. 1887 af Hds. Majestæt Dronningen.

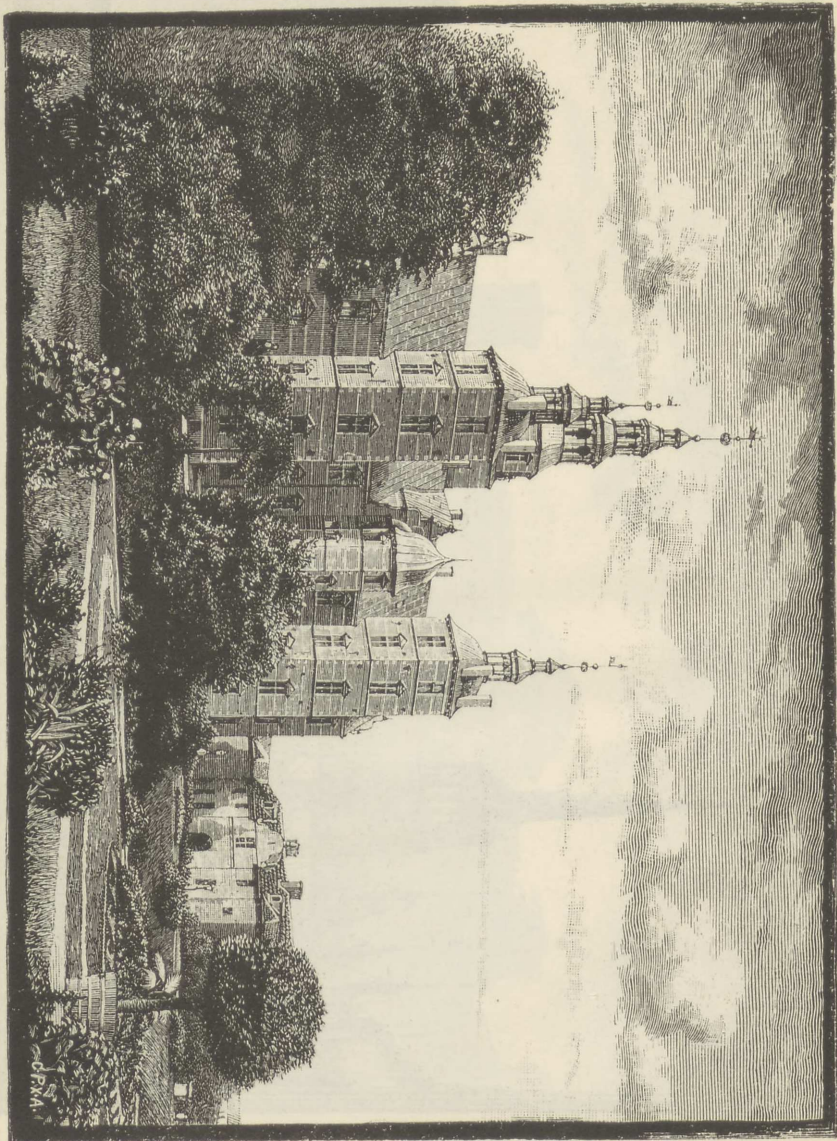

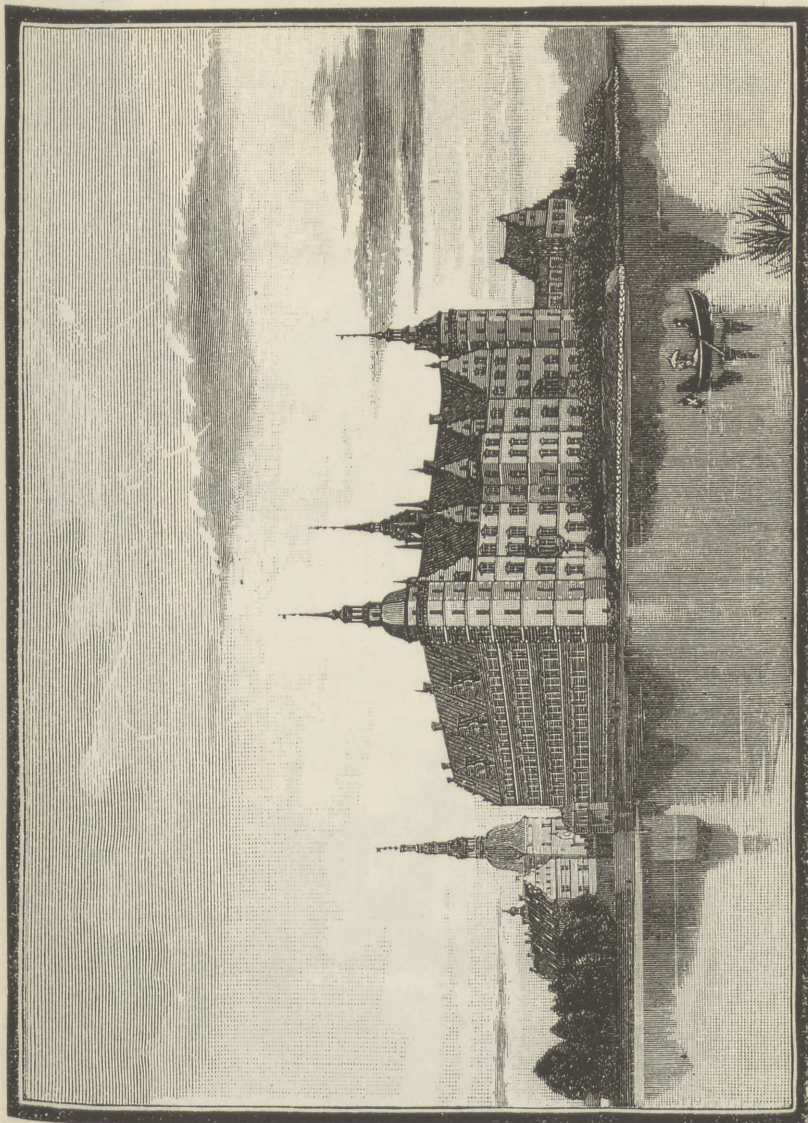
Thorvaldsens Museum, opført ved Arkitekt, Prof. G. Bindesbøll.

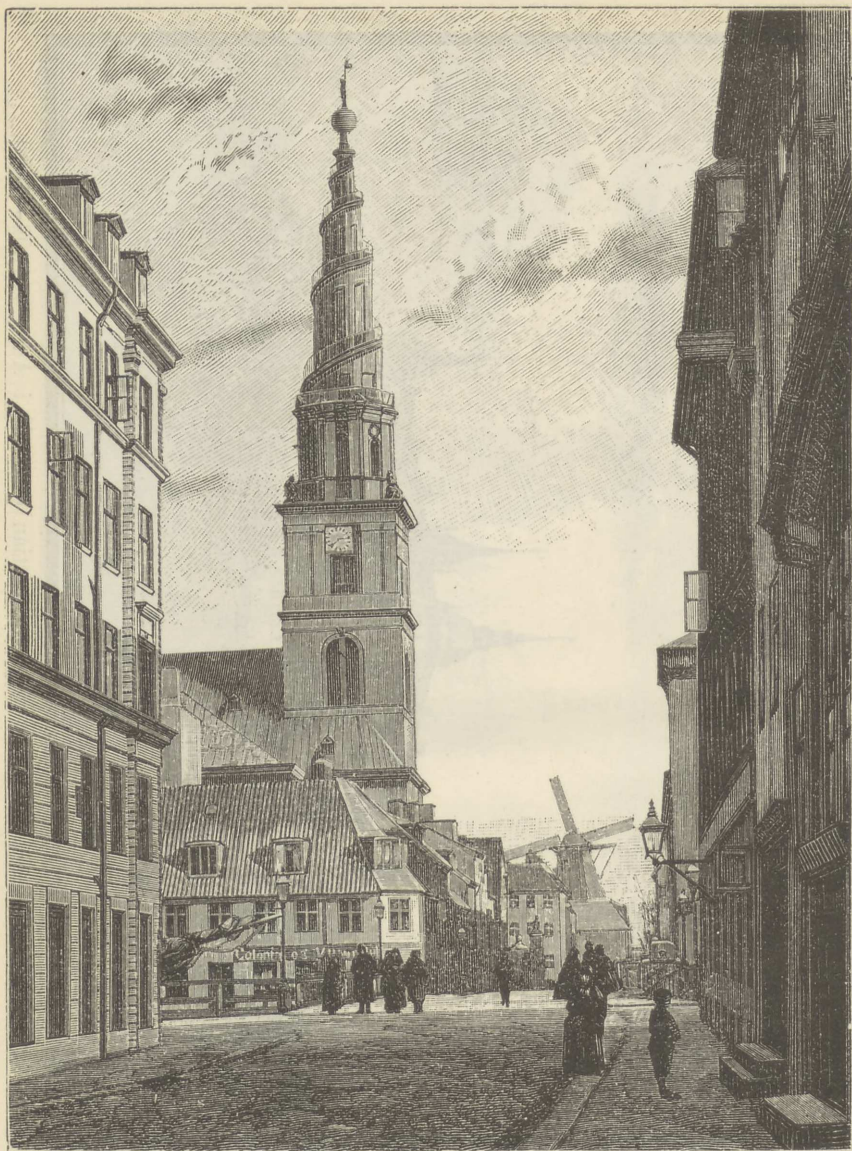
Børsen, opført i Aarene 1619 til 1640 af Kong Kristian den 4de.

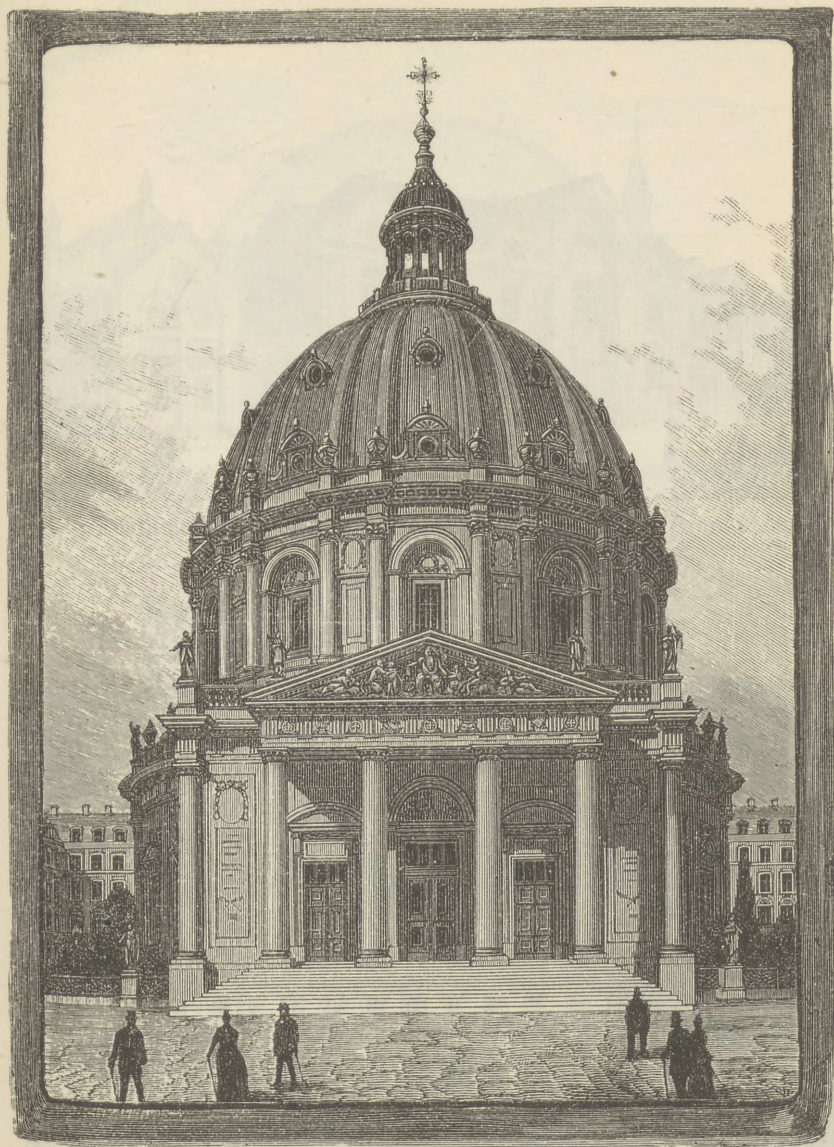
Rosenborg Slot, set fra Rosenborg Have, opført 1610—1625 af Kong Christian den 4de.

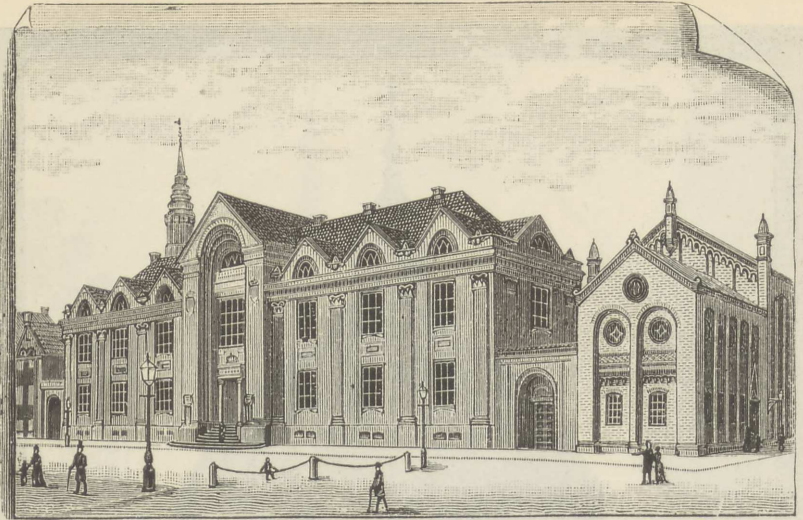
Frederiksborg Slot, opført af Kong Christian den 4de i Aarene 1602—1620.

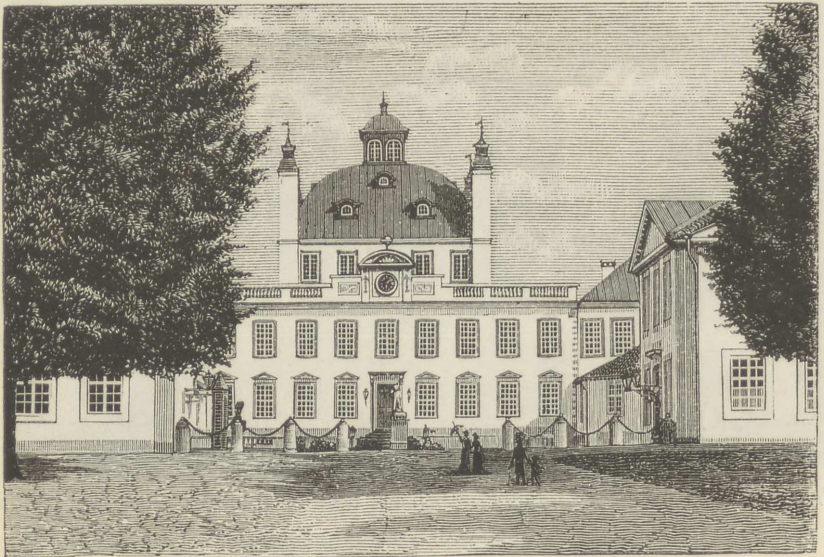
*Vor Frelzers Kirke, opført i Aarene 1682—1696
ved Generalbygmester Lambert v. Haven.*

*Fredriks Kirken (eller Marmorkirken) er under Opførelse for Hr. Geheime-
etatsraad Tietgens Regning ved Arkitekt, Etatsraad, Prof. Meldahl.*

*Kjøbenhavns Universitet, gjenopført efter Bombardementet i 1807
i Aarene 1831—36.*

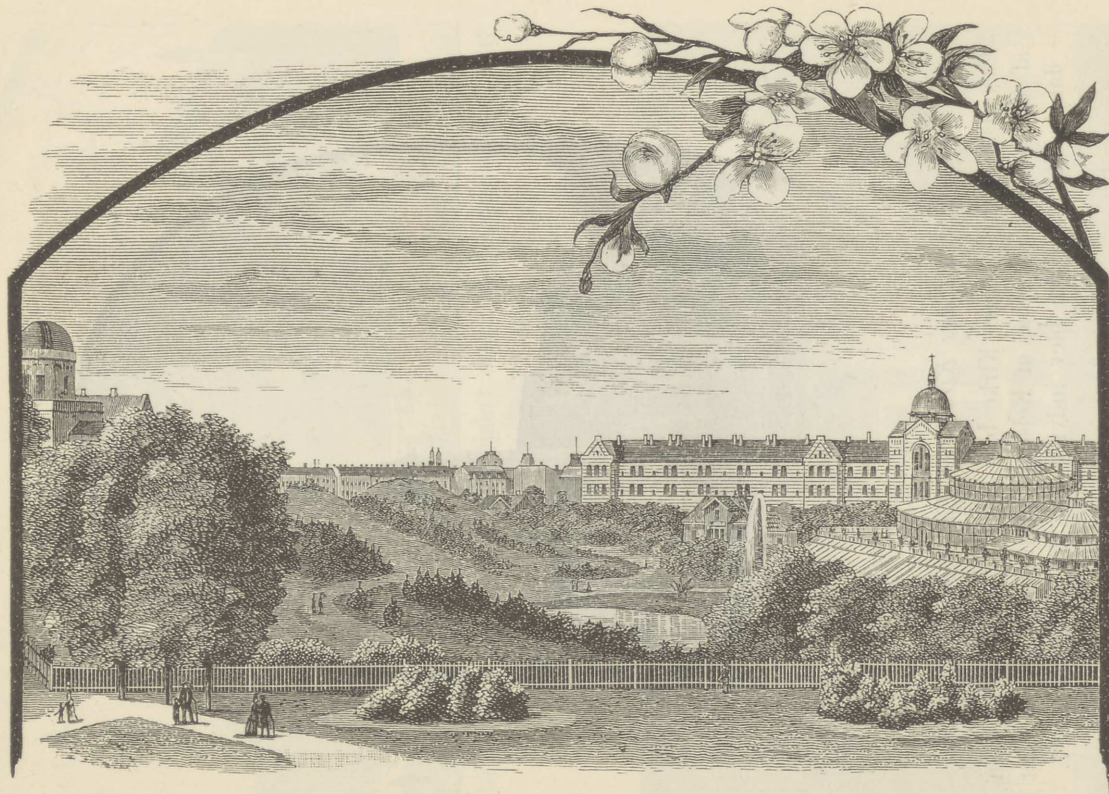
Fredensborg Slot, opført 1720—1722 af Kong Frederik den 4de.

St. Albans Kirke ved Langelinie.

Grundstenen til denne Kirke blev lagt i 1885 af Prinsen af Wales i Overværelse af Kejseren af Rusland og hele det danske Hof. Kirken blev indviet den 17. September 1887.

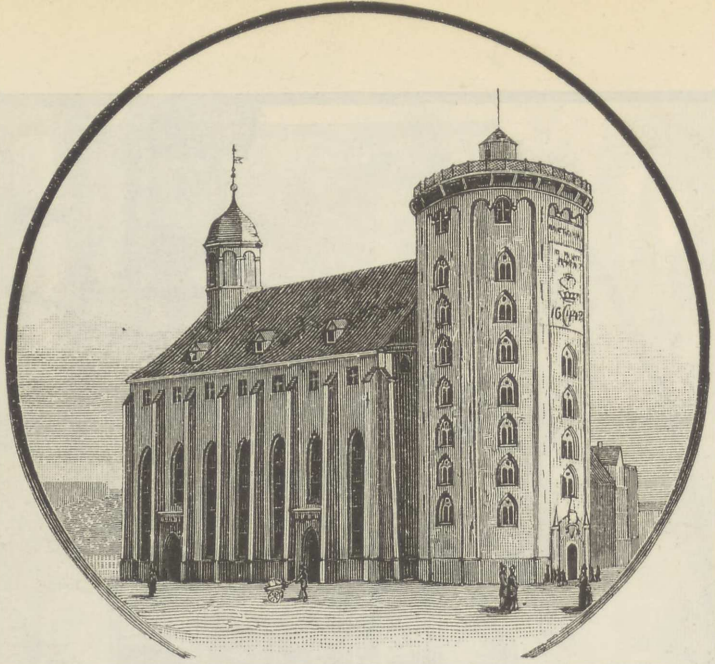

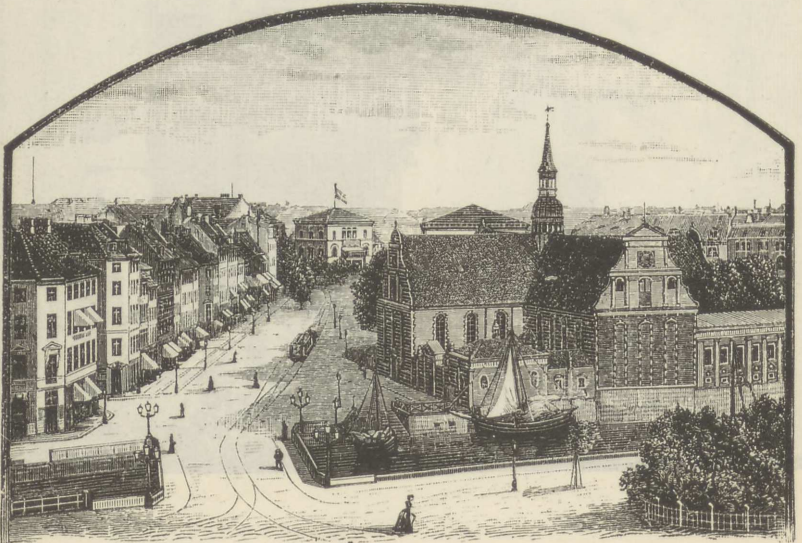
Parti af Universitetets botaniske Have med *Kommunehospitalet* i Baggrunden.

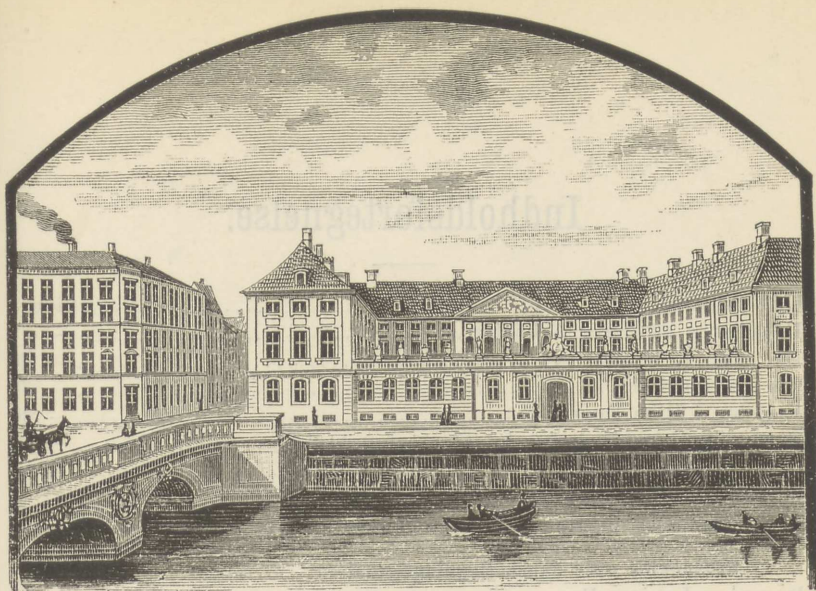
Det kongelige Theater, opført 1872—74 under Ledelse af Prof. V. Dahlerup og O. Petersen.

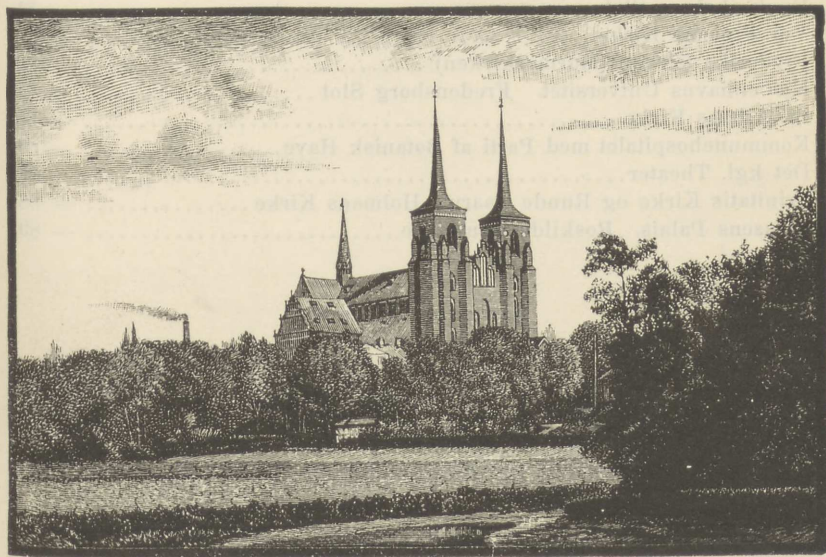
Trinitatis Kirke og Rundetaar, opført 1637—1646.

Holmens Kirke, opført af Christian den 4de i Aaret 1619.

Prinsens Palais, opført 1680.

Roskilde Domkirke.

Indholdsfortegnelse.

Udstillingens Maal.....	Side 3
Udstillerne og deres Arbejder	— 7
Do. do. 2. Tillæg	— 33
Om Næringslivet.....	— 36
Kupelen i Ribe Domkirke	— 46
Et typisk Kunstværk fra det 17. Aarhundrede	— 50
Lidt om Middelalderens Lav.....	— 55
Kjøbenhavns Fremvæxt.....	— 61
Dansk Industri- og Haandværkersocietets Stiftelse og Virksomhed	— 68

Prospekter over dansk Bygningskunst.

Dronning Louises Bro	— 77
Thorvaldsens Musæum	— 78
Børsen	— 79
Rosenborg Slot.....	— 80
Frederiksborg Slot.....	— 81
Vor Frelzers Kirke	— 82
Frederiks Kirken (Marmorkirken)	— 83
Kjøbenhavns Universitet. Fredensborg Slot.....	— 84
St. Albans Kirke	— 85
Kommunehospitalet med Parti af Botanisk Have.....	— 86
Det kgl. Theater.....	— 87
Trinitatis Kirke og Runde Taarn. Holmens Kirke	— 88
Prinsens Palais. Roskilde Domkirke	— 89

Udgivet

af

»Dansk Industri- og Haandværkersocietets« Bestyrelse

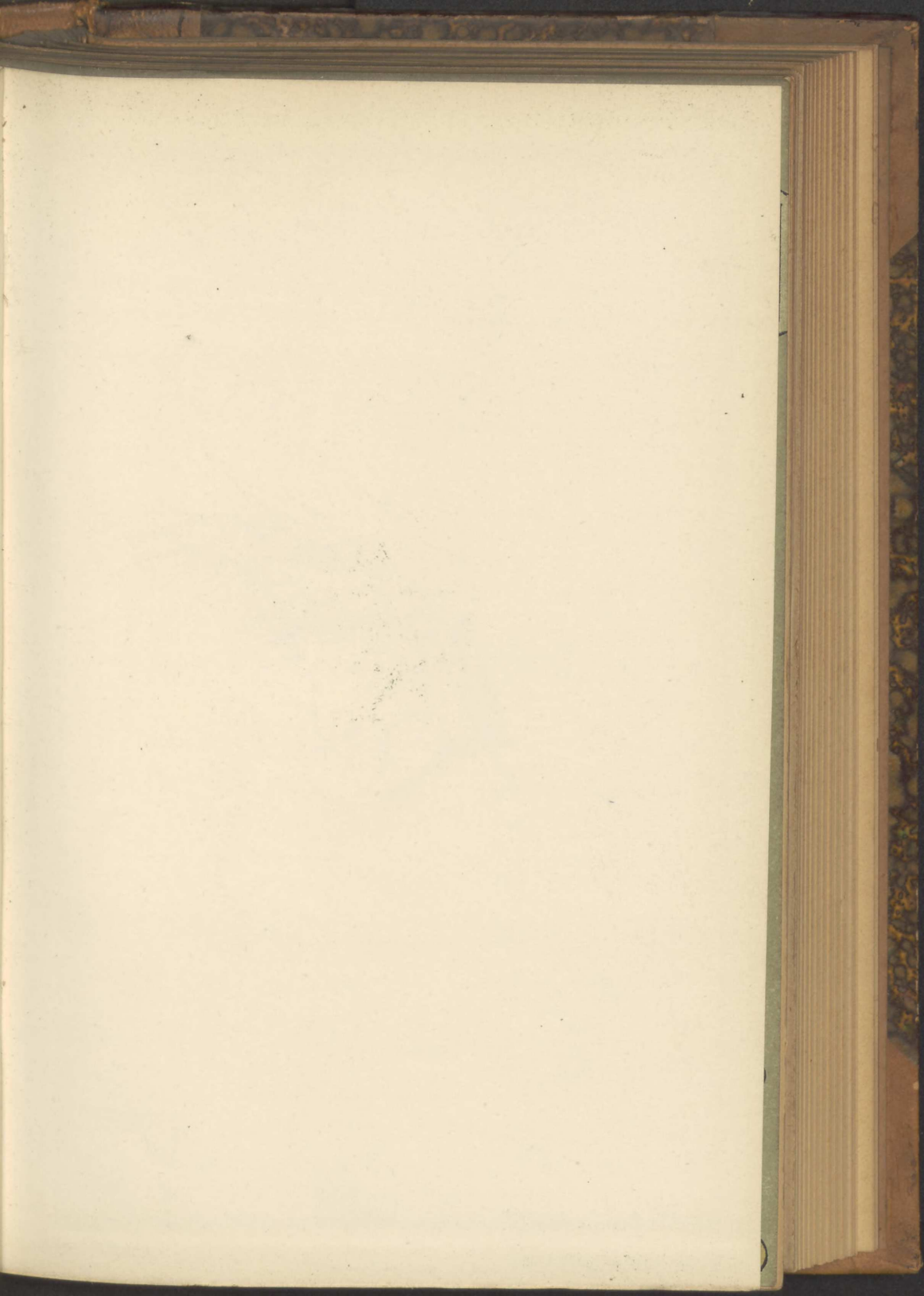
ved dens

Formand, Direktør *Nik. A. Juncker.*

Kjøbenhavn.

Forlagt af *Brødrene Salmonsens (J. Salmonsens).*

1890.

Catalog
for
Dansk
Industri-og Haandværker-
Societets
Sommerudstilling
i
Kjøbenhavn

Katalog

over

Dansk Industri- og Haandværker-

Societets

Sommerudstilling

1891.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

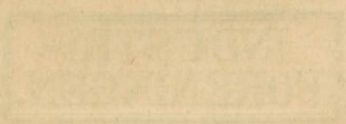
Katalog

Handwerkliche Industrie von Hannover

Gesellschaft

Sommerausstellung

1891

Udstillingens Maal.

Det er desværre almindelig indrømmet, at de nu til Dags producerede Haandværksgjenstande med Hensyn til Kvalitet gennemsnitlig staa betydelig tilbage for Fortidens ypperlige Frembringelser paa dette Omraade.

Grunden hertil kan maaske for en Del søges i de senere Slægters svigtende Interesse for *Haandværkerne og Haandværket i det hele*. Tidligere var det ikke ualmindeligt, at Folk af alle Samfundsklasser for deres Fornøjelse eller næsten som en Art Sport dyrkede et eller andet Haandværk og ofte opnaaede en betydelig Dygtighed heri. Mange højtstaaende Folk, ja endog fyrstelige og kongelige Personer, drev det vidt i det Haandværk, de havde valgt sig, og flere Museer og Samlinger bære Vidnesbyrd om den Dygtighed og Kjærlighed til Haandværket, hvormed disse kronede Dilettanter have arbejdet.

Men Stilstanden, for ikke at sige Tilbagegangen, skyldes dog væsentlig de forandrede Forhold, hvorunder der arbejdes, de lovfaste Fagprøvers Afskaffelse og særlig den stærke Konkurrence, der har ført Nutidens Haandværk ind paa saa farlige Afveje, at det i sine Konsekvenser synes en Gang i Tiden at maatte føre til Haandværkets og dermed Haandværkernes Ruin, og Haandværket er paa den lige Vej til Ødelæggelse, naar *Prisbillighed* bliver det første og sidste Maal. Da gjælder det om at faa forarbejdet saa meget som muligt i den korteste Tid; Arbejdet deles og deles, hvorved Arbejderen opnaar en betydelig, ja forbavsende Færdighed i det ganske specielle Arbejde, han staar ved; men det sker, og kan kun ske paa den almindelige Fagdannelses Bekostning.

Mere og mere bringes da Haandværkeren til at synke ned til at blive en Arbejdsmaskine. Virkelig Fagdygtighed har da ikke mere nogen Værdi, de tvungne Fagprøver er afskaffede, og for sent vil det mærkes, hvilken Betydning en dygtig, fagdannet Haandværker har for hele Samfundet.

Disse tvungne Fagprøver nødsagede den enkelte Arbejder til at kjende sit Fag i hele dets Omfang, hans virkelige Dygtighed og Evne til at bedømme baade sit eget og andres Arbejde i Faget blev ved dem betydelig forøgede, og dette kunde kun være til Haandværkets Gavn.

At fremstille virkelig gode og fortrinlige Haandværksgjenstande, kræver *Tid, megen Tid*, og denne kan Haandværkeren nu om Dage kun vanskelig faa betalt, saalidt som den *Flid* og *Omhu*, der nødvendig kræves til Udførelsen af et godt Stykke Arbejde i hvilket som helst Fag. Og med Nutidens Jagen efter at faa Arbejdet hurtigt færdigt og derved billigt, med den hæftige, ofte usunde og vilde Konkurrencekamp, der synes i bestandig Tiltagen, følger og da tillige, at Haandværkeren nu ikke kan lægge den store Sum af Kjærlighed til og Glæde over sin Gjerning ind i Arbejdet, som alle Fortidens bedre Haandværksgjenstande viser i det hele og i hver lille Enkelthed.

For de mindre Mestre er det forbunden med en Del Bekostning at lade Lærlingen udføre Svendestykke; den lange Tid, der anvendes paa et saadant Stykkes Forfærdigelse, fordyrer Arbejdet, og det store kjøbende Publikum har hverken Evne til at vurdere det eller til at ofre en lidt større Pengesum paa Købet af Svendestykker. Disse kan derfor kun med Vanskelighed opnaa en lidt højere Pris, end hvad en almindelig Gjenstand af samme Art opnaar ved de daglige Salgspriser. Men dette Pengetab paa de frivillige Svendestykker formindsker en Del disses Antal.

Mange Haandværkere og særlig den mindre Haandværker, der er dygtig nok til at kunne udføre smukt, solidt og godt Arbejde, men mangler den Kapital, der er nødvendig for at kunne leje store og dyre Butikslokaler paa de befærdede Strøg i Byen, støttes ikke lidt, naar han kan hjælpes til at faa sine Arbejder frem for et Publikum, der ellers ikke har Lejlighed til at se dem, især naar dette kan ske i et stort Lokale og under en Udstillings Avspicier.

Det vil af de udstillede Gjenstande blive klart, at der endnu den Dag i Dag, takket være Fortidens grundige Skole, rundt om i Landet forarbejdes Haandværkssager af høj Rang, men desværre bliver Sporen til at vedblive hermed stedse svagere ved den uforholdsmæssige lave Pris, saadanne Arbejder kan opnaa. Samme ublidelige Skæbne er Svendestykkerne underkastede. De naar sjælden højere Priser end almindelige gangbare Artikler, der henhører under Afdelingen »slet og billigt«, og det uagtet Svendestykkernes virkelige Værdi, hvad ogsaa de her udstillede Arbejder af denne Kategori viser, staar langt over de sædvanlige Dagspriser.

Udstillingen har derfor til Maal ikke blot at udbrede Kjendskab til, hvad godt de danske Arbejdere kan præstere, men ogsaa at skaffe Afsætning for disse Frembringelser. Man mente derfor, at Sommertiden var den heldigste Tid for slige Udstillinger, da de fremmede Tilrejsende derved kunde faa Lejlighed til at forvise sig om de Tings gode Egenskaber, de havde Lyst til at købe, og muligvis ogsaa bringes til at erhverve sig Gjenstande, som de ikke havde tænkt at finde saa smukke og saa fortrinlig udførte. At disse aarlig tilbagevendende Udstillinger — det er Planen hvert Aar i Sommertiden at afholde en saadan — ogsaa vil kunne faa stor Betydning for Haandværkerne, der her langt lettere kan overse og studere Frembringelserne i deres specielle Fag end ved de store internationale Udstillinger, og tillige bedre kan vente at finde Paaagtelse for deres gode Arbejder, er indlysende.

De udstillede Gjenstande kan bortspilles ved en Lodtrækning, som vil finde Sted i September Maaned d. A. Herved gjøres det muligt for Bestyrelsen at købe og betale de udstillede Arbejder med Priser, der svarer til Arbejdets virkelige Værdi, og, hvis Publikum vil fatte Interesse for vort Maal, har Societetet ved Ministeriets velvillige Bistand her faaet et særdeles heldigt Middel til at opmuntre Haandværkets Udøvere til en god og ædel Kappelstrid.

Det er en Selvfølge, at kun *danske* Haandværksarbejder og Fabrikater modtages og udstilles, med mindre det er et oprindeligt fremmed Fabrikat, der ved senere Omarbejde her hjemme i det

væsentlige maa betragtes som dansk, eller hvor andre særlige Grunde kunde tale herfor.

For at tilvejebringe et klart Overblik over Udstillingen, er de indleverede Gjenstande delte i 4 Klasser:

- I Klasse:** *Svende- og Mesterprøver;*
- II Klasse:** *Kunstindustrielle Arbejder af en hver Art;*
- III Klasse:** *Industrielle Opfindelser* — saadanne vil eventuelt ogsaa blive modtagne fra *Udlandet;*
- IV Klasse:** Andre, særlig gode Haandværksgjenstande.

Det er en haard Tid for vort Haandværk, men alle, der har Øje for den næringsdrivende Stands Kaar og Nødvendighed for Samfundet, vil upaatvivlelig støtte denne Stand i dens Bestræbelser for at fremme den faglige Intelligens og Dygtighed, og de vil da ogsaa omfatte disse Udstillinger med Interesse i Forstaaelse af den store Betydning, de ad Aare kan faa.

Haandværkerne, de Industridrivende og Societetet har nu gjort deres for at hjælpe Udstillingen til at naa sit Maal. Nu bliver det Publikums Sag at gjøre sit ved at tage den godt i Øjesyn og hjælpe til Afsætning af de udstillede Gjenstande.

Fortegnelse

over

Udstillerne og de udstillede Gjenstande.

I. Klasse.

Svende- og Mesterprøver.

J. P. H. Andersen, Maskinsmedesvend.

1.

Svendeprøve tilkendt Haandværkerforeningens Bronce-medaille. Udstilleren udlært hos *Nielsen & Winther*, Blegdamsvej 60, Kbhvn. Ø.

Jul. Bruun, Maskinfabrikant, Raadmandsgade 24, København. N.

2. Plejlstang.

Svendeprøve, forfærdiget af *H. U. Jensen*, tilkendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

A. P. Christensen, Snedkersvend.

3.

Svendeprøve, tilkendt Haandværkerforenings Bronce-medaille. Udstilleren udlært hos *Vilh. Larsen*, Badstuestræde 11 Bb.

C. E. Christensen, Maskinsmedesvend.

4. Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren udlært hos *Hassel & Teudt*, Bredgade 43, Stuen, Kbhvn. K.

H. P. Christensen, Maskinsmedesvend.

5. Fast Forsætter.
Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren udlært hos *Nielsen & Winther*, Blegdamsvej 60, Kbhvn. Ø.

F. T. Clorius, Malersvend.

6. Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille. Udst. udlært hos *H. Schübeler*, Gothersgade 43, Kbhvn. K.

De danske Skomageres Fagskole.

7. Et Par langskaftede Vandstøvler.
Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille, forfærdiget af *Christian Christensen*. Udst. udlært hos *L. Nielsen*, Nørregade 7, og afgaaet fra Fagskolen den 11/4 91.
8. Et Par Dame-Knapsko.
Elevarbejde af *Andreas Christensen*. Udstilleren har arbejdet hos *L. Jensen*, St. Strandstræde 3. Optaget paa Fagskolen 14/10 90 med Karakteren g., Afgangskarakter mg+.
9. Et Par Dame-Knapsko.
Afgangsarbejde af *Anton Ebbe Christensen*; har arbejdet hos *R. Weng*, Frederiksborggade 18, Kbhv. K. Optaget 15/10 90 med Karakteren g+, afgaaet fra Fagskolen 13/7 91 med Karakteren ug+. Udst. har tidligere aflagt Svendeprove.
10. Et Par Dame-Knapsko.
Udført af *Albert Chr. Anton Jensen*, udlært hos *Ludv. Jensen*, St. Strandstræde 3, Kbhv. K. Afgaaet fra Fagskolen 11/4 91 og tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

11. Et Par Dame-Knapstøvler.

Svendeprøve forfærdiget af *Lars Chr. Jacob Valdemar Jensen*, udlært hos *C. Nielsen*, St. Strandstræde 31, Kbhvn. K., afgaaet fra Fagskolen $^{10}/_{191}$. Tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

12. Et Par Dame-Knapsko.

Afgangsarbejde fra Fagskolen, udført af *M. F. Sørensen*, arbejdet hos *Clausen*, Klareboderne 8, Kbhvn. K. Optagelseskarakter $^{14}/_{191}$ g, Afgangskarakter $^{13}/_{791}$ ug+, indstillet til Haandværkerforeningens Medaille.

13. Et Par Fjerstøvler.

Afgangsarbejde fra Fagskolen, udført af *Karl Josefsen Tveiten*, arbejdet hos *P. Sørensen*, Toldbodvejen, Kbhvn. K. Optagelseskarakter $^{15}/_{1090}$ g?, Afgangskarakter $^{13}/_{791}$ ug, indstillet til Haandværkerforeningens Medaille.

E. P. Esbensen, Maskinsmedesvend.

14.

Svendeprøve, tilkjennt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren har udlært hos *Nielsen & Winther*, Blegdamsvej 60, Kbhvn. Ø.

G. E. Fiale, Tømrersvend.

15.

Svendeprøve tilkjennt Haandværkerforeningens Broncemedaille. Udstilleren har udlært hos *A. P. Warming*, Baldersgade 22, Kbhvn. N.

V. Fugl, Malersvend.

16.

Svendeprøve, tilkjennt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren udlært hos *H. Schübeler*, Gothersgade 43, Kbhvn. K.

L. A. Gottschalek, Snedkermester og Møbelfabrikant
H. C. Andersensgade 4, Kbhvn. K.

17. Herreskrivebord. 150 Kr.
Udført af *C. F. O. Olsen*, som Svendeprove og tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille.

C. F. F. Grann, Snedkersvend.

18. En dobbelt Gadedør.
Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille. Udstilleren udlært hos *F. Carstensen's Eftfl.*, Blaagaardsgade 49, Kbhvn. N.

O. M. P. Hafstrøm, Instrumentmager.

19. Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren udlært hos *L. Nyrop*, Kjøbmagergade 43, Kbhvn. K.

Hansen & Jensen, Etablissement for alt Malerarbejde,
Nørre Farimagsgade 15, Kbhvn. K. og Frederiksberg
Allé 6.

20. Svendeprover udførte af *Axel Danielsen* tilkjendte Haandværkerforeningens Broncemedaille.

T. H. C. Hansen, Klejnsmedesvend.

21. Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren udlært hos *Carl Weitemeyer*, Nørrebrogade 50, Kbhvn. N.

E. Hentze, Tapetserer og Dekorator, Kongens Nytorv 6,
Kbhvn. K.

22. En Lænestol.
Svendeprove, forfærdiget af *A. Andersen*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

P. W. Høst, Smedemester, Ravnsborggade 12, Kbhvn N.

23. En Laas.

Svendeprove, forfærdiget af *H. F. B. Jensen*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

24. En Laas.

Svendeprove, forfærdiget af *P. C. L. M. Kaas*, tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille.

J. J. Johansen, Snedkermester, Borgergade 25. Kbhvn. K.

25. Damebureau af Nøddetræ. 175 Kr.

Svendeprove, udført af *Carl Petersen*, tilkjendt 1889 Haandværkerforeningens Broncemedaille.

26. Damechiffonière. 95 Kr.

Svendeprove udført af *Søren G. Kjerulff*, tilkjendt 1891 Haandværkerforeningens Broncemedaille.

Carl Klæbel, Snedkermester, Adelgade 6, Kbhvn. K.

27. Herreskrivebord med Skabe og Opsats, Mahogni. 250 Kr.

Svendeprove, udført 1890 af *C. Christensen*, af Haandværkerforeningen tilkjendt Ros.

Adolf Joh. Kronsell, Skrædersvend.

28. Herre-Selskabskjole. 85 Kr.

Svendestykke, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udstilleren udlært hos *P. Nordin*, Kristenbernikovstræde 20.

H. A. E. Køie, Kunstdrejersvend, Hillerød.

29. Tobakspibe. }

30. Vase. }

Ikke til Salg.

Svendestykke, forfærdiget af Udstilleren.

F. V. Larsen, Tømrersvend.

31.

Svendeprove, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

Udstilleren udlært hos *A. P. Warming*, Baldersgade 22 Kbhvn. N.

J. C. Larsen, mekanisk Værksted, Værnedamsvej 7
Kbhvn. V.

32. Boreskralde.
Svendeprobe udført af *Rasmus Iversen*, Sølvmedaille.

J. V. Lund, Stenhuggersvend.

33. Gotisk Kors.
Svendeprobe, tilkendt Haandværkerforeningens Bronceme-
daille. Udstilleren udlært hos *E. Nielsen*, Nørrebrogade
44, Kbhvn. N.

C. H. Jørgensen Lysberg, Tapetsererersvend.

34.
Svendeprobe, tilkendt Haandværkerforeningens Bronceme-
daille. Udstilleren udlært hos *A. J. Lysberg*, Niels
Hemmingsensgade 13, Kbhvn. K.

E. Michelsen, Snedkersvend.

35.
Svendeprobe, tilkendt Haandværkerforeningens Bronceme-
daille. Udstilleren udlært hos *Th. Huld*, Gothersgade 42,
Kbhvn. K.

C. C. H. Nielsen, Malersvend.

36.
Svendeprobe tilkendt Haandværkerforeningens Bronceme-
daille. Udstilleren udlært hos *Møllmann & Co*, Nørregade
18, Kbhvn. K.

J. J. V. Nielsen, Malersvend.

37.
Svendeprobe, tilkendt Haandværkerforeningens Sølvme-
daille. Udstilleren udlært hos *Schrøder, Nielsen & Hansen*,
Peder Skramsgade 10.

Vilhelm Nielsen, Malersvend, Amagerbro 10.

38. Skyggetegning.

39. Gibsmaleri i Linolie.
 40. Marmorprøve.
 41. Prøve af Træmaling.

Frits Petersen, Snedkermester, Kalkbrænderivej 23,
 Kbhvn. Ø.

42. Herre, Skrivebord med Skabe, Nøddetræ. 200 Kr.
 Svendep prøve udført af *Ludvig Poulsen*.

Johan Petersen, Gjørtlermester, Adelgade 80, Kbhvn. K.

43. Kandelabre, massivt Messing, pr. Par. 55 Kr.
 Svendep prøve udført af *Valdemar Høger* i 1890.

C. C. Poulsen, Sadelmagermester, Løvstræde 6, Kbhvn. K.

44. Salet med Dragt til Brug for Enspændervogne og Gigger.
 Ikke til Salg.
 Svendep prøve udført af *H. O. Poulsen*, tilkjen dt Haand-
 værkerforeningens Sølvmedaille samt Anerkendelseslegat
 1891.

G. P. Rich, Tømrersvend.

45.
 Svendep prøve, tilkjen dt Haandværkerforeningens Bronceme-
 daille, Udstilleren udlært hos *Oscar Köhler*, Blegdamsvej
 74, Kbhvn. Ø.

C. J. Schjøtt, Malersvend.

46.
 Svendep prøve, tilkjen dt Haandværkerforeningens Sølvme-
 daille, Udstilleren udlært hos *Møllmann & Co*, Nørre-
 gade 18, Kbhvn. K.

K. Schrøder, Malersvend.

47.
 Svendep prøve, tilkjen dt Haandværkerforeningens Sølvme-
 daille. Udstilleren udlært hos *Møllmann & Co*, Nørre-
 gade 18, Kbhvn. K.

V. H. Simon, Klejnsmedesvend.

48.

Svendeprøve, tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille, Udstilleren udlært hos *Ful. Mogensen*, Blaagaardsgade 37, Kbhvn. N.

Th. Steffens, Gjørtlersvend.

49. Vandstandsviser.

Svendeprøve, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille. Udst. udlært hos *J. H. Auchenberg*, Antoniestræde 15, Kbhvn. K.

Georg F. W. Stuhde, Malersvend, Zinnsgade 3, Kjøbenhavn. Ø.

50.

Svendeprøve, tilkjendt Haandværkerforeningens Broncemedaille. Udst. udlært hos *Victor Hansen*, Nørregade 34.

F. O. T. Tidstrøm, Mekanikus, Korsgade 15, Kbhvn. N.

51. Universalkloplanskive. 60 Kr.

Svendeprøve, udført af *C V Köhler*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

52. Do. 72 Kr.

Svendeprøve, udført af *C. F. Davidsen*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

53. Do. 90 Kr.

Svendeprøve, udført af *A. M. Bach*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

54. Do. 110 Kr.

Svendeprøve, udført af *A. R. Nielsen*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

55. Do. 135 Kr.

Svendeprøve, udført af *M. N. Smith*, tilkjendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille.

Se videre Tillæget.

II. Klasse.

Kunstindustrielle Arbejder.

Fru **Ingeborg Arlaud**, Forhaabningsholms Allé 7. Kjøbenhavn V. Modtager Bestillinger og Elever i Porcelænsmalning.

56. Theservice, Meissner Mønster, 40 Kr.
 57. Tallerken med de Roepstorffs Vaaben 25 Kr.
 58. do. med v. Jessens Vaaben, 12 Kr.
 59. do. med Bruuns Vaaben, 10 Kr.
 60. Chokoladekande og 12 Par Kopper, 40 Kr.
 61. Smaa Tallerkener med gennembrudt Kant, 4 $\frac{1}{2}$ Kr. pr. Stk. 48 Kr. pr. Dus.
 62. Smaa do. med tunget Kant, 3 Kr. pr. Stk., 32 Kr. pr. Dus.
 63. Napoleon I, Kopi, 15 Kr..
 64. John Palmer, engelsk Skuespiller, Kopi, 12 Kr.
 65. Ung Pige, Kopi efter Mac Corvey, 12 Kr.
 66. Kontorkopper, 3 $\frac{1}{2}$ Kr. pr. Par., pr. Dus. 36 Kr.
 67. Tallerkener med rød Bort og Navnetræk, 3 Kr. pr. Stk., pr. Dus. 30 Kr.
 do. med blaa Bort og Navnetræk, 2 $\frac{1}{2}$ Kr. pr. Stk., pr. Dus. 25 Kr.

S. W. van Brakle, Kammerherre, Niels Juels Gade 4, Kbhvn. K.

68. Kakkellovnsskjærm med Ramme i oldnordisk Stil. Det indlagte Broderi udført paa mat, blaat Atlask af Frk. Constantin-Hansen efter Udstillerens Tegning. Originalen ikke til Salg. I Salgsbureauet kan bestilles Kopi (Pris 300 Kr.); i Skjoldet kan, om ønskes, indrides Vaaben, Navn o. l.
 69. Poleret engelsk Spillebord af Ibentræ (udført hos Snedkermester *Otto Meyer*, Holbergsgade 13); de græske Ornamenter i Guld skaarne af Udst., 120 Kr.
 70. Ramme med Kabinetsportræt af Kmh. Worsaae efter Prof. Jensens Maleri paa Frederiksborgmusæet. Rammen komponeret og udskaaen i oldn. Stil med Allusioner til Worsaaes

Virksomhed som Arkæolog. Originalen ikke til Salg; Kopier kan bestilles i Salgsbureauet, Pris 32 Kr.

71. Ramme i italiensk Renaissance med Kabinetportræt af Fru Ellen Nordgreen-Guldbrandsen, 60 Kr.
72. Syskrin i oldn. Stil, 40 Kr.
73. Visitkort-Bakke i nordisk Almuestil. Ikke til Salg; Kopier kan bestilles, Pr. 15 Kr. pr. Stk.
74. do. i græsk Stil, Bunden italiensk Renaissance. Ikke til Salg; Kopier kan bestilles; Pr. 25 Kr. pr. Stk.
75. do. Skammel, poleret Ibentræ med græske Ornamenter i Guld, 25 Kr.

Ludv. Brock, Kunsthandler, St. Strandstræde 16, Kbhvn. K.

76. Skab, rigt indlagt, fra 18de Aarh. 3000 Kr.
Siges at være forfærdiget som Mesterstykke.
[Udstiller tillige under III Kl.]

F. W. Doberck & Son, Kleinsmedværksted, Etablissement for kunstindustrielle Smedearbejder, St. Strandstræde 9, Kbhvn. K.

77. Større Arm til elektrisk Lys, Buelampe, 400 Kr.
78. Lysekroner til do, 75 Kr.
79. Væglampetter til Petroleum, pr. Stk. 40 Kr.
80. Standlamper til do.
81. Lygte til Gas, 300 Kr.

H. Elberling, fhv. Rodemester, Lille Torvegade 35, Kjøbenhavn. C.

82. Visitkortskaal, udført af Prof., Billedhugger Saaby. Ikke til Salg.
83. To Lysestager udførte i Messing 1834 af Udstilleren som Elev paa Institutet for Metalarbejdere efter Tegning af Arkitekt Rosenberg, Lærer ved Institutet. Ikke til Salg.

Frk. **Sophie Fasting**, Virginiavej 10, Kbhvn. F.
Kunstbroderi udført efter egen Tegning efter Naturen.

84. Sofapude, monteret } Ikke til Salg.
85. do. do. }

86. Sofapude, umonteret. 20 Kr.

Udstilleren er for Kunstbroderi tilkjendt Broncemedaille ved Udstillingen i Viborg 1887 og »Hæderlig Omtale« i Kjøbenhavn 1888.

Fru **Emma Fischer**, Kunstnerhjemmet Gothersgade 143,
Kbhvn. K.

87. Mørkerøde Gardiner i Munkebælte, med Frynser, 9 Kr. pr. Al., uden samme 8 Kr. pr. Al.
88. Crème-Undergardiner, 18 Kr. pr. Fag.
89. Højrodt Gardin i Munkebælte, 8 Kr. pr. Al.
90. Pudestol med Rødlakan (Halv-Gobelin), Mønstreet svensk Almuestil, 115 Kr.
91. Pudestol med Dukagons-Vævning, svensk Almuestil, 105 Kr.
92. Sladrebænk med Brasdyna, Trensafloss-Vævning, Mønstreet moderne svensk, 75 Kr.
93. Taburet do. do., 50 Kr.
94. Stol med Solsikker, Trensafloss-Vævning, tegnet af Landskabsmaler Mønsted, 95 Kr.
95. Bort i Dukagons-Vævning, svensk Mønster, 18 Kr.
96. Bort med Ugler og Ørne, Dukagons-Vævning, efter Tegning af Arkitekt Blickfeldt og Arkitekturmaler J. T. Hansen, 14 Kr. pr. Al.
97. Toffejet Kakkellovnsskjærm, svarende til kbhvnsk. Porcellæn. Tegning af Landskabsmaler Mønsted, 125 Kr.
98. Buffetdug, 2 store og 6 smaa Bakkesservietter, hvid Tvist Bund, blaa Indsætning, Kroppasnor-Vævning i Almuestil, 55 Kr.
99. Kroppasnorvævning med vekslende Borter, anvendelig til Portière og Møbelbetræk, 10 Kr. pr. Al, 22 Tom. bredt.
100. Rødlakan eller Halv-Gobelin, Kopi af et Tæppe i Nordiska Musæet i Stockholm, til Møbelbetræk, 12 Kr.
101. Calla, tegnet af Mønsted, til Møbelbetræk eller Sofapuder, 15 Kr.
102. Betræk til en Sofapude eller Pudestol, Trensafloss-Vævning, svensk Mønster, 12 Kr.
103. Langhaaret Smyrnaskammel, 15 Kr.

104. Fodpude, Smyrnævævning, svensk Mønster, 12 Kr.
 105. Smyrnatæppe i ægyptisk Stil, Tegning af Mønsted, 40 Kr.
 106. do. Kopi af et Tæppe, fundet i Kongegravene i de
 ægyptiske Pyramider, 22 Kr.
 107. Tæppe af forskellige Rester Smyrnagarn, 30 Kr.
 108. Smyrnatæppe $\frac{7}{8} \times 1\frac{1}{2}$ Al., 20 Kr.
 109. Ryatæppe, Kopi af et Tæppe fra Dansk Folkemusæum,
 20 Kr.
 110. Ryatæppe, Kopi af et Tæppe fra Guldbrandsdalen, 20 Kr.

C. Fønnesbech, Snedkermester, St. Regnegade 26, Kbhvn K.

Specialitet: Kontor- og Butiks Inventar.

111. Egetræs Bogreol. 265 Kr.
 112. do. Bord. 85 Kr.
 113. do. Lænestol. 65 Kr.

Fru **Fanny Schytte Fossum**, Raadhusstræde 11, Kbhvn K.

Dekorationsmaling.

114. Skjærm. 45 Kr.
 115. Tæppe. 12 Kr.
 116. Mappe. 15 Kr.

Kunstsnyning.

117. Vægdekoration (Elevarbejde af Fru Anne Reeh, ikke til Salg.)
 118. do. 50 Kr.

Fredrik Hartvig, Tegner, Peder Skramsgade 5, Kbhvn. K

119. Tallerken, brændt Ler, byzantinsk Motiv.
 120. do. do. do. (St. Pederfisk.)
 121. do. Motiv af Kæmpevisen »Gangerpilten.«
 122. do. Motiv af Kæmpevisen, »Hr. Hylleland henter sin
 Jomfru «
 123. Tallerken, Motiv af Kæmpevisen »Tord af Havsgaard.«

Martin Jacobsen, Snedkermester, Dannebrogsgade 6,
 Kbhvn. V.

Prøver af kunstvævede Arbejder:

124. Gardin. 50 Kr. pr. Fag.

125. Gardin. 40 Kr. pr. Fag.
 126. Forklæde. 4 Kr. pr. Stk.
 127. Smyrna Tæppe.

[Udstiller tillige under III. Kl.]

Otto Kinch, Etablissement for Snedkerarbejde, St. Kongensgade 57, Kbhvn. K.

Specialitet: Møbel-, Kontor- og Butiks Arbejder.

128. Salonmøbel efter engelsk Mønster. 500 Kr.

Fru **Regina Koefoed f. Ingerslev**, Gl. Kongevej 142, Kbhvn, V.

129. Stol med vævet Gobelinbetræk.

130. Et Fag Portière. 275 Kr.

131. Forsk. Tæpper og andre vævede Sager fra 5 Kr. til højere Priser.

Udstilleren tilkjendt »Hædrende Omtale« for Kunstvævning ved Præstø Amts Husflidsudstilling, Vallø 1890.

[Udstiller tillige under III. Kl.]

L. Madsen. Glarmester, Ravnsborggade 20, Kbhvn. K.

132. Forgyldt Kakkelovnskjærm med Broderi (Vinterlandskab). 250 Kr.

A. Aug. Nielsen, Billedhugger og Billedskærer, St. Kongensgade 75, St., Kjøbenhavn K.

133. Udskaaren Figur. 40 Kr.

134. Blomsterstativ. 8 Kr. pr. Par.

135. do. 10 Kr. pr. Par.

136. Blomsterparti. 9 Kr.

137. do. 9 Kr.

138. do. 13 Kr.

139. Lineal. 3 Kr.

140. Pibebrædt. 8 Kr.

141. Egetræs Fylding. 30 Kr.

142. do. 25 Kr.

143. do. 20 Kr.

144. do. 22 Kr.

145. Brevkniv. 1 Kr.
 146. do. 1 Kr.
 147. do. 1 Kr.

Tilkjendt Broncedaille Paris 1878.

Fru **C. Nonnegaard**, Broderiforretning og Tegnekontor,
 Amagertorv 29. Kbhvn. K.

148. Tofløjet Skjærm. 75 Kr.
 149. Sofapude. 32 Kr.
 150. do. 30 Kr.
 151. Lysedug. 15 Kr.
 152. Skjærm. 65 Kr.

Bertel Olsen, Snedkermester og Billedskærer, Aabenraa
 26. Kbhvn. K.

Specialitet: Restavrering af antike Møbler.

153. Antik Kommode. 250 Kr.

Repareret af Udst., der har tilføjet ny Opsats og komponeret
 de ny Ben efter Brudstykker af de gamle Mellemstykker.

N. Raun-Byberg, Skibstømremester, Refshaleøen, Køben-
 havn C.

154. Model af et fuldrigget Skib. 1000 Kr.

Spantet, opplanket og rigget efter beregnet Tegning til et
 Skib paa ca. 1000 Tons, konstrueret og bygget af Udst.

Frk. **Sophie Reinhard**, Frederiksborg.

155. Broderi til en Kakkellovnskjærm, syet med Uldgarn paa
 Klæde efter Naturen. 50 Kr. (med Ramme 60.)

Fr. Rost, Guldsmedemester, Pilestræde 14, Kbhvn. K.

156. Pennestativ i Form af en Kanon, efter en russisk Tegning,
 udført i Prøvesølv; 51 Lod. 275 Kr.

Frk. **Mathilde Sasse**, Nørrefarimagsgade 29, Kbhvn. K.

Klosterbroderi (Kunstbroderi).

157. Gruppe med Heste. 500 Kr.

158. En Kreol til Hest. 450 Kr.
 159. Vildsvinejagt. 400 Kr.
 160. Hundehoved. 400 Kr.
 161. do. 400 Kr.
 162. Franske Bønderpiger (Landsbybryllup). 500 Kr.
 163. Flyvende Due. 80 Kr.
 164. Liggende Hund. 350 Kr.
 165. Kat. 60 Kr.
 166. Blomsterstykke. 100 Kr.
 Sølvmedaille i Kjøbenhavn 1872; i Wien og Paris 1878 og 1889.

Carl Scheller, Stenhuggeri, Nørrebrogade 52, Kbhvn. N.

167. Prometheus-Gruppe, støbt i Kalipasta i Udstillerens Etablissement. 135 Kr.
 168. Stork i naturlig Størrelse, Gibs, malet med de naturlige Farver, Benene af Metal. 45 Kr.

Oluf Scheltved, Figur-Metalstøber, Vimmelskafte 42, Kbhvn. K.

169. Broncekandelabre, femarmede, pr. Par 200 Kr.
 170. Spillestager, pr. Par 25 Kr.
 171. Toiletstager, pr. Par 20 Kr.
 172. Bronceskaal. } Ikke til Salg.
 173. Stager. }
 174. Bronzebuste, 200 Kr.
 175. do. 200 Kr.
 176. Bronzefigur, 300 Kr.

Dina Schwartz, Udstyrsmagasin, Amagertorv 9, Kjøbenhavn K.

177. Linned til Dameudstyr, forsynet med Haandbroderi og Hedebo-syning.
 178. Morgenkjole. 35 Kr.
 179. do. 30 Kr.

C. Simonsen, Litograf, Kronprinsessegade 34, Kbhvn. K.

180. Ramme med Tryksager.
 181. do. do.
 182. do. do.

W. Stege, Københavns Etuifabrik, Pilestræde 52, København K.

183. Smykkekasse i Rokokostil, betrukket med Ruslæder. 150 Kr.
 »Hæderlig Omtale« ved Udstillingen i København 1888.

Frk. **Anna Sørensen**, Gl. Kongevej 13, Kbhvn. V.

184. Broderet Sofapude. 25 Kr.

Fru **Julie Wester-Hansen**, Frederiksborggade 19, København K.

185. Norsk Landskab (Maleri). 15 Kr.

Dekoreret Terrakotta:

186. Medaillon (Snelandskab). 12 Kr.
 187. do. (Sletten). 12 Kr.
 188. do. (Rosenborg). 6 Kr.
 189. do. 3 Kr.
 190. do. 3 Kr.
 191. do. (gul Rose). 6 Kr.
 192. do. (Knopper). 10 Kr.
 193. do. Aakande. 3 Kr.
 194. do. 3 Kr.
 195. do. 2 Kr.
 196. do. 2 Kr.
 197. do. (lys). 4 Kr.
 198. do. (lys). 3 Kr.

P. Wilhardt, Maler, Nansensgade 30 B, 2, Kbhvn. K.

199. Komposition til en Vægfyldning (moderne).
 Kunstindustriel Prisopgave.

Frk. **Withusen**, »Villa Blida« pr. Hellerup.

200. Bord udskåret i Egetræ. Ikke til Salgs.
 201. Udskæren Skammel. 35 Kr.

August Ørsleff, Grosserer, Brogade 6, Kbhvn. C.

202. Terrakotta Reliefprospekter. 6 Kr. pr. Stk.

203. Patent Daglys-Reflektor. 35—55 Kr.

Ved denne Opfindelse kan Dagslyset ledes ind i ellers mørke Lokaler og oplyse disse saaledes, at ethvert Arbejde deri lader sig udføre om Dagen. Patenteret Evald Jensen & Co.

N. Barbato, Kunsthandler, Frederiksberggade, 9 Kbhvn K.

204. Forskellige Statuetter, Spejle og Koraller samt Arbejder i Mosaik, Skildpadde og Lava. Prøver paa en fremmed Kunstindustri, hvis Ejendommelighed kan være lærerig for vor egen.

Se videre Tillæget.

III. Klasse.

Industrielle Opfindelser.

C. V. Berg, Mekanikus, Møllegade 1, Kbhvn. N.

205. Apparat til Korset- og Linnedsyning. Patenteret Udstilleren. 1 Kr.

For sin Opfindelse er Udstilleren 1890 belønnet med 500 Kr. af det Raben-Levetzauske Fond. Til Apparatets Fremstilling og Forevisning har det været nødvendigt at udstille Symaskiner.

Peder Bertelsen, Børkop ved Børkop Station i Jylland.

206. Bord med Skab, der indeholder Redskaber til syv forskellige Arbejder, deriblandt et fuldstændigt Drejelad og en Høvlbænk. 275 Kr.

207. Sikkerhedslukke, som Børn ikke kan aabne, fremstillet paa en Karm med Vinduer. Lukket leveres af Udstilleren for 15 Øre pr. Stk.

H. P. Marinus Bork, Uhrmager, Vesterbrogade 73 B,
Kbhvn. V.

208. Uhr- og Kronometerolie. pr. Fl. 2 Kr. (3 Fl. 4 Kr. 50 Øre).
Olien er fuldstændig syrefri og indeholder ikke Mineralolie.
Af Prof. *Steins* Analyse fremhæves: Olien holder sig
fuldstændig klar ved Afkøling til under 0°, først ved yder-
ligere Afkøling til $\div$ 17° C. begynder den at udskille og
er ved $\div$ 20° C. endnu flydende. Ved Opvarmning i
længere Tid ved en Temperatur af 100° C. forandres Olien
hverken i Farve eller Consistens.

Patenteret Udstilleren, tildelt hæderlig Omtale, Kjøbenhavn
1888 og Paris 1889.

Ludvig Brock, Gyldenlæderfabrikant ved Generalagenten,
Avktionsholder *R Nielsen*, Boldhusgade 1, Kbhvn. K.

209. Ægte Gyldenlæder.
210. Kakkellovnsskjærm med ægte Gyldenlæder. 85 Kr.
[Udstiller tillige under II. Kl.]

N. C. Christensen, Bogholder, Rørholmsgade 17, Kbhvn. K.

211. Kasse- og Kontrolapparat til Butik- og Kontorbrug. 85 Kr.
Patenteret Udstilleren.

Vilh. Fiedler, Klejnsmedemester og Jærntraad-vare-Fabri-
kant, Niels Ebbesens Vej 27, Kbhvn. V.

212. Dørkikkerten (Dørobservator). 1 Kr.
213. do. 2 Kr.
Patenteret Udstilleren, som ved sin Opfindelse tilsigter at
skabe et Værn for enligboende Personer, der er ængstelige
for at lukke op for fremmede, naar det ringer paa.
214. Støveleudvidertang (Støvelebristeblok) 2 Kr.
Patenteret Udstilleren, der henviser til den nærmere Om-
tale af Opfindelsen, som findes i »Industriforeningens Tids-
skrift« for $17/4$ 91. S. 101.
215. Jærn-Gulvmaatte, forfærdiget uden Nitning af fladt, vredet
Baandjærn. 4 Kr.
Patenteret Udstilleren.

216. Gitterprøver af fladt, vredet Baandjærn eller Messing, dels med, dels uden Nitning.
 217. Kødskæremaskine (Paalægskniv). 50 Kr.
 Patenteret Udstilleren.

N. Foldberg & Karl Holtermann, Malermestre, Dronningens Tværgade 9, Kbhvn. K.

218. Badekar med Bruseapparat. 25 Kr.
 219. Do. — do. 30 Kr.
 220. Do. i forskellige Størrelser, 6—10 Kr.

H. C. Frederiksen, Møllebygger, Slotsgade 20, Kbhvn. N.

221. Baandsav til at træde. 100 Kr.
 Har ikke tidligere været udstillet.

J. S. Gjetting, Snedker- og Drejermester, Fredericiagade 53, Kbhvn. K.

222. Afviserbukke til Beskyttelse for Mennesker, der færdes paa Gader, hvor Façade, Tag, Vandrender e. l. repareres. Pr. Sæt (2 Bukke med Nøgle) 20 Kr.

Patenteret Udst., der fremhæver, at Afspærringen er fuldstændig effektiv, og at Bukkene gøres længere eller kortere efter Fortogets Bredde; de samles og skilles med Lethed af enhver og optager kun liden Plads, naar de ikke benyttes.

J. S. Hess & Søn, Fabrikanter, Middelfart, ved Oplags-
 haverne i København, *Semler & Matthiassen*, Holbergs-
 gade 10, Kbhvn. K.

223. Comfort-Komfur Nr. 6. 70 Kr.
 224. Do. Nr. 9. 155 Kr.; poleret Overflade 175 Kr.
 225. Do. Nr. 11. 43 Kr.
 Patenterede Hess & Søn.

[Udstiller tillige under IV Kl.]

Martin Jacobsen, Snedkermester, Dannebrogsgade 6,
Kbhvn. V.

226. Patentvæv. 45 Kr.
Patenteret Udstilleren.
[Udstiller tillige under II Kl.]

August Jensen, Fabrikant, Falkoneralleen 73, Kbhvn. F

227. Dansk Kraft-Budding i Daaser (Blodbudding). Pr. Daase à
1 Pd.: 50 Øre.

Jünger, Ingeniør, Istedgade 1, Kbhvn. V.

228. Tørvemelkloset. 25 Kr.
Forebygger ilde Lugt, indskrænker Smitstofferne og bevarer
Gødningsmidlernes hele Værdi for Landbruget.
Patenteret Udstilleren.

C. Klestrup, Urmager, Krystalgade 19, Kbhvn. K.

229. Taffelur. 60 Kr.
Taphullerne er anbragte i sløbne Glasplader, hvorved op-
naas, at Olien holdes bedre ren og flydende end i Metal-
huller, Uret slides mindre og er fuldstændig gennemsigtig.
230. Glasplade med Prøve af de ovennævnte Taphuller.
Udstillet til Bedømmelse.

Fru **Regina Koefoed**, f. **Ingerslev**, Gl. Kongevej 142,
Kbhvn. V.

231. Patentvæv. 50 Kr.
Rendeapparat.
232. Gobelinsvæv. 25 Kr.
[Udstiller tillige under II. Kl.]

J. Levin, Barber, Fiskergade 4, Kbhvn. N.

233. Prøver af Sikkerhedskroge med Anverper til Beskyttelse mod
Ulykkestilfælde ved Vinduer. 20 Øre pr. Stk.

S. Lomholt, Fabrikant, Lille Strandstræde 12, Kbhvn. K.

234. Patent-Gasovn med udvendig Fyring, større. 40 Kr.
 235. Do. — do. mindre. 25 Kr.

Ny Opfindelse af Udstilleren og patenteret denne.
 [Udstiller tillige under IV Kl. forskellige Redskaber til
 Kogning ved Gas og i Hø.]

H. P. Lorentzen, Meriansgade 10, Kbhvn. K.

236. Lorentzens Patent Manilla-Morgensko og Tøfler i forskellige
 Størrelser.

Anbefales gigtsvage og mod kolde Fødder. Tilkendt
 »hædrende Omtale« ved Udstillingen i København 1888.

Patenteret Udstilleren.

Lund & Lawerentz, Fabrikanter og Ihændeavere af Kjø-
 benhavns permanente Udstilling af Gas-Koge- Stege- og
 Varme-Apparater, Pilestræde 25 & 32, Kbhvn. K.

237. Cryger Patent Stegeovn. 30 Kr.

Patenteret Cryger, Kolding.

238. Ny dansk Stegeovn, patenteret Udstillerne; ved Spildevarmen
 kan koges paa 2 Huller, og samtidig kan Tallerkener varmes.

Nr. 1 komplet med Tilbehor 40 Kr.

Nr. 2 med sorte Sider 60 Kr.

Nr. 2 med hvide Fajance Fliser 65 Kr.

Nr. 2 med kulørte do. do. 70 Kr.

[Udstiller tillige under IV Kl.]

Ludvig Nedahl, Blikkenslager, Gas- og Vandmester,
 Kjøbmagergade 12, Kbhvn. K.

239. Pissoir. 30 Kr.

Patenteret Udstilleren.

P. Nielsen, Jærnstøber og Maskinfabrikant, Hillerød.

240. Model i $\frac{1}{4}$ Størrelse af en Udstilleren patenteret Bredsaa-
 maskine. Ikke til Salg.

Der er foruden flere Sølv- og Broncemedailleer ved tid-
 ligere Udstillinger i Danmark og Sverige tilkjendt Udstilleren

højeste Præmie for Bredsaamaskiner til Saaning af Korn og Frø ved Landmandsforsamlingerne i Aalborg 1883 og Kjøbenhavn 1888.

Lindved Petersen, Fabrikant, Raadhusstræde 5, Kbhvn. K.

241. Dunstfri- Riste- og Svalemaskine med Gasophedning, til 15 Pd. Kaffe. 115 Kr.
Brænding og Afsvaling foregaar i selve Apparatet *uden Spor af Damp i Lokalet*.
Patenteret Udstilleren.
242. Kafferistemaskine med Traadecylinder, til 12 Pd. Kaffe. 65 Kr.
Kaffen brændes her ved indirekte Varme (Luftristning).
Patenteret Udstilleren.
243. Kaffebrænder med udvendige Stanglejer, til 15 Pd. Kaffe. 65 Kr.
Ved Hjælp af Stængerne føres Kaffen paa en let Maade ud af Ilden.
Patenteret Udstilleren.

C. F. Rasmussen, Arkitekt, Dannebrogsgade 11, Kbhvn. V.

244. Prøver af Dendrolat og Magnesit.
Dendrolat (patenteret Kalkmørtel) er let i Vægt, men optager efter Prof. Steins Undersøgelser 3 à 4 $\frac{0}{10}$ Fugtighed og kan altsaa opløses af Fugtighed.
Magnesit er tungere i Vægt, men ved dets Sammenblanding er tilføjet et Produkt, som forandrer Stoffet til Magnesiakalk-Sæbe, et Produkt, der er vanskeligt at opløse i Vand, hvorfor det er anvendeligt til alt udvendigt Brug, f. Ex. som Erstatning for naturligt eller kunstigt Marmor i Façader, Porte, Trapper o. s. v. Dendrolat bør derimod kun anvendes til indvendigt Brug, til Pudsning af Lofter, Vægge o. s. v. Fælles for begge Sorter er en stor Haardhed og Elasticitet. Patent for Danmark, Norge og Sverige.

J. H. Schiøtt, Sadelmager og Tapetserer, Viktoriagade 8, Kbhvn. V.

245. Pufseng. 45 Kr.

246. Pufseng. 55 Kr.

Patenteret Udstilleren, der paa Dansk Industri- og Haandværker-Societets Sommerudstilling 1890 hædredes med en Bestilling af Hds. Maj. Dronningen.

L. Thomsen, Tømrermester, Prinsessegade 47, Kbhvn. C.

347. Selvlukkende Beskyttere mod Børns Udstyrning af Vinduer. Pr. Stk. 1½ Kr.; paasatte 2 Kr.

Patenteret Udstilleren og anbefalet af Københavns Polit. Selve Patentet tilbydes af Udst. for 500 Kr.

Carl Østberg & Sønner, Dronningens Tværgade 3, Kbhvn. K.

248. Danske Frugtvine paa Flasker.

Prøverne er fra Udstillernes Fabrik paa Brøndshøj Bakkegaard, der er 8 Aar gammel. Paa Udstillernes Fabrik anvendes i Frugttiden over 6000 Pd. Frugt daglig, og Produktionen naaede i Sommeren 1889 op til 35000 Potter eller 44000 Flasker.

Se videre Tillæget.

IV. Klasse.

Andre særlig gode Haandværksgjenstande.

Krigsministeriet.

Fra Tøjhusafdelingen:

Prove af Gaffelstangseletojet og Artilleriridetøjet, Model 1890. Eksemplarer af Gevær 1889 med Rekvisiter; enkelte Stykker til at vise Fabrikation af Gevær 1889.

Fra Ladoratorieafdelingen:

Montrer med Oversigtstavler over Fabrikationen af Elementer til Patroner til Gevær 1889.

Ammunitionsgjenstande og Redskaber.

Fra Munderingsdepotet:

Forskellige militære Beklædningsgjenstande.

Marineministeriet.*Fra Fyrvæsenet.*

To Sirener af nyeste Konstruktion.
En Reverber.

Carl Borch, Baadebygger ved Orlogsværftet, Eldsdyrsgade 14, Kbhvn. K.

249. Model til en Hvalbaad, $\frac{1}{12}$ Størrelse. 250 Kr.

Tænkt anvendelig som Chefsgig til et større Koffardiskib. Modellen tilkjendt Sølvmedaille Kjøbenhavn 1888, Broncemedaille Paris 1889.

Hedvig Cohn, Korsetfabrikantinde, Ny Stormgade 58, Kbhvn. V.

250. Korsetter og Kravats.

Udst. har konstrueret sine Korsetter saaledes, at de springer op, ved at der trækkes ganske lidt i en Snor, hvilket bl. a. kan have Betydning i Sygdomstilfælde.

C. C. Drewsen, Elektropletfabrik, Østergade 34, Kbhvn. K.

Kobber Basrelieffer efter Thorvaldsen:

- 251. Nyaarets Genius, 2 Kr.
- 252. Herkules, 2 Kr. 25 Ø.
- 253. Æskulap, 2 Kr. 25 Ø.
- 254. Visdom, 2 Kr. 25 Ø.
- 255. Nemesis, 2 Kr. 25 Ø.
- 256. Gratierne, 8 Kr.
- 257. Amor og Venus, 85 Ø.
- 258. Aarstiderne (smaa), 3 Kr.
- 259. Aarstiderne (store), 9 Kr.
- 260. Kristi Daab, 2 Kr. 50 Ø.

261. Kristoforus, 1 Kr. 50 Ø.
262. Amarinreden, 1 Kr. 75 Ø.
263. Amor med Bien, 1 Kr. 75 Ø.
264. Kristus velsigner Børnene, 1 Kr. 75 Ø.
265. Madonna, 1 Kr. 75 Ø.
266. Amor og Psyche, 2 Kr.
267. Amor og Hymen, 2 Kr.
268. Diana, 2 Kr. 50 Ø.
269. Nimrod, 2 Kr. 50 Ø.
270. Amor med Løven, 2 Kr.
271. Kjærlighedens Aldre, 4 Kr. 50 Ø.
272. Æblehøst, 2 Kr. 25 Ø.
273. Vindruehøst, 2 Kr. 25 Ø.
274. Thorvaldsens Medaille 1 Kr. 70 Ø.
275. Elementerne, 2 Kr. 60 Ø.
276. Dag og Nat, 3 Kr. 50 Ø.
277. Dag og Nat, 2 Kr.
278. Amor og Psyche, 1 Kr. 75 Ø.
279. Amor og Ganymed, 2 Kr.
280. Amor spinder Tidens Traad, 2 Kr.
281. Freja, Frigga, Saga, Ydun à 1 Kr.
282. Alexandertoget, 11 Kr.
283. Amor med Hunden, 2 Kr.
284. Amor med Næt, 2 Kr.
285. Amarinrede, i Plysj, forgyldt, 2 Kr.
286. Kristus velsigner Børnene, i Plysj, 4 Kr.
287. Madonna, i Plysj, 4 Kr.
288. Musernes Dans, i Plysj, 12 Kr.
289. Kjærlighedens Aldre, i Plysj, 12 Kr.
-

290. Opsats, 50 Kr.
291. Vinkande, 16 Kr.
292. Do., 14 Kr.
293. Frokoststel, 9 Kr.
294. Do., 4 Kr.
295. Et Par Stager, 9 Kr.

296. Bæger, 6 Kr.
297. do. 4 Kr.
298. Saltkar, 2 Kr. 75 Ø.
299. Biscuitdaase, 8 Kr.
300. do. 12 Kr.
301. do. 7 Kr.
302. Plat de Menage 10 Kr.
303. do. 30 Kr.
304. Sukkerspand, 3 Kr. 50 Ø.
305. Strøske, 3 Kr. 50 Ø.
306. Frokoststel paa Bakke, 14 Kr. 50 Ø.
307. Cigaretetui, 10 Kr.
308. Isske. 10 Kr.
309. do. 10 Kr.
310. Fiskeske, 7 Kr. 50 Ø.
311. Spejlægskeske, 6 Kr. 50 Ø.
312. do. 10 Kr.
313. Kageske, 4 Kr. 75 Ø.
314. do 10 Kr.
315. Toddyglas m. Ske, 4 Kr. 50 Ø.
316. do. 7 Kr.
317. Flødeske, 3 Kr. 35 Ø.
318. do. 3 Kr. 35 Ø.
319. Syltetøjskeer pr. Par, 3 Kr.
320. do. 4 Kr.
321. Kaffeskeer pr. 1/2 Dus., 6 Kr.
322. do. 7 Kr. 50 Ø.
323. Grøntske, 5 Kr. 50 Ø.
324. Jordbærskeske, 5 Kr.
325. Strøske, 3 Kr.
326. do. 4 Kr.
327. 2 Saucseskeer, 6 Kr.
328. 2 do. 6 Kr.
329. Opsats, 300 Kr.
330. 1 Par Kandelabre, 125 Kr.
331. Salatskaal m. Bestik, 18 Kr.

332. Jordbærstel, 34 Kr.
333. Krummeskraber, 8 Kr.
334. Smulesæt, 11 Kr.
335. Bakke, kantet, 25 Kr.
336. do. 6 Kr. 50 Ø.
337. Bakke, oval, 8 Kr.
338. Vinskilte pr. Par, 2 Kr.
339. Ahornblad, 8 Kr.
340. Vindrueblad, 10 Kr.
341. Oval Bakke m. Hanke, 50 Kr.
342. Kantet Bakke, 12 Kr.
343. Oval Bakke, 8 Kr.
344. do. 4 Kr.
345. do. 4 Kr. 50 Ø.
346. Brødkurv, 11 Kr. 50 Ø.
347. Kaffe og The Service paa Bakke, 375 Kr.
348. Knivstel, 15 Kr.
349. Revolversmørkande, 18 Kr.
350. Thepotte, 26 Kr.
351. Brosche, 4 Kr.
352. Bakke, 12 Kr.
353. do. kantet, 10 Kr.
354. Olière, 10 Kr.
355. Bakke kantet, 8 Kr.
356. Brødkurv. 8 Kr.
357. Sukkersæt, 18 Kr.
358. Servietbaand, 1 Kr 35 Ø.
359. do. 1 Kr. 75 Ø.
360. do. 2 Kr.
361. do. 1 Kr. 75 Ø.
362. do. 1 Kr. 25 Ø.
363. do. 2 Kr.
364. do. 1 Kr. 25 Ø.
365. Bordknive pr. $\frac{1}{2}$ Dus., 12 Kr.
366. do. pr. $\frac{1}{2}$ Dus., 12 Kr.
367. Dessertgafler pr. Dus. 15 Kr.
368. Spiseskeer, pr. Dus., 20 Kr.

369. Dessertskeer pr. Dus, 15 Kr.
 370. Theskeer pr. Dus, 8 Kr. 50 Ø.
 371. Plat de Menage, 27 Kr.
 372. Frugtknive pr. $\frac{1}{2}$ Dus., 12 Kr.
 373. Spisegafler pr. Dus., 20 Kr.
 374. Mellemgafler pr. Dus., 18 Kr.
 375. Thepotte, 19 Kr.

I. H. Ehlert, Pianofortefabrihant, Vestervoldgade 115,
 Kbhvn. K.

376. Opretstaaende Piano, 800 Kr.

Flensburg & Sebbelovs Fabrikata ved *Alfred Broe*,
 Kjøhmagergade 40, Kbhvn. K.

377. Linnedvarer bestaaende af: Duge, Servietter, Haandklæder i
 afpassede Størrelser og i Alenmaal. Viskeklæder i afpas-
 sede Størrelser og Alenmaal.

August Fleron, Guldsmedmester, St. Kongensgade 23
 St. o. G. Kbhvn. K.

378. Prover af Solvskeer i forskellige Mønstre.

H. Frandsen, Sadelmager, Gissefeld pr. Haslev.

379. Tohestes Stavsele med Tilbehør, 125 Kr.
 380. Enspænder Bringsele, 80 Kr.

A. Grønvaldt, Snedkermester, Overgade o. V. 32, Kbhvn. C.

381. Bord med indlagt Plade, 45 Kr.
 382. do. do. do. do. 45 Kr.
 383. Norsk Husflidsvæv, 20 Kr.
 384. Kjørestol, 250 Kr.

I. S. Hess & Søn, Fabrikanter, Middelfart, ved Hoved-
 oplagshaverne i Kjøbenhavn, *Semler & Matthiassen*,
 Holbergsgade 10, Kbhvn. K.

385. Fodvarmende Magasinovne med Rysterist. 48 Kr.
 386. do. do. do. do. 66 Kr.
 387. do. do. do. do. 88 Kr.

388. Fodvarmende Magasinovne med Kogeindretning. 66 Kr.
 389. do. do. med do.
 390. do. do. med do.
 391. Ventilationsovne med Skjærm. 84 Kr.
 392. do. med do. 106 Kr.
 393. do. med do. 125 Kr.

[Udstiller tillige under III Kl.]

**Hillerød Damp-Vognfabrik og Træskæreri ved Sofus
 Cohn & Co.**

394. Kombineret Barnemøbel, 10 Kr.
 395. Do. do., 15 Kr.
 396. Do. do., 7 Kr.
 397. Barnestol, 2 Kr.
 398. Barnebord, 3 Kr.
 399. Barnestol, 2¹/₂ Kr.
 400. Barnebord, 5¹/₂ Kr.
 401. Barnestol, 2³/₄ Kr.
 402. Do., 2³/₄ Kr.
 403. Barnesofa, 5¹/₂ Kr.
 404. Barnebord, 6¹/₂ Kr.
 405. Barnestol, 3¹/₂ Kr.
 406. Barnelænestol, 4 Kr.
 407. Barnesofa, 6¹/₂ Kr.
 408. Barnebord, 6¹/₂ Kr.
 409. Barnestol, 4¹/₂ Kr.
 410. Barnelænestol, 5 Kr.
 411. Barnesofa, 8¹/₂ Kr.
 412. Barnebord, 7¹/₂ Kr.
 413. Gynges til to Børn, 10 Kr.
 414. Comfortstol, 9 Kr.

**H. P. & L. Larsen, Snedkere, Store Strandstræde 21,
 Kbhvn. K.**

415. Kabinetsmøbel med Dekupørarbejde, 250 Kr.
 Modtager kun Bestillinger; begge Firmaets Deltagere har

opholdt sig i Udlandet og arbejdet der; udfører kun Arbejde efter Tegninger.

M. Levinsky, Bundtmager, Østergade 38, Kbhvn. K.

- 416. Sælskindsdragt. 50 Kr.
- 417. Spaserepels. 550 Kr.
- 418. Rejsepels. 240 Kr.
- 419. Tæppe.
- 420. Do.

S. Lomholt, Fabrikant, Lille Strandstræde 12, Kbhvn. K.

Redskaber til Madlavning ved Gas og i Hø.

- 421. Gasheder, større, 10 Kr.
- 422. Do., mindre, 5 Kr.
- 423. Høkasse, 10 Kr.
- 424. Gryder af forskellig Størrelse.
- 425. Slanger til Gashedere og Ovne.
- 426. Kobber-Vandkeddel, 4 Potter, 6 $\frac{1}{2}$ Kr.
- 427. Jærnfedt.

[Udstiller tillige under III Kl.]

Lund & Lawerentz, Fabrikanter og Ihændehavere af
Kjøbenhavns permanente Udstilling af Gas-Køge-, Stege-
og Varmeapparater, Pilestræde 25 & 32, Kbhvn. K.

Gaskøgeapparater af Udstillernes eget Fabrikat.

- 428. Lyon Nr. 2, 3 $\frac{1}{4}$ Kr.
- 429. Do. Nr. 3, 3 $\frac{3}{4}$ Kr.
- 430. Do. Nr. 4, 7 Kr.
- 431. Do. Nr. 6, 8 $\frac{1}{2}$ Kr.
- 432. Do. Nr. 7, 15 Kr.
- 433. Høkoger med Kasserolle Nr. 2, 8 Kr.
- 434. Do. med do. Nr. 3, 10 Kr.

[Udstiller tillige under III Kl.]

M. Madsen, Gartner og Kurvemager, Nørrevoldgade 27,
Kbhvn. K.

- 435. Korkstamme (Blomsterbord), 20 Kr.

436. Birkebarks Blomsterkurve.
 437. Bastkurve til Blomster.
 438. Rørkurve til do.

Udstilleren er tilkendt Diplom af 1. Klasse ved Udstillingen i Rosenborg Driverihave 1889, og 1. Præmie ved det kgl. danske Haveselskabs Udstilling.

A. W. Mogensen, Kgl. Hof-Forgylder, Bredgade 10, Kbhvn. K.

439. Kakkellovns-Skjærm med Billede, 85 Kr. + 40 Kr. for Billedet, i alt 125 Kr.
 440. Do. uden Billede, 25 Kr.
 441. Rokoko-Spejl med facetteret Glas, 85 Kr.

H. Naumann, Kurvemager, Bredgade 9, Kbhvn. K.

Møbler i Bambus til Sommerbrug:

442. Sofa, 50 Kr.
 443. Stol, 15 Kr.
 444. Do., 35 Kr.
 445. Garderobestativ, 35 Kr.
 446. Thebord, 22 Kr.
 447. Sofabord, 18 Kr.
 448. Etagère, 20 Kr.
 449. Do., 13 Kr.
 450. Hundehus, 20 Kr.
 451. Taburet, 7 Kr.

T. Niebling, Skibsbygger, Nygaardsvej 13, Kbhvn. Ø.

452. Model af Kanonbaaden »Grønsund«, 200 Kr.

C. N. Nielsen, Snedkermester, Allégade 26, Kbhvn. F.

453. Dukkeruller (Legetøj), 2 Kr. pr. Stk.

P. Nielsen & Co., Handskefabrikant, St. Kongensgade 28, Kbhvn. K.

454. Forskellige Handsker.

Til Bortlodningen udstedes Handskekort efter eget Valg til Kr. 2, 5, 10, 15, 20, 25 pr. Stk.

R. Nielsen, Fabrikant, Lunghøj pr. Gjelsted.*Piske:*

455. Fiskebenspisk, knortet, med Horn og Sølvringe, ægte, 45 Kr.
 456. Do. med 3 Sølvringe, ægte, 40 Kr.
 457. Do. Firehestepisk med Nysølvringe, 20 Kr.
 458. Do. do. med do., 15 Kr.
 459. Do. do. med do., 15 Kr.
 460. Do. engelsk Rotting med do., 18 Kr.
 461. Do. Ponny Ibentræstok med Hornringe, 12 Kr.
 462. Do. do. med Nysølvringe, 11 Kr.
 463. Do. do. gul med do., 11 Kr.
 464. Do. do. brun med do., 11 Kr.
 465. Do. Beriderpisk med bred Knap, 10 Kr.
 466. Do. Ridepisk med Pergament, 12 Kr.
 467. Do. Dameridepisk, gul, 9 Kr.
 468. Do. do. sort, 9 Kr.
 469. Do. Ridepisk med Nysølvringe, 8 Kr.
 470. Do. do. med do., 7 Kr.

Spaserestokke:

471. Frugtræ med Elfenbens-Knaster, Horngreb, 7 Kr.
 472. Do. med do., do., 6 Kr. 50 Ø.
 473. Do. med do., Stennød, 6 Kr.
 474. Syrén med tætte Knaster og Horngreb, 5 Kr. 75 Ø.
 475. Do. med do., 5 Kr. 75 Ø.
 476. Oliven med Horngreb, 5 Kr.
 477. Engelsk Eg med do., 4 Kr. 25 Ø.
 478. Kornel med Knude, 4 Kr.
 479. Syrén med Horngreb og Ring, 4 Kr.
 480. Kornel, 3 Kr. 75 Ø.
 481. Engelsk Eg, 3 Kr. 50 Ø.
 482. Do. med Elfenbensplade, 1 Kr. 50 Ø.

Otto Ottzen, Møbelfabrikant, Peder Skramsgade 8,
Kbhvn. K.

483. Matpoleret Nøddetræs Salonskab med Dekupørarbejde,
250 Kr.

N. Pedersen, Blikkenslager, Vester Brønderslev.

484. Kasse } ikke til Salg.
 485. Skovl }
 486. Voxsmeltemaskine, 10 Kr.
 487. Spand, 14 Kr.
 488. Do. 12 Kr.
 489. Do., 12 Kr.

Tildelt Broncemedaille paa Landmandsforsamlingen i Aalborg 1883 for en Samling Bliktoej til Mejeribrug; Diplom ved Udstillingen i Slagelse 1885 »for godt Blikkenslagerarbejde« og »Hædrende Omtale« paa den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn 1888 »for smuk Udførelse af haandforarbejdede Blikvarer.

Petersen & Steenstrup, Orgelharmoniumsfabrik, Vesterbrogade 2 D, Kbhvn. K.

490. Orgelharmonium til Kirke eller Salon; Udstillernes eget Fabrikat, 1500 Kr.

Fabriken har faaet tildelt Broncemedaille paa Udstillingen i Nexø 1885 og »Hæderlig Omtale« paa Skolemødet i Kjøbenhavn 1879, hvorhos Udstillernes Harmonium anbefales af en stor Del af Landets Organister og Lærere samt af Sanginspektør *V. Sanne*.

V. Th. Petersen, Kandestøber, Kjøbmagergade 18, Kbhvn. K.

Tin- og Kompositions-Arbejder og forskellig Støbning i uforarbejdet Tilstand.

491. Thekande af Komposition, à $3\frac{1}{2}$ Kr., 5 Kr., 8 Kr.
 492. Kaffekande af do., à 3 Kr., 4 Kr., 5 Kr., 6 Kr., 8 Kr.
 493. Lystestage (Model fra 1720), 4 Kr.
 494. Sengevarmer af Tin, à 5 Kr., 8 Kr., 12 Kr.
 495. Haner af do., à Kr. 0,70, 0,85, 1.
 496. Toddykander af Komp., 5 Kr.
 497. Flødekander af Komp., à Kr. 1,75, 2,75.
 498. Drikkebæger af Tin, à Kr. 0,40, 0,65.
 499. Legetøj.

500. Tinsoldater.
 501. Patent-Vinprop (aabner og lukker sig selv) 50 og 65 Ø.

J. H. Poulsen, Billedskærer, Gasværksvej 8, Kbhvn. V.

502. Kakkelovnesskjærm, 20 Kr.
 503. Do., 16 Kr.
 504. Do., 14 Kr.
 505. Visitkortbord, 20 Kr.
 506. Rygebord, 7 Kr.

Fr. Rost, Guldsmed, Pilestræde 14, Kbhvn. K.

507. Stort Bæger i Rokoko Stil med Mønter, 100 Kr.
 508. Mindre do. i do. med do., 75 Kr.
 509. Lille do. i do. med do., 25 Kr.
 510. 2 Saltkar med trekantet Fod og Møntskeer, 50 Kr.
 511. Senepskande med do. do. med Ske, 45 Kr.
 512. Do. ciselaret (Empire Stil) med do., 45 Kr.
 513. Et Par Saltkar, spids ovale, do. med do., 26 Kr.
 514. Et Par do. do., smaa, med do., 22 Kr.
 515. Peberbøsse (Empire Stil) med do., 40 Kr.
 516. 4 Skeer (Muslingskaller) Sølvskafter, pr. Stk. 15 Kr.
 517. 2 Møntskaale af gamle 10-Ører, pr. Stk. 15 Kr.
 518. Pebermyntedaase med Stene (Islandsk Stil), Plads til Navnetræk, Sølv forgyldt, 20 Kr.
 519. Møntdaaser i Rokoko Stil, pr. Stk. 20 Kr.
 520. Do. i do., mindre, pr. Stk. 16 Kr.
 521. Frugtkniv, Sølvblad, Ibentræskaft, 10 Kr.
 522. Tændstik-Etui, Sølv, 5 Kr.
 523. Hovedvandsæg, Sølv, 10 Kr.
 524. Stokkeknep (Rokoko Stil), Sølv, 20 Kr.
 525. Chatelaine (Originalen paa Rosenborg), Sølv forgyldt, 20 Kr.
 526. Do. med en gammel Knap, Sølv forgyldt, 16 Kr.
 527. Islandske Kugler, Charivari, Sølv forgyldt, pr. Stk. 7 Kr.
 528. Ramme, Rokoko, uægte forgyldt, (Originalen paa Rosenborg), 16 Kr.
 529. Antik Brosche med Brillanter, Perler, Turkiser, Granater, Lazuli Stene, Sølv forgyldt, 75 Kr.

530. Rund Brosche (Amagerstil), Sølv forgyldt, 15 Kr.
 531. Brosche (russisk Stil) af Guld og Sølv, 25 Kr.
 532. Emaillé Broscher fattede i fint Guld med ægte Perler, som fremstiller Marie Stuart og Maria Theresia, pr. Stk. 65 Kr.
 533. Granatbrosche fattet i Guld, 20 Kr.
 534. Turkisbrosche, Sølv forgyldt, 10 Kr.
 535. Granatbroscher med 2 store Granater, Guld Dbl., pr. Stk. 8 Kr.
 536. Møntbrosche, Jubilæums, Sølv, 8 Kr.
 537. Runde, Oldnordisk, Dbl., pr. Stk. 10 Kr.
 538. Broscher (Amagerstil), Sølv forgyldt, pr. Stk. 10 Kr.
 539. Brosche, gammel Knap, Sølv forgyldt, 6 Kr.
 540. Brosche med 6 Knopper, 12 Kr.
 541. Broscher (islandsk Stil) med Stene, Sølv forgyldt, Plads til Navnetræk, pr. Stk. 20 Kr.
 542. Sølvbroscher af 2 Knapper, pr. Stk. 7 Kr.
 543. Do. af 4 Knapper, 8 Kr.
 544. Mosaikbrosche, Kanten af 14 Karat, 38 Kr.
 545. Stor Topas med 4 Perleblade, 35 Kr.
 546. Hjertebroscher, Sølv, pr. Stk. 7 Kr. 50 Ø.
 547. Brosche, Skrue, 10 Kr.
 548. Granatbroscher med 2 store Granater, pr. Stk. 8 Kr.
 549. Ametystbroscher, Sølv forgyldt, pr. Stk. 5 Kr.
 550. Sølv Hesteskobroscher, 5 $\frac{1}{2}$ à 6 Kr. pr. Stk.
 551. Kjædebroscher, Guld, 9 à 10 Kr.
 552. Spiralbroscher, Sølv, 2 Kr., 2 $\frac{1}{2}$ Kr., 3 Kr., 3 $\frac{1}{2}$ Kr. 3 Kr. 85 Ø.
 553. Brosche med Hestesko og Ridepisk, 7 Kr.
 554. Dame-Uhrkjæde, 14 Karat, 75 Kr.
 555. Et Par Sølvspænder, 7 Kr.
 556. Turkisarmbaand, Sølv forgyldt, 25 Kr.
 557. Dagmarkors, 14 Karat, 25 Kr.
 558. 8 Mønter, Charivari, pr. Stk. 2 Kr. 50 Ø.
 559. 2 Horn til Svamp, do., pr. Stk. 4 Kr.
 560. Haarnaal, gammel Knap, 4 Kr.
 561. 12 Æg til Svamp, Charivari, pr. Stk. 4 Kr.
 562. Kjæde-Armbaand, Guld, 20 Kr.
 563. 1 do. med Kugle, Guld, 15 Kr.

564. 1 Armbaand med Topaser, 20 Kr.
 565. 6 Guldfingerbøl, 14 Karats, pr. Stk., 7 Kr.
 566. 1 Sølvmedaillon, oldnordisk, 8 Kr.
 567. 2 Sæt Kraveknapper, pr. Sæt, 10 Kr.
 568. 1 Flipknap, Perle, 20 Kr.
 569. 1 Medaillon, 14 Karats, 25 Kr.
 570. 1 Diamantbrosche, Stjerne, 300 Kr.
 571. 2 Postejskeer, i Etui, af gl. Mønter, 31 Kr.
 572. 2 do. do., 31 Kr.
 573. 2 Sukkerskeer, Mønter, i Etui, 24 Kr.
 574. 2 do. do., 24 Kr.
 575. 2 do. do., 24 Kr.
 576. 2 do. do., 24 Kr.
 577. 2 do. do., 24 Kr.
 578. 2 do. do., 20 Kr.
 579. 2 do. do., 14 Kr.
 580. 2 do. do., 14 Kr.
 581. 2 do. do., 14 Kr.
 582. 2 do. do., 14 Kr.
 583. 8 Saltskuffer af Mønter, pr. Stk., 3 Kr.
 584. 12 Toddyskeer do. pr. Stk., 4 Kr.
 585. 24 Kaffeskeer do. pr. Stk., 3 Kr.
 586. 1 Medaillon, 14 Karats, 22 Kr.
 587. 1 do. do., 20 Kr.
 588. 2 do. do., pr. Stk. 18 Kr.
 589. 1 do. do., 12 Kr.
 590. 2 Par Manchetknapper, oldnordisk, pr. Par 8 Kr.
 591. 1 Par do. do., 25 Kr.
 592. 1 Broche med Perler og Almandin, 18 Kr.
 593. 1 Turkisring 50 Kr.
 594. 1 do., 50 Kr.
 595. 1 Diamantring, 50 Kr.
 596. 1 do., 25 Kr.
 597. 1 do., 18 Kr.
 598. 1 do., Perler og Ametyst, 18 Kr.
 599. 1 do., Perler og Almandin, 24 Kr.
 600. 1 do. do., 24 Kr.

601. 1 do., Turkis, 18 Kr.
 602. 1 do. Perler og Turkis, 7 Kr.
 603. 1 do. do., 8 Kr.
 604. 1 do. do., 12 Kr.
 605. 1 do. do. 12 Kr.
 606. 1 do. do. 8 Kr.
 607. 1 do. Granat, 8 Kr.
 608. 1 do. Alexandrit, 10 Kr.
 609. 1 do. do., 8 Kr.
 610. 1 do., oldnordisk, 11 Kr.
 611. 1 Slipsnaal, Flue, 12 Kr.
 612. 1 Klo med Perle, 20 Kr.
 613. Sabler, pr. Stk. 4 Kr.
 614. 1 Flue, 12 Kr.
 615. 1 Sabel med Perle, 8 Kr.
 616. Edderkopper med Perler, pr. Stk. 12 Kr.
 617. Slipsnaale, pr. Stk. 4 Kr.
 618. 1 Granat do., 4 Kr.
 619. Servietbaand, pr. Stk. 6 Kr.
 620. 1 Fibula Brosche, oldnordisk, 6 Kr.
 621. 1 Haarnaaal, do., 15 Kr.
 622. Sølvbroscher, pr Stk. 4 Kr. 75 Øre.
 623. 1 do. 5 Kr. 50 Øre.
 624. Møntbroscher, pr. Stk. 16 Kr.

O. B. Schieltved, Forgylder, Købmagergade 42, København K.

625. Pillespejl med Konsol, 375 Kr.
 Forretningen er grundlagt 1828 af afdøde Forgylder *O. B. Schieltved*; ved dens 50 Aars Jubilæum gik den over til Grundlæggerens 2 Sønner *Ludvig* og *Poul Schieltved*, Firmaets nuværende Ihændehavere. Sølvmedaille 1872. Bronze-medaille 1888.

Th. Schou, Pianofortefabrikant, Tordenskjoldsgade 28, Kbhvn. K.

626. Opretstaaende Piano i Nøddetræskasse, 620 Kr.

J. Hammer Schrøder, Snedkermester, Vesterbrogade 23, Kbhvn. V.

627. Matpoleret Nøddetræs Salonskab med 4 Døre, 300 Kr.

Weber & Ververs, Forgylder-Etablissement, Gothersgade 47, Kjøbenhavn K.

628. Forgyldt Kakkelovnskjærm med Syarbejde — et Hundehoved udført af Frk. *Cathrine Foyn*, efter Tegning af *Edvard Lansier*, 250 Kr.

J. S. V. Wejlbach, Sejl-, Flag- og Kompasmager, Børs-gade 52, Kbhvn. K.

629. Flag. Vimpler, Hængekøjer.

R. Wengler, Kurvemager, Amagertorv 7, Kbhvn. K.

630. Bambusmøbler.

J. Wetterstrøm, Kurvemager, Fredensgade 3 A, Køben-havn N.

Bambusmøbler til Haver og Verandaer.

631. Sofa, 30 Kr.

632. Bord, 15 Kr.

633. do., 10 Kr.

634. Stol, 11 Kr.

635. do., 11 Kr.

636. Skammel, 3 Kr.

637. do., 4 Kr.

638. Etagerè, 9 Kr.

639. do., 12 Kr.

640. Papirkurv, 4 $\frac{1}{2}$ Kr.

641. do., 5 Kr.

642. do., 12 Kr.

643. Nodemappe, 12 Kr.

644. Bord, 4 $\frac{1}{2}$ Kr.

645. do., 12 Kr.

646. do., 15 Kr.

647. Sybord, 12 Kr.
648. Tabouret, 5½ Kr.
649. do. 6½ Kr.
650. Blomstervase, 10 Kr.

Harald J. Winther, Snedkermester, Fredensborg.

651. Damebureau.

Møblet forfærdiget af en Lærling, der kun har arbejdet 3 Aar
i Faget.

Se videre Tillæget.

Kunst.

Malerier.

G. Achen, Lindevangen 10 B. Kbhvn. F.

- 1001. Landskab fra Tisvilde, 600 Kr.
- 1002. Marine, 250 Kr.

Signe Andreasen, Tornegaard pr. Birkerød.

- 1003. Juleroser, 80 Kr.
- 1004. Rhododendron, 80 Kr.

Rudolph Bertelsen, Landskabsmaler, Lille Næstved.

- 1005. Skovinterior, tidlig Sommer, 800 Kr.

H Brasen, Bredgade 33, Kbhvn. K.

- 1006. En Vaskeplads i Sørup, 300 Kr.

Poul S. Christiansen, Bredgade 33, Kbhvn. K.

- 1007. Ved Gudstjenestens Slutning ved en Landsbykirke, 300 Kr.

N. V. Dorph, Ole Suhrsgade 20, Kbhvn. K.

- 1008. Vejen opad Kullen, 300 Kr.
- 1009. Maaneskin, 100 Kr.
- 1010. Portræt.

Rasmus Eilersen, Rosenvængets Allé 10, Kbhvn. Ø.

- 1011. Foraarsdag ved Strandmøllen, 500 Kr.
- 1012. Grand Marine paa Capri, 500 Kr.

Gudmundsen-Holmgreen, St. Stefansgade 43, Kbhvn. L.

- 1013. Norsk Husmandsfamilie, 200 Kr.

Fru **Heerforth f. Obelitz**, Nørresøgade 27 B, Kbhvn. K.

1014. Bøgegrene og Anemoner, 120 Kr.
1015. Rønnebærgrene, 70 Kr.

I. Th. Jensen, Ladegaard pr. Skanderborg.

1016. Vinterdag ved en Overrislingsbæk, 300 Kr.
1017. Kold Vinterdag i Engen, 250 Kr.
1018. Foraar, 100 Kr.
1019. Oktoberdag i Skoven, 100 Kr.

Balder Knutzen, Valdemarsgade 26, Kbhvn. V.

1020. Strand lidt nord for Gilleleje, 150 Kr.

H. P. Lindeburg, Boldhusgade 6, Kbhvn. K.

1021. Rokoko, Interiør fra Rosenborg, 325 Kr.

C. Emil Lund, Faxegade 8, Kbhvn. Ø.

1022. Skrænt ved Havet, 250 Kr.
1023. Skovinteriør, 100 Kr.

Marie Luplau, Gl. Kongevej 136, Kbhvn. V.

1024. Nature morte. 300 Kr.

J. Lübschitz, f. T. Troense pr. Svendborg.

1025. Børn i Haven, 1200 Kr.

Emma Löffler.

1026. I Skoven ved Middagstid, Hellebæk, 300 Kr.
1027. Voxende Lyng og Bregner, 100 Kr.
1028. Hvide Snærler i en Vase, 80 Kr.

C. Amalie Müller, Jakob Danefærdsvej 1.

1029. Skovinteriør fra Hellebæk i Juli, 200 Kr.
1030. Blomstrende Æbletræ, 100 Kr.
1031. Skovinteriør fra Hellebæk i September, 100 Kr.

Chr. Mølsted, Marinemaler, Dragør.

1032. Stranden ved Lønstrup, Storm, Havet stiger, 500 Kr.

1033. Rubjærgknude i Vendsyssel, Morgen, 400 Kr.
 1034. Brænding ved Jyllands Vestkyst, Fiskere bjærger Hyttedefade
 i Land, 250 Kr.
 1035. Kanalen ved Holmens Kirke, Midsommer, 200 Kr.

Chr. V. Nielsen, Nansensgade 48, Kbhvn. K.

Akvareller.

1036. Den indre Slotsgaard paa Frederiksborg, 150 Kr.
 1037. Portal af Badstuen i Frederiksborg, 80 Kr.
 1038. En Diele i et Kjøbmandshus i Lybæk. 80 Kr.

O. D. Ottesen, Professor, Blomstermaler, St. Knudsvej 32, V.

1039. En Høne med Kyllinger i sit Element, 800 Kr.
 1040. En Krands med Avrikler, Anemoner og Bøgeløv, 400 Kr.

Holga Reinhard, Helgesvej 2, Kbhvn. F.

1041. En Velgørenhedskomiteé, 300 Kr.
 1042. Andagt, 150 Kr.
 1043. Hvad skriver han? 150 Kr.

A. Riis-Carstensen, »Villa Krogen«, Helsingør.

1044. Sommerdag ved Æbelø, 1200 Kr.
 1045. Strandparti, 300 Kr.

Svend Rønne, Kroghsgade 1, Kbhvn. Ø.

1046. Morgen i Rosenborg Have (Akvarel), 40 Kr.
 1047. Vinterdag (Akvarel), 40 Kr.

Elisabeth Schiøtt, Charlottenborg, Kbhvn. K.

1048. Juni Aften ved Lynæs Banker, 200 Kr.

Karl Schou, Petersens Passage 9, Kbhvn. V.

1049. Landskab, 100 Kr.
 1050. Drivhusinteriør, 100 Kr.

N. L. Stevns, Ravnsborggade 16 A, Kbhvn. N.

1051. Ved Rokken, 150 Kr.

Frk. **Emmy Thornam**, Østersøgade 102, Kbhvn. Ø.

1052. Chrysanthemum, 300 Kr.
1053. Efteraarsblomster i Kurv, 200 Kr.

Frk. **Ludovica Thornam**, Østersøgade 102, Kbhvn. Ø.

1054. Portræt. }
1055. Portræt. } Tilhører Hofjægermester Howden-Rønnekamp.

Wenzel Tornøe. Monradsvej 15, Frederiksberg.

1056. Ung Kjærlighed, 600 Kr.
1057. En lille Pige med sin Dukke, 80 Kr.

Albert Wang, Havnegade 19, Horsens.

1058. Sommereftermiddag ved Skovbækken i Klokkedalen ved Boller, 1200 Kr.
1059. Et Fad Fisk, 150 Kr.
1060. Sommerdag paa Østregranholmen i Stockholms Skjærgaard, 100 Kr.
1061. Fra Atelieret, 100 Kr.

Carl Bloch.

1062. Tycho Brahe modtager den skotske Konge Jakob den sjette paa Uranienborg.
Tilhører Udstillingens Præsident Hs. Exc. Gehejmekonferensraad *Bille-Brahe*.

Fru **Emma Fischer**, Gothersgade 143, 2, Kbhvn. K.

Malerier af hendes afdøde Mand, Landskabsmaler *Hans Fischer*.

1063. Fra Salten i Jylland, 600 Kr.
1064. Fra See Alp See i Schweiz, 300 Kr.
1065. Maria della Salute i Venedig, 200 Kr.
1066. Fra Vico Equence ved Neapel, 175 Kr.
1067. Fra Torbole ved Gardasøen, 150 Kr.
1068. En Pergola fra Vico Equence, 900 Kr.
1069. Motiv fra Jylland, 100 Kr.
1070. Jysk Bondegaard, Akvarel, 30 Kr.

Frk. **Sophie Kloss**, Gothersgade 143, Kbhvn. K.

1071. Landskab, 150 Kr.
1072. Skovinterior, 150 Kr.
-

Billedhuggerarbejder.

Bøgebjerg, Billedhugger, Ahlefeldtsgade 31, Kbhvn. K.

1073. En ung badende Pige. Statue i Gips, 3000 Kr.
1074. En Fanøpige, Buste i Marmor, 600 Kr.
1075. Terrakotta-Vase med Roser, 75 Kr.
1076. Sommer-Vinter. Basrelieffer i Gips, 25 Kr.

Gudmundsen-Holmgreen, St Stefansgade 43, Kbhvn. L.

1077. En Dreng rygende en Cigarette. Statuette i Gips, 15 Kr.

Georg Jensen, Billedhugger, Grundtvigsvej 5, Kbhvn. V.

1078. Triumferende Kjærlighed. Figur i Gips, 350 Kr.
-

Tillæg

til

Fortegnelse over Udstillerne og de udstillede Gjenstande.

I. Klasse.

Den kongelige Geværfabrik.

652. Visér, Model 1883.
Svendeprøve udført af *Ferd. Krall*, tilkjennt Sølvmedaille.
653. Visér, Model 1883.
Svendeprøve udført af *Emil Gottorp*, tilkjennt Sølvmedaille.
654. Visér, Model 1883.
Svendeprøve udført af *Soph. Falk*, tilkjennt Broncemedaille.
655. Visér, Model 1889.
Svendeprøve udført af *Alexis Hess*.
656. Mikrometerskrue.
Svendeprøve udført af *Vald. Rasmussen*, tilkjennt Sølvmedaille.
657. Verifikationsapparat til Gevær 89.
Svendeprøve udført af *Herm. Hübner*, tilkjennt Sølvmedaille.
658. Bundstykke til Lee-Gevær.
Svendeprøve udført af *Axel Mansa*, tilkjennt Sølvmedaille.
659. Bundstykke til Gevær 89.
Svendeprøve udført af *Soph. Sørensen*.
660. Skydemaal.
Svendeprøve udført af *Otto Bense*, tilkjennt Broncemedaille.

William Sophus Andersen.

661. Spindeldok.

Svendeprøve, aflagt i Juli 1891 og indstillet til Haandværkerforeningens Medaille. Udlært hos *Nielsen & Winther*, Blegdamsvej 60, Kbhvn. Ø.

J. J. Johansen, Snedkermester, Borbergade 25, Kbhvn. K.

662. Sort Salonskab med forgyldte Graveringer, 600 Kr.

Svendeprøve forfærdiget af *N. P. L. Johansen*, tilkendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille 1888.

P. Sørensen, Smedemester og Pengeskabsfabrikant, St. Pederstræde 18, Kbhvn. K.

663. Pengeskabslaas.

Svendeprøve udført af *P. F. L. Elmsted*.

664. Dørgreb af Staal.

Udført af Kleinsmedlærling *P. A. Fournais*, tilkendt »Ros« ved det tekniske Selskabs Skole.

J. Wilh. Topp, Snedkermester, Holbergsgade 15, Kjøbenhavn K.

665. Chiffonnière.

Svendeprøve forfærdiget af *W. E. Hansen*, tilkendt Haandværkerforeningens Sølvmedaille, 145 Kr.

Valentin Wichmann.

666. Forsætter til en Høvlemaskine.

Svendeprøve aflagt i Juli 1891, indstillet til Haandværkerforeningens Medaille. Udstl. udlært hos *Nielsen & Winther*, Blegdamsvej 60, Kbhvn. Ø.

II. Klasse.

William Christensen, Kunsthandler, Frederiksbergade 21.

667. Terrakotta Sager med graverede Ornamenter.
 668. Emaillefarver til Dekorerer af disse.
 Dels indenlandsk, dels udenlandsk Fabrikat.

Fru Emma Fischer, Gothersgade 143, Kbhvn. K.

669. Haandvævet Møbelklæde i alle Farver, $\frac{5}{4}$ Al. bredt, pr. Al.,
 5 Kr.
 670. 1 Fag sribede Sammergardiner, 50 Kr.
 671. Husflidsfrynser, pr. Al., 1 Kr.
 672. 1 Fag Undergardiner i Grenadine, 5 Al. lange, dobbelt
 Bredde, 20 Kr.
 673. Helflostæppe, 25 Kr.
 674. Pude i Dukagon, 12 Kr.
 675. Nellike i Trensafloss, 12 Kr.
 676. En lille Pude i Trensafloss, 7 Kr.
 677. Dukagon til Stolebetræk, pr. Stk., 12 Kr.
 678. Betræk til en Taburet, 12 Kr.
 679. Et lille Tæppe af Garnrester, 12 Kr.
 680. Cyclesadler, pr. Stk., 4 Kr.
 681. Smyrnatæppe, 20 Kr.
 682. Tæppe af Klude, 10 Kr.
 683. Et Stykke Dukagon, 12 Kr.
 684. do. Rødlakan, 12 Kr.
 685. do. Kroppasnor, 23 Kr.
 686. Smyrnatæppe, 20 Kr.
 687. Et russisk Forklæde, 10 Kr.
 688. Forklæder med Stjærner, pr. Stk., 7 Kr.
 689. Langhaaret Tæppe, 10 Kr.
 690. Et Stykke Trensafloss, 12 Kr.
 691. En Solsikke, 15 Kr.
 692. Smyrnatæpper, pr. Stk., 20 Kr.
 693. Skamler, pr. Stk., 5 Kr.
 694. Thevarmer, 5 Kr.
 695. Trensafloss. pr. Stk., 11 Kr.

696. Forklæde uden Stjærner, 6 Kr.
 697. Langhaaret Tæppe, 7 Kr.
 698. Stol med Kallaer, 110 Kr.
 699. do. med Dukagon, 105 Kr.
 700. do. med Rødlakan. 115 Kr.
 701. Et Bord, 18 Kr.
 702. Smyrnatæppe, 40 Kr.
 703. do. af Rester. 30 Kr.
 704. do. 20 Kr.
 705. Trensafloss, pr. Stk.. 12 Kr.
 706. Antimakassa, 7 Kr.
 707. do. 5 Kr.
 708. Lille Skjørt, 2 Kr. 25 Ø.
 709. do. 2 Kr.
 710. do. 1 Kr. 75 Ø.
 711. do. 1 Kr. 50 Ø.
 712. Forklæde, 5 Kr.
 713. Rødlakan, pr. Stk., 12 Kr.
 714. Dukagon, pr. Stk., 12 Kr.
 715. Et Stykke Gardin, 2 Kr.
 716. Badehaandklæde, 3 Kr. 25 Ø.
 717. Skjærm, 35 Kr.
 718. En Væv, 55 Kr.

Frk. **Charlotte Fæster**, Tullingsgade 8. Kbhvn. V.

719. Roser i Glas, 40 Kr.
 720. Pæoner, Akvarel, 20 Kr.
 721. Kurv med Asters do., 15 Kr.
 722. Engelsk Slyngpelargonie do., 15 Kr.
 723. Stedmoderblomster i en Flaskehals do., 12 Kr.

L. P. Jørgensen, Billedhugger og Terrakottafabrikant.
 Vej til Raadmandsmarken 5 A, Kbhvn. L.

724. Voltaire (Houdon), 10 Kr.
 725. Fægter (Antik), 8 Kr.
 726. Legende Barn (Hammeleff), 30 Kr.
 727. Barn med Sommerfugl (samme), 18 Kr.
 728. Clotilde de Sourville (Gautherin)

729. Fangen Moder (Sinding), 10 Kr. (lys)
730. do. 15 Kr. (sort)
731. Dykker (Antik), 3 Kr.
732. Kriger (Michael Angelo), 7 Kr.
733. La Charité (Dubois), 25 Kr. (lys)
734. do. 32 Kr. (sort)
735. Jeanne d' Arc (Chapu), 12 Kr.
736. Courage militaire (Dubois), 25 Kr. (lys)
737. do. 32 Kr. (sort)
738. Silen med Bachusbarnet (Antik), 50 Kr.
739. Spillende Satyr (Antik), 45 Kr.
740. Snekløkken (Hasselberg), 30 Kr. (lys)
741. do. 35 Kr. (sort)
742. Sædepige (Hasselberg), 30 Kr. (lys)
743. do. 35 Kr. (sort)
744. Buste (C. Schlütter), 30 Kr. (lys)
745. do. 52 Kr. (sort)
746. Tubal-Kajn (Bissen), 10 Kr. (lys)
747. do. 15 Kr. (sort)
748. Snekløkken (Hasselberg), 15 Kr.
749. do. 10 Kr. (lys)
750. do. 12 Kr. (sort)
751. Svømmeren (Børjeson), 25 Kr. (lys)
752. do. 30 Kr. (sort)
753. do. 15 Kr.
754. Mandolinspiller (Dubois), 16 Kr. (lys)
754. a.) do. 20 Kr. (sort)
755. To Mennesker (Sinding), 40 Kr.
756. Kvinde med Salvekrukke (Antik), 4 Kr.
757. Hetære (Antik), 7 Kr.
758. Mignon (Aizelin), 30 Kr. (lys)
759. do. 35 Kr. (sort)
760. La Musique (Delaplanche), 30 Kr. (lys)
761. do. 35 Kr. (sort)
762. La Foi (Dubois), 20 Kr. (lys)
763. do. 25 Kr. (sort)
764. Venus med Amor (Antik), 4 Kr.

765. Potttemalerske (Bissen), 10 Kr. (lys)
 766. do. 12 Kr. (sort)
 767. Voxhovedet (Musæet i Lille), 20 Kr. (lys)
 768. do. 30 Kr. (sort)
 769. do. 15 Kr.
 770. Amor og Bacchus (Runeberg), 30 Kr. (lys)
 771. do. 35 Kr. (sort)
 772. Fløjtespillende Satyr (Antik), 35 Kr.
 773. Martin Luther, 22 Kr.
 774. De fundne Eroter (Aarsleff), 30 Kr.
 775. do. 10 Kr. (lys)
 776. do. 12 Kr. (sort)
 777. Munk, 8 Kr.
 778. Nürnberg-Madonna (Veit Stosz), 20 Kr.
 779. St. Jørgen (Donatello), 30 Kr. (lys)
 780. do. 35 Kr. (sort)
 781. Troskab, Skitse (Wiedewelt), 2 Kr. 50 Ø.

Larsen & Andersen, Snedkere og Billedskærere, Lille
 Strandstræde 14, Kbhvn. K.

782. Indlagt Egetræs Skab, 220 Kr.
 782. a.) Udskaaret Skab, 160 Kr.
 783. Udskaaren Kasse med forgyldt Beslag, paa Fod, 50 Kr.

Fru **C. Nonnegaard**, Broderiforretning og Tegnekontor,
 Amagertorv 29, Kbhvn. K.

784. Broderet Hundehoved, 50 Kr.

Frk. **Hansine Ott**, Hovedvagtsgade 8, Kbhvn. K.

785. Portræt af Bald. Dahl, Tuschtegning efter Fotografi, 30 Kr.

Lauritz Rasmussen, kgl. Hof Zink- og Metalstøber,
 Nørrevoldgade 78, Kbhvn. K.

786. Kristian den 4de, 600 Kr.
 787. Springvand fra Kongens Have, 400 Kr.
 788. do. Havnymfe, 500 Kr.
 789. 2 Løver, 300 Kr.

790. Merkur af Thorvaldsen, 400 Kr.
 791. Venus do. 300 Kr
 792. Mignon og (Pendant) Hyrdedreng à 200 Kr.
 793. Buste (ægte Bronze), 250 Kr.
 794. Buste (Antonius) galv. Zink, 50 Kr.
 795. Thor med Tyren, 350 Kr.
 796. Aarstiderne pr. Stk., 100 Kr.

Frk. **Sophie Reinhard**, Frederiksborg.

797. Broderi til en Sofapude, 25 Kr.

Frk. **Mathilde Sasse**, Nørrefarimagsgade 29, Kbhvn. K.

798. En Hest, 500 Kr.
 799. Gruppe med Katte, 550 Kr.
 800. Raadyr, 500 Kr.
 801. En Falk paa Reden, 80 Kr.

Dina Schwartz, Udstyrsmagasin, Amagertorv 9, Kbhv. K.

802. Lommetørklæde, 35 Kr.
 803. Et Lagen, 16 Kr.
 804. Et Pudevaar, 10 Kr.
 805. Natkjole, 25 Kr.
 806. do. 9 Kr. 50 Ø.
 807. do. 8 Kr.
 808. do. 7 Kr.
 809. do. 5 Kr. 50 Ø.
 810. do. 4 Kr. 50 Ø.
 811. Chemise, 15 Kr.
 812. do. 9 Kr. 50 Ø.
 813. do. 6 Kr.
 814. do. 4 Kr. 50 Ø.
 815. do. 2 Kr. 50 Ø.
 816. Benklæder pr. Par, 12 Kr.
 817. do. 5 Kr.
 818. do. 3 Kr. 50 Ø.
 819. do. 3 Kr.
 820. do. 2 Kr. 25 Ø.
-

III. Klasse.

Aug. Andersen, cand. pharm., Fabrikant, Slagelse.

821. Danske Frugtvine paa Flasker, særlig Æblevin og en Frugt-punch »Godt Humør«.

Otto E. Bagger, Københavns Patent Kokos-Væveri, Toldbodgade 5, Kbhvn. K.

822. Kokos Plyds-Dørmaatte, 16×27 Tom., 3 Kr.

823. Do. do., 20×30 Tom., 4 Kr.

824. Do. do., 24×30 Tom., 6 Kr.

825. Do. do. med rød Manillabort, 12 Kr.

826. Do. Gymnastikmaatte à 6 Kr. pr. □ Al.

826 a. Do. Bademaatte 14×18 Tom., pr. Stk. 60 Ø.

Alle Maatterne ere haandvævede og patenterede Fabrikken under 4. Juli 1890.

Jensen & Glad, Ved Stranden 18, Kbhvn. K.

827. Aluminium Metal fra Neuhausen i Schweiz.

Metallet *Aluminium* udvindes ved Elektrolyse af Kryolith fra Grønland. Det udmærker sig ved sin Lethed, sin Uanribelighed overfor Ilt under sædvanlig Temperatur, sin overordentlige Styrke og Elasticitet, naar det er valset og hamret. Dets Legeringer er anerkjendte for deres fortrinlige Egenskaber. Dets nuværende Pris er meget billig i Forhold til tidligere (i Midten af Halvtredserne kostede det ca. 2000 Frs. for 1 dansk Pd., nu ca. 6 Kr. pr. dansk Pd.), og dette aabner en Mulighed for Metalindustrien til mere og mere at benytte dette Metal.

IV. Klasse.

Fra Krigsministeriet.

Fra Tøjhusafdelingen.

828. Kanon, 9 Cm. Haubits.
- Bundskrue.
  - Konsolring med Bolt.
  - Paddehat med Lukkering.
  - Obturator.
  - Haandtag med Boldt og Stift.
  - Klinke med Stift.
829. Gevær, Model 89 med Knivbajonet.
- Geværhaner (Fabrikationens forskellige Operationer vist i 23 Numre).
  - Fræset Laasestol efter 77 Maskinoperationer.
  - Do. færdig til Hærdning.
  - Do. helt færdig.
830. 38 Stk. forskellige Redskaber til Fabrikation af Gevær 89.
831. Viskestok.
832. Kammervisiker.
833. Viskesnor.
834. Seksspændigt Gaffelstangsseletøj, Model 1890, med Tilbehør af Piske, Benskinne, Filtsadeldækkener, Fodertasker, Bringlæder, Spændestykker og Hovedtøjer.
835. Artillerisadel, Model 1890 med Hovedtøj og Tilbehør.
836. Bagagekøkkenvogn med Rekvisiter:
- Omrøretæer,
  - Ildtang,
  - Kødgaffel,
  - Kødøkse,
  - Trancherknive,
  - Tranchergafler,
  - Skumske,
  - Portionsøser,
  - Vandøse,
  - Kødnæt med Numere,

- l) Blikfade med tilhørende Træskafter,
- m) Ovale Blikfade,
- n) Spækkebrædder.

Fra Ingeniørregimentet.

Modeller af:

- 837. En Normalbro, sammensat af 2 Fag paa Buk, et særligt Overgangsfag, et svært og to lette Pontonfag og et almindeligt Overgangsfag.
- 838. Brovogn, læsset som Dækplankevogn.
- 839. Reservebuk med Ben og Underlagssko.
- 840. Bukkehovedstykke.
- 841. Ben II.
- 842. Ben III.
- 843. Lang Strækbjælke.
- 844. Kort do.
- 845. Surrebjælke.
- 846. Dunkraft.
- 847. Rekognosceringsfartøj.
- 848. Feltramslag.

Aug. Fleron, Guldsmedemester, St. Kongensgade 23, København K.

- 849. Kageske, 25 Kr.
- 850. Konfektske, 18 Kr.
- 851. Do., 16 Kr.
- 852. Do., 15 Kr.
- 853. Do., 14 Kr.
- 854. Do., 12 Kr.
- 855. Do., 11 Kr.
- 856. Do., 10 Kr.
- 857. Do., 9 Kr.
- 858. Do., 7 Kr. 50 Ø.
- 859. Syltetøjske, 8 Kr.
- 860. Do., 7 Kr.
- 861. Do., 6 Kr.
- 862. Do., 5 Kr.

863. Møntske, 10 Kr.
 864. Do., 9 Kr.
 865. Do., 8 Kr. 50 Ø.
 866. Do., 6 Kr.
 867. Do., 5 Kr.
 868. Saltskeer, pr. $\frac{1}{2}$ Dusin 12 Kr.
 869. Kaffeskeer, pr. Dusin 36 Kr.
 870. Do., pr. $\frac{1}{2}$ Dusin 17 Kr.
 871. Do., pr. Dusin 28 Kr.
 872. Jordbærske, 17 Kr.
 873. Ragoutske, 16 Kr.
 874. Gemyseske, 16 Kr.
 875. Kompotske, 12 Kr.
 875 a. Do., 9 Kr.
 876. Sukkertager, 15 Kr.
 877. Saucenske, 9 Kr.
 878. Brosche, 15 Kr.
 879. Do., 12 Kr.
 880. Do., 9 Kr.
 881. Do., 8 Kr. 50 Ø.
 882. Do., 8 Kr.
 883. Do., 7 Kr. 50 Ø.

H. Flyge, Blikkenslager, Gas- og Vandmester, L. Strandstræde 18, Kbhvn. K.

884. Gasovn med Blaabrænderapparater til Stegning, Bagning, Kogning og Strygning, 35 Kr.
 885. Fortinnet Gaskjedel med Signalføjte, 2 Kr. 35 Ø.
 886. Emailerede Kjelder fra 1 Kr. 65 Ø. til 3 Kr. 25 Ø. pr. Stk.
 887. Fortinnede Kasserollelaag fra 30 Ø. til 1 Kr. 20 Ø.

J. J. Kastrup, Smedemester og Vægtfabrikant, Nyhavn 31, Kbhvn. K.

888. Mælkevægt til Mejeribrug, 90 Kr.
 889. Bismervægt til do., 120 Kr.
 890. Decimalvægt til do., 150 Kr.

C. J. Kronsell, Skrædermester, Gothersgade 53, Kbhvn. K.

891. Et Par Benklæder og Vest, 40 Kr.

M. Levinsky, Bundtmager, Østergade 38, Kbhvn. K.

892. Bjørneskind, 140 Kr.

893. Odderhue, 30 Kr.

894. Soløvehue, 25 Kr.

H. Chr. Mortensen, Skiltefabrikant, Frederiksberggade 20, Kbhvn. K.

895. Prøver af Skilte.

Otto Ottzen, Møbelfabrikant, Peder Skramsgade 8, København K.

896. Bogskab, 230 Kr.

897. Skrivebord, 150 Kr.

Holger Petersen, Drejermester, Værnedamsvej 14, København V.

898. Skakbord med Brikker, 50 Kr.

899. Cigarbord, 25 Kr.

900. do., 20 Kr.

901. Cigar-Service, 10 Kr.

902. do., 5 Kr.

903. Tobakskugle, 3 Kr. 50 Øre.

904. do., 3 Kr. 50 Øre.

905. Thermometer, 3 Kr.

906. do., 3 Kr.

907. Cigaret-Service, 2 Kr. 50 Øre.

908. do., 2 Kr. 50 Øre.

909. Skrivetøj, Nr. 1, 1 Kr. 50 Ø.

910. do., Nr. 2, 2 Kr.

911. Skrivetøj, Nr. 3, 2 Kr.
 912. Urholder, 3 Kr.
 913. Brevpresser, 2 Kr.

Fr. Rost, Guldsmedemester, Pilestræde 14, Kbhvn. K.

914. 1 Par oxyderede Sølvspænder, 30 Kr.
 915. 3 Kraveknapper (Brillanter), 135 Kr.
 916. Kæde-Armbaand, 20 Kr.
 917. do. med Kugle, 15 Kr.
 918. Topas-Armbaand, Kæde, 50 Kr.
 919. Kaffesker, gl. Mønter, pr. Stk. 3 Kr.
 920. Collier af gamle Knapper, pr. Stk., 30 Kr.
 921. Armbaand af gamle Knapper, 17 Kr.
 922. do. do., 16 Kr.
 923. do. do., forgyldt, 20 Kr.
 924. do. do., do., 18 Kr.
 925. Brosche, Knapper med Hængler, 10 Kr.
 926. Møntbroscher fra 8 Kr. til 20 Kr.
 927. Mønter, Charivari, pr. Stk. 2 Kr. 50 Øre.

O. B. Schieltved, Forgyllder, Købmagergade 42, Kbhvn. K.

928. Ovalt Spejl, 5 Kr. 50 Øre.
 929. do. do., 3 Kr. 50 Øre.
 930. Firkantet do., 3 Kr. 50 Øre.
 931. Ovalt do., 3 Kr.
 932. do. do., 8 Kr.
 933. Relief i rund Ramme, 17 Kr.
 934. Firkantet Spejl, 14 Kr.
 935. do. do., 16 Kr. 50 Øre.
 936. Bord med Stenplade, 26 Kr.
 937. Ovalt Spejl, imiteret Mosaikramme, 16 Kr.
 938. Bord med betrukken Plade, 13 Kr.
 939. Ovalt Spejl, 7 Kr. 50 Øre.
 940. Firkantet do., 10 Kr.

941. Firkantet Spejl, 18 Kr.
 942. do. do., 9 Kr.
 943. do. do., 3 Kr.

Ludv. Wulffs Eftfl. (H. Hindsberg), Pianofortefabrikant,
 Ravnsborg Tværgade 6, Kbhvn. N.

944. Opretstaaende Piano, 1000 Kr.

S. W. van Brakle, Kammerherre, Niels Juels Gade 4, Kø-
 benhavn K.

945. Udskaaren Kabinetsramme, 18 Kr.
 946. do. do. med adeligt Vaaben, ikke til Salg.

Fra Marineministeriet.

Fyrøæsenet.

947. Fyrspejl med Stativ, konstrueret af Fyringenior *J. S. Flei-
 scher*, udført af *G. W. Frydenlund & Søn*, Læderstræde 9,
 Kbhvn K.
 948. Enkelttonet Sirene, udført af *Tuxen & Hammerich*, Vester-
 fælledvej, Kbhvn. V.
 949. Dobbelttonet Sirene udført af samme.
-

Udstillingens Bedømmelseskomité,

der i ethvert givet Tilfælde tilkalder fornøden fagkyndig Assistance, bestaar af følgende Herrer:

H. C. Amberg, Arkitekt.

Hs. Ex. Baron Chr. J. Bille-Brahe, St. K. DM. p. p., Gehejme-konferentsraad, Udstillingens Præsident og Bedømmelseskomi-t ens Formand.

J. J. Bruun, Murermester.

F. E. Holm, Rd. af D., Administrator, Direktør for det Rejersenske Fond.

Nicolai A. Juncker, Direktør, Societetets Formand, Bedømmelses-komitéens Viceformand.

C. C. Møllmann, off. d'acad., Malermester.

P. Nielsen, J rnst ber & Maskinfabrikant, Formand for Industri-foreningen i Hillerød.

N. Chr. Rønne, Snedkermester.

Erik Schi dte, Arkitekt.

O. W. Tidemann, R. af D., DM, Provst, Forstander for John-strup Seminarium, Formand for Administrationen af K. A. Larsens og Hustrus Legater til Industriens Fremme.

J. Timm, Fabrikant, Grosserer, Oldemand for Blikkenslagerlavet.

Aug. Thomsen, R. af D., F.  . L., Docent i teknisk Kemi ved polyteknisk Læreanstalt.

F. A. H. Wagner, R. af D., DM., p. p., Oberstløjtnant, Lærer i teknisk Mekanik, Teknologi og Maskinlære ved Officersskolen.

P. A.  rnberg, Møbelfabrikant, Medlem af Societetets Bestyrelse.

Tale

holdt ved

Udstillingens Aabningshøjtidelighed

den 24. Juli 1891

af

NIK. A. JUNCKER.

Efter Næringsfrihedens Indførelse ved Loven af 29. December 1857 har Næringslivet og Produktionsforholdene antaget en saa forandret Form og Skikkelse, at en *fortsat Udvikling* i samme Spor synes at maatte føre til højst farlige Konsekventser. Dette indrømmes nu ogsaa almindelig.

En kongelig Næringslovskommission er som bekendt nedsat til Behandling af hele dette vigtige Emne, og det vil sikkert ikke vare meget længe, før et Lovforslag om en ny og bedre Ordning af Næringsvæsenet af Regeringen vil blive forelagt Rigsdagen. Det bør ved denne Lejlighed udtales som i aller højeste Grad ønskeligt og nødvendigt, at Rigsdagens Afdelinger fortsætte det i sidste Samling paabegyndte Samarbejde med Regeringen til Fremme for en praktisk Ordning af Næringslivet, hvilket Forhold er saa vigtigt for det hele Samfund.

Til de unges Opdragelse og alvorlige Uddannelse i faglig Henseende yder den nugældende Næringslov intet Hjælpemiddel. Den yder ej heller Fagdygtigheden den Beskyttelse, den har et retfærdigt Krav paa. Vel er den ny Lærlingelov et velment og ærligt Forsøg paa at bøde paa dette Forhold; og rettelig forstaaet og

under en almindelig Benyttelse af Loven vil denne sikkert kunne gjøre meget Gavn. Dens formentlige Mangler vil sandsynligvis i Praxis vise sig mindre farlige, end mange Næringsdrivende nu er tilbøjelige til at tro, i hvert Fald vil disse senere lade sig ændre ad Lovgivningens Vej. Lærlingeloven fremtræder som et synligt Bevis paa, at Øje og Sind hos vore ledende Mænd er aabent for denne betydningsfulde Sag: *Efterslægtens faglige Opdragelse.*

Det er for at yde sin Skjærv til Fagdygtighedens Fremgang, for at opmuntre, for at udvikle Lyst og alvorlig Stræben, for at Gamle og Unge skal vedblive at arbejde i et sundt og godt Spor, at »*Dansk Industri- og Haandværkersocietet*» har begyndt sine *aarlige Udstillinger med Hædersbelønninger, Salgsbureau og Bortlodning.*

Her i Landet bliver endnu udført Haandværksarbejder af høj Rang. Fortidens udmærkede og grundige Skole bærer stadig nogle gode Frugter; men deres Antal bliver ringere. En stærkt aftagende Tendens er til Stede, hvilket blandt meget andet forarsages ved den lave Pris, virkelig gode Arbejder som oftest ere i Stand til at opnaa. — Pengene regere Tiden. — Tidligere Tidens Kærlighed til og Glæde ved Arbejdet, den Grundighed og den Dygtighed, som resulterede heraf, kendes desværre — set i sin større Almindelighed — ikke mere. Kærligheden til Arbejdet viger nu stedse mere Pladsen for dette ene: at tjene de flest mulige Penge ved det mindst mulige Arbejde. Den tiltagende Fabrikdrift paa alle Omraader, Maskinerne o. s. v., Konkurrencekampen, de opløste Forhold paa Næringslivets Omraade, alt river os med i en oplugende Malstrøm.

Industri- og Haandværkersocietetets Formaal gaar ud paa efter ringe Evne at bekæmpe Skyggesiderne i den Udvikling, vi nu er inde paa, og som et af de mange Midler hertil laa det nær for Societetet at realisere Tanken om aarlig tilbagevendende Udstillinger af omtalte Art; og da denne Tanke derfor fremkom, mødte den ikke store Vanskeligheder. Societetets Bestyrelse sluttede sig strax til den og mente, at saadanne Udstillinger kunde faa en stor Betydning

Den første Udstilling aabnedes den 6. Juli f. A. og rummede

ca. 500 Numere. Heraf var 24 Svendestykker. Udstillingen i Aar er saaledes den anden i Rækken, og Væxten har været ret betydelig saavel i Kvantitet som i Kvalitet. Til Dato har meldt sig 190 *Udstillere* med over 1000 *Numere*.

I første Klasse (Svende- og Mesterstykker) er til i Dag anmeldt 72 Svendestykker; i Fjor kun 24. I anden Klasse (kunstindustrielle Arbejder) findes i Aar 358 Numere. I tredje Klasse (industrielle Opfindelser) findes anmeldt 52 Numere. I fjerde Klasse (særlig gode Haandværksgenstande) findes paa Udstillingen 657 Numere. Foruden disse findes optaget paa Udstillingen 70 Malerier og Billedhuggerarbejder fra ialt 35 Kunstnere.

Af dansk Snedkerarbejde findes ikke saa meget paa Udstillingen i Aar som i Fjor, hvilket maaske kan hidrøre fra den i Vinter begyndte, endnu ikke udrasede, Strejke i Snedkerfaget. En Del Udstillere har det endnu ikke været muligt at give Møde, men Plads er dem forbeholdt til senere Mødetid.

*

*

*

I Følge »Statistisk Tabelværk« lever her i Landet 451,219 Personer af Industri og Haandværk mod 925,152 Personer, der ernære sig ved Landbruget. Disse Tal vise, at det i Forhold til Landets hele Folkemængde er et meget betydeligt Antal Mennesker, der ere beskæftigede paa Industriens Omraade.

Det er derfor i sin Orden, at en stor Mængde Foreninger hele Landet over virke for Industriens og Haandværkets Fremme, og blandt dem skal jeg tillade mig ved denne Lejlighed at nævne »Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk«. Den er Hovedforeningen og omspænder hele Landet. Den optager ikke enkelte Individuer som Medlemmer, men kun Foreninger. Disse betale da 15 Øre for hvert Medlem i Aarskontingent, og Fællesrepræsentationen har omtrent 22,000 saadanne Medlemmer. I den forholdsvis korte Tid, denne Forening har bestaaet, har den gjort meget Gavn for Landets Industri og Haandværk og vil sikkert ogsaa i Fremtiden vide at hævde den smukke Plads, den hidtil har indtaget som Fællesforening.

Jeg skal ligeledes her nævne et Par andre Foreninger i Hovedstaden, nemlig »Industriforeningen« med ca. 5000 Medlemmer,

Haandværkerforeningen med ca. 1000 Medlemmer og Lærlinge-foreningen ligeledes med ca. 1000 Medlemmer, hvilke Foreninger alle ved agtede og dygtige Bestyrelser virke til Gavn og Nytte for det danske Haandværk. Ogsaa i Provinserne findes talrige Foreninger med industrielle Formaal, og ikke faa af disse have fra 500 til 1000 Medlemmer.

Det springer dog strax i Øjnene, at Medlemstallet i de nævnte Foreninger er temmelig ringe i Forhold til det meget betydelige Materiale, der her frembyder sig; man erindre de store Tal, jeg før nævnede. Uagtet de mange Foreninger er der altsaa dog rummelig Plads for adskillig flere Foreninger, der vilde supplere hverandre. Trods det, at det forbavser, at de omtalte Foreninger ikke rumme et langt større Antal Medlemmer, har dog deres Medlemsantal forøget sig og ikke — hvad jeg har hørt udtale, forringet sig i de sidste Par Aar. Alle disse i vort Land arbejdende Industri- og Haandværkerforeninger have hver især deres *specielle* og *almindelige* Formaal paa Industriens Omraade.

Da »Dansk Industri- og Haandværker-Societet« den 9. November 1888 stiftedes med det »specielle« Formaal at søge Næringsloven revideret og ændret i Retning af Fagdygtighedens Beskyttelse og med det »almindelige« Formaal at søge kraftigt at udvikle Fagdannelsen, tænkte man den Gang endnu ikke paa et saa godt og praktisk Hjælpemiddel som aarlige Udstillinger. Paa det konstituerende Møde kom man til det Resultat, at det vilde være heldigt at stifte en særlig Forening, der med Kraft skulde arbejde for Løsningen af det ene Spørgsmaal, Næringslovens Revision. Den ny Forening skulde yde de ældre, bestaaende Foreninger Støtte og Bistand. Det lykkedes at skaffe den ny Forening, Societetet, Tilslutning og at tilføre Bevægelsen frisk Blod og forøget Næring. Det kan her udtales som ønskeligt, at endog ret mange Foreninger vil medvirke til en heldig Løsning af en saa stor og vanskelig Opgave som en Revision af Næringsloven af 29. December 1857. Vi have, som i de nævnte Talstørrelser antydet, i Sandhed et stort Materiale at arbejde med. De bestaaende Foreninger spænde jo kun over en lille Brøkdel af det store Antal Individider. En hvilken som helst Forenings Livsbetingelse, dens

Ret til Livet, ligger alene i den Dygtighed, hvormed den arbejder til Gavn for det fælles, store Hele, Fædrelandet.

Sluttelig tillader jeg mig at udtale en varm Tak til Deres Excellence, Gehejmekonferentsraad, Baron *Bille-Brahe* for den Ære, Excellencen har vist Societetet ved at modtage Valg til Præsident for Udstillingen, en Tak til Autoriteter og Myndigheder for Støtte og Medvirkning, en Tak til Pressen, til Udstillerne og Alle, som ved Velvillie, ved Bidrag og god Assistance har bidraget til det Resultat, vi idag er naaet til.

Toldbeskyttelse og Toldreform.

Af

Y. FALBE-JANSEN. *)

Iste Artikel.

Indtil for ikke lang Tid siden var det Kompensationsspørgsmaalet, der dannede Hovedvanskeligheden for en Toldreform, men efter de finansielle Love, der blev vedtagne i sidste Rigsdagssamling, tør det antages, at denne Hindring er fjærnet. Den Hindring, der nu stiller sig i Vejen for en Overenskomst om en Toldreform, er Uenigheden om Toldbeskyttelsens Berettigelse. Om dette Spørgsmaal er Meningerne i høj Grad afvigende; der kæmpes ivrigt og dygtigt fra begge Sider, og Følgen deraf er ganske naturligt, at man fra hver sin Side fremstiller Sagen noget ensidigt.

En Hovedgrund til, at Diskussionen om Toldbeskyttelse kontra Frihandel ofte ser saa underlig haabløs ud, at der synes saa fuldstændigt at mangle Overensstemmelse mellem de forskellige Udtalelser for og imod Sagen, er den, at man disputerer om Spørgsmaalet ud fra forskellige Standpunkter. Man kan debattere Toldspørgsmaalet fra et almenmenneskeligt Standpunkt, altsaa set fra et kosmopolitisk Standpunkt. Fra dette Standpunkt betragtes og bedømmes Sagen ofte af theoretiske Nationaløkonomer, af abstrakt anlagte Menneskevenner.

Spørgsmaalet kan dernæst ses fra det enkelte Lands Standpunkt, og her kan man da atter undersøge, hvad der under sædvanlige og normale Forhold er tjenligt for dette Land, og hvad der under

---

*) Med Forfatterens Tilladelse trykt efter „Morgenbladet“

de nuværende særlige Forhold er tjenligt for Landet. Det er fra dette sidste Standpunkt, at den praktiske Politiker maa overveje og afgjøre Sagen.

Endelig er der endnu et Standpunkt, som ofte indtages; det er den enkelte Fabrikants, det enkelte Erhvervs Standpunkt. Dette kan være forklarligt og til en hvis Grad berettiget for den enkelte Privatmand, men for Politikeren eller for Nationaløkonomen er dette Standpunkt selvfølgelig uberettiget.

Det forekommer mig nu, at i Debatten om Toldspørgsmaalet har Beskyttelsesmændene ofte for meget stillet sig paa det enkelte Erhvervs Standpunkt, men det forekommer mig ogsaa, at »Morgenbladet«, som jeg ellers sympathiserer med, og ligeledes »Toldreformforeningen«, har stillet sig for meget paa et abstrakt kosmopolitisk Standpunkt.

Fra et *kosmopolitisk, fra et abstrakt nationaløkonomisk Standpunkt* er Frihandel utvivlsomt den bedste Ordning af Omsætningen, det er den, der bringer Menneskeheden som Helhed de største Fordele. Under Frihandelen kan Produktionen ordne sig frit og naturligt, enhver Produktionsgren udvikler sig paa det Sted, hvor den har de bedste Betingelser, og naar saaledes enhver Produktion kommer paa den rette Plads, bliver det samlede Udbytte ogsaa størst. Tillige har Frihandelen ogsaa den Fordel, at den fri Konkurrence mellem de enkelte Virksomheder tvinger disse til at anstrænge sig til det yderste for at holde sig oppe og komme først i det indbyrdes Kapløb; alle Forbedringer indføres snarest muligt, der arbejdes med størst mulig Iver og spares mest muligt paa alle Udgifter. Resultatet bliver hurtig Fremgang i Virksomhed og Velstand. Det er denne hele Tankegang, som »Toldreformforeningen« og »Morgenbladet« saa ofte og med saa megen Styrke og Veltalenhed har udviklet, og *fra et kosmopolitisk Standpunkt set har de utvivlsomt Ret.*

Fra den enkelte Nations Standpunkt stiller Sagen sig noget mer tvivlsomt. Thi selv om Frihandelen bringer den største Produktion og den største Velstand for Verden i Almindelighed, er det ikke sikkert, at den ogsaa medfører dette Resultat for alle de enkelte Laude. Frihandelen har nemlig den Virkning, at under dens Herredømme søger Produktionen hen til de Egne og Pladser,

hvor de gunstigste Betingelser for dens Trivsel findes, og søger bort fra de Egne, hvor Betingelserne er mindre gunstige. For Verden som Helhed er dette et Gode, for de gunstigt stillede Egne, som Produktionen søger hen til, er det et endnu større Gode, *men for de ugunstigt stillede Egne, som Produktionen søger bort fra, er det et Onde.* De Lande, der, som England t. Ex., har rige naturlige Betingelser, og som en Gang har faaet et Forspring, for dem er Frihandel utvivlsomt et stort Gode, thi ikke alene faar de Frihandelens sædvanlige Fordele, men de faar tillige de Fordele, at Produktionen søger hen til dem fra andre Lande.

De mindre gunstigt stillede Lande, Danmark t. Ex., de faar vel Frihandelens almindelige Fordele, men de udsættes ogsaa for en Fare ved Frihandelen, nemlig for den, at adskillige Grene af Landets Produktion skal gaa bort, fordi de faar bedre Betingelser at arbejde under andetsteds; dette vil da ske i den Form, at danske Kapitaler søger Anvendelse i Udlandet, og at danske Borgere vandrer ud, fordi de i Udlandet finder bedre Arbejdsbetingelser. Fra et almindeligt humant Standpunkt er dette ikke uheldigt, men fra et særlig dansk Standpunkt, som ønsker at samle den størst mulige Virksomhed og Velstand paa denne lille Plet Jord, som vi kalder Danmark, kan det være uheldigt. *Ved Hjælp af Beskyttelsen kan man nu netop binde den tilstedeværende Produktion til denne Plet Jord, formindske Udvandringen af Mennesker og Penge.* Dette er det gode ved Beskyttelsen; paa den anden Side er der, foruden andre mindre væsenlige Ulemper ved Beskyttelsen, den Hovedulempe, at det Baand, der knytter den indenlandske Produktion til det indenlandske Marked, er en kunstig Fordyrelse, som gaar ud over Landets egne Indvaanere. Landet maa selv betale det Gode, at Produktionen bindes fast til det. Derfor er jeg for mit Vedkommende af den Mening, at Frihandelen, *under ordinære og normale Forhold*, er det bedste og fordelagtigste for en Nation, og at den særlig er det for Danmark. *Men dette er ikke den almindelige Mening.* I Udlandet er man næsten overalt af den Mening, at Beskyttelsen er det fordelagtigste for en Nation, og i de sidste 20 Aar har Beskyttelsen vundet bestandig flere og flere Tilhængere. Det er nu, saa at sige i alle Lande udenfor England, Beskyttelsesmændene, der er de stærkeste, og selv blandt Englands

egne Kolonier er der adskillige, der er beskyttende. Paa Evropas Fastland og i de oversøiske Lande er Beskyttelsessystemet næsten overalt det herskende System, og det er ikke blot Regeringerne, der støtter dette, det er Parlaterne, Folkets Flertal, der gennemgaaende holder paa Beskyttelsen, og selv blandt Theoretikerne blandt Nationaløkonomerne, vinder Beskyttelsen Terræn. Hidtil er Bevægelsen i en Række af Aar gaaet i Retning af at forlange mere og mere Beskyttelse. Der har nu og da været enkelte Tegn oppe paa et Omslag i Frihandels-Retning, men det har endnu ikke givet sig noget praktisk Udslag i en Reform, tværtimod, endnu stadig bliver Beskyttelsen stærkere og stærkere. Og Grunden dertil er den, at man gjensidig frygter for hinanden, for at det ene Land ved Hjælp af at skabe gunstigere Betingelser for Produktionen skal ødelægge de andre Landes Landbrug og Industri.

Tyskland frygter for, at Frankrig ved sine Toldsatser og Præmier skal ødelægge den tyske Industri, det tyske Landbrug; Frankrig frygter for, at Tyskland skal ødelægge dets Landbrug og Industri, derfor bruger de begge skarpere og skarpere Forholdsregler. Paa samme Maade staar Frankrig mod Italien og Tyskland mod Rusland osv., og hele Evropa staar imod Amerika og omvendt Amerika mod Evropa. Og man nøjes ikke med den passive Toldbeskyttelse, man gaar angrebsvis frem mod hinanden. Angrebsmidlet er Exportpræmier. Ved Hjælp deraf søger man gjensidig at ødelægge hinandens Produktion, og man anvender Hundreder af Millioner Kroner om Aaret i dette Øjemed; *det er en ligefrem Toldkrig*. Den eneste Nation, som staar udenfor, er England. Støttet paa den vældige Overmagt, det fra tidligere Tid af har vundet, paa sin uhyre Kapitalrigdom, sine glimrende naturlige Betingelser, sine Ingeniørers og Arbejderes Dygtighed og sine udstrakte Kolonier opretholder England stadig Frihandelen; det staar saa højt over de andre Nationer, at det maa komme forrest i det fri internationale Kapløb, det behøver ikke Beskyttelse, da det alligevel paa de fleste Omraader er stærkere end de andre. Men alle de andre Nationer frygter England og beskytter sig mod dets Overmagt ved Toldskranker.

Vi befinder os altsaa i en Toldkrigs-Periode, i en Periode, hvori de fleste Nationer bekrieger hinanden og søger ved Told-

foranstaltninger, baade aktive og passive, at ødelægge hinanden. Spørgsmaalet er nu: hvorledes skal Danmark stille sig i en saadan Situation?

Under normale Forhold, hvis Stillingen var saaledes, som den var for ca. 20 Aar siden, burde vor Toldpolitik være den, at vi, om end jævnt og forsigtigt, gik frem i Retning af Frihandel, saaledes som vi gjorde ved vor Toldlov af 4de Juli 1863. Men hvorledes skal vi stille os under den nuværende vanskelige Situation?

Der er maaske dem, der vil sige: »Frihandel er under alle Omstændigheder det bedste, særlig for et agerbrugende Land som Danmark. Lad os ikke tage Hensyn til de andre Staters forkerte Handelspolitik, men lad os svare paa deres reaktionære Toldpolitik ved at gaa rask frem i Retning af Frihandel, og lad os helt op-hæve eller dog betydeligt nedsætte Toldbeskyttelsen paa Fabriks-industrien. Selv om denne saa ikke kan klare sig, er der ingen Ulykke deri. Nye Industrier, der passer for Landet, vil komme op, og Frihandelen vil i alt Fald bringe vort Hovederhverv, Landbruget, en Fordel.« — Jeg tror dog, at dette bliver en Skuffelse; jeg tror, at en saadan Politik under de nuværende Forhold vilde føre til Ruin for vore Byer, særlig for Kjøbenhavn, og at det vilde bringe Landbruget mere Skade end Fordel.

For Byerne vilde det blive til Ruin; thi hvis vi under de nuværende Forhold aabnede vore Toldgrænser for Udlandets fri Konkurrence, vilde det meste af vor nuværende beskyttede Industri gaa til Grunde. Den kan ikke konkurrere med den udenlandske Industri, der arbejder billigere, fordi den har et stort indenlandsk Marked bag sig, saa at den kan dele Arbejdet i højere Grad end vi, kaste sig over enkelte Brancher og udvikle sig deri til det højeste, Tiden kjender. Allerede med vor nuværende Beskyttelse har vor beskyttede Industri vanskeligt ved at klare sig overfor Udlandets Konkurrence, og naar saa Beskyttelsen hæves og vor lille Industri skal konkurrere paa lige Fod med Udlandets Storindustri, med den Overproduktion, som denne kaster ud over Nabolandene for at realisere den til enhver Pris, og naar den i flere Tilfælde endog skal konkurrere med Industrier, der faar Exportpræmier, saa maa nødvendigvis vor hjemlige, paa Be-

skyttelse beregnede Industri hurtigt og fuldstændigt bukke under. Saa mener Frihandelsmændene, at der i Stedet for denne ødelagte Industri, vil komme en ny frem; enkelte Industrier, der særlig egner sig for vort Land, vil arbejde sig frem under de nye Frihandelsforhold, og til Gjengjæld for de nuværende mange smaa Industrier, der arbejder for det beskyttede indenlandske Marked, vil vi faa nogle enkelte store, der arbejder for Export. Vi vil derved indvinde paa det udenlandske Marked, hvad vi taber paa det indenlandske Marked. Ja, hvis Forholdene var normale, var der Udsigt til noget saadant, men ikke under de nuværende Forhold; thi Udlandet holder næsten overalt sine Døre fast tillukkede og søger at forhindre Import fra andre Lande, især af industrielle Artikler, og saasnart en Import begynder at genere den hjemlige Industri, søger de at ødelægge den ved forhøjet Told. Der er ganske vist tilbage nogle faa aabne Markeder, men de er i den Grad overfyldte fra de omliggende beskyttede Lande, der kaster deres Overproduktion derind, at det for os vilde være saa godt som umuligt at komme frem dèr; selv England med sin overordenlige Magt har jo ondt ved at klare sig overfor de beskyttede Landes Konkurrence. Jeg tror derfor, at al Tanke om, at vi ved at indføre Frihandel kunde vente at faa udviklet ny Exportindustri af nogen Betydning, maa opgives. Vi vilde ved under de nuværende Forhold at indføre Frihandel blot opnaa at ødelægge den beskyttede Industri, vi har, og ikke faa nogen ny i Stedet, simpelthen af den Grund, at Frihandelspolitik nu kun vilde bestaa i, at vi lukkede vor Dør op for Udlandet, medens Udlandet holdt sine Døre lukkede for os. Der var kun én Betingelse, under hvilken en Frihandelspolitik kunde være berettiget, det var, naar den blev en Gjensidighedspolitik, bygget paa Handelstraktater, saaledes at vi nedsatte Tolden paa Udlandets Varer, mod at Udlandet forpligtede sig til at nedsætte Tolden paa saadanne danske Varer, af hvilke vi kunde haabe at udvikle en ny Exportindustri. Det højeste, som Frihandelsmændene i Udlandet, i Frankrig, i Tyskland, i Italien og Østerrig osv. tænker paa at opnaa for nærværende Tid, er da ogsaa kun en saadan Traktat- og Gjensidighedspolitik, hvorved det ene Land forpligter sig til at nedsætte sin Toldbeskyttelse, mod at det andet Land til Gjengjæld foretager andre

Nedsættelser. Men en saadan Frihandelspolitik som den, der jævnligen forfægtes herhjemme, at vi uden videre skulde stryge vor Toldbeskyttelse og aabne vort Marked frit for Udlandet uden at faa nogen Erstatning derfor fra Udlandets Side, den vil man i Udlandets Parlater (undt. Englands) kun finde yderst faa For- kæmpere for, selv blandt de derværende Frihandelsmænd, og den vilde ogsaa kun føre til, at den beskyttede indenlandske Industri blev ødelagt, uden at man fik noget i Stedet.

Men vilde det være noget synderligt Tab for vort Land, om de beskyttede Industrier blev ødelagt? Ja, jeg tror, at det vilde blive en ligefrem Ulykke for Landet, thi Tabet vilde ikke blot blive det direkte Tab, ved at de mange tusende Arbejdere blev afskedigede, uden Udsigt til at faa anden lønnende Beskæftigelse herhjemme, og at mange Millioner Kroners Værdi blev tilintetgjort, men det vilde tillige medføre højst uheldige indirekte Virkninger for de andre Samfundsklasser. Thi naar en saa stor Del af Samfundets Produktion som den, de beskyttede Industrier udgjør, blev ødelagt, saa vilde Tabet udbrede sig til vide Kredse. Lad os f. Ex. se paa Kjøbenhavn. Det er en meget stor Del af Virksomheden og Velstanden i Kjøbenhavn, der er bygget paa de beskyttede Industrier, og det kan siges, at Byens Fremgang i Folkemængde i de senere Aartier for største Delen skyldes netop disse Industriegrenes Udvikling. Naar nu disse Industrier ødelægges, maa ikke alene Fremgangen standse, men der vil rimeligvis endog komme Tilbagegang i Folkemængden. Dette vil fremkalde Standsning i alle Forretningsegrene, f. Ex. saa godt som al privat Byggevirksomhed vil standse, og det vil yderligere bringe Tab og Tilbagegang. Det vil gaa som ved Murerstrejken i Kjøbenhavn forleden Aar, kun i langt større Grad, og ikke blot for en kort Tid, men vedvarende. Tabet vil brede sig fra Klasse til Klasse og bringe Standsning i Afsætning og Virksomhed. Selv Handelsstanden, der jo ellers skulde være den, der havde mest Fordel af Frihandelen, vil faa mere Tab end Fordel, thi hvad nytter det, at Indførslen fra Udlandet er bleven fri, naar den indenlandske Kjøbeevne er bleven formindsket. Det er den gamle Historie om Solidariteten mellem de forskellige Samfundsklasser: naar man ødelægger et enkelt Led i Samfundslegemet, saa lider det hele Samfund derved.

Man kan beklage, at vi i sin Tid har faaet Toldbeskyttelse, thi den har medført adskillige uheldige Følger, den har bl. a. bidraget til den uheldige Sammenhoben af Arbejdere i Kjøbenhavn. Men nu har vi Beskyttelsen, og vil vi bort fra den, bør det ske baade paa et passende Tidspunkt og paa en saa langsom og forsigtig Maade, at det nye udvikler sig samtidig med, at det gamle gaar bort. Og Betingelserne herfor er ikke til Stede i Nutiden.

Men nu Landbruget. Det er dog Hovedsagen her i Landet. Vilde Landbruget ikke vinde ved en radikal og snarlig Gjennemførelse af Frihandelspolitiken? Min Mening er, at en saadan Frihandelspolitik snarest vilde være et Tab for Landbruget. Ganske vist er vort nuværende Toldvæsen til Skade for Landbruget, men største Delen af denne Skade kan fjærnes, selv om man beholder Toldbeskyttelsen. De Tab, som selve Toldbeskyttelsen maa tilføre Landbruget, kan, naar Forholdene reguleres paa en fornuftig Maade, indskrænkes til en forholdsvis Ubetydelighed. Det har ikke stort at betyde for vor Bondestand, om en Del Industrigjenstande, hvoraf Bønderne dog ikke bruger ret meget, bliver noget fordyrede. Den vigtigste Art af Gjenstande, som Toldbeskyttelsen nu fordyrer for Landmændene, er Landbrugsmaskiner, men paa dette og lignende Punkter bør Beskyttelsen ophæves eller nedsættes, og naar saadanne Nedsættelser finder Sted, saa vil den Byrde, Beskyttelsen lader blive tilbage for Landmændene, kun blive ringe. Landmandens Forbrug af Klæder, Luxusgjenstande, mindre Isenkramvarer, Porcelæn og Fajance m. m. er ikke stort, og den Fordyrelse af disse Gjenstande, som Beskyttelsen medfører, er desuden sædvanligvis adskilligt mindre end Beskyttelsens Toldsatser. Paa den anden Side medfører Beskyttelsen ret anseelige Fordele for Landmanden, der vel tør regnes fuldelig at opveje de Tab, som den forvolder. Disse Fordele er, at Beskyttelsen gjør det indenlandske Marked større og mere velhavende.

Naar man ophævet Toldbeskyttelsen, vil man ødelægge Byerne, en stor Del af Befolkningen vil blive arbejdsløs. Udvandringen vil tiltage efter en hidtil ukjendt Maalestok, og de Kapitaler, der nu finder Anvendelse i Industrien, vil for en Del blive anbragte i Udlandet, den hele industrielle Virksomhed i Landet vil formindskes, og som Følge deraf vil ogsaa Forbrugsevnen blive mindre. Dette

vil nødvendigvis gaa ud over Landmændene, thi det indenlandske Marked er af langt større Betydning for vort Landbrug end det udenlandske. Og der er adskillige af Landbrugets Produkter, der, i alt Fald i ringere Kvaliteter, slet ikke egner sig til Export, og som derfor naturlig er henviste til det indenlandske Marked. En Formindskelse af det indenlandske Markeds Kjøbeevne vil derfor formindske Landmændenes Indtægter ret betydeligt, og det er ikke usandsynligt, at det Tab, som derved vilde forvoldes Landmændene ved Frihandelen, vilde blive større end det Tab, som nu forvoldes dem ved Beskyttelsen. Af denne Grund tror jeg, at under de nuværende Forhold i Evropa vilde en Gjennemførelse af Frihandelspolitikken herhjemme snarere være til Skade end til Fordel for vort Landbrug. Og jeg er ikke ene om denne Anskuelse, jeg skal minde om, at det Udvalg, som det *kgl. Landhusholdningsselskab* nedsatte for et Par Aar siden for at tage Toldspørgsmaalet under Overvejelse, *kom til det samme Resultat*. Dette Udvalg udtalte, at det ikke blot for Industriens og Haandværkets Skyld, men *ogsaa for Landbrugets egen Skyld ikke gik an radikalt at bryde med Beskyttelsen*, og Hovedgrunden dertil var, at man *derved vilde svække det indenlandske Marked, der altid er og vil være det vigtigste for Landbruget*. Man skulde ikke ophæve Beskyttelsen, men moderere og regulere den.

Jeg tror altsaa, at Ophævelse eller større Nedsættelse af Toldbeskyttelsen under de nuværende Forhold i Evropa, hvor de fleste Nationer fører Toldkrig mod hinanden, vilde føre til Ruin for Kjøbenhavn og Kjøbstæderne, og at den vilde foraarsage Landmændene mere Skade end Fordel.

2den Artikel.

I ovenstaaende Linier har jeg søgt at paavise, at omend Frihandel under normale Forhold er det bedste ogsaa for et Land som Danmark, saa er dette ikke Tilfældet under abnorme Forhold som dem, der nu er til Stede næsten overalt i den civiliserede Verden. *Det er Toldkrigens Tid, i hvilken den ene Nation søger at ødelægge de andre Nationers Produktion ved Hjælp af Toldforanstaltninger, »Exportforeninger» o. l.* Hvis vi under saadanne Omstændigheder vilde ophæve eller i væsenlig Grad formindske

vor Toldbeskyttelse vilde det meste af vor beskyttede Industri blive tilintetgjort, uden at vi til Gjengjæld vilde vinde Chancer for at kunne udvikle andre Virksomheder saa meget kraftigere. Følgen deraf vilde blive et overordenlig stort Næringstab for vore Byer, og dette Næringstab vilde udbrede sig til de ikke beskyttede Industrier, navnlig ogsaa til Bygningshaandværkerne, til Detailhandelen og til Grundejerne. For Byerne, særlig for Kjøbenhavn, vilde Indførelsen af Frihandel under de nuværende Forhold blive til ligefrem Ruin. For Landboerne vilde det medføre adskillige Fordele, men ogsaa Tab, idet det indenlandske Markeds Kjøbeevne vilde blive formindsket.

Af disse Grunde bør den nuværende Toldbeskyttelse i sine Hovedtræk foreløbig opretholdes, indtil Situationen i Evropa forandres saaledes, at man uden Fare for den indenlandske Produktion kan gaa videre i Retning af Frihandel. Dette udelukker imidlertid ingenlunde en Toldreform; en saadan kan gennemføres alligevel og paa en saadan Maade, at det bliver til Held for Landet.

For det første kan man gennemføre hele den Del af Toldreformen, som ikke vedrører Beskyttelsen. Finanssatserne kan omlægges saaledes, at Byrden bliver ligeligere og retfærdigere fordelt, de finansielle Toldsatsers Antal kan formindskes, og den hele Toldoprævning kan ordnes saaledes, at den generer Omsætningen mindre, og endelig kan saadanne Forunderligheder ved Toldtarifen, som den, at Tolden ansættes i Skilling og Rigsdaler i Stedet for i Ører og Kroner, blive fjærned.

Men dernæst er der heller intet til Hinder for at regulere selve Beskyttelsessatserne og paa forskjællige Punkter nedsætte disse. En Reform, som alle er enige om, og som ogsaa er af største Betydning, er saaledes Ophævelsen af Tolden paa Raa- og Hjelpestoffer; men naar disse Toldsatser ophæves, bør ogsaa Toldbeskyttelsen nedsættes i tilsvarende Forhold. Herved vil der for Forbrugerne ske en Lettelse i Beskyttelsen, der ikke formindsker denne for Producenterne.

Foruden den Omregulering af Beskyttelsen, som følger af Raa- og Hjelpestofs-Toldens Ophævelse, bør der ogsaa paa enkelte Punkter foretages en virkelig Nedsættelse af Beskyttelsen. Der er nemlig enkelte Industrier, der faar en højere Beskyttelse, end de

behøver for at opretholdes overfor Udlandets Konkurrence, og da Beskyttelsen er et Onde, om end et nødvendig Onde, bør den ikke være højere end netop fornødent for Øjemedet, I saadanne Tilfælde bør derfor Beskyttelsen nedsættes noget. Jeg tror saaledes, at der paa flere Toldsatser indenfor Textilindustriens Omraade kan finde nogen Nedsættelse Sted. Det bør være Gjenstand for specielle Undersøgelser af hvert enkelt Tilfælde, hvor en saadan Nedsættelse bør finde Sted, og hvor stor den bør være. Selvfølgelig bør man gaa frem med stor Forsigtighed.

Et andet Tilfælde, hvor der bør ske Nedsættelse, er det, hvor den Byrde, som Beskyttelsen medfører, rammer særlig vigtige Forbrugsinteresser. Dette gjælder navnlig om Produktionen af Landbrugsmaskiner. Det er af saa overordenlig Vigtighed, at Landbruget faar de bedste og billigste Maskiner, at Hensynet til Fabrikanternes Interesser maa vige herfor. Beskyttelsen for Langbrugsmaskiner bør derfor helt ophæves eller betydelig nedsættes, og dette kan godt ske, uden at man nedsætter Tolden paa andre Maskiner. Af lignende Grunde bør ogsaa Tolden paa Skibsfart-Fornødenheder nedsættes og til Dels ophæves. Der er endelig ogsaa enkelte Industrier, der er saa ubetydelige og har saa liden Mulighed for videre Udvikling, at Samfundet ingen Interesse har i at opretholde dem; atter her kan der finde Nedsættelse Sted.

Samles alt dette, vil det vise sig, at det ikke er paa saa faa Punkter, at Beskyttelsen kan nedsættes, men der rejser sig nu det Spørgsmaal, *om der ikke paa andre Punkter bør indføres ny eller forhøjet Beskyttelse.* Jeg tror, at saadanne Tilfælde gives. Det vigtigste Tilfælde er ved Landbruget. Jeg tænker ikke paa Told af Korn, af Kreaturer, Smør eller andre af Landbrugets Hovedprodukter, og det allerede af den Grund, at saadanne Toldsatser vil forvolde Landbruget mere Skade en Gavn; men der er andre Punkter, hvor en Toldbeskyttelse kunde gavne Landbruget, og jeg skal i saa Henseende erindre om, at det Toldudvalg, som det kgl. Landhusholdningsselskab i sin Tid nedsatte, anbefalede Beskyttelses-told paa forskjellige Artikler. Landbruget maa bære en Del af den Beskyttelse, som Bynæringen faar, og det forekommer mig, at man derfor ikke ret vel kan afslaa Landbruget den Beskyttelse paa

nogle mindre væsentlige Produkter, som det mener vil være til Gavn for det.

Ogsaa udenfor Landbruget er der Omraader, hvor der kunde være god Grund til at foreøge Beskyttelsen; det gjælder navnlig om de Industrier, som Udlandet søger at fremme ved Hjælp af Exportpræmier. Det bedste Exempel herpaa er Roesukkerproduktionen. Tyskland, Frankrig og flere andre Lande tillægger Røeproduktionen en saa stor Betydning for deres nationale Velstand, at de ikke alene beskytter deres Sukkerindustri paa det indenlandske Marked, men ogsaa giver den en betydelig Exportpræmie og i dette Øjemed anvender kolossale Pengesummer. Følgen deraf er, at Sukkerproduktionen umulig kan trives i de Lande, som ikke yder den Beskyttelse. Selv England kan ikke staa imod paa dette Omraade, og der findes heller ingen Roesukkerfabriker i dette Land.

Vil vi her i Danmark beholde den Sukkerfabrikation, vi har, og gjøre det muligt for den at udvikle sig videre, bør vi yde den en Beskyttelse, der svarer til den Exportpræmie, som gives Udlandets Fabrikanter. En saadan Beskyttelse er ingen Begunstigelse, det er kun en Ligestillelse. Under de nuværende Toldforhold er mange fremmede, særlig franske, Sukkerfabrikanter gunstigere stillede med Hensyn til Salg af Sukker i Danmark, end de danske Sukkerfabrikanter er. Og det er dog en lidt underlig Situation, at medens vi beskytter andre Industrier med store Begunstigelser paa det indenlandske Marked, saa er den Industri, som maaske er den vigtigste af alle, og som har særlig Betydning for vort Hovederhverv, Landbruget, ikke alene ikke begunstiget, men ikke engang ligestillet med mange fremmede Fabrikanter. Det naturlige forekommer mig at være, at man yder den indenlandske Sukkerindustri en Toldbeskyttelse, der svarer til den Exportpræmie, som fremmede Fabrikanter faar, først da kan den indenlandske Industri siges at være ligestillet med den fremmede paa vort eget Marked. Vilde man sikre sig, at denne Ligestillethed vedblev og ikke gik over til en positiv Begunstigelse for den indenlandske Sukkerindustri, naar Udlandet en Gang nedsatte sine Exportpræmier, saa kunde man t. Ex. bestemme, at Beskyttelsen nedsattes i samme Forhold, som Udlandets Exportpræmier nedsattes.

Foruden Sukkerindustrien er der ogsaa adskillige andre Industrier, der paa vort eget Marked er stillede mindre gunstigt end deres udenlandske Konkurrenter. Grunden dertil er undertiden udenlandske Exportpræmier, men undertiden maa Grunden søges i Fejl ved vor egen Toldlov. Saadanne Fejl bør selvfølgelig saa vidt mulig fjærnes.

Foruden at Toldbeskyttelsen saaledes bør omreguleres, ned-sættes paa nogle Punkter og forhojes paa andre, bør der vistnok ogsaa foretages en Række Ændringer i den *Maade*, hvorpaa Beskyttelsen gives. Nu er Beskyttelsen gjennemgaaende højest for de simple og billige Varer, lavest for de fine og gode Varer; derved bliver Toldbeskyttelsen en Opfordring for en Industri til at producere simple Varer, medens den tværtimod burde være en Opfordring til at producere de bedste og i teknisk Henseende mest fuldkomne Varer. Denne Ulæmpe ved Beskyttelsen kan ganske vist ikke helt fjærnes, men for en Del lader det sig dog gjøre; Midlet er, at dele de beskyttede Toldsatser i flere mindre og paa enkelte Punkter at indføre Værditold. I det hele burde vistnok Værditold anvendes i noget større Udstrækning, end det nu sker. Vort Toldvæsen, og adskillige af vore store Handlende, har en underlig Frygt for Værditold; i Udlandet anvender man Værditold med Held, og selv saa fremskredne Lande som Frankrig og de Forenede Stater i Nordamerika anvender den i stor Udstrækning. Det var dog maaske Forsøg værd at anvende den herhjemme som Beskyttelsestold paa enkelte Omraader, navnlig saadanne, hvor Indførslen kun er ubetydelig.

Foruden de i det foregaaende nævnte Hensyn er der endnu et, som bør iagttages ved en fremtidig Toldreform, det er Hensynet til Traktater med fremmede Lande. *Vor Toldtarif bør indrettes saaledes, at vi ved fremtidige Forhandlinger om Handelstraktater har noget at byde til Gjengjæld for de Indrømmelser, vi ønsker. Vi bør bære os ad, som andre Stater gjør, det vil sige, vi bør sætte de Toldsatser, der kan bruges som Forhandlingsgjenstand, meget højt op, saaledes at der er noget at slaa af paa.* Man vil maaske kalde en saadan Toldpolitik for en »Studeprangerpolitik« eller lignende, men det er den Politik, som nu til Dags følges af næsten alle Stater, og vil vi med ind i den evropæiske Handels-

traktatpolitik og nyde Gavn af de Goder, denne kan medføre for os, saa nødes vi til at benytte de samme Midler, som de andre Stater bruger. Der er i det hele faa Ting, der er saa skadelige for Toldpolitiken i vor Tid som Principrytteri og Doktrinarisme; man bør gaa til Sagen med det Forsæt uden forudfattede Meninger at undersøge hvert enkelt Tilfælde og undersøge, hvad der bringer Samfundet mest Fordel, enten at lade den blive uforandret, eller at sætte den op eller ned.

Gilder og Lav.

Af

JUL. SCHOVELIN.

Om Haandværkerne nuomstunder klage, er det ikke til at undre sig over. Vor Tid er dem ikke god. Det var Middelalderen, som var Haandværkernes Guldalder, deres klassiske Tid.

Meget var den Gang anderledes; i det Hele hverken værre eller bedre, men anderledes. For Haandværkerne dog virkelig bedre.

Dette var nemlig det Betegnende for hele Perioden, at Organisationen af den økonomiske Produktion var indrettet med deres Tarv for Øje. Naive Folk tro nutildags, at Alt er saa saare naturligt, og at anden Maade at ordne det paa knapt kan tænkes. Det er derfor altid af Interesse at se, hvorledes det Hele for andre Tider formede sig ganske anderledes, og alligevel gik det, gik endogsaa godt, ikke mindst paa de Omraader, hvor det nu kun gaar altfor skævt.

Man kan sige, at Middelalderen overhovedet havde en Organisation af Arbejdet, i Modsætning til vor Tid, som egenlig ingen har. Men før at forstaa dette i sin Dybde, maa man tillige erindre, at hele Samfundsordningen dengang var en anden. Menneskene vare endnu ikke rystede fra hverandre og imellem hverandre som Kugler i en Pose. De havde deres faste Forbindelser, og netop disse betingede den hele Ordning af Næringsvæsnet.

De hed i denne Sammenhæng Gilder og Lav.

II.

De gamle Gilder vare Samlag mellem ensartet stillede, frie Mænd, som derigennem paa det inderligste og snævreste bleve knyttede til hverandre. Man benævned dem derfor ogsaa Broderskaber, hvilket Navn som det i Virkeligheden mest betegnende ogsaa blev det eneste Fællesmærke, der efterhaanden blev tilbage mellem de forskellige Slags Gilder. Denne Benævnelse forklarer os ogsaa deres inderste Væsen. Nutidens Foreninger er rent frivillige Sammenslutninger om bestemte, enkelte Formaal. Stadig angaar Foreningslivet kun en enkelt bestemt Side af Individualitetens Sfære, ofte er endog Formaalet blot Fællesskab om Tilfredsstillelsen af tilfældige og i sig selv højst ligegyldige Passioner, som f. Eks. at ride paa Bicykle eller spille Billard. Følgen er, at Enhver af os er Medlem af en halv Snes Foreninger, og at vi mange Gange er lige glade, om vi blive meldt ud eller ind. Intet laa imidlertid Middelalderens Bevidsthed fjærnere, og just derfor er det, at Navnet Broderskab er saa betegnende. Forbindelsen mellem Brødre omfatter ikke enkelte, begrænsede, tilfældige Formaal, men det hele Menneskeliv, og er ikke kortvarig og forbigaaende, men strækker sig gennem hele Ens Levetid. Den middelalderlige Korporation lagde Beslag paa hele Mennesket. Dens Vedtægter og Love, dens Sæder og Skikke vare ej alene bestemmende for det enkelte Medlems økonomiske eller sociale eller religiøse Virksomhed, men for hele hans Liv. Hvad særlig Gilderne angaa, saa forfulgte de paa engang religiøse, selskabelige, sædelige, privatretlige og politiske Formaal.

Som religiøst Samfund havde hvert Gilde sin særegne Helgen, sin Skytspatron, hvorefter Gildet fik Navn. Stiftelsen eller Opretholdelsen af velgørende Institutioner, Udøvelsen af Barmhøjertigheds-Gerninger, Almissegivning til de Fattige, Gaver til Kirken var alt en Foreningssag. En af de fornemste Pligter var at sørge for de afdøde Gildebrødres Begravelser og Sjælemesser. Sammenkomsterne bevarede længe Karakteren af kristelige Kærlighedsmaal-tider. Herigennem fik ogsaa den selskabelige Trang sin Tilfredsstillelse, og efterhaanden som Tiden gik, blev disse Festmaaltider endog mere og mere en Hovedsag, indtil de til Slutning i Gildernes Forfaldstid udartede til Svirelag og Fraadserier.

Gildet havde imidlertid ikke blot Betydning i religiøs og selskabelig Henseende. Under alle Livets Tilskikkelser vare Gildebrødrene forpligtede til gensidig Understøttelse. Gildet drog Om-sorg for syge og nødlidende Brødre og var i det hele en Understøttelseskasse i Ordets videste Omfang og Betydning. — I hine retløse Tider maatte det desuden tilkomme Gildet som Helhed at værne om sine enkelte Medlemmers private Rettigheder, om deres Sikkerhed for Person og Ejendom.

Denne sidste Side af Gildernes Væsen er endogsaa den oprindeligste. I den Periode, da Landsbyerne udviklede sig til Stæder, var Sammenslutningen til fælles Værn for Beboernes personlige Frihed og deres Grundejendoms Uantastelighed overfor de omboende Jordrotter en simpel, selvfølgelig Nødvendighed. Efterhaanden som Stæderne vandt i Magt og voksede i Uafhængighed, blev selvfølgelig hint Værn udadtil overflødig, og i Stedet for blev det Første-Borgernes Forrettigheder og privilegerede Stilling, som det for hine patriciske Gilder gjaldt om at opretholde og haandhæve overfor den efterhaanden tilkommende, stadig voksende Bybefolkning, der havde dannet sig saa at sige nedenfor dem.

Ogsaa denne stiftede, naturligt nok, efterhaanden Gilder efter de Stores Mønster, de saakaldte Kømands- og Haandværker-Gilder, hvilke sidste snart udviklede sig til de egentlige **Lav**.

Lavene dannede navnlig fra Begyndelsen af ligesom Gilderne de faste Rammer for deres Medlemmers hele personlige Liv, men tog dog særlig Sigte paa de *økonomiske* Interessers Fremme. Det var alene en simpel Følge af, at de væsentlig begrænsede sig til at indeslutte Udøverne af et enkelt Erhverv. Som de til en Begyndelse Smaa og Fattige maatte det navnlig for de forskellige Haandværkere gælde om først og fremmest at hævde sig et økonomisk sikret Grundlag. Selve Sammenslutningens nærmest liggende Formaal maatte derfor være Erhvervelsen af *Garantier* for deres Nærings uhindrede Udøvelse og først derigennem for deres sociale Selvstændighed overfor Bypatricierne og i det hele deres Medborgere. De maatte derfor tilstræbe en retlig, af Øvrigheden ydet Anerkjendelse af deres Forbindelser, en offentlig anerkendt Retsstilling af deres Lav. De maatte med andre Ord have

lovbeskyttet Magt til selv at regulere deres Nærings Udøvelse, de maatte have Selvraade over deres egne Næringsanliggender.

I Løbet af det 13. Aarhundrede lykkedes dette i Almindelighed Lavene. Fra blot private, ofte skjulte Foreninger blev de anerkendte Samfundsorganer, der udøvede visse offentlige Funktioner efter deres eget Tykke. De fik en vis Straf- og Tvangsret over Medlemmerne og derved økonomisk og social Myndighed.

Den mildeste Form for denne Tvangsret var Lavets Bemyndigelse til at »skue« enhver forfærdiget Vare, førend den kunde sælges. Den fuldendte Form var Lavets *Eneret* paa Udøvelsen af det paagældende Erhverv i Staden, saaledes at Enhver, der vilde drive det paagældende Haandværk, maatte træde ind i Lavet og underkaste sig dets Myndighed.

Heraf fulgte imidlertid paa den anden Side, at Udøvelsen af et Erhverv ikke, som i vore Dage, opfattedes som en Samfundet ligegyldig Privatsag, men derimod som *et offentligt Hverv*.

Det var en simpel Konsekvens heraf, at kun ærlige og dygtige Mænd kunde faa Lov til at drive et Haandværk. Kun uberygtede, hæderlige Folk kunde optages i Lavet, og enhver ærekrænkende Handling blev straffet med Udelukkelse. Bestræbelserne efter at haandhæve Dygtigheden førte i Tidens Løb med Nødvendighed til den lange Lære- og Svendetid og de bundne Prøver. Stedse var den Tanke ledende, at Lavet i sin egen Interesse kun turde optage de bedste og dueligste Elementer.

Videre fulgte heraf, at de Mænd, hvem sligt et Hædershverv blev betroet, maatte være forpligtede til kun at levere Publikum gode og til Priserne svarende Varer.

Lavene var imidlertid ikke alene Foreninger af Næringsdrivende til Varetagelse af Nærings Tarv, men tillige Gilder, det vil altsaa sigé Broderskaber. De maatte derfor sørge for at stille deres Medlemmer, Brødrene, gensidig saa lige som muligt. Ingen maatte forfordes eller vinde paa de Andres Bekostning, og der skulde saa vidt muligt være nok til dem alle. Dette er maaske den største Modsætning, som Lavsvæsenet kan opvise til vore Tidens Forhold. Nutildags ere Haandværkere Konkurrenter, højst »Kollegaer« — og det endda kun ved Fællesspisninger og Strejker. Dengang var det anderledes! Man har træffende sammenlignet

Lavet med et Konsortium, som overtog Leveringen af de paa-gældende Varer, og hvis Styrelse paa det nøjagtigste sørgede for, at enhver Deltager i Konsortiet fik en lige stor Del i det fælles Arbejde og den fælles Gevinst. Og ikke alene paa denne Maade støttede man hinanden gensidig. De gamle, de svage, Enkerne og de faderløse havde i Lavet deres sikre Tilflugtssted. Ja, ikke nok hermed; Lavet var ikke blot et Understøttelses- og Assurance-selskab, men ogsaa en Forskudskasse og en Kreditforening.

III.

Hvad der dog særlig endnu den Dag i Dag kunde vække vor Misundelse, er den storartede Maade, hvorpaa det lykkedes det middelalderlige Samfund at organisere den økonomiske Produktion igennem Lavsvæsenet.

Skal et Samfunds Behov dækkes paa planmæssig Vis, saa maa følgende tre Krav opfyldes. Der maa først og fremmest produceres netop saa meget, som Forbruget fordrer, hverken mer eller mindre. Dette maa dernæst ske med den ringest mulige Anvendelse af Arbejde og Kapital σ : der maa ikke beslaglægges flere Personers Arbejde end nødvendigt, og enhver af de producerende Personer maa altsaa være fuldt beskæftiget. Og endelig maa der anvendes den mindst mulige Anstrængelse og de færrest mulige Produktionsmidler.

Hvad for det første Produktionens fornuftige Begrænsning angaar, da naaedes denne først og fremmest ved den Lavene til-lagte *Eneret*. Netop denne tillod Lavsmestrene at afpasse deres Produktion efter det givne Markeds Behov. Da ingen Konkur-rence af Erhvervsdrivende udenfor Lavet blev tilladt, og de enkelte Lavs erhvervsmæssige Omraade gensidig var skarpt afgrænset, var det enkelte Lavs Medlemmer ikke udsatte for at se deres Beregninger over Forbrugets Størrelse pludselig og uventet krydsede.

Dernæst var der ved en Række Enkelt-Bestemmelser direkte og indirekte draget Grænser for Produktionen, saaledes ved en passende Begrænsning af Mestrenes Antal, ligesom ogsaa igen af Svendenes og Lærlingenes Antal. Ogsaa indvirkede det hyppige Fællesindkøb af Raastoffer i lignende Retning.

Man vil imidlertid let se, at disse samme Bestemmelser ligeledes tilsigtede at skaffe de engang tilstedeværende Mestre tilstrækkelig lønnende Beskæftigelse. Ingen skulde have for meget, ingen heller for lidet at bestille. Hertil bidrog ogsaa det ligefremme Forbud imod at lokke hverandres Svende til sig eller berøve hinanden gensidig de faste Kunder.

For en virkelig økonomisk Produktion drog man Omsorg gennem Bestemmelserne om Fagdygtighedens Fremme, gennem Prøver, Vandreaar, Mesterstykker o. s. v., ligesom ogsaa ofte ved de minutøseste Forskrifter om de Maader, hvorpaa Materialerne skulde bearbejdes.

Ingen vil bedre end den nuværende Haandværker forstaa, hvor værdifuldt et Privilegium Lavets Eneret paa Samfundets Forsyning med industrielle Produkter i Virkeligheden var. Men hvad man samtidig stadig maa holde sig for Øje, er Medaillens Revers. Dengang gjaldt det just: Ingen Rettigheder uden Pligter, og disse Pligter var først og fremmest: at levere Kunderne gode, solide og billige Varer. Fra Øvrighedens Side holdt man med Sejhed fast paa, at hint Lavenes store Privilegium ikke blev dem givet, for at de enkelte Mestre kunde berige sig, men netop for at Samfundet kunde blive forsvarlig betjent og forsynet. Med Strænghed vaagedes der over, at Lavsmesteren ikke svigtede sit ophøjede Samfundskald, og i Lavenes Glansperiode blev det af Lavenes Medlemmer følt som en Æressag at præstere Arbejdet saa solidt og smukt som muligt. Og da Lavene først vare komne ind paa at misbruge deres Privilegium, saa slog ogsaa deres Time.

Nuomstunder staar det kun altfor overvældende tydeligt for Bevidstheden, at Faren for dette Misbrug var Lavssystemets Akilleshæl. Man bliver derfor kun altfor tilbøjelig til at overse Systemets ubestridelige Fortrin: Produktionens planmæssige Regulering. Ingen Kriser, ingen Overproduktion, ingen Arbejdsløshed,

— det var Lavsvæsenets Styrke, dets Triumf. Hvad man end kan indvende mod dette System, *den* Opgave forstod det at løse: at afpasse Produktiøden efter Forbruget, saaledes at enhver Producent fik sin, for hans Livsfordringer passende Andel af Arbejdet og Udbyttet.

For at forstaa, hvorledes dette var muligt, maa man imidlertid ogsaa gøre sig klar over *de ydre Betingelser*, hvorunder Lavene virkede.

Det maa da først erindres, at Middelalderens økonomiske Forhold kun vare smaatskaarne og indskrænkede. Selv i de mest blomstrende Perioder holdt Vareomsætningen sig dog indenfor temmelig snævre Grænser og omfattede kun faa særlig kostbare Artikler. Livet var fattigt og prunkløst, Stæderne smaa, og disse Stæders Haandværkere vare udelukkende henviste til Forsyningen af Byernes tarvelige Behov. Maskinerne vare ikke opfundne, Tekniken højest ufuldkommen, og Lavsvæsenet kunde og skulde saaledes kun være en Organisation af Haandværkere, ovenikøbet af Smaahaandværkere. Derfor kunde man rolig baandlægge den Enkeltes Initiativ og begrænse hans Virksomhed, — den lille Lavmester skulde sikres et anstændigt Udkomme, men maatte til Gengæld finde sig i at blive forhindret fra at svinge sig op til kapitalistisk Driftsherre.

Dette var retfærdigt og formaalstjenligt under de smaa Forhold. Hvor det kom an paa at dække et lille, begrænset Forbrug, vilde Ophobningen af Kapitalmidler paa en enkelt Haand kun have gjort Skade ved at føre til alle øvrige, selvstændige Mestres Ruin og ved betingelsesløst at udlevere Konsumenterne til en saadan Stormands Vilkaarlighed. Det vilde have været at købe den Enkeltes Rigdom med de mange Andres Fordærv. Og just dette vilde Lavsvæsenet forhindre.

Men efterhaanden forandrede Forholdene sig. Efter Opdagelsen af Amerika blev der allerede stillet saa store Krav til den industrielle Produktion, at en større Koncentration af Kapital ligefrem blev nødvendig. Betegnende nok se vi derfor ogsaa, hvorledes i hine Tider Lavskraaernes Bestemmelser i Fag som Vævernes f. Eks. efterhaanden bleve glemte og tilsidesatte. Mestre, som før kun turde holde 2 à 3 Svende, begynde uden videre at antage

et stigende Antal Medhjælpere, og af det tidligere Haandværk vokser efterhaanden frem de saakaldte *Manufakturere*. Lavenes tidligere saa berettigede Stræben efter at forhindre Dannelsen af store Kapitaler blev en Anachronisme, og dette var da den ene Grund, hvorfor Lavsvæsenets Former lidt efter lidt blev tomme og indholdsløse.

Den anden Forudsætning, paa hvilken Lavsvæsenet hvilede, var de middelalderlige Kommunikationsmidlers utilfredsstillende Beskaffenhed. Under Forhold, hvor Samkvem mellem Stæderne var saa kostbar og besværlig, at en regelmæssig Forsyning udefra maatte blive en Umulighed, blev enhver Stad saa at sige et i sig selv afsluttet Produktions- og Afsætnings-Område. Og just derved blev det muligt gennem den lavsmæssige Regulering af Producenternes Antal at afpasse Produktionen efter Forbruget.

Enhver Forholdsregel i denne Retning maatte imidlertid i Tidens Løb, navnlig efter Indførelsen af Jernbaner, blive fuldstændig illusorisk. Men dermed faldt atter en af de væsentligste Grunde for Opretholdelsen af den lavsmæssige Ordning bort.

Dette maa man da vel holde sig for Øje, naar man i vor Tid længes tilbage mod de gamle Lav. Der er sikkert af disses Historie en for Nutiden frugtbar Lære at drage, ja det er vel endog saa, at *Maalet* i Fremtiden vil blive det samme.

Men *Midlerne*, Udførelsesmaaderne maa sikkert blive andre.

Lidt dansk Haandværkerstatistik.

Af

H. Y. LUND.

Slutningen af det 19. Aarhundrede karakteriseres særlig ved Kampen mellem Storindustrien og Haandværket. Kampen er haard og ubarmhjærtig, og den ene af Parterne, Storindustrien, har Loven for sig, Vejen ligger aaben ved Næringsfrihedens Indførelse, Maskinerne, Storkapitalen, alt staar til dens Raadighed, medens Haandværket af flere Grunde kun kan stille en passiv Modstand mod Medbejlernes raske og ødelæggende Angreb.

Kampens endelige Udfald er, med de ulige Vaaben, hvormed der kæmpes, næppe tvivlsomt. Det, der vil være traadt istedet, naar Tidens Fylde er kommen, vil vise sig langt værre end det vi gik fra i **1857**. Selv om der gives Haandværk, som Murenes, der næppe nogensinde kan udføres af Maskiner, eller andre, som Instrumentmagernes, der stiller saa store Fardringer til en tænksom Udførelse, at Menneskeaaanden altid der maa vedblive at være en betydelig Faktor: saa vil i de fleste andre Haandværk enten Maskiner kunne fortrænge den faglig uddannede Haandværker, eller Arbejdets Deling blive saa stærkt gennemført, at Arbejderne bliver mer og mer Specialister, og ingen mere uddannet til hele Faget.

Allerede nu viser dette sig ved flere Fag, f. E. Skotøjsfabrikationen. Dette har hidtil været det Haandværk, der har beskæftiget de fleste Hænder; men den senere Tid har frembragt Maskiner, som til nyt Arbejde gør den faglige Uddannelse næsten

overflødig, og disse Maskiner er oven i Kjøbet ikke saa forfærdelig dyre. Der kræves derfor ikke nogen særdeles stor Kapital til at stille en Skotøjsfabrik paa Benene; 5—6000 Kr. vil være tilstrækkeligt, og en saadan Fabrik gør mange faglig uddannede Arbejdere brødløse. Følgen vil i dette Fag ogsaa desværre vise sig inden faa Aars Forløb, og det vil gaa lige meget ud over Svendene og de Mestre, der kun ejer deres *Hænders* Dygtighed, men ingen Kapital. Saa at sige alt nyt Arbejde vil blive Fabriksarbejde, og Mestrene næsten udelukkende henviste til Reparationsarbejde. Det vil gaa Skomagerne som det er gaaet Bøsemagerne, Rebslaggerne o. fl. Der er nu her i Landet næppe en eneste Bøsemager, som laver nyt Arbejde. Han maa leve — og det endda kummerlig nok — af Reparationer; han kan maaske en yderst sjælden Gang sælge et nyt Gevær, som han da har forskrevet fra en Fabrik, men de fleste, der vil have en ny Bøsse, køber den hos Isenkræmmerne. — Haandvæverne er næsten bukkede under i Kampen med Maskinvæverne, kun enkelte Afdelinger af Faget som Gobelinsvæveriet, det finere Drejlsvæveri og det i den sidste Tid moderne Kunstvæveri har holdt sig, fordi der til disse kræves Tanker, og Maskinen kan yde meget Arbejde, men tænke kan den ikke.

Samme Skjæbe som her er antydet for nogle Fag har allerede tidligere ramt andre og vil i ikke fjærn Fremtid ramme endnu flere. Haandværket er absolut dødsdømt, hvis vi ikke snarest mulig, faar en anden Næringslov at leve under end den, vi for Øjeblikket har. Faren er saa stor, saa overhængende, at for hver Dag, hver Time, der gaar, tabes der noget som vanskelig kan tilbagevindes. — Experimenter og nye Forsøg paa at standse den rivende Strøm taales ikke, hvert Minut er kostbart, og man kan ogsaa være sikker paa, at saadanne uklare Bestræbelser heller ikke hjælper. Man maa absolut øse af Fortiden, bøje sig, — og gaa tilbage og lære af den.

Men skal Mestrene føre Kampen med Haab, maa de ligesom Svendene skaffe sig nøjagtige Oplysninger om, hvorledes deres Stilling i Virkeligheden er. Dertil gives kun et Middel, en paalidelig Haandværkerstatistik. En saadan burde naturligvis Statens statistiske Bureau være i Stand til at yde, men dets Kræfter har

hidtil været saa faa, at det har været fuldstændig ude af Stand til at gjøre dette. I de fleste Fag har Svendene søgt for deres Vedkommende at hjælpe sig selv, og Mestrene maa gjøre ligesaa, thi en Understøttelse hertil fra Statens Side hører desværre vistnok til de fromme Ønsker, der ikke bliver opfyldte. Sagen er imidlertid hverken saa bekostelig eller uoverkommelig, at den ikke lod sig udføre og saa havde man den Tilfredsstillelse, som man altid har af at hjælpe sig selv.

I Øjeblikket foreligger kun meget lidt Materiale til en dansk Haandværkerstatistik. »Kjøbenhavns Vejviser« for Hovedstadens og Frederiksbergs Vedkommende, og »Provinds Vejviseren for vore Kjøbstæders Handelspladser og enkelte større Landsbyers Vedkommende. Ellers intet, bogstavelig intet. Af disse to Bøger, hvis Opgave er en helt anden, kan man ikke forlange stort statistisk Materiale. »Kjøbenhavns Vejviser« er for de større Haandværkeres Vedkommende naturligvis fuldstændig, men de mindre mangler for en stor Del. I »Provindsvejviseren« er enkelte Byer, som Helsingør, aabenbart langt fra omhyggelig behandlede. For de allerfleste Byer er Angivelserne imidlertid saaledes, at der dog virkelig lader sig uddrage adskillige Oplysninger, skønt disse rigtignok er 2—3 Aar gamle. De vil muligvis derfor kunne give en lidt *bedre* Skildring af Forholdene, end disse er i Øjeblikket.

For Kjøbenhavn maatte det straks opgives at skaffe fuldstændige Oplysninger; det samme gælder om Landsbyerne. skønt de der bosatte Haandværkere har stor Betydning med Hensyn til Kjøbstadhaandværkernes Næringstold. Tilbage blev da Provindskjøbstæderne og de 5 Handelspladser. Med Hensyn til disse sidste er der en slem Ulæmpe: der er ikke i nævnte Bog angivet Størrelsen af de skattepligtiges Aarsindtægt, men kun Størrelsen af den i et Aar betalte Skat; de kan derfor ikke i den Henseende sammenstilles med Kjøbstæderne, ja ikke engang med hverandre indbyrdes, fordi det paalignede Skattebeløb kan være saa meget forskelligt efter hvert Steds Tvang; til det samme Skattebeløb i Løgstør og Silkeborg svarer ingenlunde den samme Indtægt.

Efterfølgende Blade skal prøve at vække Haandværkernes Interesse for den Statistik, der angaar dem selv. Tiden til at samle og bearbejde Materialet har imidlertid være saa kort, at Forfatteren

heraf maa bede om Overbærelse for, at han ikke har præsteret noget fyldigere. Imidlertid vil dog noget altid kunnes erfares af de anførte Tal.

Danmark — hertil ikke medregnet Færøerne, Island og Kolonierne — tæller 67 Kjøbstæder og 5 saakaldte »Handelspladser«, der ikke har samme Kommunalordning som Kjøbstæderne. Størrelsen af disse sidste er meget forskjellig, Indbyggerantallet er underkastet en stærk Variation.

Folkemængdens Eorøgelse er et af de faa Midler ved Siden af Byens Skatteevne, som vi har til at bestemme dens Fremgang. Folkemængden vokser som Gjennemsnit i det meste af Evropa med 1 pCt. aarlig. I Danmark foretages hvert tiende Aar en almindelig Folketælling, og en Tilvækst i disse 10 Aar af 10 pCt. betyder altsaa, at Byens Indbyggerantal ikke er bleven forøget ud over den naturlige Tilvækst, at der ingen Tilflytning af nogen Betydning har fundet Sted, og at altsaa Byens Næringsforhold i de 10 Aar ikke er bleven væsentlig forbedrede. En Tilvækst i dette Tidsrum under 10 pCt. vil altsaa tyde paa en Fraflytning og rimeligvis Forværrelse af Næringsforholdene, det samme gælder naturligvis i endnu højere Grad, hvis Folketællingen ikke blot ikke viser en Forøgelse, men endog en Formindskelse i Byens Indbyggerantal fra den foregaaende Tælling. En saadan Formindskelse har i Tiaaret 1880—90 fundet Sted i Byerne Bogen (1½ pCt.), Ebeltoft (1½ pCt.), Kjærteminde (1 pCt.), Nibe (1½ pCt.) og Nykjøbing paa Sjælland (2 pCt.), medens Mariager hverken har haft Tilvækst eller Formindskelse.

Forøgelsen vil ses af omstaaende alfabetisk ordnede Liste over de danske Købstæder og Handelspladser med Angivelse af Indbyggerantallet 1801, 1880 og 1890 tilligemed den procentvise Forøgelse eller Formindskelse i det sidste Tiaar.

Folkemængdens Forøgelse i de danske Kjøbstæder og Handelspladser i dette Aarhundrede.

Byens Navn	Indbyggerantallet			Forøgelse i det sidste Tiaar angivet i pCt.
	1801	1880	1890	
Aakirkeby	455	832	967	16 _{,23}
Aalborg	5,579	14,152	19,505	37 _{,383}
Aarhus	4,102	24,331	33,050	33 _{,10}
Allinge og Sandvig ..	585	1,425	1,835	28 _{,91}
Assens	1,443	3,196	4,027	26 _{,00}
Bogense	760	1,917	1,890	÷ 1 _{,41}
Ebeltoft	598	1,315	1,296	÷ 1 _{,44}
Faaborg	1,061	3,476	3,680	5 _{,387}
Fredericia	3,474	8,275	10,112	22 _{,20}
Frederikshavn	463	2,891	4,700	62 _{,44}
Frederikssund	262	1,506	1,788	18 _{,72}
Frederiksværk	505	879	1,090	27 _{,42}
Grenaa	760	2,423	2,870	18 _{,45}
Hasle	513	1,080	1,271	17 _{,70}
Helsingør	5,282	8,978	10,964	22 _{,12}
Hillerød	1,214	3,059	3,732	22 _{,08}
Hjørring	744	4,308	6,025	39 _{,36}
Hobro	488	2,250	2,481	10 _{,30}
Holbæk	1,332	3,265	3,916	19 _{,94}
Holstebro	853	2,559	3,786	47 _{,96}
Horsens	2,396	12,654	17,290	36 _{,64}
Kalundborg	1,322	3,167	3,498	10 _{,45}
Kjerteminde	1,045	2,488	2,473	÷ 0 _{,60}
Kjøge	1,527	3,122	3,281	1 _{,39}
Kolding	1,672	7,141	9,966	39 _{,56}
Korsør	1,219	3,954	4,682	18 _{,41}
Lemvig	375	1,710	2,413	41 _{,11}
Løgstør	463	1,388	1,540	10 _{,95}
Mariager	414	746	745	÷ 0 _{,13}
Maribo	686	2,403	2,492	3 _{,70}
Marstal	1,449	2,745	3,103	13 _{,04}
Middelfart	1,019	2,345	3,081	31 _{,39}
Nakskov	1,671	5,278	6,704	25 _{,12}
Nexø	1,274	1,999	2,327	16 _{,41}
Nibe	1,044	1,493	1,469	÷ 1 _{,61}
Nyborg	1,866	5,402	6,051	12 _{,01}

Byens Navn	Indbyggerantallet			Førøgelse i det sidste Tiaar angivet i pCt.
	1801	1880	1890	
Nykjøbing F.	1,079	4,550	6,016	32 ²²
Nykjøbing M.	651	2,723	3,606	32 ⁴³
Nykjøbing S.	615	1,737	1,706	÷ 1 ⁷⁸
Nysted.	690	1,438	1,414	÷ 1 ⁶⁹
Næstved.	1,785	4,792	5,288	10 ³¹
Nørre-Sundby.	"	1,757	1,847	5 ¹⁸
Odense.	5,782	22,275	30,280	36 ²¹
Præstø.	480	1,460	1,500	2 ⁶⁴
Randers.	4,562	13,457	16,380	21 ⁷²
Ribe.	1,994	3,933	4,101	4 ²⁷
Ringkjøbing.	771	2,035	2,309	13 ⁴⁶
Ringsted.	817	2,127	2,448	15 ⁰⁹
Roskilde.	1,768	5,893	6,962	18 ¹²
Rudkjøbing.	1,141	3,179	3,483	9 ⁵³
Rødby.	776	1,796	1,823	1 ⁵⁰
Rønne.	2,436	6,471	8,280	27 ⁹⁶
Saxkjøbing.	549	1,485	1,459	÷ 1 ⁷⁸
Silkeborg.	696	2,931	4,133	41 ⁰⁰
Skagen.	834	1,954	2,320	24 ⁸⁷
Skanderborg.	488	1,792	2,290	27 ⁸⁴
Skive.	520	2,521	3,749	44 ⁷⁹
Skjelskør.	567	1,873	2,312	23 ⁴³
Slagelse.	1,732	6,076	6,727	10 ⁶⁶
Sorø.	592	1,464	1,783	21 ⁷²
Stege.	917	1,931	1,952	1 ⁰⁹
Storeheddinge.	576	1,549	1,681	8 ⁵²
Stubbekjøbing.	467	1,509	1,545	2 ³⁹
Svaneke.	663	1,250	1,351	8 ⁰⁸
Svendborg.	1,942	7,184	8,754	21 ⁸⁵
Sæby.	517	1,506	1,803	9 ⁷²
Thisted.	1,068	4,184	5,415	29 ⁴²
Varde.	1,020	3,497	4,101	17 ²⁷
Vejle.	1,310	7,145	8,963	25 ⁵⁸
Viborg.	2,379	7,653	8,323	8 ⁷⁵
Vordingborg.	931	2,712	3,188	17 ⁵⁵
Ærøskjøbing.	1,291	1,578	1,499	÷ 5 ⁰¹

Naar »Statistisk Tabelværk« angiver, at der her i Landet ernærer sig 451,219 Personer af Industri og Haandværk, saa er i dette Tal tillige medregnet de paagældendes Hustruer og Børn, hvad der ogsaa klart fremgaar af Angivelsen sammesteds, at af dem, der ernærer sig ved Industri, er 91,041 Hovedpersoner; medens 70,202 er Medhjælpere.

Efter de her benyttede Kilder bliver Antallet af *Haandværks-
mestre i Købstæderne og Handelspladserne* (Kjøbenhavn og Frederiksberg ikke medregnede) 10,891. Da Opgaven her har været at belyse *Haandværket*, maatte der fuldstændig ses bort fra Storindustrien, og derfor er saa vidt muligt alle Fabrikanter og Handlende udeladte af Sammentællingen.

Disse 10,891 Mestre henhører til 53 forskellige Fag, og det Antal Mestre, hvert enkelt Fag tæller, vil ses af efterfølgende Tabel, hvor tillige det enkelte Fags Forhold til hele Summen af Mestre er udtrykt pro mille, d. v. s. hvor mange Mestre der i hvert Fag svare til 1000 Haandværksmestre af de 10,891. Selve dette Tal er rimeligvis noget for lavt, men et bedre kan ikke skaffes i Øjeblikket.

Antal af Haandværksmestre i de enkelte Fag.

	Antal af Mestre.	pro Mille af alle Haand- værkere.
Bagere	637	58,44
Barberer og Frisører.....	198	18,17
Billed- og Stenhuggere	80	7,34
Billedskærere	11	1,01
Blikkenslagere	257	23,58
Bogbindere	155	14,22
Bogtrykkere	121	11,10
Brolæggere	64	5,87
Bundtmagere	161	14,77
Bødkere	245	22,48
Børstenbindere.....	37	3,39
Bøssemagere	27	2,48
Drejere	234	21,747
Farvere	185	16,93

	Antal af Mestre.	pro mille af alle Haand- værkere.
Filehuggere.....	7	0,64
Forgyldere	9	0,83
Fotografer	156	14,31
Garvere og Feldberedere.....	184	16,88
Gibser og Cementstøbere.....	17	0,64
Gjertlere	46	4,22
Glarmestre	161	14,77
Guldsmede.....	147	13,40
Handskemagere	57	5,23
Hattemagere	91	8,35
Hjul- og Karetmagere.....	171	15,69
Instrumentmagere	29	2,66
Kammagere	4	0,37
Kobbersmede	77	7,06
Konditore	115	10,55
Kurvemagere	59	5,41
Litografer og Stentrykkere.....	18	1,65
Lysestøbere.....	18	1,65
Malere	548	50,28
Murere	605	55,50
Møllebyggere	47	4,31
Naalemagere	20	1,83
Possementmagere	5	0,46
Pottemagere.....	48	4,50
Propskærere	26	2,39
Pumpemagere.....	8	0,73
Rebslagere	198	18,17
Sadelmagere og Tapetsere	369	33,85
Sejlmagere.....	33	3,49
Skibs- og Baadebyggere.....	88	8,07
Skomagere	1361	124,86
Skrædere	606	55,60
Slagtere	647	59,86
Smede	621	56,78
Snedkere og Stølemagere	800	73,99
Træsko- og Tøffelmagere.....	237	21,76
Tømrere	465	42,65
Urmagere	305	27,98
Vævere	81	7,43
I Alt ...	10891	

Haandværksmestrenes Stilling i de forskjellige Byer og Fag fremgaar af den følgende Oversigt, hvor der under hvert Fag er angivet, hvor mange Mestre det tæller i de forskjellige Byer, og hvilke Indtægter disse var anslaaede til ved Skatteansættelsen for 1888—89. Angivelserne er ganske vist altsaa 3 Aar gamle, og vil derfor paa enkelte Punkter ikke svare fuldt ud til Øjeblikket; men Hensigten er ogsaa blot i større Almindelighed at give et Billede af, hvad Haandværksmesteren har ud af sit Arbejde og sin erhvervede Fagdygtighed. Desværre er dette Billede ikke helt glædeligt, paa enkelte Punkter endog højst sørgeligt, men det gjælder om at kjende Sandheden saa nøje som muligt.

Oversigt over Haandværksmestrenes Antal og aarlige Indtægter i de danske Kjøbstæder.

De forskellige Fag er ordnede alfabetisk, og ligesaa Byerne under hvert Fag. Det første Tal efter Bynavnet betegner Antallet af Haandværksmestre i dette Fag. Tallene i Parenthes betegner Mestrenes aarlige Indtægt efter Skattelisterne for 1888—89. Denne Indtægt er angivet i 100 Kroner; for enkelte Mestre findes i det forhaandenværende Materiale ingen Skatteangivelse. Grundene hertil kan være forskellige; Antallet af saadanne ikke opgivne Indtægter betegnes ved et u efter Tallet. Aarhus 26 (1 80, 5 30—45, 7 20—29, 9 13—19, 4 u) betyder altsaa: I Aarhus findes 26 Bagere; af disse har 1 en aarlig Indtægt af 8000 Kr., 5 har mellem 3000 Kr. og 4500 Kr., 7 mellem 2000 Kr. og 2900 Kr., 9 mellem 1300 Kr. og 1900 Kr. og for 4 kendes Indtægten ikke.

Bagere.

Aakirkeby 4 (2 16—17, 1 10, 1 7¹/₂). Aalborg 19 (9 40—57, 4 20—35, 6 8—18). Aarhus 26 (1 80, 5 30—45, 7 20—29, 9 13—19, 4 u). Allinge og Sandvig 5 (1 25, 1 10, 3 3—6). Assens 15 (1 28, 9 8—17, 5 u). Bogense 8 (1 13, 5 6—10, 2 u). Ebeltoft 4 (8—11). Faaborg 9 (4 28—50, 3 9—15, 2 u). Fredericia 19 (4 22—25, 10 10—16, 5 7—9). Frederikshavn 9 (4 20—30, 1 14, 4 u). Frederikssund 5 (2 26—32, 3 18). Frederiksværk 3 (18—27). Grenaa 6 (2 25, 3 15—16, 1 u). Hasle 5 (3 13—17, 1 7¹/₂, 1 2¹/₂). Helsingør 10 (4 40—50, 4 22—35, 1 15, 1 u). Hillerød 6 (3 25—35, 2 12, 1 u). Hjørring 8 (2 30—35, 4 10—16, 1 9). Hobro 9 (2 26—30, 4 10—16, 3 u). Holbæk 4 (3 20—25, 1 u). Holstebro 7 (3 20—25, 3 10, 1 6). Horsens 26 (3 35—50, 5 20—25, 8 10—18, 2 6—8, 8 u). Kalundborg 7 (3 20—40, 3 12—18, 1 u). Kjerteminde 7 (4 10—18, 1 6, 2 u). Kjøge 4 (2 45, 1 18, 1 8). Kolding 15 (1 70, 2 35—45, 6 20—30, 4 6—12, 2 u). Korsør 7 (1 30, 4 8—18,

2 u). Lemvig 6 (1 52, 1 20, 2 18, 2 u). Løgstør 5. Mariager 3 (1 13, 2 7¹/₂—8). Maribo 5 (1 50, 2 10—20, 1 6, 1 u). Marstal 8. Middelfart 7 (1 32, 2 24, 2 10—12, 1 7, 1 u). Nakskov 5 (1 50, 1 30, 3 17—20). Nexø 7 (1 20, 3 6—8, 3 u). Nibe 4 (2 20, 1 14, 1 9). Nyborg 8 (1 36, 1 28, 5 18—21, 1 u). Nykjøbing F. 7 (1 80, 3 12—20, 2 7—8, 1 u). Nykjøbing M. 7 (2 20—28, 2 10, 2 6—8, 1 u). Nykjøbing S. 2 (16—20). Nysted 4 (1 60, 1 10, 1 4, 1 u). Næstved 9 (6 20—38, 3 13—18). Nørre-Sundby 4. Odense 72 [hvoraf 41 Rugbrødsbagere] (2 45—55, 16 20—38, 33 10—18, 6 7—9, 15 u). Præstø 3 (1 35, 2 13—15). Randers 21 (7 25—50, 10 10—18, 2 6—9, 2 u). Ribe 12 (3 20—40, 6 10—17, 3 6—8). Ringkjøbing 7 (4 20—22, 1 10, 2 u). Ringsted 5 (1 60, 3 25—30, 1 15). Roskilde 7 (3 35—70, 4 15—20). Rudkjøbing 9 (1 20, 6 10—18, 2 u). Rødby 3 (18—28). Rønne 14 (3 33—45, 3 20—26, 6 12—18, 1 8, 1 u). Saxkjøbing 4 (2 30—40, 2 10—12). Silkeborg 7. Skagen 7 (2 20—30, 3 10, 2 6—9, 1 u). Skanderborg 6 (2 25—30, 3 10—15, 1 u). Skive 6 (3 12—16, 2 5—7, 1 u). Skjelskør 4 (1 16, 3 u). Slagelse 8 (1 110, 1 40, 4 20—25, 2 u). Sorø 1 (25). Stege 4 (2 45—50, 2 u). Storeheddinge 3 (20). Stubbekjøbing 7 (4 10—18, 1 6, 2 u). Svaneke 4 (1 14, 2 8—9, 1 u). Svendborg 15 (2 36—48, 4 20—30, 3 5¹/₂—16, 6 u). Sæby 4. Thisted 8 (2 45, 1 35, 4 20—25, 1 17). Varde 9 (3 24—28, 2 12—16, 3 7—8, 1 u). Vejle 24 (4 30—40, 5 20—27, 6 10—18, 3 6—8, 6 u). Viborg 13 (1 90, 2 40—55, 3 20, 6 12—17, 1 8). Vordingborg 5 (1 60, 1 50, 1 40, 2 u). Ærøskjøbing 7 (2 25—30, 2 16, 3 8).

Barberer og Frisører.

Aalborg 10 (1 30, 4 11—14, 3 8—9, 2 u). Aarhus 17 (4 20—22, 5 14—19, 4 10—12, 4 u). Assens 2 (11—12). Bogense 3 (1 16, 2 u). Ebeltoft 1 (12). Faaborg 2 (1 12, 1 7). Fredericia 6 (1 20, 2 12—18, 1 9, 2 u). Frederikshavn 2 (12—15). Frederikssund 2 (1 9, 1 u). Grenaa 2 (1 18, 1 u). Helsingør 4 (2 14—16, 2 12). Hillerød 3 (1 18, 2 6—8). Hjørring 4 (1 18, 2 8—10, 1 u). Hobro 4 (1 16, 1 10, 2 7—8). Holbæk 1 (10). Holstebro 3 (1 18, 1 10, 1 8). Horsens 10 (2 14—15, 4 2—6,

4 u). Kalundborg 2 (1 19, 1 16). Kjerteminde 2 (1 11, 1 6). Kjøge 3 (1 16, 1 10, 1 u). Kolding 4 (1 22, 1 12, 1 5, 1 u). Korsør 3 (1 10, 2 u). Lemvig 2 (1 17, 1 u). Løgstør 1. Mariager 1 (5). Maribo 3 (1 28, 1 10, 1 6). Marstal 1. Middelfart 1 (20). Nakskov 3 (1 17, 1 8, 1 u). Nexø 1 (7 $\frac{1}{2}$). Nibe 2 (1 9, 1 u). Nyborg 6 (4 10—12, 2 8—9). Nykjøbing F. 4 (1 13, 2 5—8 $\frac{1}{2}$). Nykjøbing M. 2 (1 14, 1 11). Nykjøbing S. 1 (5). Nysted 1 (6). Næstved 6 (2 18, 1 10, 2 8, 1 4). Nørresundby 1. Odense 22 (1 20, 5 15—18, 10 10—14, 2 8—9, 4 u). Præstø 2 (1 10, 1 6). Randers 7 (1 20, 3 10—14, 2 7—8, 1 u). Ribe 2 (1 10, 1 8). Ringsted 2 (10—14). Roskilde 3 (2 20—21, 1 18). Rudkjøbing 2 (14). Rødby 1 (5). Rønne 4 (1 11, 3 6—8). Silkeborg 4. Skanderborg 2 (1 12, 1 6). Skive 3 (1 12, 2 5—7). Skjelskør 1 (15). Slagelse 3 (1 20, 2 12). Sorø 1 (10). Stege 1 (14). Storeheddinge 2 (1 7, 1 2). Stubbekjøbing 3 (1 5, 2 u). Svendborg 5 (1 16, 2 10, 2 u). Sæby 2 (u). Thisted 4 (2 13, 1 8, 1 u). Varde 2 (12). Vejle 2*) (1 18, 1 6). Viborg 4 (1 22, 1 18, 1 10, 1 8). Vordingborg 4 (1 8, 2 6, 1 u).

Billed- og Stenhuggere.

Aalborg 2 (23—30). Aarhus 3 (1 55, 1 25, 1 13). Allinge og Sandvig 2 (1 22, 1 12). Assens 1 (u). Bogense 1 (u). Faaborg 2 (7—8). Frederikshavn 2 (1 30, 1 u). Frederikssund 1 (u). Frederiksværk 1 (7). Hillerød 2 (1 6, 1 u). Hjørring 1 (12). Holbæk 1 (u). Horsens 3 (1 12, 2 5). Kolding 2 (1 20, 1 10). Løgstør. 2 (u). Nakskov 2 (1 10, 1 u). Nexø 11 (1 9 $\frac{1}{4}$, 1 8, 9 u). Nibe 2 (u). Nykjøbing F. 3 (1 22, 1 10 1 u). Nysted 1 (5). Næstved 2 (1 17, 1 4). Odense 4 (2 18, 1 12, 1 u). Randers 5 (1 25, 1 15, 2 12, 1 7). Ribe 1 (8). Ringkjøbing 1 (8). Roskilde 1 (12). Rudkjøbing 1 (12). Rønne 3 (1 60, 1 13, 1 12). Saxkjøbing 2 (1 14, 1 10). Slagelse 2 (1 18, 1 12). Svendborg 2 (1 17, 1 4). Sæby 1. Varde 1 (u). Vejle 7 (2 15, 2 7, 2 6, 1 u). Viborg 1 (10). Ærøskjøbing 1 (9).

*) I Skattelisten sammesteds findes kun 2, uagtet Indtægter paa 300 Kr. er medtagne.

Billedskærere.

Aalborg 1 (10). Aarhus 3 (1 9, 2 u). Kolding 3 (6—8). Middelfart 1 (8). Odense 2 (1 16, 1 12). Svendborg 1 (u).

Blikkenslagere.

Aalborg 10 (1 45, 2 18—20, 4 10—12, 3 u). Aarhus 15 (1 60, 1 38, 2 20—23, 4 11—17, 7 u). Allinge og Sandvig 3 (u). Assens 4 (1 14, 2 8, 1 u). Bogense 3 (1 16, 1 8, 1 u). Faaborg 3 (1 30, 1 18, 1 10). Fredericia 7 (1 24, 3 6—8, 3 u). Frederikshavn 2 (15—16). Frederikssund 2 (1 16, 1 6). Grenaa 3 (1 17, 2 10—12). Hasle 1 (3¹/₂). Helsingør 5 (1 21, 3 14—18, 1 u). Hillerød ? Hjørring 4 (1 18, 2 12, 1 9). Hobro 4 (1 8, 1 6, 2 u). Holbæk 5 (2 22—23, 1 4, 2 u). Holstebro 4 (2 15—20, 2 u). Horsens 10 (1 70, 2 16, 1 2, 6 u). Kalundborg 3 (1 12, 2 u). Kjerteminde 3 (2 15, 1 u). Kjøge 4 (2 15, 1 10, 1 u). Kolding 9 (1 75, 1 25, 2 10, 2 7—8, 3 u). Korsør 2 (1 14, 1 8). Lemvig 2 (u). Løgstør 2. Maribo 2 (1 20, 1 4). Marstal 3. Middelfart 2 (1 10, 1 u). Nakskov 3 (2 17—18, 1 u). Nexø 2 (1 8¹/₂, 1 u). Nibe 1 (10). Nyborg 5 (2 16, 1 8, 2 u). Nykjøbing F. 5 (1 14, 2 5, 2 u). Nykjøbing M. 1 (26). Nykjøbing S. 2 (u). Nysted 1 (14). Næstved 5 (1 33, 1 20, 1 7, 2 u). Nørre-Sundby 1. Odense 17 (1 120, 3 30—35, 3 25—28, 2 20, 4 12—16, 3 8—10, 1 u). Præstø 3 (1 17, 1 10, 1 u). Randers 8 (1 30, 2 20—21, 1 16, 3 10, 1 u). Ribe 4 (1 16, 2 12—13, 1 7). Ringkjøbing 4 (2 8, 1 1, 1 u). Ringsted 3 (1 30, 1 20, 1 15). Roskilde 5 (1 18, 2 10, 1 8, 1 u). Rudkjøbing 3 (1 28, 1 14, 1 10). Rødby 1 (16). Rønne 5 (1 16, 2 10—11, 1 9, 1 6¹/₂). Saxkjøbing 2 (1 40, 1 10). Silkeborg 3. Skagen 2 (u). Skanderborg 2 (1 15, 1 u). Skive 4 (1 15. 3 u.) Skjelskør 1 (u). Slagelse 3 (1 40, 1 35, 1 12). Sorø 2 (1 22, 1 6). Stege 2 (1 40, 1 u). Storeheddinge 2 (1 35, 1 22). Stubbekjøbing 3 (1 14, 1 5, 1 3). Svaneke 2 (1 7, 1 u). Svendborg 7 (1 19¹/₂, 1 16, 1 4¹/₂, 4 u). Sæby 2. Thisted 5 (1 18, 4 u). Varde 5 (1 32, 1 20, 1 12, 2 u). Vejle 6 (3 25—30, 1 18, 1 10, 1 6).

Viborg 3 (1 43, 2 12). Vordingborg 3 (1 28, 1 25, 1 u). Ærøskjøbing 2 (1 10, 1 8).

Anm. Fabriktilvirket Blikkenslagerarbejde har i høj Grad skadet dette Haandværk, idet Isenkræmmerne nu næsten alle forhandler Blikkenslagerarbejde. Overgangen i Mælkeriet fra Træ til Metal er kun kommen Storindustrien, ikke Haandværket til Gode.

Bogbindere.

Aakirkeby 1 (u). Aalborg 9 (1 60, 2 25—30, 2 15, 3 7—8, 1 u) Aarhus ? Assens 2 (1 8¹/₂, 1 6). Bogense 1 (12). Ebeltoft 1 (6). Faaborg 2 (1 32, 1 7). Fredericia 6 (1 45, 3 10—15, 2 7—8). Frederikshavn 3 (1 40, 1 30, 1 u). Frederikssund 1 (6). Grenaa 3 (1 10, 2 u), Helsingør 2 (1 18, 1 11¹/₂). Hille-rød 1 (25). Hjørring 3 (1 50, 1 20, 1 u). Hobro 2 (1 16, 1 10). Holbæk 1 (10). Holstebro 3 (1 30, 1 15, 1 u). Horsens 9 (1 22, 3 10—12, 2 8, 1 2, 2 u). Kalundborg 2 (1 18, 1 1). Kjerteminde 1 (23). Kjøge 1 (10). Kolding 4 (1 40, 1 20, 1 15, 1 8). Korsør 1 (u). Lemvig 2 (1 30, 1 7). Løgstør 2. Maribo 2 (u). Marstal 1. Middelfart 1 (16) Nakskov 3 (1 10, 2 u). Nexø 1 (u). Nibe 1 (5). Nyborg ? Nykjøbing F. 3 (1 14, 1 11, 1 4). Nykjøbing M. 3 (1 7, 2 u). Nykjøbing S. 1 (15). Nysted 1 (6). Næstved 4 (1 25, 1 12, 1 5, 1 u). Odense 10 (2 40, 3 15—18, 3 10—13, 2 7). Præstø 2 (u). Randers 7 (1 75, 2 12—14, 2 10—11, 2 8—9). Ribe 4 (2 25, 1 20, 1 14; alle er tillige Boghandlere). Ringkjøbing 2 (1 50, 1 u). Ringsted 1 (6). Roskilde 4 (1 20, 1 10, 2 u). Rudkjøbing 2 (1 14, 1 9). Rødby 1 (18). Rønne 3 (1 12, 2 8). Saxkjøbing 1 (u). Silke-borg 2. Skanderborg 2 (u). Skive 3 (1 12, 2 u). Skjelskør 1 (6). Slagelse 4 (3 15—18, 1 5). Sorø 1 (22). Stege 2 (1 20, 1 10). Storeheddinge 1 (10). Stubbekjøbing 1 (u). Svendborg 3 (1 52, 2 u). Sæby 1. Thisted ? Varde 3 (1 85, 1 45, 1 28, alle tillige Boghandlere). Vejle 4 (1 20, 1 15, 2 u). Viborg 4 (2 40, 1 10, 1 8). Vordingborg 1 (u).

Anm. Den store Forskel i Indtægter inden for dette Fag hidrører som oftest fra, at Bogbinderne hyppig forene en Bog- og Papirhandel med sin egentlige Forretning; i flere Tilfælde er det en Boghandler, der ved Hjælp af Svende driver Bogbinderi. I Byer, hvor der findes større Real- og Latinskoler, Stiftsbiblioteker o. l., vil Faget ogsaa være betydelig bedre stillet.

Bogtrykkere.

Aalborg 4 (1 30, 1 20, 1 10, 1 u). Aarhus 14 (1 350, 1 110, 1 65, 2 48, 3 15—21, 6 u). Assens 2 (1 40, 1 12). Bogense 1 (40). Faaborg 2 (1 55, 1 20). Fredericia 2 (u). Frederikshavn 1 (25). Frederikssund 1 (15). Grenaa 3 (1 20, 1 18, 1 u). Helsingør 2 (1 50, 1 30). Hillerød 2 (1 100, 1 u). Hjørring 3 (1 80, 1 25, 1 u). Hobro 1 (u). Holbæk 3 (1 35, 2 u). Holstebro 1 (40). Horsens 3 (1 100, 1 50, 1 20). Kalundborg 1 (25). Kjerteminde 1 (16). Kjøge 2 (1 52, 1 28). Kolding 5 (1 100, 1 30, 1 10). Korsør 2 (u). Løgster 1. Maribo 1 (25). Middelfart 2 (1 70, 1 18). Nakskov 3 (1 17, 1 12, 1 8). Nexø 1 (11). Nyborg 2 (1 42, 1 u). Nykjøbing F. 2 (1 50, 1 39). Nykjøbing M. 2 (1 36, 1 32). Nykjøbing S. 1 (u). Næstved 2 (1 100, 1 u). Odense 6 (1 450, 1 200, 1 40, 2 9—12, 1 u). Præstø 2 (1 26, 1 u). Randers 4 (1 200, 1 100, 1 24, 1 9). Ribe 1 (40). Ringkjøbing ? Ringsted 2 (1 25, 1 u). Roskilde 3 (1 60, 1 55, 1 34). Rudkjøbing 1 (40). Rødby 1 (u). Rønne 4 (1 50, 1 30, 1 16, 1 u). Skanderborg 1 (70). Skive 3 (1 45, 1 35, 1 u). Skjelskør 1 (16?). Slagelse 3 (1 10, 2 u). Sorø 1 (30). Stege 2 (1 50, 1 24). Storeheddinge 1 (60). Stubbekjøbing 1 (25). Svendborg 1 (24). Thisted 3 (1 38, 2 u). Varde 2 (1 70, 1 30). Vejle 1 (60). Viborg 2 (1 115, 1 50). Vordingborg ? Ærøskjøbing 2 (1 12, 1 u).

Brolæggere.

Aarhus 10 (1 12, 2 10—11, 2 9, 5 u). Bogense 1 (u). Fredericia 3 (1 25, 2 u). Grenaa 3 (u). Helsingør 1 (18). Hillerød 1 (u). Hjørring 3 (1 15, 1 6, 1 u). Hobro 1 (u). Horsens 3 (1 4, 2 u). Kolding 4 (1 10, 2 7, 1 u). Korsør 1 (10). Lemvig 3 (u). Løgster 2. Nexø 1 (u). Nibe 2 (u). Nyborg 2 (1 16, 1 9). Nykjøbing F. 1 (9). Nykjøbing M. 2 (1 10, 1 u). Odense 10 (1 30, 1 15, 3 9, 3 8, 2 5—6). Ribe 1 (10). Ringsted 1 (20). Roskilde 1 (22). Rudkjøbing 2 (1 16, 1 10). Skanderborg 1 (u). Slagelse 1 (9). Svendborg 2 (1 10, 1 u). Thisted 1 (14). Viborg 1 (12).

Bundtmagere.

Aalborg 7 (1 35, 1 25, 2 15, 1 13, 2 u). Aarhus 5 (2 60, 1 40, 1 11, 1 u). Assens 2 (1 20, 1 8). Bogense 1 (15). Ebeltoft 1 (15). Faaborg 3 (1 30, 1 12, 1 u). Fredericia 1 (18). Frederikshavn 2 (1 15, 1 10). Frederikssund 1 (10). Grenaa 3 (1 28, 2 15). Helsingør 2 (1 20, 1 15). Hillerød 4 (1 25, 1 18, 2 u). Hjørring 3 (1 50, 1 10, 1 u). Hobro 4 (2 20, 1 12, 1 9). Holbæk 2 (1 29, 1 16). Holstebro 3 (1 40, 1 33, 1 18). Horsens 5 (1 40, 1 30, 1 6, 2 u). Kalundborg 3 (1 28, 1 20, 1 u). Kjerteminde 1 (u). Kjøge 3 (1 11, 1 10, 1 u). Kolding 5 (1 40, 2 20—30, 2 15—18). Lemvig 1 (18). Løgstør 2. Maribo 1 (4). Middelfart 3 (1 20, 1 14, 1 9). Nakskov 2 (1 30, 1 u). Nibe 2 (1 22, 1 u). Nyborg 2 (10). Nykjøbing F. 5 (1 20, 1 10, 1 8, 2 u). Nykjøbing M. 2 (12). Nykjøbing S. 3 (1 10, 2 7). Næstved 3 (1 30, 1 20, 1 u). Nørre-Sundby 1. Odense 9 (2 40, 1 30, 2 20, 1 18, 1 8, 2 u). Randers 4 (1 50, 1 35, 2 10—12). Ribe 4 (1 16, 2 7—8, 1 u). Ringkjøbing 2 (1 18, 1 16). Ringsted 3 (1 35, 2 u). Roskilde 4 (1 40, 1 20, 1 16, 1 11). Rudkjøbing 4 (1 10, 1 7, 2 u). Rødby 1 (20). Rønne 2 (1 9, 1 u). Saxkjøbing 2 (1 10, 1 u). Silkeborg 2. Skive 2 (1 22, 1 u). Skjelskør 2 (1 12, 1 u). Slagelse 4 (1 35, 1 28, 1 20, 1 15). Storeheddinge 1 (5). Stubbekjøbing 2 (1 10, 1 6). Svendborg 1 (u). Sæby 1. Thisted 5 (1 15, 1 11, 3 u). Varde 5 (1 25, 1 13, 2 10, 1 u). Vejle 3 (1 15, 1 u). Viborg 3 (1 35, 1 25, 1 20). Vordingborg 3 (1 25, 2 u). Ærøskjøbing 2 (1 8, 1 u).

Ann. Mange Bundtmagere er tillige Hattemagere eller Kasketmagere. I det sidste Aarstid er der opstaaet Fabriker, som sælger meget billige Varer til Manufakturhandlerne. I Løbet af faa Aar vil dette Haandværk omtrent være bukket under.

Bødkere.

Aakirkeby 1 (6¹/₂). Aalborg 8 (2 15, 2 13, 2 12, 2 6—8). Aarhus 17 (1 36, 1 35, 2 14—15, 1 11, 2 10, 1 9, 9 u). Allinge og Sandvig 2 (1 18, 1 3). Assens 2 (1 9, 1 u). Bogense 2 (1 36, 1 10). Ebeltoft 1 (10). Faaborg 3 (1 13, 2 7—8). Fredericia 5 (1 12, 1 10, 2 7, 1 u). Frederikshavn 2 (1 20, 2 u).

Frederikssund 2 (1 20, 1 6). Frederiksværk 2 (1 16, 1 5). Grenaa 5 (1 15, 2 12, 2 u). Hasle 2 (1 5, 1 3). Helsingør 2 (1 30, 1 14). Hillerød 2 (1 12, 1 9). Hjørring 4 (2 7—8, 2 u). Hobro 5 (1 15, 2 12, 1 6, 1 u). Holbæk 2 (1 5, 1 u). Holstebro 3 (1 14, 2 8). Horsens 9 (1 35, 1 25, 1 15, 2 6, 1 4, 2 2, 1 u). Kalundborg 3 (1 12, 1 10, 1 8). Kjerteminde 4 (1 12, 1 10, 2 u). Kjøge 3 (1 22, 1 14, 1 5). Kolding 7 (1 16, 1 14, 2 12, 1 8, 1 6, 1 u). Korsør 1 (10). Lemvig 3 (1 16, 2 u). Løgstør 2. Mariager 1 (6). Maribo 2 (u). Marstal 2. Nakskov 4 (1 9, 3 u). Nexø 2 (1 15, 1 8^{1/2}). Nibe 2 (1 9, 1 5). Nyborg 3 (2 10, 1 8). Nykjøbing F. 3 (1 20, 1 12, 1 u). Nykjøbing M. 3 (1 18, 1 9, 1 u). Nykjøbing S. 3 (1 10, 2 u). Nysted 1 (u). Næstved 3 (1 18, 1 15, 1 10). Nørre-Sundby 2. Odense 14 (1 40, 1 20, 1 15, 2 14, 3 10—12, 3 8, 1 7, 2 u). Præstø 4 (1 10, 1 8, 2 5—6). Randers 8 (1 30, 1 25, 1 12, 4 8, 1 u). Ribe 4 (2 12, 2 6). Ringkjøbing 2 (1 10, 1 8). Ringsted 3 (1 16, 1 14, 1 10). Roskilde 3 (1 12, 1 8, 1 6). Rudkjøbing 2 (1 9, 1 6). Rødby 1 (8). Rønne 7 (1 10, 1 9, 4 7, 1 u). Saxkjøbing 3 (1 16, 1 8, 1 u). Silkeborg 3. Skanderborg 3 (1 11, 2 5—6). Skive 6 (1 27, 1 11, 4 u). Skjelskør 4 (1 15, 1 12, 1 9, 1 6). Slagelse 5 (1 20, 1 18, 3 6—8). Sorø 2 (1 18, 1 u). Stege 2 (1 6, 1 u). Storeheddinge 2 (1 5, 1 1). Stubbekjøbing 2 (u). Svendborg 6 (1 24, 1 20^{1/2}, 1 9, 1 1, 2 u). Sæby 2. Thisted 5 (1 22, 1 10, 1 8, 2 u). Varde 5 (1 45, 1 26, 1 20, 1 8, 1 u). Vejle 6 (2 14—15, 1 11, 1 9, 1 7, 1 u). Viborg 4 (1 12, 2 8, 1 u). Vordingborg 3 (1 10, 1 8, 1 u). Ærøskjøbing 1 (5).

Ann. Bødkerfaget har lidt meget ved, at paa mange Omraader Blikvarer og galvaniserede Varer er traadt i Stedet for Træ ved den Forandring, Mælkerivæsenet har undergaaet, og ved Benyttelse af Maskiner. Smør- og Øltræer er nu Hovedtingene.

Børstenbindere.

Aalborg 2 (1 8, 1 u). Aarhus 4 (1 47, 1 30, 2 15). Assens 1 (9). Fredericia 2 (1 6, 1 u). Horsens 6 (1 3, 1 2, 4 u). Kolding 2 (1 10, 1 8). Nyborg 1 (8). Odense 8 (1 30, 1 14, 2 10, 1 8, 2 5, 1 u). Randers 2 (1 30, 1 16). Ribe 1 (u).

Skive 1 (8). Slagelse 1 (u). Svendborg 1 (u). Varde 2 (u).
Vejle 2 (1 6, 1 u). Viborg 1 (8).

Anm. Fabrikerne har næsten slaaet dette Haandværk ihjel; dertil kommer, at en Del Børstenbinderarbejde forfærdiges af blinde, hvis Virksomhed mere nærmer sig Husflid og i alt Fald ikke kan medtages her.

Bøssemagere.

Aalborg 3 (2 12, 1 9). Aarhus 2 (1 13, 1 12). Assens 1 (11). Fredericia 3 (1 13, 1 11, 1 9). Hobro 1 (12). Horsens 1 (u). Nyborg 3 (1 16, 1 13, 1 11). Næstved 2 (1 16, 1 8). Odense 4 (1 16, 1 14, 2 13). Rønne 2 (1 17, 1 u). Saxkjøbing 1 (6). Slagelse 2 (u). Thisted 1 (u). Vejle 1 (10).

Anm. Flere af de under dette Fag anførte burde strængt taget ikke være medregnede, da de er militære Haandværkere, hvis væsentlige Indtægt er deres Løn som saadanne; de fleste andre har deres Hovedindtægt som Klejnsmede. Nyt Bøssemagerarbejde forfærdiges saa at sige ikke her i Landet uden for den militære Fabrik; Bøssemagerne har kun Reparationsarbejde, og det er Kjøbmændene, der har Fordelen af Handelen med nyt Arbejde, som fornemmelig indføres fra Belgien, Tyskland og Amerika.

Drejere.

Aalborg 13 (1 50, 1 35, 1 18, 2 12—15, 1 7, 7 u). Aarhus 15 (1 30, 1 25, 1 20, 1 15, 2 11—12, 2 9, 7 u). Assens 4 (1 15, 2 6—8, 1 u). Bogense 2 (1 16, 1 6). Ebeltoft 2 (1 7 1 4). Faaborg 2 (1 9, 1 u). Fredericia 4 (1 8 3 u). Frederikshavn 2 (1 10, 1 u). Frederikssund 1 (22). Frederiksværk 1 (6). Grenaa 4 (1 16, 1 10, 2 u). Helsingør 3 (u). Hillerød 3 (1 20, 1 10, 1 u). Hjørring 4 (3 10, 1 8). Hobro 2 (1 8, 1 u). Holbæk 4 (1 15, 3 u). Holstebro 3 (1 22, 1 8, 1 u). Horsens 8 (1 25, 1 5, 1 4, 5 u). Kalundborg 2 (1 20, 1 15). Kjerteminde 3 (1 10, 1 8, 1 6). Kjøge 6 (1 18, 1 16, 2 12, 1 5, 1 u). Kolding 6 (2 12, 2 8, 1 7, 1 5). Korsør 1 (12). Lemvig 2 (1 10, 1 u). Løgstor 1. Mariager 1 (5). Maribo 1 (25). Marstal 2. Middelfart 2 (1 11, 1 7). Nakskov 4 (1 25, 1 8, 2 u). Nibe 1 (9). Nyborg 4 (1 20, 1 14, 1 11, 1 u). Nykjøbing F. 3 (1 12, 1 10, 1 u). Nykjøbing M. 3 (2 8, 1 u). Nykjøbing S. 2 (1 15, 1 5). Næstved 4 (1 20, 1 18, 1 15, 1 7). Odense 16 (1 30, 1 25, 2

15—16, 2 11—12, 3 10, 2 9, 2 6—7, 3 u). Præsto 1 (u). Randers 8 (1 20, 1 16, 2 14, 1 12. 1 8, 2 u). Ribe 5 (1 35, 1 30, 1 10, 1 8, 1 u). Ringkjøbing 2 (1 5, 1 4). Ringsted 2 (1 20, 1 12). Roskilde 6 (1 24, 2 6—7, 3 u). Rudkjøbing 5 (1 15, 1 12, 1 9, 1 5, 1 u). Rønne 5 (3 14—16, 1 7, 1 u). Silkeborg 6. Skanderborg 2 (1 14, 1 5). Skive 5 (1 12, 1 5, 3 u). Skjelskør 2 (1 8, 2 6). Slagelse 5 (1 20, 1 12, 2 8—10, 1 u). Sorø 1 (22). Stege 2 (1 16, 1 12). Storeheddinge 2 (1 16, 1 6). Stubbekjøbing 1 (8). Svendborg 9 (1 10, 1 6, 7 u). Thisted 7 (1 22, 1 17, 2 10—11, 3 u). Varde 4 (1 32, 1 12, 1 8, 1 u). Vejle 5 (2 25, 1 20, 1 17, 1 10). Viborg 5 (1 20, 1 15, 2 8—10, 1 u). Vordingborg 1 (12). Ærøskjøbing 1 (6).

Farvere.

Aalborg 2 (1 45, 1 25). Aarhus 4 (1 800, 1 170, 1 80, 1 26, de tre er dog nærmest Klædefabrikanter). Assens 5 (1 55, 1 40, 1 28, 1 20, 3 tillige Tøjfabrikanter). Bogense 3 (1 16 2 14). Ebeltoft 2 (1 12, 1 10). Faaborg 3 (1 30, 2 25—26). Fredericia 3 (1 12, 1 7, 1 u). Frederikshavn 1 (12). Frederikssund 1 (24). Frederiksværk 2 (1 18, 1 u). Grenaa 2 (1 70, 1 40). Helsingør 2 (30). Hillerød 2 (1 45, 1 18). Hjørring 4 (1 90, 1 70, 1 16, 1 4). Hobro 2 (1 60, 1 10). Holbæk 3 (1 73, 1 26, 1 12). Holstebro 2 (1 45, 1 20). Horsens 7 (1 70 tillige Uldspinder, 1 40, 1 8, 1 2, 3 u). Kalundborg 1 (10). Kjerteminde 5 (2 11—12, 2 6—8, 1 u). Kjoge 3 (1 50, 2 25). Kolding 6 (1 80, 1 25, 2 20, 2 12—14). Lemvig 2 (1 46, 1 15). Løgstør 2. Mariager 1 (11). Maribo 2 (1 25, 1 15). Marstal 1. Middelfart 2 (1 50, 1 u). Nakskov 1 (35). Nexø 1 (10). Nibe 2 (1 16, 1 10). Nyborg 3 (1 45, 1 12, 1 8). Nykjøbing F. 3 (1 46, 1 42, 1 16). Nykjøbing M. 2 (1 52, 1 u). Nykjøbing S. 2 (1 45, 1 u). Nysted 1 (9). Næstved 4 (1 60, 1 21, 2 10—11). Nørre-Sundby 2. Odense 13 (1 50, 2 35, 1 30, 3 15, 2 14, 1 12, 1 8, 2 u). Præsto 2 (1 12, 1 6). Randers 3 (1 70, 1 60, 1 20). Ribe 3 (1 18, 2 12). Ringkjøbing 4 (1 42, 1 35, 1 8, 1 2). Ringsted 3 (1 25, 1 15, 1 u). Roskilde 3 (1 35, 1 22, 1 12). Rudkjøbing 2 (1 45, 1 16). Rødby 2 (u). Rønne 3 (1 30, 1 15, 1 u). Sax-

kjøbing 2 (u). Silkeborg 2. Skanderborg 2 (1 53, 1 14). Skive 2 (1 18, 1 u). Skjelskør 2 (1 65, 1 u). Slagelse 2 (1 35, 1 30). Sorø 2 (1 16, 1 15). Stege 2 (1 50, 1 28). Storeheddinge 2 (1 25, 1 14). Stubbekjøbing 1 (16). Svaneke 1 (11). Svendborg 4 (1 32, 1 25, 1 8, 1 u). Sæby 1. Thisted 6 (1 40, 1 20, 1 15, 3 9—11). Varde 5 (1 32, 1 30, 1 17, 1 13, 1 u). Vejle 6 (1 100, 2 18—20, 2 6—8, 1 u). Viborg 5 (1 50, 1 45, 1 16, 2 12). Vordingborg 2 (1 20, 1 6). Ærøskjøbing 2 (1 40, 1 u).

Filehuggere.

Aalborg 2 (1 7, 1 u). Aarhus 2 (u). Kolding 1 (u). Odense 2 (1 20, 1 8).

Forgyldere.

Aarhus 4 (1 13, 1 9, 2 u). Fredericia 1 (12). Odense 1 (u). Slagelse 3 (1 27, 1 15, 1 u).

Fotografer.

Aalborg 7 (1 80, 1 35, 1 30, 2 8—9, 2 u). Aarhus 10 (1 52, 1 45, 1 25, 2 18—20, 3 10—12). Assens 2 (1 16, 1 14). Bogense 1 (u). Ebeltoft 1 (9). Faaborg 2 (1 28, 1 10). Fredericia 3 (1 18, 1 14, 1 9). Frederikshavn 1 (10). Grenaa 1 (16). Helsingør 3 (2 22—25, 1 12). Hillerød 2 (1 18, 1 10). Hjørring 2 (12). Hobro 1 (14). Holbæk 2 (1 30, 1 u). Holstebro 2 (1 26, 1 10). Horsens 5 (2 45—50, 1 10, 1 5, 1 u). Kalundborg 2 (1 6, 1 u). Kjerteminde 2 (1 9, 1 u). Kjøge 2 (1 17, 1 15). Kolding 3 (1 35, 1 10, 1 7). Korsør 1 (16). Lemvig 2 (1 10, 1 u). Løgstor 2. Maribo 1 (18). Marstal 1. Middelfart 4 (1 8, 3 u). Nakskov 4 (1 12, 1 9, 2 7). Nexø 1 (10). Nibe 1 (u). Nyborg 3 (1 30, 1 25, 1 19). Nykjøbing F. 3 (1 30, 1 21, 1 13). Nykjøbing M. 2 (1 21, 1 10). Nykjøbing S. 1 (8). Nysted 1 (8). Næstved 3 (1 10, 1 4, 1 u). Odense 13 (2 50—60, 1 35, 1 25, 2 15, 1 11, 4 10, 2 u). Præstø 2 (5). Randers 4 (2 20—25, 2 8). Ribe 2 (u). Ringkjøbing 2 (1 10, 1 3). Ringsted 2 (1 20, 1 15). Roskilde 2 (1 40, 1 20). Rudkjøbing 3 (1 12, 2 6—8). Rødby 1 (u). Rønne 3 (1 20, 1 16, 1 9). Saxkiøbing 1 (u). Silkeborg 4. Skanderborg 2 (1 8, 1 6). Skive

3 (1 12, 2 u). Skjelskør 1 (11). Slagelse 2 (1 25, 1 15). Sorø 1 (35). Stege 2 (1 18, 1 6). Stubbekjøbing 2 (1 5, 1 u). Svendborg 4 (1 40, 1 8, 2 u). Sæby 2. Thisted 2 (1 24, 1 u). Varde 2 (1 23, 1 19). Vejle 3 (1 40, 2 u). Viborg 4 (3 26, 1 20). Vordingborg 1 (15). Ærøskjøbing 2 (1 5, 1 u).

Garvere og Feldberedere.

Aalborg 6 (2 70, 1 30, 2 16—18, 1 u). Aarhus 4 (1 150, 1 28, 2 u). Assens 3 (1 18, 1 12, 1 u). Bogense 7 (3 36—40, 1 22, 1 18, 2 8). Faaborg 2 (1 35, 1 9). Fredericia 1 (14). Frederikshavn 1 (50). Frederikssund 1 (40). Frederiksværk 2 (1 40, 1 u). Grenaa 1 (30). Helsingør 2 (1 57, 1 10). Hillerød 4 (1 32, 1 18, 1 8, 1 u). Hobro 3 (1 90, 1 40, 1 u). Holbæk 3 (1 35, 1 32, 1 u). Holstebro 1 (35). Horsens 10 (1 40, 3 20—30, 2 14—16, 2 4, 2 u). Kalundborg 2 (1 60, 1 6). Kjerteminde 2 (1 18, 1 10). Kjøge 3 (1 55, 1 35, 1 25). Kolding 5 (1 60, 1 40, 1 25, 2 20). Lemvig 1 (35). Løgstør 1. Maribo 2 (1 25, 1 15). Marstal 1. Middelfart 3 (1 110, 1 14, 1 6). Nakskov 4 (1 28, 1 8, 2 u). Nexø 1 (8½). Nibe 3 (1 14, 1 12, 1 6). Nyborg 5 (1 35, 1 22, 1 18, 1 14, 1 u). Nykjøbing F. 3 (1 40, 1 18, 1 u). Nykjøbing M. 1 (4). Nykjøbing S. 2 (1 30, 1 u). Nysted 1 (35). Næstved 4 (1 40, 1 30, 1 28, 1 20). Nørre-Sundby 1. Odense 20 (1 35, 1 32, 1 25, 7 12—16, 2 20, 4 6—10). Præstø 3 (1 20, 1 11, 1 u). Randers 2 (1 25, 1 20). Ribe 2 (65). Ringkjøbing 1 (10). Ringsted 2 (1 40, 1 20). Roskilde 4 (2 35, 1 30, 1 18). Rudkjøbing 2 (1 70, 1 15). Rødby 1 (28). Rønne 3 (1 34, 2 22—25). Saxkjøbing 3 (1 38, 2 u). Silkeborg 2. Skanderborg 1 (54). Skive 2 (1 32, 1 17). Skjelskør 2 (1 26, 1 20). Slagelse 2 (1 90, 1 35). Sorø 1 (90). Stege 2 (1 60, 1 u). Storeheddinge 2 (1 30, 1 18). Stubbekjøbing 1 (15). Svaneke 1 (17). Svendborg 13 (1 100, 1 50, 1 40, 1 36, 1 30, 2 24, 2 18—20, 4 u). Sæby 1. Thisted 3 (1 40, 1 10, 1 u). Varde 1 (30). Vejle 7 (1 80, 1 50, 1 35, 1 25, 3 u). Viborg 1 (27). Vordingborg 1 (15). Ærøskjøbing 1 (26).

Gibser.

Aalborg 1 (10). Aarhus 2 (1 12, 1 u). Horsens 1 (8). Kolding 1 (u). Odense 1 (15). Svendborg 1 (u).

Gjørtlere.

Aalborg 3 (2 15—16, 1 7). Aarhus 8 (1 50, 1 33, 3 15—20, 3 u). Assens 1 (u). Faaborg 1 (u). Fredericia 1 (7). Frederiksværk 2 (1 14, 1 9). Grenaa 2 (u). Helsingør 1 (25). Hjørring 1 (u). Horsens 3 (1 30, 1 12, 1 u). Kolding 3 (1 130, 1 9, 1 u). Middelfart 2 (1 6, 1 u). Nykjøbing F. 1 (u). Odense 6 (1 50, 1 40, 2 13—14, 2 10—12). Randers 2 (1 35, 1 16). Slagelse 2 (u). Svendborg 2 (1 35, 1 u). Thisted 3 (u). Vejle 1 (6). Viborg 1 (30).

Glarimestre.

Aalborg 6 (1 45, 1 30, 2 18, 1 10, 1 7). Aarhus 16 (1 32, 1 25, 1 22, 1 17, 2 11—14, 2 10, 8 u). Allinge & Sandvig 1 (3). Assens 2 (1 13, 1 u). Bogense 1 (15). Ebeltoft 2 (1 5, 1 u). Faaborg 2 (1 10, 1 7). Fredericia 4 (1 20, 1 8, 2 u). Frederikssund 2 (1 5, 1 u). Grenaa 2 (u). Helsingør 2 (1 20, 1 18). Hillerød 4 (1 12, 3 u). Hjørring 2 (1 14, 1 10). Hobro 2 (1 9, 1 u). Holbæk 3 (1 20, 1 10, 1 u). Holstebro 2 (1 9, 1 u). Horsens 4 (1 40, 1 25, 1 8, 1 5). Kalundborg 2 (1 18, 1 10). Kjerteminde 2 (1 18, 1 7). Kjøge 1 (8). Kolding 4 (1 15, 2 8, 1 6). Korsør 2 (12). Maribo 2 (1 10, 1 8). Marstal 3. Nakskov 3 (1 12, 1 10, 1 8). Nyborg 3 (1 15, 1 10, 1 9). Nykjøbing F. 3 (1 10, 2 u). Nykjøbing M. 3 (1 15, 2 u). Nykjøbing S. 2 (1 10, 1 u). Næstved 2 (1 20, 1 9). Odense 11 (1 35, 1 13, 2 10—12, 2 6—8, 1 5, 4 u). Randers 3 (1 30, 1 12, 1 8). Ribe 1 (15). Ringkjøbing 1 (u). Ringsted 2 (1 25, 1 15). Roskilde 3 (1 25, 1 18, 1 8). Rudkjøbing 2 (1 16, 1 10). Rødby 4 (u). Rønne 3 (1 18, 1 12, 1 u). Silkeborg 2. Skanderborg 2 (u). Skive 2 (1 15, 1 u). Skjelskør 2 (1 7, 1 u). Slagelse 3 (1 40, 1 12, 1 u). Sorø 3 (1 35, 2 u). Stege 2 (u). Storeheddinge 1 (14). Stubbekjøbing 2 (u). Svaneke 2 (1 8, 1 u). Svendborg 6 (1 14, 1 8, 1 6, 3 u). Thisted 5 (1 8, 4 u). Varde 2 (1 9, 1 u). Vejle 3 (1 30, 2 8). Viborg 1 (25). Vordingborg 1 (70). Ærskjøbing 2 (1 10, 1 6).

Guldsmede.

Aalborg 6 (1 40, 1 30, 1 20, 1 12, 2 7—8). Aarhus 10 (1 58, 2 30—34, 1 25, 1 18, 2 11—13, 3 u). Assens 4 (1 14, 1 11,

2 u). Bogense 1 (10). Ebeltoft 1 (3). Faaborg 2 (1 20, 1 u). Fredericia 2 (1 22, 1 14). Frederikshavn 3 (1 12, 2 u). Frederikssund 2 (u). Grenaa 2 (1 14, 1 10). Helsingør 2 (1 40, 1 27). Hjørring 2 (1 30, 1 16). Hobro 3 (2 14, 1 6). Holbæk 3 (1 10, 1 8, 1 u). Holstebro 3 (1 28, 1 15, 1 u). Horsens 7 (1 22, 1 12, 2 6, 3 u). Kalundborg 2 (1 22, 1 6). Kjerteminde 1 (10). Kjøge 2 (1 15, 1 u). Kolding 7 (1 25, 1 18, 2 15, 1 14, 1 8, 1 u). Korsør 1 (20). Lemvig 2 (1 18, 1 15). Løgster 2. Maribo 1 (33). Middelfart 2 (1 12, 1 u). Nakskov 3 (1 22, 1 7, 1 u). Nibe 1 (u). Nyborg 2 (1 16, 1 7). Nykjøbing F. 3 (1 40, 1 8, 1 u). Nykjøbing M. 2 (1 16, 1 8). Næstved 2 (1 20, 1 8). Odense 7 (3 75—90, 2 20—25, 1 10, 1 6). Præsto 1 (u). Randers 4 (1 60, 1 25, 1 19, 1 6). Ribe 4 (1 35, 2 12—13, 1 8). Ringkjøbing 2 (8). Ringsted 1 (u). Roskilde 2 (1 55, 1 13). Rudkjøbing 3 (1 26, 2 6—7). Rødby 1 (u). Rønne 1 (28). Saxkjøbing 2 (1 36, 1 20). Silkeborg 1. Skanderborg 2 (u). Skive 2 (1 20, 1 u). Slagelse 3 (1 35, 1 10, 1 8). Sorø 1 (21). Stege 1 (14). Storeheddinge 2 (1 35, 1 u). Stubbekjøbing 1 (u). Svendborg 2 (30—33). Sæby 1. Thisted 5 (1 17, 2 10—12, 1 6, 1 u). Varde 2 (30). Vejle 6 (1 40, 1 30, 1 18, 2 10, 1 8). Viborg 2 (1 55, 1 10). Vordingborg 1 (u). Ærøskjøbing 1 (3).

Handskemagere.

Aalborg 2 (1 30, 1 12). Aarhus 4 (1 32, 2 19—20, 1 13). Bogense 1 (u). Fredericia 4 (2 16—17, 2 6—7). Helsingør 2 (1 37, 1 15). Horsens 2 (1 22, 1 u). Kjøge 2 (1 9, 1 u). Kolding 2 (1 6, 1 u). Middelfart 1 (14). Nakskov 1 (u). Nyborg 1 (6). Nykjøbing F. 1 (u). Nysted 1 (4). Næstved 2 (1 8, 1 5). Odense 12 (1 30, 1 28, 1 14, 2 12, 1 11, 2 9, 4 u). Randers 3 (1 20, 1 16, 1 10). Ringsted 1 (6). Roskilde 1 (8). Rudkjøbing 3 (1 16, 1 14, 1 u). Rødby 1 (u). Saxkjøbing 1 (u). Skanderborg 1 (6). Slagelse 1 (14). Vejle 2 (1 25, 1 12). Viborg 3 (1 30, 1 18, 1 9). Vordingborg 2 (u).

Hattemagere.

Aalborg 3 (1 15, 2 12). Aarhus 7 (1 31, 1 30, 1 11, 1 9, 3 u). Assens 1 (36). Bogense 1 (u). Ebeltoft 1 (4). Faaborg

1 (30). Fredericia 1 (14). Grenaa 1 (12). Helsingør 2 (1 15, 1 13). Hillerød 2 (1 20, 1 u). Hjørring 1 (16). Hobro 4 (2 20, 1 12, 1 9). Holbæk 1 (u). Horsens 3 (1 40, 1 26, 1 12). Kalundborg 2 (u). Kjerteminde 2 (u). Kjøge 3 (1 11, 1 10, 1 u). Kolding 3 (1 20, 1 14, 1 12). Mariager 1 (u). Maribo 2 (1 27, 1 u). Middelfart 2 (1 20, 1 u). Nakskov 1 (15). Nibe 1 (u). Nyborg 2 (1 18, 1 15). Nykjøbing F. 1 (8). Nykjøbing M. 3 (1 14, 1 9, 1 u). Nysted 1 (u). Odense 6 (1 22, 2 20, 2 15—16, 1 u). Randers 2 (1 15, 1 10). Ringkjøbing 2 (1 18, 1 u). Ringsted 2 (1 25, 1 u). Roskilde 1 (40). Rudkjøbing 4 (1 20, 3 u). Rønne 1 (24). Silkeborg 1. Skanderborg 1 (32). Slagelse 4 (1 35, 1 28, 1 20, 1 u). Sorø 1 (15). Storeheddinge 1 (20). Svendborg 2 (1 40, 1 27). Thisted 4 (u). Varde 1 (25). Vejle 2 (1 30, 1 25). Viborg 3 (1 35, 1 30, 1 25).

Hjul- og Karetmagere.

Aakirkeby 2 (1 11 1 8¹/₂). Aalborg 7 (1 40, 1 30, 1 12, 2 8, 1 7, 1 u). Aarhus 14 (1 25, 1 15, 1 12, 1 10, 3 9, 7 u). Assens 2 (1 9, 1 7). Bogense 3 (u). Ebeltoft 2 (1 7, 1 5). Faaborg 1 (7). Fredericia 3 (1 16, 1 11, 1 8). Frederikssund 2 (1 10, 1 7). Frederiksværk 1 (6). Grenaa 3 (u). Helsingør 2 (1 14, 1 12). Hillerød 5 (1 30, 4 u). Hjørring 3 (2 14, 1 8). Hobro 2 (8). Holbæk 3 (1 20, 1 16, 1 10). Holstebro 4 (1 12, 1 10, 2 8). Horsens 6 (1 6, 2 5, 1 4, 1 2). Kalundborg 2 (1 10, 1 8). Kjerteminde 2 (1 22, 1 14). Kjøge 2 (1 10, 1 9). Kolding 1 (20). Korsør 3 (10). Lemvig 1 (u). Løgstør 2. Mariager 1 (9). Maribo 1 (4). Nakskov 1 (12). Nexø 4 (1 9, 1 8, 1 6, 1 u). Nibe 1 (u). Nyborg 2 (10). Nykjøbing F. 3 (1 8¹/₂, 2 u). Nykjøbing M. 2 (1 28, 1 8). Nysted 1 (6). Næstved 2 (1 3, 1 u). Nørre-Sundby 1. Odense 7 (1 30, 2 20, 1 12, 1 10, 2 8). Præstø 1 (u). Randers 4 (1 25, 1 10, 1 8, 1 6). Ribe 1 (11). Ringkjøbing 2 (1 24, 1 16). Ringsted 2 (1 10, 1 u). Røskilde 4 (1 25, 1 18, 1 15, 1 10). Rudkjøbing 1 (18). Rødby 1 (5). Rønne 5 (1 45, 1 10, 2 8, 1 u). Silkeborg 4. Skanderborg 2 (1 8, 1 6). Skive 3 (u). Skjelskør 1 (13). Slagelse 4 (1 50, 1 16, 1 6, 1 5). Stege 2 (1 9, 1 u).

Storeheddinge 2 (1 12, 1 9). Stubbekjøbing 1 (9). Sæby 1. Thisted 7 (1 22, 1 13, 5 u). Varde 1 (26). Vejle 4 (2 22—23, 1 10, 1 6). Viborg 9 (1 50, 1 27, 1 25, 1 16, 1 14, 2 9). Vordingborg 4 (1 8, 3 u).

Instrumentmagere.

Aalborg 2 (1 10, 1 u). Aarhus 6 (2 15, 1 13, 1 10, 2 u). Horsens 7 (1 45, 1 8, 1 5, 4 u). Odense 9 (1 35, 1 30, 1 22, 1 8). Ribe 1 (u). Slagelse 1 (12). Svendborg 1 (24). Vejle 1 (18).

Kammagere.

Horsens 1 (u). Odense 3 (1 10, 1 8, 1 u).

Kobbersmede.

Aalborg 5 (2 18—20, 2 12, 1 10). Aarhus 4 (1 40, 1 29, 2 u). Assens 1 (20). Bogense 1 (12). Ebeltoft 1 (12). Faaborg 1 (7). Fredericia 2 (9). Frederiksværk 1 (18). Grenaa 1 (u). Helsingør 2 (1 25, 1 15). Hjørring 2 (1 12, 1 u). Hobro 1 (18). Holbæk 2 (1 20, 1 9). Horsens 3 (2 40, 1 12). Kalundborg 1 (u). Kjøge 4 (2 15, 1 10, 1 u, alle tillige Blikkenslagere). Kolding 1 (7). Korsør 1 (13). Lemvig 1 (8). Løgstor 2. Mariager 1 (12). Maribo 1 (9). Middelfart 1 (u). Nakskov 2 (1 35, 1 18). Nyborg 4 (1 16, 1 12, 1 9, 1 6). Nykjøbing F. 1 (5). Nykjøbing M. 1 (u). Næstved 1 (22). Odense 4 (1 35, 1 25, 1 14, 1 u). Præstø 1 (13). Randers 5 (1 20, 1 18, 3 10—12). Ringsted 2 (1 30, 1 15). Roskilde 1 (12). Rønne 1 (12). Silkeborg 1. Skanderborg 1 (7). Skive 1 (16). Slagelse 3 (1 30, 1 18, 1 8). Sorø 1 (u). Thisted 2 (1 11, 1 8). Varde 1 (u). Vejle 3 (1 14, 1 12, 1 6). Viborg 1 (17).

Konditore.

Aalborg 4 (1 60, 1 35, 1 30, 1 18). Aarhus 7 (u). Allinge og Sandvig 1 (u). Assens 2 (1 12, 1 u). Bogense 1 (10). Ebeltoft 1 (13). Fredericia 1 (12). Frederikshavn 1 (14). Grenaa 1 (15). Helsingør 1 (30). Hillerød 2 (1 35, 1 u). Hjørring 1 (30). Hobro 2 (1 26, 1 u). Holbæk 2 (1 10, 1 u). Holstebro

1 (30). Horsens 4 (1 50, 1 12, 2 3—4). Kalundborg 2 (1 15, 1 u). Kolding 2 (1 30, 1 6). Korsør 2 (u). Lemvig 4 (1 20, 3 u). Maribo 1 (7). Marstal 1. Middelfart 3 (1 22, 2 24, alle tillige Bagere). Nakskov 2 (1 28, 1 22). Nexø 1 (8½). Nyborg 3 (1 7, 2 u). Nykjøbing F. 2 (1 15, 1 u). Nykjøbing M. 3 (1 40, 1 10, 1 u). Nykjøbing S. 1 (u). Nysted 2 (u). Næstved 2 (1 30, 1 4). Odense 7 (1 45, 1 15, 1 12, 2 9—10, 2 u). Præstø 1 (u). Randers 3 (1 45, 1 20, 1 11). Ribe 2 (1 25, 1 20). Ringkjøbing 3 (1 20, 2 u). Ringsted 2 (1 60, 1 20). Roskilde 2 (1 20, 1 15). Rødby 1 (6). Rønne 2 (1 32, 1 12). Saxkjøbing 2 (1 40, 1 u). Skive 2 (1 14, 1 u). Slagelse 3 (1 40, 1 15, 1 7). Sorø 1 (70). Stege 2 (1 8, 1 u). Storeheddinge 1 (15). Svaneke 1 (6). Svendborg 2 (1 17½, 1 4). Thisted 8 (2 45, 1 35, 1 24, 1 17, 1 10, 1 7, 1 u). Varde 2 (1 40, 1 u). Vejle 2 (1 45, 1 u). Viborg 2 (1 45, 1 15). Vordingborg 1 (18).

Kurvemagere.

Aalborg 3 (1 20, 1 10, 1 u). Aarhus 8 (3 9—11, 5 u). Assens 1 (u). Bogense 1 (u). Faaborg 2 (1 7, 1 u). Fredericia 1 (u). Grenaa 1 (16). Hjørring 1 (u). Holbæk 1 (u). Horsens 3 (1 15, 2 u). Kjerteminde 1 (u). Kolding 3 (1 10, 1 5, 1 u). Korsør 2 (u). Maribo 2 (1 8, 1 u). Marstal 1. Nakskov 2 (u). Nyborg 1 (6). Nykjøbing F. 2 (4). Næstved 2 (1 10, 1 8). Odense 6 (1 20, 1 12, 1 8, 1 6). Randers 1 (8). Ribe 1 (8). Ringkjøbing 2 (u). Ringsted 1 (6). Roskilde 2 (u). Svendborg 1 (10). Thisted 1 (u). Varde 2 (1 7, 1 u). Vejle 3 (1 10, 2 8). Ærøskjøbing 1 (7).

Litografer og Stentrykkere.

Aalborg 4 (1 15, 1 12, 2 u). Aarhus 5 (1 48, 1 24, 2 9, 1 u). Fredericia 1 (u). Horsens 1 (4C). Kolding 2 (1 8, 1 7). Odense 3 (2 35, 1 25). Svendborg 2 (1 24, 1 1 (?)).

Lysestøbere.

Aalborg 1 (22). Aarhus 1 (u). Assens 2 (1 9, 1 u). Bogense 1 (36). Ebeltoft 1 (u). Faaborg 1 (u). Holbæk 1 (u).

Horsens 1 (u), Lemvig 1 (u). Marstal 1. Nakskov 1 (u). Nyborg 1 (13). Nykjøbing F. 1 (u). Næstved 1 (4). Præste 1 (8). Roskilde 1 (u). Slagelse 1 (21).

Malere.

Aakirkeby 4 (3 6¹/₂-8, 1 u). Aalborg 28 (1 35, 2 20, 1 16, 5 12, 1 11, 3 10, 2 9, 3 8, 2 7, 8 u). Aarhus 40 (1 50 1 27, 4 20-22, 5 19, 5 15-17, 5 12-14, 3 10-11, 5 9, 11 u). Allinge og Sandvig 2 (7-9). Assens 8 (2 12-13, 4 7-8, 1 6, 2 u). Bogense 6 (3 10-14, 3 7-8). Ebeltoft 4 (1 18, 2 12, 1 3). Faaborg 8 (1 30, 1 26, 2 10-12, 1 7, 3 u). Fredericia 14 (1 24, 1 22, 3 16-18, 2 11-12, 6 6-8, 1 u). Frederikshavn 4 (1 16, 1 14, 2 12). Frederikssund 4 (1 15, 2 7, 1 u). Frederiksværk 2 (1 12, 1 8). Grenaa 7 (1 30, 1 18, 1 14, 3 11-12, 1 u). Hasle 3 (1 15, 1 5, 1 u). Helsingør 10 (1 20, 2 18, 3 14-16, 1 10, 3 u). Hillerød 5 (3 12, 2 u). Hjørring 8 (1 18, 2 16, 3 10-12, 1 8: 1 u). Hobro 6 (3 12-14, 1 10, 1 8). Holbæk 8 (1 17, 1 10, 2 8, 1 5, 3 u). Holstebro 5 (1 20, 1 16, 2 10, 1 6). Horsens 28 (1 30, 1 25, 2 18-20, 1 12, 5 10, 8 2-4, 10 u). Kalundborg 5 (1 22, 2 17, 2 12-14). Kjerteminde 6 (1 20, 4 6-8, 1 u). Kjøge 5 (1 20, 1 14, 2 11, 1 5). Kolding 12 (1 85, 1 20, 4 12-14, 2 8-10, 2 5-6, 2 u). Korsør 3 (1 20, 1 16, 1 8). Lemvig 4 (1 18, 1 12, 2 u). Løgster 4. Mariager 3 (1 9, 1 6¹/₂, 1 u). Maribo 5 (1 23, 1 20, 1 10, 1 4, 1 u). Marstal 5. Middelfart 3 (1 15, 1 7, 1 u). Nakskov 6 (1 35, 1 25, 2 13-15, 1 10, 1 u). Nexø 3 (1 8 2 u). Nibe 3 (1 11, 1 8, 1 u). Nyborg 8 (1 18, 1 15, 3 10-11, 3 7-8). Nykjøbing F. 9 (1 20, 1 16, 1 8, 2 4-5, 4 u). Nykjøbing M. 4 (1 14, 1 10, 1 4, 1 u). Nykjøbing S. 2 (1 12, 1 8). Nysted 4 (1 9, 3 4-5). Næstved 10 (3 20-30, 1 14, 2 10, 2 7-8, 2 4-6). Nørre-Sundby 3. Odense 38 (1 70, 3 30-35, 3 25-26, 1 20, 5 14-16, 4 12, 7 9-10, 7 8, 2 6-7, 5 u). Præste 3 (1 10, 2 u). Randers 26 (1 30, 3 16-18, 5 13-15, 6 10-12, 2 9, 9 7-8). Ribe 6 (3 12-13, 1 9, 2 u). Ringkjøbing 4 (1 20, 1 14, 1 3, 1 u). Ringsted 7 (1 25, 2 10-16, 2 5-6 2 u). Roskilde 15 (1 14, 4 12, 5 6-8, 6 u). Rudkjøbing 5 (1 28, 2 12-16, 2 8-10). Rødby 2 (1 14, 1 8). Rønne 11 (1 20, 4

14—18, 4 10—11, 2 7). Saxkjøbing 2 (1 30, 1 10). Silkeborg 7. Skanderborg 6 (1 30, 3 5—7, 2 u). Skive 7 (1 8, 6 u). Skjelskør 6 (1 13, 2 7, 3 u). Slagelse 9 (1 40, 1 25, 4 18—20, 1 12, 2 u). Sorø 4 (1 20, 1 14, 1 10, 1 6). Stege 3 (1 20, 2 14—15). Storeheddinge 3 (1 30, 2 20—25). Stubbekjøbing 4 (1 20, 1 8, 2 u). Svaneke 3 (2 8—10, 1 5). Svendborg 12 (1 20, 2 14—16, 2 8—10, 2 5—7, 5 u). Sæby 4. Thisted 7 (1 25, 3 14—15, 2 10—11, 1 u). Varde 7 (1 32, 1 25, 1 15, 3 7—9, 1 u). Vejle 11 (1 30, 1 22, 2 15—18, 3 10, 1 7, 3 u). Viborg 12 (1 26, 1 20, 5 15—17, 2 12—13, 3 8—40). Vordingborg 7 (2 16, 1 14, 4 u). Ærøskjøbing 6 (1 18, 1 10, 1 4, 3 u).

Murere.

Aakirkeby 4 (u). Aalborg 13 (3 30—34, 3 22—25, 4 10—15, 1 7, 2 u). Aarhus 41 (2 50—60, 4 40—45, 3 25—30, 5 19—24, 6 17, 6 12—14, 7 10—11, 8 9). Allinge og Sandvig 8 (2 7, 3 4, 3 u). Assens 8 (1 26, 2 11—16, 3 7—8, 2 u). Bogen­se 4 (2 9—10, 2 7). Ebeltoft 6 (3 8, 2 6, 1 u). Faaborg 9 (2 12, 2 9, 2 7, 3 u). Fredericia 21 (1 22, 2 16—18, 3 10—11, 4 7—9, 8 6, 3 u). Frederikshavn 7 (1 18, 4 10—13, 2 u). Frederikssund 4 (2 25—27, 1 12, 1 u). Frederiksværk 3 (1 28, 1 6, 1 u). Grenaa 12 (2 12—14, 10 u). Hasle 5 (1 6¹/₂, 3 3—5, 1 u). Helsingør 8 (1 50, 1 33, 3 25—30, 2 20, 1 13). Hillerød 9 (1 100, 1 10, 7 u). Hjørring 9 (1 16, 1 12, 3 7—10, 2 6, 2 u). Hobro 12 (1 20, 5 10, 2 6—8, 4 u). Holbæk 7 (2 15, 1 12, 1 5, 3 u). Holstebro 6 (2 16—18, 2 8, 1 6, 1 u). Horsens 50 (1 100, 2 40, 1 20, 1 12, 4 8—10, 8 4, 9 2—3, 24 u). Kalundborg 5 (1 70, 1 15, 3 7—10). Kjerteminde 7 (1 11, 2 8—9, 4 u). Kjøge 6 (4 15—18, 1 9, 1 u). Kolding 15 (2 50—55, 2 40—45, 1 35, 1 18, 3 9—12, 3 6—8, 3 u). Korsør 8 (1 32, 2 24—25, 4 7, 1 u). Lemvig 12 (1 15, 3 9—10, 2 6—7, 6 u). Løgster 11. Mariager 5 (1 10, 2 5—6, 2 u). Maribo 6 (1 27, 2 10—14, 1 4, 2 u). Marstal 5. Middelfart 5 (3 10—12, 2 6—8). Nakskov 7 (1 85, 2 18—20, 1 15, 2 u). Nexø 4 (1 8¹/₂, 3 u). Nibe 5 (u). Nyborg 12 (1 22, 3 15, 4 8—10, 4 u). Nykjøbing F. 14 (1 65, 1 40, 3 15—17, 5 5—8, 4 u). Nykjøbing M. 4 1

32, 1 20, 1 7, 1 u). Nykjøbing S. 2 (1 10, 1 4). Nysted 2 (1 18, 1 4). Næstved 10 (1 44, 1 26, 1 20, 4 12—16, 2 8, 1 u). Nørre-Sundby 4. Odense 39 (1 45, 2 35, 5 30—32, 1 25, 8 14—18, 3 10—12, 6 8—9, 2 6—7, 11 u). Præstø 6 (4 10—14, 2 4—7). Randers 19 (1 50, 1 35, 1 25, 4 18—20, 7 10—14, 5 6—8). Ribe 5 (3 10—14, 2 u). Ringkjøbing 7 (1 22, 1 14, 2 4—6). Ringsted 7 (1 60, 1 35, 1 20, 2 10, 2 5—6). Roskilde 4 (1 80, 1 50, 2 18, Antallet af Murmestre i Roskilde synes altfor lavt). Rudkjøbing 8 (1 45, 3 10—12, 2 8—9, 2 5—6). Rødby 3 (1 10, 2 6). Rønne 6 (1 32, 1 13, 3 7—9, 1 u). Saxkjøbing 3 (1 35, 1 20, 1 u). Silkeborg 5. Skanderborg 6 (2 14—18, 2 10—13, 2 7). Skive 5 (1 15, 1 9, 3 u). Skjelskør 3 (1 25, 2 12). Slagelse 7 (2 35, 1 20, 4 6—10). Sorø 5 (2 15, 1 10, 2 u). Stege 4 (1 20, 1 10, 2 4—6). Storeheddinge 10 (1 30, 1 20, 6 10—12, 2 6—8). Stubbekjøbing 3 (1 15, 1 4, 1 u). Svaneke 1 (7). Svendborg 15 (3 24—28, 1 15¹/₂, 3 7—10, 3 6, 2 3 4, 1 1, 2 u). Sæby 2. Thisted 8 (1 24, 5 10—11, 1 9, 1 u). Varde 7 (1 55, 1 18, 4 8—12, 1 u). Vejle 7 (2 25—30, 2 14—18, 2 10, 1 u). Viborg 11 (1 42, 1 35, 1 20, 4 10—12, 3 6—9 1 u). Vordingborg 5 (2 22—24, 1 10, 1 6, 1 u). Ærøskjøbing 3 (7—9).

Anm. Angivelserne for dette Fag er upaatvivlelig meget mangelfulde.

Møllebyggere.

Aalborg 4 (2 10—12, 2 u). Aarhus 6 (1 23, 2 12—15, 1 3). Assens 2 (1 6¹/₂, 1 u). Bogense 1 (13). Faaborg 1 (8). Fredericia 3 (1 6, 2 u). Hillerød 2 (1 20, 1 u). Hjørring 2 (1 12, 1 8). Holbæk 1 (u). Kjøge 1 (20). Kolding 3 (1 18, 2 7—10). Lemvig 1 (u). Nakskov 1 (u). Nykjøbing F. 2 (1 13, 1 u). Odense 5 (1 20, 2 10, 2 6—8). Ribe 1 (34). Skanderborg 1 (32). Skive 1 (u). Svendborg 3 (u). Thisted 1 (20). Varde 1 (u). Vordingborg 1 (12). Ærøskjøbing 1 (7).

Naalemagere.

Aalborg 1 (u). Aarhus 2 (1 17, 1 9). Assens 1 (u). Hjørring 1 (5). Holstebro 1 (15). Horsens 1 (u). Kolding 1 (60).

Løgstør 1. Nakskov 1 (u). Næstved 1 (8). Odense 3 (1 18, 1 10, 1 u). Roskilde 1 (13). Rønne 1 (18). Slagelse 1 (100). Stubbekjøbing 2 (1 3, 1 u). Viborg 1 (35).

Ann. Naalearbejdet er nu altid Fabriksdrift. Haandværket er nærmest Forfærdigelse af forskellige Gjenstande af Metaltraad.

Possementmagere.

Aalborg 1 (12). Aarhus 1 (38). Odense 3 (1 15, 1 10, 1 u).

Ann. Haandværket er fuldstændig afhængigt af Moden.

Pottemagere.

Fredericia 2 (1 7, 1 u). Frederiksværk 1 (18). Hillerød 1 (12). Kalundborg 1 (8). Kjøge 2 (1 20, 1 12). Kolding 2 (12). Maribo 2 (1 5, 1 u). Nakskov 1 (10). Nyborg 1 (10). Nykjøbing F. 2 (1 10, 1 u). Næstved 2 (1 30, 1 8). Nørre-Sundby 2. Odense 7 (1 40, 3 8—12, 3 u). Præstø 1 (5). Ringsted 1 (16). Roskilde 1 (12). Rudkjøbing 2 (4—5). Rønne 4 (1 10, 2 6—7, 1 u). Saxkjøbing 1 (u). Slagelse 3 (1 22, 1 12, 1 u). Storeheddinge 2 (5). Stubbekjøbing 1 (20). Svendborg 2 (u). Thisted 1 (13). Vejle 3 (2 10, 1 6).

Propskærere.

Aalborg 3 (2 7—10, 1 u). Aarhus 6 (1 17, 2 9—11, 3 u). Hillerød 1 (u). Horsens 2 (u). Kalundborg 1 (u). Maribo 1 (u). Nykjøbing F. 1 (5). Odense 7 (1 12, 2 6—8, 4 u). Silkeborg 1. Stubbekjøbing 1 (u). Svendborg 2 (u).

Pumpemagere.

Bogense 1 (u). Faaborg 1 (9). Fredericia 1 (u). Odense 1 (u). Rødby 1 (6). Rønne 1 (18). Varde 2 (1 12, 1 u).

Ann. Vandposte af Jærn fortrænger mer og mer de ældre af Træ; Haandværket har som særligt Fag altid kun været drevet af meget faa; Tømmerne i Provinsbyerne har som oftest udført Pumpemagerarbejdet.

Rebslagere.

Aalborg 5 (1 30, 2 12, 1 u). Aarhus 7 (2 15—16, 2 12—13, 1 10, 2 u). Allinge og Sandvig 1 (3). Assens 5 (1 14, 4 u).

Bogense 4 (3 6—8, 1 u). Ebeltoft 2 (1 7, 1 2¹/₂). Faaborg 3 (10—11). Fredericia 3 (2 12—14, 1 u). Frederikshavn 2 (1 14, 1 u). Frederikssund 2 (1 13, 1 9). Frederiksværk 1 (18). Grenaa 3 (1 16, 1 10, 1 u). Helsingør 2 (1 20, 1 u). Hillerød 3 (1 30, 1 6, 1 u). Hjørring 2 (1 25, 1 14). Hobro 5 (1 20, 3 7—9, 1 u). Holbæk 4 (1 18, 1 10, 1 4, 1 u). Holstebro 3 (1 15, 2 8—9). Horsens 10 (1 16, 2 10—12, 4 6—8, 3 u). Kalundborg 2 (1 15, 1 6). Kjerteminde 4 (2 11—12, 1 8, 1 u). Kjøge 2 (1 40, 1 35). Kolding 4 (3 12—16, 1 6). Korsør 2 (1 18, 1 u). Lemvig 2 (1 15, 1 u). Løgstor 2. Mariager 1 (17). Maribo 2 (12—14). Middelfart 4 (1 16, 2 10, 1 6). Nakskov 4 (u). Nexø 3 (2 7—8, 1 u). Nibe 3 (1 12, 2 u). Nyborg 1 (14). Nykjøbing F. 3 (8). Nykjøbing M. 2 (1 24, 1 12). Nykjøbing S. 1 (12). Nysted 2 (1 4, 1 u). Næstved 2 (1 12, 1 8). Nørre-Sundby 2. Odense 6 (1 50, 1 32, 2 25, 2 6). Præstø 1 (16). Randers 4 (1 90, 1 40, 1 24, 1 14). Ribe 3 (2 7—8, 1 u). Ringkjøbing 3 (2 4—6, 1 u). Ringsted 2 (12—16). Roskilde 3 (12). Rudkjøbing 4 (2 15, 1 9, 1 u). Rødby 1 (9). Saxkjøbing 1 (12). Silkeborg 3. Skagen 1 (5). Skanderborg 3 (1 17, 2 7—8). Skive 3 (1 40, 1 16, 1 u). Skjelskør 3 (1 26, 2 6). Slagelse 3 (1 15, 1 5, 1 u). Sorø 1 (u). Storeheddinge 1 (15). Stubbekjøbing 1 (10). Svendborg 7 (1 55, 2 24, 2 12—16, 2 u). Sæby 2. Thisted 6 (5 12—15, 1 u). Varde 6 (1 30, 1 20, 2 8—10, 2 u). Vejle 6 (1 30, 2 10—12, 2 7—8, 1 u). Viborg 6 (1 32, 2 23—25, 3 10—11). Ærøskjøbing 3 (2 10, 1 5).

Sadelmagere og Tapetserere.

Aakirkeby 1 (11¹/₂). Aalborg 12 (1 23, 4 18—20, 2 15, 2 10, 2 7—8, 1 u). Aarhus 20 (1 60, 1 52, 1 28, 3 14—17, 3 12—13, 3 9—11, 8 u). Allinge og Sandvig 1 (4). Assens 3 (1 22, 2 10—11). Bogense 4 (2 7—10, 2 u). Ebeltoft 3 (1 9, 1 4, 1 u). Faaborg 6 (1 16, 1 11, 2 7, 2 u). Fredericia 3 (2 16, 1 9). Frederikshavn 3 (1 10, 2 u). Frederikssund 2 (6). Frederiksværk 3 (1 19, 2 4—6). Grenaa 6 (2 14, 3 10—11, 1 u). Hasle 2 (2—3). Helsingør 4 (1 22, 2 15—16, 1 12). Hillerød 6 (2 25, 1 16, 1 10, 2 u). Hjørring 4 (1 16, 3 12). Hobro 6 (1 12, 1 8, 4 u). Holbæk 5 (1 16, 1 12, 2 5—8, 1 u). Holste-

bro 4 (2 18—20, 1 8, 1 u). Horsens 15 (1 30, 1 18, 3 12—15, 3 8—10, 7 u). Kalundborg 3 (1 30, 2 12—15). Kjerteminde 2 (8—10). Kjøge 5 (2 10—12, 2 8—9, 1 u). Kolding 10 (1 30, 3 12, 5 6—8, 1 u). Korsør 3 (2 14—16, 1 7). Lemvig 4 (1 15, 2 7—8, 1 u). Løgstør 5. Mariager 3 (1 5, 2 u). Maribo 6 (1 18, 1 12, 4 u). Middelfart 3 (1 18, 2 8). Nakskov 6 (1 14, 3 12, 2 8). Nexø 2 (1 7 1 u). Nibe 4 (1 9, 1 6, 2 u). Nyborg 4 (1 23, 3 8—10). Nykjøbing F. 6 (1 13, 2 6—8^{1/2}, 3 u). Nykjøbing M. 2 (1 14, 1 u). Nykjøbing S. 1 (4). Nysted 3 (1 10, 1 5, 1 u). Næstved 11 (1 16, 5 10—11, 3 4—5, 2 u). Nørre-Sundby 3. Odense 26 (1 50, 2 22—25, 3 17—18, 7 12—15, 6 10, 4 5—8, 3 u). Præstø 4 (2 16—18, 2 8). Randers 12 (1 22, 1 16, 2 11—12, 6 9—10. 2 u). Ribe 5 (1 15, 2 10—12, 2 8). Ringkjøbing 7 (2 10—12, 4 2—3, 1 u). Ringsted 6 (2 15, 2 10, 2 7—8). Roskilde 14 (1 14, 4 10—12, 4 8—9, 5 u). Rudkjøbing 5 (3 13—14, 2 10—12). Rødby 3 (1 15, 2 8—10). Rønne 4 (1 22. 1 18, 1 8, 1 u). Saxkjøbing 3 (1 30, 1 20, 1 8). Skanderborg 4 (1 12, 3 5). Skive 7 (1 12, 1 6, 5 u). Skjelskør 1 (6). Slagelse 7 (2 30—40, 1 20, 1 6, 3 u). Sorø 4 (2 20, 1 8, 1 u). Stege 4 (1 20, 2 14, 1 10). Storeheddinge 2 (1 12, 1 u). Stubbekjøbing 3 (1 10, 2 6—8). Svaneke 1 (9^{1/2}). Svendborg 9 (1 24, 1 20, 2 14, 2 8—10. 3 u). Sæby 2. Thisted 8 (1 19, 2 12, 3 7—8). Varde 7 (2 25—26, 1 22, 1 16, 3 10—13). Vejle 10 (1 25, 4 18—20, 1 15. 3 6—8, 1 u). Viborg 5 (1 40, 1 26, 3 9—10). Vordingborg 6 (1 20, 2 15, 3 u). Ærskjøbing 1 (10).

Sejlmagere.

Aalborg 3 (1 20, 2 8—10). Aarhus 2 (1 39, 1 30). Assens 1 (u). Faaborg 2 (1 8, 1 u). Frederikshavn 1 (22). Helsingør 2 (1 20, 1 u). Horsens 2 (1 30, 1 7). Kjerteminde 1 (8). Kolding 1 (15). Marstal 5. Middelfart 1 (9). Nakskov 2 (1 9, 1 u). Nyborg 2 (1 12, 1 8). Nykjøbing F. 1 (25). Odense 1 (25). Rudkjøbing 2 (1 9, 1 u). Rønne 2 (1 12, 1 7). Skjelskør 1 (u). Svendborg 3 (1 26, 1 17, 1 u). Thisted 1 (14). Vejle 1 (25). Ærskjøbing 1 (12).

Skibs- og Baadebyggere.

Aalborg 2 (1 10, 1 7). Aarhus 2 (1 25, 1 u). Allinge og Sandvig 1 (9). Assens 3 (1 18, 1 12, 1 8). Bogense 1 (u). Faaborg 2 (1 20, 1 u). Fredericia 2 (1 10, 1 7). Frederikshavn 3 (1 50, 1 40, 1 u). Frederikssund 2 (1 14, 1 8). Grenaa 1 (u). Helsingør 5 (2 58, 1 48, 1 27, 1 u). Horsens 2 (1 6, 1 2). Kalundborg 2 (1 18, 1 u). Kjerteminde 2 (u). Kjøge 1 (17). Kolding 3 (1 12, 1 6). Korsør 3 (1 30, 1 15, 1 8). Løgstør 1. Marstal 5. Middelfart 2 (u). Nakskov 2 (1 18, 1 u). Nyborg 2 (1 30, 1 27). Nykjøbing F. 5 (1 40, 3 7—8, 1 u). Nykjøbing M. 3 (1 35, 1 16, 1 9). Nysted 1 (12). Odense 1 (27). Præste 2 (12—13). Randers 3 (1 20, 2 14). Rudkjøbing 1 (20). Rønne 1 (15). Skagen 4 (3 7—8, 1 4). Skjelskør 2 (1 9, 1 u). Stege 1 (18). Svaneke 2 (7—9). Svendborg 5 (2 50, 1 16, 2 u). Thisted 3 (1 20, 1 15, 1 9). Vejle 1 (31). Ærøskjøbing 1 (8).

(Fortsættes.)

Paa Grund af Forfatterens vedvarende Sygdom, maa denne Artikel afbrydes her paa dette Sted, men i næste Aars Udstillingskatalog vil Fortsættelse forhaabentlig følge.

Reglement

for

„Dansk Industri- og Haandværker-Societets“ Sommer udstillinger.

---

§ 1. Til Udstillingen kunne indleveres Haandværks- Industri- og Kunstfrembringelser, der falde ind under følgende fire Hovedgrupper:

- a) Svende- og Mesterstykker.
- b) Kunstindustrielle Arbejder af enhver Art, ogsaa Kunstarbejde.
- c) Industrielle Opfindelser — saadanne modtages ogsaa fra Udlandet.
- d) Andre særligt gode Haandværksarbejder.

§ 2. Udstillings Præsident er Hs. Excell. Gehejmekonferentsraad, Baron Bille-Brahe.

§ 3. En **Bedømmelseskommité** vælges af Societetets Bestyrelse for 5 Aar. Forsædet i denne indtages af Udstillingens Præsident. Societetets Formand er Komitéens Næstformand.

Bedømmelseskomiteen bestemmer Belønningernes Art. Den foretager ved dertil nedsatte Dommerudvalg den saglige Bedømmelse af Udstillingsarbejderne. Den tager ved simpel Stemmefferhed Beslutning om de af Dommerudvalgene angaaende Belønningerne gjorde Indstillinger og de fra Forretningsudvalget fremkomne Forslag. Den nedsætter af sin Midte et Forretningsudvalg bestaaende af Societetets Formand og fire andre Medlemmer. Ere Stemmerne

lige, gjør Præsidentens, eller i hans Fraværelse Næstformandens, Stemme Udslaget.

Belønningsdiplomet underskrives af Udstillingens Præsident og Societetets Formand.

§ 4. Bedømmelseskomitéen afholder Møde saa ofte Formandskabet, et Udvalg eller mindst tre Medlemmer begjære det. Tilsigelse sker med det af Formanden i hvert enkelt Tilfælde fastsatte Varsel, der kun, naar tvingende Grunde anbefale det, maa være mindre end 2 Døgn.

§ 5. Med Stemmeferhed paa et Møde, indkaldt med ordinært Varsel, kan Bedømmelseskomitéen yderligere supplere sig.

§ 6. **Forretningsudvalget** varetager alt, Gjenstandenes Opstilling vedrørende.

§ 7. Forretningsudvalget afgjør ved en Kjendelse, der meddeles Vedkommende, om de anmeldte Gjenstande egne sig til at modtages paa Udstillingen. Med Hensyn til Afgjørelsen bemærkes: at Svende eller Mesterstykker (Klasse I), der have været aflagte for og godkendte af de af Magistraten beskikkede Kommissioner, modtages uden nærmere Undersøgelse; at den udstillede Gjenstand skal være af dansk Tilvirkning eller ialtfald heri Landet have modtaget en væsenlig Bearbejdelse. Untagelse, herfra indrømmes, *naar* Gjenstanden hører under III Klasse, industrielle Opfindelser, eller *naar* det fremstillede hører til en Gren af Industrien, som ikke har Udøvere her i Landet, ligesom ogsaa, *naar* det Udstillede, paa Grund af Form og Tilvirkningsmaade, frembyder Belæring for dansk Haandværk og Industri; saadanne udenlandske Arbejder opføres i Kataloget under en særlig Rubrik med Angivelse af Grunden til Optagelsen.

§ 8. Har Forretningsudvalget nægtet noget Arbejde Adgang til Udstillingen kan Udstilleren inden 3 Dage efter at have modtaget Kjendelsen indanke Beslutningen til Paakjendelse af den samlede Bedømmelseskomité, hvis Afgjørelse selvfølgelig er inappellabel.

§ 9. Forretningsudvalget gjør Forslag til Bedømmelseskomitéen om:

- a) hvilke Dommerudvalg, der bliver at nedsætte til Under-søgelse og Bedømmelse af Udstillernes Arbejder,
- b) hvilke Fagmænd, der bør opfordres til at tiltræde de enkelte Dommerudvalg,
- c) Diplomernes og eventuelt Medaillernes Udstyrelse og Indhold,
- d) og hvad andet Forretningsudvalget finder tilraadeligt, at den samlede Bedømmelseskommité tager Beslutning om i Anledning af den specielle Bedømmelse og Prisuddeling.

Disse Forslag maa være indsendte inden 1ste August til Bedømmelseskommitéens Godkjendelse.

§ 10. **Dommerudvalgene**, der selv vælge deres Formænd og Sacretairer, sammentræde senest medio August til Udførelsen af det dem paahvilende Hverv. Afgjørelsen træffes ved simpel Stemmerfærdighed; i Tilfælde af Stemmelighed gjør Formandens Stemme Udslaget. Resultatet tilføres kortelig Dommerudvalgets Forhandlingsprotokol, der bekræftes med Underskrift af samtlige i Bedømmelsen deltagende Dommere.

Disse ere berettigede til at afkræve Udstillerne de Oplysninger, som maatte findes nødvendige, men ere ikke forpligtede til at give Grunde eller Motiver for deres Kjendelser.

Dommerudvalgenes Indstillinger tillige med Dommerprotokollerne indsendes til Udstillingens Bureau senest 1ste September.

§ 11. Udvalgenes Protokoller og Indstillinger er kun tilgængelige for Bedømmelseskommitéen.

§ 12. Præsidiet meddeler Udstillerne den endelige Kjendelse og bestemmer Tiden for det offentlige Møde, hvorved Belønningerne udleveres de Paagjældende.

§ 13. Dette Reglement indføres i Bedømmelseskommitéens Forhandlingsprotokol og i Udstillingskatalogen.

Saaledes vedtaget i Bedømmelseskommitéens Møde, den 9 September 1891.

Bille-Brahe.

Udstillingens Præsident og Bedømmelseskommitéens Formand.

Foreningens Kredsformænd:

J. Beck,
Skræddermester, Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Kjøge.

I. A. Bjerre,
Arkitekt, Fredericia.

A. C. Bruhn,
Uhrmager, Fmd. for Haandværker-
foreningen, Søby.

A. Böeg,
Glarmester, Byrådsmedlem,
Nykjøbing S.

Chr. Clausen,
Sadelmager, Nysted.

P. Dithmer,
Murmester, Form f. Haandværkerfor-
Byrådsmedlem, Holbæk.

Ferd. v. Essen,
Farver, Brødstrup.

C. E. Gall,
Farver, Odder.

Hansen,
Rebslagern, Holsteinsminde,
Fmd. f. Forslev Sogneraad.

C. Hansen,
Farver, Aarup.

H. Hansen,
Fabrikant, Fmd. f. Vaabenbrødre-
afdelingen, Skjelskør.

Rud. Hansen,
Tømrermester, Brandinspektør,
Lyngby.

Honoré,
Fabrikant, Middelfart.

J. C. Hillers,
Guldsmedm, fhv. Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Skive.

C. Jensen,
Tømrermester, Brandinspektør,
Nørre Sundby.

Edo. Jørgensen,
Redaktør & Bogtrykker, Løgstør.

A. Kjeldsen,
Sadelmager, Fmd. i Haandvær-
kerforeningen, Nykjøbing M.

A. Kjærgaard,
Tømrerm., fhv. Byrådsmedlem,
Lemvig.

C. Klein,
Murermester, Ordrup.

V. Knøfler,
Uhrmager, fhv. Fmd. f. Haand-
værkerforeningen, Storehedinge.

C. C. Krogh,
Kobbersmedemester, Fmd. f. Haand-
værker- og Industriforeningen i
Rudkjøbing.

N. P. Larsen,
Snedkermester, Byrådsmedl.,
Saxkjøbing.

G. Leffland,
Tømrermester, Vurderingsmand,
Hørsholm.

J. P. Lychegaard,
Malermester, Hjørring.

A. F. Lygnbye, FM.
Skræddermester, Fmd. f. de danske
Vaabenbrødre. Grenaa.

Chr. Nedermark,
Skrædermester, Kjerteminde.

P. C. Nielsen,
Tømrermester, Byrådsmedlem,
Nyborg.

Edv. Olsen,
Hattemager, Helsingør.

J. Petersen,
Fabrikant, Nibe.

A. Rasmussen,
Bogtrykker, Redaktør,
Ringkjøbing.

W. Regner,
Snedkermester, Fmd. f. Hdvkr.-
& Industriforen., Skanderborg.

C. von Ringsted,
R. af Dbg. Dbmd. p. p., Kapitajn,
kontr. Direktør ved Krudtværket i
Frederiksværk.

Aug. Rixen,
Blikkenslagermester, Fmd. f.
Industrif., Ærøskjøbing.

Th. Seidelin,
Uhrmager, Byrådsmedlem,
Mariager.

A. Schmidt,
Farver, Bestyrelsesmedlem af
Danmarks Farverforen., Ribe.

J. Sørensen,
Sadelmager, Byrådsmedlem,
Assens.

G. Sørensen,
Garver, Byrådsmedlem,
Stubbekjøbing.

C. Thomsen,
Blikkenslagermester, Byråds-
medlem, Stege.

P. Thommesen,
Tømrermester,
Levring pr. Kjellerup.

Medlemmer af Repræsentantskabet:

H. C. Amberg,
Arkitekt,
Tordenskjoldsgade 5, København.

A. Amelung,
Gjortlermester, Metalstøber,
Hyskenstræde 8, København.

J. J. Bruun,
Murermester,
L. Torvegade 25, København.

Niels Christensen,
Skrædermester,
Fmd. f. Centralf. f. Skrædermest.
i jyske Kjøbstæder, Aarhus.

D. Damm,
Partikulier, fhv. Skrædermester,
Vesterbrogade 85, Københ.

G. Gottschalck,
Kgl. Hof-Juveler,
Ny Østergade, København.

G. M. Grunth,
Grosserer, Reventlovsgade 20,
Fmd. f. Handelsf. af 5 Juni 1864.

Mailand-Hansen,
Glarimester, Fmd. f. sonderj. Foren.,
Fmd. f. Danmarks Glarimester-
foren., Aarhus.

L. Haubroe,
Vinhdlr., Fmd. f. Vinhdlrforen,
Holmens Kanal 7, Kbhvn.

Chr. Jensen,
Malermester, fhv. Folkethingsmd.
Christianshavn.

C. W. Jensen,
Murmester, fhv. Fmd. f. Borger-
og Haandværkerforen. i Viborg.

H. P. Jensen,
Maskinfabrikant & Jernstøber,
Byrådsmedlem, Aarhus.

N. Jensen,
Malermest., fhv. Fmd. f. Frederiks-
havns Haandværkerforening.

W. F. F. Fuul,
Slagtermstr., Olderm. f. Slagterl.,
Borgerrepræsentant, R. af Dbg.,
Læderstræde 17, Kbhvn.

E. N. Knippel,
Malermester, Bestyrelsesmedlem,
f. Faaborg Haandværkerforen.

F. G. Knutzon,
Bogtrykker, Dr. phil.,
Østerbrogade 12, Kjøbenhavn.

H. N. Lander,
Handskemager, Fmd. f. Roskilde
Borger- og Haandværkerforen.

H. Lisberg,
Kgl. Hof-Instrumentmager,
Østergade, Kjøbenhavn.

Ɖ. Malmsten,
Konditor,
Løvstræde 9, Kjøbenhavn.

H. C. Møller,
Smedemester, Byraadsml., Fmd. f.
Horsens Haandværker- og Sangf.

C. C. Møllmann,
Malermester, off. d'acad.,
Nørregade 18, Kjøbenhavn.

G. Nielsen,
Sejlmagermstr., Toldbodgade 17.

P. Nielsen,
Fabrikant, Byraadsmedlem,
Fmd. f. Hillerød Industriforen.

A. C. Nielsen,
Formand for Korporationen af
Beværtningsdrivende.

C. C. Petersen,
Skorstensfejerm., Oldemand f.
Skorstensfejerl., Rosenvængets
Sidealle, Kbhvn.

H. C. Rasmussen,
Vognmand, Fmd. for Vognmandsf.,
Gasværksvej 4.

I. A. N. Rasmussen,
Rustmester v. Artilleriet, R. af Dbg.,
Tøjhuset.

N. Ghr. Rønne,
Snedkermester, St. Annægade 3,
Kjøbenhavn.

Erik Schiødte,
Arkitekt, Nørrefarimagsg. 58, Kbhvn.

M. S. Simon,
Restauratør, Formand for
Restauratørforeningen.,
Kongens Nytorv, Kbhvn.

Aug. Thomsen,
Docent i teknisk Kemi ved polytek-
nisk Læreanstalt, R. af Dbg., F. Æ. L.,
Fælledvej 15.

F. A. H. Wagner,
Oberstlieutenant, Lærer i teknisk
Mekanik, Teknologi og Maskinlære
v. Officersskolen, Rd. af Dbg., Dbmd.,
Vesterbrogade 66.

Ɖ. S. V. Weilbach,
Sejl-, Flag- og Kompasmager,
Slotsholmsgade.

Direktionen:

Ɖ. Ɖ. Kastrup,
Smedemester og Vægtfabrikant,
Skuemester i Magistraten.

P. A. Ørnberg,
Møbelfabrikant,
Østergade 38.

Nicolai A. Funcker,
Formand,
Direktor, Mineralvandsfabrikant.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Udstillingens Maal	3
Udstillerne og deres Arbejder	7
Do. do. Tillæg	51
Tale, holdt ved Udstillingens Aabningshøjtidelighed den 24. Juli 1891, af Nik. A. Juncker	67
Toldbeskyttelse og Toldreform. Af V. Falbe-Hansen	72
Gilder og Lav. Af Julius Schovelin	86
Lidt dansk Haandværkerstatistik. Af H. V. Lund	94
Reglement for „Dansk Industri- og Haandværker-Societets“ Sommer- Udstillinger	127
Fortegnelse over Societetets Kredsformænd	130
do. do. do. Repræsentantskab	131

Udgivet

af

»Dansk Industri- og Haandværker-Societets« Bestyrelse

ved dens

Formand, Direktør Nik. A. Juncker.

Kjøbenhavn.

1891.

